

**

0: EK

*1: 2007-2008

*2: 18

*3: WordXP

*4: 18de vergadering

*5: Dinsdag 29 januari 2008

*6: 12.00 uur

**

Voorzitter: Timmerman-Buck

Tegenwoordig zijn 69 leden, te weten:

Asscher, Van de Beeten, Bemelmans-Videc, Van den Berg, Biermans, Van Bijsterveld, De Boer, Böhler, Broekers-Knol, Doek, Dölle, Van Driel, Dupuis, Duthler, Eigeman, Essers, Franken, Goeyert, De Graaf, Haubrich-Gooskens, Hendrikx, Hermans, Hillen, Ten Hoeve, Hofstra, Holdijk, Ten Horn, Huijbregts-Schiedon, Janse de Jonge, Klein Breteler, Kneppers-Heijnert, Koffeman, Kox, Kuiper, Lagerwerf-Vergunst, Laurier, Leijnse, Leunissen, Van der Linden, Linthorst, Meulenbelt, Meurs, Noten, Peters, Puffers, Quik-Schuijt, Rehwinkel, Reuten, Rosenthal, Russell, Schaap, Schouw, Schuurman, Slager, Slagter-Roukema, Strik, Swenker, Sylvester, Terpstra, Thissen, Timmerman-Buck, Vedder-Wubben, Vliegthart, De Vries, De Vries-Leggedoor, Werner, Westerveld, Willems en Yildirim,

en de heer Rouvoet, viceminister-president, minister voor Jeugd en Gezin, de heer Hirsch Ballin, minister van Justitie, en de heer Heemskerk, staatssecretaris van Economische Zaken,

alsmede de Tweede Kamerleden Van de Camp, Depla, Griffith en Van der Staaij.

**

*N

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede dat zijn ingekomen berichten van verhindering van de leden:

Engels, wegens persoonlijke omstandigheden;

Elzinga en Van Kappen, wegens verblijf buitenslands;

Smaling, Meindertsma en Van de Beeten, wegens ziekte.

**

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

De **voorzitter**: De ingekomen stukken staan op een lijst die in de zaal ter inzage ligt. Op die lijst heb ik voorstellen gedaan over de wijze van behandeling. Als aan het einde van de vergadering daartegen geen bezwaren zijn ingekomen, neem ik aan dat de Kamer zich met de voorstellen heeft verenigd.

**

(Deze lijst is, met de lijst van besluiten, opgenomen aan het einde van deze editie.)

*B

!Kansspelen op internet!

Aan de orde is de behandeling van:

- het wetsvoorstel Wijziging van de Wet op de kansspelen houdende tijdelijke bepalingen met betrekking tot kansspelen via internet (30362).

De beraadslaging wordt geopend.

*N

Mevrouw **Broekers-Knol** (VVD): Mevrouw de voorzitter. Het wetsvoorstel wijziging van de Wet op de kansspelen houdende tijdelijke bepalingen met betrekking tot kansspelen via internet oogt op het eerste gezicht simpel en sympathiek: gokken op internet is op dit moment volgens de Wet op de kansspelen verboden. Artikel 1 van de Wet op de kansspelen verbiedt het in Nederland aanbieden van kansspelen zonder vergunning. De Wet op de kansspelen voorziet niet in een vergunningsmogelijkheid voor het organiseren van kansspelen via internet. Kortom, als het niet mogelijk is om een vergunning aan te vragen, kun je geen vergunning krijgen en dus is het niet mogelijk om legaal kansspelen via internet aan te bieden.

Wanneer het voorliggende wetsvoorstel wordt aangenomen, wordt het aanbieden van kansspelen via internet -- in ieder geval voor een proefperiode van maximaal drie jaar -- wel mogelijk. Vele spelers die op dit moment illegaal een gokje op internet wagen, zal dit wellicht als muziek in de oren klinken. Niet voor niets is de verwachting dat het aantal spelers fors zal toenemen. In 2005 waren er 277.000 illegale gokkers op internet die zo'n 120 mln. uitgaven; de verwachting is dat wanneer het aanbod op internet legaal is dit aantal minstens zal verdubbelen. Maar met betrekking tot dit wetsvoorstel is er "more to it than meets the eye". Het gaat niet alleen maar om een driejarige proef met gokken op internet. Wat speelt, is de monopoliepositie van Holland Casino en het Nederlandse gokbeleid. Op de achtergrond spelen dan nog tevens de financiële greep van de Nederlandse Staat op de gokbranche in het algemeen en de financiële belangen van de Staat bij Holland Casino in het bijzonder.

Ik zal mij in mijn bijdrage namens de VVD-fractie vandaag niet bezig houden met de diepere sociologische en psychologische achtergronden van gokken en mogelijke gokverslaving. Ik beperk mij tot het wetsvoorstel, de onderbouwing die de regering daarvoor geeft en de mogelijke implicaties ervan in Europees verband, te weten de mogelijke beperking op het beginsel van vrij verkeer van diensten, zoals vastgelegd in artikel 49 van het EG-verdrag. Ik wil overigens de minister van Justitie bedanken dat hij zo uitgebreid geantwoord heeft in

de nadere memorie van antwoord. Daarmee werd veel goed gemaakt van wat hij in de memorie van antwoord had laten liggen.

Het wetsvoorstel strekt ertoe om, gedurende een proefperiode van twee jaar met een evaluatieperiode van een jaar, een gelimiteerd aanbod van kansspelen via internet mogelijk te maken. Het gelimiteerde aanbod betreft casinotafelspelen en gokautomaatspelen. Het doel van de proef is ten eerste om ervaring op te doen met deze nieuwe vorm van gokken en ten tweede om te achterhalen of met legaal internetgokken de goklust in goede banen kan worden geleid, zoals de minister van Justitie schrijft in zijn brief van 22 november 2007 aan de Tweede Kamer, zie hiervoor ook pagina 4 van de nadere memorie van antwoord. Het wetsvoorstel gaat uit van een stelsel waarin één vergunninghouder kansspelen via internet kan organiseren. Die ene vergunninghouder is Holland Casino. En dat is nu juist het cruciale punt in dit wetsvoorstel: Holland Casino heeft een monopoliepositie als enige vergunninghouder tot het organiseren van speelcasino's. Die monopoliepositie in de fysieke gokwereld wordt uitgebreid naar de virtuele wereld. Hoezo, restrictief kansspelbeleid?

De monopoliepositie van Holland Casino wordt door de regering beargumenteerd met een beroep op het Nederlandse kansspelbeleid. De VVD onderschrijft dit beleid. Dit -- restrictieve -- kansspelbeleid is erop gericht om de speelzucht in goede banen te leiden, de speelzucht te kanaliseren, de consument te beschermen en illegaliteit en criminaliteit tegen te gaan. Die belangen zijn te groot om aan de branche over te laten, schrijft de minister op pagina 11 van de nadere memorie van antwoord. De Staat moet het dus doen en dat doet de Staat door middel van Holland Casino. De VVD-fractie is nadrukkelijk van mening dat het kansspelbeleid ook op een andere manier kan worden gewaarborgd dan door het achterhaalde concept van staatsbedrijven. In een systeem met meerdere aanbieders zou een simpel certificeringsorgaan bijvoorbeeld uitstekend voor regulering kunnen zorg dragen. De vraag is natuurlijk of Holland Casino in voldoende mate het kansspelbeleid uitdraagt of dat Holland Casino, dankzij de monopoliepositie die het bezit, niet anders is dan een buitengewoon plezierige, lucratieve moneymaker voor de overheid, waarbij dominee en koopman in één persoon verenigd zijn: gokken is verwerpelijk, maar als het dan toch gebeurt, moet de Staat er, met uitzondering van anderen, maximaal profijt van trekken. Alleen is het wel zo dat deze koopman, de Staat, allesbehalve ondernemer op de vrije markt is.

Mijn fractie heeft in het nader voorlopig verslag naar voren gebracht dat de overheid door middel van Holland Casino in de kansspelsector geen restrictief kansspelbeleid voert, maar juist een expansiebeleid dat erop is gericht om meer bezoekers te trekken en dus, voor de overheid, meer inkomsten te genereren. Bij de oprichting van de vestiging in Venlo bijvoorbeeld werd de verwachting geuit dat ongeveer de helft van het aantal bezoekers uit Duitsland zou komen. Dat zou

een goede omzet opleveren. Ik kan nauwelijks veronderstellen dat de doelstelling om gokken te kanaliseren dusdanig sterk leeft bij de Nederlandse overheid dat ook Duitse spelers onder het Nederlandse kansspelbeleid zouden moeten vallen. Kortom, het ging dus gewoon om klanten en inkomsten. Ook de uitgebreide, wervende reclamecampagnes van Holland Casino via de media zoals kranten, televisie, tijdschriften en direct-mailing lijken meer gericht op het verwerven van inkomsten voor Holland Casino en dus voor de Staat, dan op het kanaliseren van de goklust.

In de nadere memorie van antwoord wijst de minister op de Gedrags- en reclamecode kansspelen van 2006. Een zekere mate van reclame door Holland Casino is toegestaan, zo schrijft de minister op pagina 12. Maar wat is "een zekere mate van reclame"? Welke kwantitatieve beperkingen gelden voor reclame door Holland Casino? De Europese Commissie is in ieder geval niet onder de indruk van de Gedrags- en reclamecode kansspelen, zoals blijkt uit de aanvullende aanmaningsbrief van de Commissie van 21 maart 2007. Het is dus niet zo gek om te concluderen dat bij het voorliggende wetsvoorstel financiële motieven een niet onbelangrijke, misschien zelfs doorslaggevende rol spelen om slechts aan Holland Casino de vergunning te geven om gokken op internet te organiseren. Met een te verwachten aantal internet gokkers van 600.000 à 700.000 -- en dat is naar mijn mening een conservatieve schatting -- zullen de inkomsten voor de Staat niet gering zijn.

Zowel bij brief van 13 juli 2007 aan de Tweede Kamer als in de nadere memorie van antwoord van 26 november 2007, schrijft de minister dat binnen de centrale vergunning van Holland Casino ruimte kan worden gecreëerd om onder andere de speelautomatenbranche bij de proef te betrekken. De vraag is natuurlijk waarom die ruimte -- als het al een ruimte is -- nu pas wordt geboden. Was er eerder geen belangstelling van de kant van de speelautomatenbranche of moest eerst de positie van Holland Casino als monopolist worden veiliggesteld? Heeft de minister van tevoren aan de branche gevraagd of er belangstelling is? De voorwaarden die aan eventuele deelname aan de proef worden gesteld, zijn overigens uiterst stringent en onaantrekkelijk. Praktisch gezien lijkt deelname niet meer mogelijk. Hoe is thans de stand van zaken? Is er nog belangstelling of heeft men -- de speelautomatenbranche en anderen in de kansspelbranche -- het hoofd in de schoot gelegd bij dit staatsmonopoliegeweld?

Wat gebeurt er na de evaluatie van de proef? De minister schetst in de nadere memorie van antwoord op pagina 4 drie scenario's: ten eerste geen structureel aanbod, ten tweede voortzetting van het aanbod door één aanbieder en ten derde uitbreiding van het aanbod door een beperkt of een onbeperkt aantal aanbieders. Op pagina 11 van dezelfde memorie schrijft de minister dat de belangen te groot zijn om de regulering van kansspelen aan de branche over te laten. Als de minister dat vindt, wat is dan de waarde van

scenario drie? Is dat niet gewoon een zoethoudertje? Is dan niet de uitkomst van de proef óf geen internetaanbod óf slechts aanbod door één aanbieder, namelijk Holland Casino? Wat betekent dit voor andere partijen, zoals de speelautomatenbranche? Worden zij op deze wijze niet uit de markt geduwd, langzaam maar zeker? Of misschien niet eens zo langzaam nu de branche zich ook geconfronteerd ziet met de substantiële verhoging van wat eens btw was naar 29% kansspelbelasting? Een verhoging die waarschijnlijk, in combinatie met het internetmonopolie van Holland Casino, de doodsteek voor de branche zal blijken te zijn. Het lijkt een soort scharende beweging om, met als enige overblijvende partij het staatsbedrijf Holland Casino, de overige partijen in de kansspelbranche uit de weg te ruimen. In dit verband verneemt de VVD-fractie graag de reactie van de regering op de brief van 17 januari jongstleden van de VAN Speelautomaten Brancheorganisatie aan de staatssecretaris van Financiën.

Voorzitter, er is heel wat boeiende jurisprudentie beschikbaar over het kansspelbeleid, zowel Europees als nationaal. Ik haal die jurisprudentie in het kader van de behandeling van het voorliggende wetsvoorstel niet zomaar aan. De Europese Commissie is een inbreukprocedure tegen Nederland gestart in verband met het, naar het oordeel van de Commissie, met het Europese recht strijdige karakter van het Nederlandse kansspelbeleid. Daarbij is met name de monopoliepositie van Holland Casino in het geding. Centraal in deze jurisprudentie staat artikel 49 van het EG-verdrag inzake het vrij verkeer van diensten. Een belangrijk arrest in dezen is het arrest van 6 november 2003 van het Europese Hof in de zaak Gambelli, vervolgens het meer recente arrest van het Hof van 6 maart 2007 in de zaak Placanica en de uitspraak van de afdeling Rechtspraak van de Raad van State van 18 juli 2007.

Volgens het Gambelli-arrest kan een monopolie van de overheid een geschikt instrument zijn om kansspelactiviteiten te reguleren. Het overheidshandelen inzake de regulering van speelcasino's, met het doel om illegaliteit en criminaliteit tegen te gaan en consumenten tegen gokverslaving te beschermen, dient echter wel samenhang en stelselmatigheid te vertonen. Volgens datzelfde arrest vormen, ik citeer, "de afname of de vermindering van belastinginkomsten" en "de financiering van sociale activiteiten uit de inkomsten uit toegelaten spelen" geen rechtvaardiging voor de beperking van de vrijheid van diensten. Sinds het Gambelli-arrest beroept de minister van Justitie zich erop een samenhangend en stelselmatig beleid te voeren tegen illegaliteit, criminaliteit en gokverslaving. Maar is dat wel zo als wij kijken naar het voorliggende wetsvoorstel? Op pagina 8 van de nadere memorie van antwoord schrijft de minister dat "het geenszins de bedoeling is geweest te beweren dat de invoering van het eenvergunningstelsel een beperking van het aantal spelers met zich zou brengen". Ik zeg maar weer:

hoezo, restrictief gokbeleid? En dat -- vermeende -- restrictieve beleid moet de rechtvaardiging opleveren voor de monopoliepositie van Holland Casino voor gokken op internet? Dat kan toch niemand met droge ogen beweren.

Volgens het Placanica-arrest moet de nationale rechter steeds afzonderlijk nagaan of de nationale regeling, voor zover daarbij het aantal in de kanspelsector actieve marktdeelnemers daadwerkelijk wordt beperkt, beantwoordt aan de doelstelling, namelijk de exploitatie van de activiteiten in deze sector voor criminele of frauduleuze doeleinden te voorkomen. Ik verwijs hiervoor naar het Hof van Justitie, 73, verklaring voor recht no. 2. Kort gezegd, getoetst moet worden of de beperking van het aantal vergunninghouders gerechtvaardigd is. Die rechtvaardiging is er, naar het oordeel van de VVD-fractie, voor het voorgestelde monopolie voor Holland Casino niet. Of is het weer de overweging dat de belangen te groot zijn om deze aan de markt over te laten, zie pagina 11 van de nadere memorie van antwoord? Die belangen kunnen toch heel goed worden gediend door ook andere aanbieders toe te laten, terwijl tegelijkertijd -- ik heb het al gezegd -- bijvoorbeeld een certificeringsorgaan met de regulering wordt belast?

De recente nationale jurisprudentie biedt de minister ook niet veel steun in het door hem gevoerde monopoliebeleid voor Holland Casino. In haar uitspraak van 18 juli 2007, waar het ging over loterijen, overweegt de afdeling rechtspraak van de Raad van State in overweging 2.5.6: "Niet valt in te zien in hoeverre dit belang" -- ik merk op dat wordt bedoeld het belang van de bescherming van de consument -- "en het daarop gebaseerde beleid voldoende grondslag bieden voor de weigering van de onderhavige vergunning." De Raad van State vervolgt in overweging 2.5.7: "In dit verband is van belang dat het restrictieve beleid van de minister inzake kansspelen er niet aan in de weg heeft gestaan dat aan de bestaande vergunninghouders uitbreiding van het aantal trekkingen van bestaande loterijen is toegestaan, alsmede verhoging van het toegestane omzetbedrag, en dat door de bestaande vergunninghouders nog immer in grote mate marketingactiviteiten worden verricht."

Voorzitter. Het zal duidelijk zijn dat de VVD-fractie geen voorstander is van het voorliggende wetsvoorstel. De VVD-fractie meent dat er geen rechtvaardiging is voor de voorgestelde monopoliepositie van Holland Casino wat betreft de proef met gokken op internet. Of het moet zijn dat de staatskas fors gespekt moet worden. Dat laatste vrees ik mijn fractie. Mijn fractie is van mening dat ook andere partijen de gelegenheid moeten krijgen om in deze nieuwe markt te participeren. Dat maakt de evaluatie van de proef waardevoller en kan ook voorkomen dat het totale Nederlandse kansspelbeleid door het Europese Hof onderuit wordt gehaald.

Het beleid dat de minister inmiddels voert om illegale aanbieders van gokken op internet aan te pakken, steunen wij. Het is positief dat het beleid van de minister ertoe heeft geleid dat inmiddels

meer dan de helft van het aantal illegale aanbieders uit de lucht is. Wij kunnen begrijpen dat de minister met de Nederlandse Vereniging van Banken onderzoekt of en, zo ja, hoe financiële instellingen de dienstverlening voor illegaal gokken op internet aan banden kunnen leggen, in navolging van het beleid in de VS. De voorzitter van de Nederlandse Vereniging van Banken is tevens voorzitter van de raad van commissarissen van Holland Casino. Dankzij die dubbelfunctie lijkt de medewerking van de Nederlandse Vereniging van Banken bepaald niet uitgesloten. Holland Casino hoeft dan niet meer te vrezen voor welke aantasting van de monopoliepositie dan ook.

Voorzitter, wij wachten met belangstelling de beantwoording van onze vragen door de minister af.

*N

De heer **De Vries** (PvdA): Mevrouw de voorzitter. Ik wil bij de behandeling van dit wetsvoorstel eerst een blik terugslaan op het algemene beleid dat wij de afgelopen jaren hebben gezien. Ik constateer daarbij dat wij pas een jaar of vijf, zes, zeven bezig zijn om weer serieus kansspelbeleid te voeren. In de jaren tachtig en negentig is de rol van de overheid bijna verwaarloosbaar geweest op het terrein van de kansspelen. Het leek of alle hekken van de dam waren. Ik weet niet of het hier gebruikelijk is, maar ik hoop van wel. In ieder geval maak ik de bewindslieden die het kansspelbeleid weer hebben opgepakt, de heer Donner en zijn opvolger de heer Hirsch Ballin, daarvoor graag een compliment.

Ik vind het buitengewoon belangrijk dat er weer kansspelbeleid is en dat wij thans in een situatie verkeren waarin opsporingsinstanties en vervolgingsinstanties proberen een restrictief beleid te voeren. Daar zijn wij van de Partij van de Arbeid voor. Wij zijn niet tegen een gokje, maar wij zijn ook niet voor: alle remmen los. Wij horen dus niet bij de zwarte kousen die zeggen "gokken is zonde". Wij geloven dat gokken, voor zover het al zonde is, een onuitroeibare zonde is en soms nog wel een plezierige ook, maar wij houden er niet van om de grenzen helemaal open te zetten. Ik geloof dat van de zijde van de VVD is gezegd: het huidige beleid kanaliseren, de goklust beperken, de speelzucht reguleren, dat zijn zaken die in het algemeen belang zijn. Wij zijn daar dus voor.

Wij hebben met vreugde geconstateerd dat aan allerlei spelletjes op de televisie een eind is gekomen en dat de afgelopen jaren de illegale casino's zijn gesloten. Wij prijzen de regering daarvoor en wij hopen dat de regering daarmee verder gaat. Ik geloof dat wij inmiddels nog niet kennis hebben kunnen nemen van een nieuwe Wet op de kansspelen. Dat is betreurenswaardig, omdat die al heel lang geleden is toegezegd. Ik hoop dat de minister straks kan mededelen in welk stadium de voorbereiding van die wet is.

Met het wetsvoorstel dat voorligt, beoogt de regering om aan één aanbieder de gelegenheid te geven om op legale manier het gat te vullen op het terrein dat op het ogenblik alleen door illegale

aanbieders in Nederland wordt betreden, namelijk dat van kansspelen via internet. Het is altijd moeilijk om te taxeren hoe zo iets gaat uitwerken. Wij hebben resultaten gezien van onderzoeken die er zijn gedaan, maar iets onderzoeken wat er nog nooit is geweest, is buitengewoon lastig. Wij hebben natuurlijk ook nagedacht over hoe het verder zal gaan. Waar deze activiteit op het internet zich sterk uitbreidt, geloven dat het van groot belang is om daarbij kanaliserend op te treden en een legaal aanbod te creëren. Wij willen zeker niet zover gaan als mevrouw Broekers die heeft gezegd: dan moeten er ook meer aanbieders zijn. Volgens ons zou het streven naar beperking van het gokken op internet dan volstrekt illusoir worden.

Ook in het licht van het beleid dat is gevoerd en dat tot nu toe naar mijn smaak succesvol mag worden genoemd, hebben wij alle neiging om de regering in dit voorstel te volgen. Er zijn uiteraard, vooral door potentiële aanbieders, allerlei argumenten naar voren gebracht om aan te geven dat het juridisch gezien niet mogelijk is, maar tot nu toe heb ik de verdediging van de regering op dat punt overtuigend gevonden. Ik heb niet de neiging daarop af te dingen. Ik hoop dat de regering in Europees verband actief blijft om te bevorderen dat het Nederlandse beleid ook van invloed gaat zijn op het Europese beleid, want de aandring die vanuit Brussel wordt uitgeoefend op de liberalisering van ook de spelenmarkt staat mij buitengewoon tegen. Het is heel plezierig dat er in sommige andere landen nu ook maatregelen worden genomen of in ieder geval worden overwogen om te bevorderen dat de kansspelmarkt zich niet zonder enige grenzen kan ontwikkelen. Integendeel, de maatschappelijke gevolgen tellen ook in andere landen aan. Het is heel opmerkelijk dat met name in de Verenigde Staten waar het gokken tot een grote kunst is verheven, nu maatregelen worden genomen om te proberen of men het niet enigszins in de hand kan houden. Met mevrouw Broekers vraag ik de minister om te vertellen wat hij op het ogenblik aan het doen is met de banken en andere instellingen om te proberen die zaken aan te pakken via creditcards en andere mogelijkheden. Wat doet hij met de providers die telkens moeiteloos deze illegale dingen op de markt blijven brengen? Wordt de aanpak daarvan geïntensiveerd? Als deze proef mogelijk wordt, ben ik daar groot voorstander van, omdat ik denk dat wij anders als een soort van Don Quichot bezig zijn. Dat is geen verstandig beleid.

Ik wil nog een vraag stellen over het mededingingsrecht. Niet omdat het mijn ambitie is om, zoals mevrouw Broekers wil, meer aanbieders op de markt te krijgen, maar wel omdat het interessant is om te weten, zeker na de periode van de proef, of het hebben van één aanbieder een houdbaar beleid is. De minister heeft een aantal mogelijkheden genoemd die zonet al zijn gememoreerd. Is het houdbaar beleid om als de proef tot min of meer acceptabele resultaten leidt, het te houden bij één aanbieder? In feite hebben wij op het gebied van casino's ook het beleid van één aanbieder. Graag krijg ik antwoord op die vraag.

Ik heb al gezegd dat mijn partij niet tegen het wagen van een gokje is. Wij gunnen het iedereen om een gokje te wagen en hopen alleen dat het niet hier en daar tot maatschappelijke ontwijking leidt. Het aantal mensen dat verslaafd is aan gokken is nog steeds onrustbarend hoog. Ik maak mij al jaren zorgen over het feit dat de bestaande concessionarissen, de mensen die een vergunning hebben om kansspelen op de markt te zetten, nog steeds naar mijn smaak veel te veel ruimte krijgen om uitbundig hun waren aan te prijzen. Je hoeft je brievenbus maar met enige regelmaat te legen om dat te weten. Telkens weer tref je een folder aan waarin staat dat je een prijs hebt gewonnen of zoiets. Ik dring er sterk bij de regering op aan om zich ervoor in te zetten dat de concessionarissen zich terughoudender gaan betonen. De reclame voor kansspelen in Nederland geeft naar mijn smaak nog steeds geen blijk van de terughoudendheid die hoort bij het door de Nederlandse regering gepropageerde en verdedigde beleid. Ik denk dat de grootste bedreiging voor het Nederlandse kansspelbeleid erin zit dat wij niet in staat zijn om de partijen die op het ogenblik op de markt zijn, ertoe te brengen om zichzelf zodanig te matigen, dat de hele wereld, in ieder geval Europa, kan zien dat wij een kansspelbeleid hebben waarmee wij beogen de speelzucht te kanaliseren en de gevolgen in de vorm van maatschappelijk ongewenste omstandigheden, witwassen, fraude en verslagen tegen te gaan. Kortom, dat wij een kansspelbeleid hebben dat beheerst is. Het zou prettig zijn als de partners die dit beleid in de praktijk in de publieke en private sfeer uitvoeren, zich daarvan rekenschap zouden geven.

Al met al is het de overtuiging van mijn fractie dat het verstandig is, deze proef aan te gaan. Wij wachten met grote belangstelling af hoe deze tot resultaten leidt.

Mevrouw **Broekers-Knol** (VVD): Ik hoor de heer De Vries een vurig pleidooi houden voor het restrictieve kansspelbeleid. Ik hoor hem zeggen dat gokken heel slecht is, aan banden moet worden gelegd, beheerst moet worden enzovoort. Ik begrijp dan niet helemaal dat hij toch uitsprekt dat hij voor een proef met gokken op internet is en dat hij een staatsmonopolie daarbij kennelijk ondersteunt.

De heer **De Vries** (PvdA): Dat laatste zou mevrouw Broekers in ieder geval wel kunnen begrijpen. Immers, een monopolie beperkt in ieder geval het aanbod.

Mevrouw **Broekers-Knol** (VVD): Ook dat begrijp ik niet. Ik heb de heer De Vries (in mijn woorden) horen zeggen dat wij een restrictief beleid moeten voeren en dat gokken slecht is en dat wij het als het toch gebeurt binnen de perken moeten houden. Als hij dat vindt, zou wij helemaal geen proef moeten houden.

De heer **De Vries** (PvdA): Dat kan mevrouw Broekers wel zeggen, maar dat heb ik niet betoogd. Ik heb uiteengezet dat wij constateren dat er op internet eindeloos veel sites worden aangeboden

waarop gegokt wordt. Ik heb ook gezien en ervaren dat heel veel Nederlanders daarvan gebruikmaken. Ik heb uiteengezet dat mijn fractie niet tegen gokken is, maar wel wil dat de overheid ervoor zorgt dat dit beheerst gebeurt, zodanig dat de ongewenste maatschappelijke gevolgen van gokken worden beperkt. Ik heb mevrouw Broekers overigens horen zeggen dat zij dat beleid onderstreept. Vervolgens heb ik gezegd: als er een onontgonnen terrein is waarop de goklust zich richt, is het verstandig om er te midden van alle illegaliteit die wij nu zien -- al die spellen zijn in strijd met de Nederlandse Wet op de kansspelen -- voor te zorgen dat er een beperkt legaal aanbod is, zodat mensen dat gokje op een betrouwbare manier in een niet-illegale omgeving kunnen wagen. Het is heel belangrijk dat bij die proef aandacht wordt besteed aan de beperking van de risico's van de spelers. Het moet dus niet mogelijk zijn dat iemand er zijn hele vermogen doorjast. Er moet scherp op worden toegezien dat dit niet gebeurt. Ik meen dat Holland Casino de afgelopen jaren een goede reputatie heeft verworven.

Mevrouw **Broekers-Knol** (VVD): Ik heb het duidelijk gehad over de inhoud van de proef. Er is geen twijfel over wat die zal zijn. Dat staat in de stukken. Dat kan iedereen lezen. Waar het om draait, is dat een proef nemen op internet ook beheerst kan gebeuren indien er ook anderen aan kunnen meedoen, bijvoorbeeld via een certificeringssysteem. De heer De Vries zegt: nee, die proef moet de staat doen via een monopoliepositie van Holland Casino. Wij zeggen: als je het doet, doe het dan op een goede gecontroleerde manier met dezelfde inhoud als in de stukken wordt vermeld, maar met ruimte voor andere deelnemers via een certificeringssysteem. Het staatsmonopolie is juist datgene wat de VVD-fractie afwijst.

De heer **De Vries** (PvdA): Ons houdt dus alleen verdeeld dat mevrouw Broekers vindt dat er meer aanbieders moeten komen en dat ik het met de regering eens ben dat wij eerst een proef moeten doen met één aanbieder.

Mevrouw **Broekers-Knol** (VVD): Ik heb niet gezegd dat er meer aanbieders moeten komen, zonder enige limitering en zonder enige certificering. Ik heb duidelijk in mijn betoog opgemerkt dat er beperkingen moeten worden gesteld. Dan kan volgens ons de proef de toets aan artikel 49 van het EG-verdrag beter doorstaan.

De heer **De Vries** (PvdA): Ik heb ook niet beweerd dat mevrouw Broekers heeft gezegd dat het een randenloze proef moet worden. Ik heb heel goed gehoord dat zij heeft gezegd dat haar fractie het eigenlijk wel eens is met het huidige Nederlandse gokbeleid. Dat vind ik een goed betoog uit haar kring, omdat ik in de Tweede Kamer, waar ik dit onderwerp ook heb behandeld regelmatig van de VVD hoorde dat de goklust niet voldoende kon worden bevredigd. Ik voel mij veel beter thuis bij wat mevrouw Broekers heeft gezegd. Dat komt

waarschijnlijkheid door de bezonnenheid van deze omgeving.

Mevrouw **Broekers-Knol** (VVD): Voorzitter. Ik laat mij dit niet zeggen door de heer De Vries. De heer De Vries zegt iets over mijn partijgenoten in de Tweede Kamer. Ik heb de Handelingen grondig nagelezen en wat hij nu zegt, is gewoon niet gezegd. Dat wil ik hier heel duidelijk stellen.

De heer **De Vries** (PvdA): Mevrouw, ik heb er jaren bij gezeten. U weet niet welke taferelen wij daar hebben meegemaakt. Er was een zeer uitbundige belangstelling voor verbreding van het aanbod. U pleit daar eigenlijk ook voor. Laten wij wel zijn, dat gebied is nog niet legaal betreden. Er heerst grote illegaliteit. Wij zijn daartegen en zeggen met de regering: laten wij kijken of wij die illegaliteit op een verstandige manier kunnen inperken. Het eerste wat u doet, is zeggen: o, maar dan willen wij er meer aanbieders hebben. Natuurlijk gecertificeerd enzovoort, maar u wilt wel meer aanbieders. Ik begrijp dat niet. Kanaliseren betekent...

De **voorzitter**: Mijnheer De Vries, u bent bezig met een reactie op een interruptie. Die moet dus ook beknopt zijn. Ik geef daarom nu het woord voor een interruptie aan mevrouw Quik-Schuijt.

Het is hier hetzelfde als in de Tweede Kamer, hoor.

**

Mevrouw **Quik-Schuijt** (SP): Het gaat wel over een heel ander onderwerp.

De heer De Vries spreekt steeds van een "gokje". Heeft hij reden om aan te nemen dat het over het algemeen om gokjes gaat?

De heer **De Vries** (PvdA): Ik weet niet wat mevrouw Quik daaronder verstaat. Zij moet het zelf maar definiëren.

Mevrouw **Quik-Schuijt** (SP): Ik versta onder een gokje iets waarvan mensen niet terecht komen in de werkingssfeer van de Wet schuldsanering en waarmee geen grote sommen worden witgewassen.

De heer **De Vries** (PvdA): Ik ben überhaupt tegen witwassen. Ik hoop en vertrouw dat mevrouw Quik dat ook is. Dat de mensen niet via gokken in de werkingssfeer van de Wet schuldsanering terecht moeten komen, lijkt mij een minimale doelstelling van beleid. Ik vind ook dat tijdens de proef moet worden geprobeerd om de inzet enzovoort te limiteren en dat ervoor moet worden gezorgd dat mensen niet hun hele hebben en houden via Holland Casino verspelen. Ik dacht dat dit ook het voornemen van de regering was. Misschien kan de minister er nog iets over zeggen. Ik had begrepen dat het de bedoeling was dat Holland Casino hier ook een beleid gaat voeren waardoor men kan zien wat men inzet en wat men verspeelt en dat het bedrijf zal proberen dat verspelen binnen de perken te houden.

*N

Mevrouw **Quik-Schuijt** (SP): Voorzitter. Aan een discussie over de monopoliepositie van Holland Casino komt mijn fractie niet toe. Er zijn dringender zaken aan de hand bij dit wetsontwerp. Casino's zijn chique etablissementen waar ook veel gegoeede Nederlanders niet naar binnen durven, behalve misschien in Las Vegas, ver weg en anoniem. Ik wel: mijn zoon heeft daar een geweldige studentenbaan. Ik heb mij daar laten uitleggen hoe hun toezicht- en preventiebeleid werkt; in theorie allemaal prachtig.

Minder mooi vindt mijn fractie de voorgenomen uitbreiding van het aantal locaties en de reclame die Holland Casino in toenemende mate lijkt te maken. U zult wel de Kamervragen hebben gezien die mijn fractiegenoot heeft gesteld over de paginagrote advertenties in Metro met een speciaal voor dat doel geregelde extra oplage. Mijn partij heeft daar geen goed woord voor over. Wij vragen ons af of de markt echt zonder moraal is, zoals collega Reuten op 19 december jongstleden bij de bespreking van het Belastingplan stelde. Gaat die stelling ook op voor een overheidsbedrijf als Holland Casino, zo vraagt mijn fractie zich af. Zeker, het verlangen naar uitbreiding via een aanbod op internet dat thans op tafel ligt, roept vragen op over de moraliteit van de overheid. Is hier sprake van een dubbele moraal? Niets bijzonders overigens in de geschiedenis: kerkvorsten konden er ook wat van. Het dubbele lijkt toch te zijn dat de wetgever enerzijds stelt dat kansspelen moeten worden beteugeld en dat wil doen via het zogenaamde restrictieve beleid, maar anderzijds maatregelen neemt die ertoe moeten leiden dat er meer mensen gaan gokken, zodat de staatskas extra gespekt wordt. Graag krijgen wij hierover duidelijkheid.

Met het voorliggende wetsvoorstel beoogt de regering de behoefte aan kansspelen te kanaliseren. De gevaren van kansspelen worden niet ontkend, maar de wetgever lijkt te zeggen: wij kunnen niet voorkomen dat mensen gokken, wij zien de gevaren, maar wij kunnen er niets aan doen; het enige dat wij kunnen bedenken, is zelf een aanbod te doen dat meer verantwoord is dan dat van de vele illegale aanbieders. Mijn fractie wil graag weten of het kabinet werkelijk van mening is dat het illegale aanbod niet kan worden beteugeld en, zo ja, waarin het probleem dan zit. Internetcriminaliteit is inmiddels niets nieuws meer. De politie moet de kennis en de techniek toch inmiddels in huis hebben.

Als de regering daadwerkelijk van mening is dat kansspelen op internet niet moeten worden aangemoedigd, waarom worden de illegale kansspelen op internet dan niet aangepakt? De rechtsmacht is volgens de Raad van State geen probleem als het feit in Nederland wordt gepleegd. Dat laatste is wellicht technisch niet altijd makkelijk te bewijzen, als het al mogelijk is om de daders op te sporen. Daarvoor is internationale samenwerking nodig en hoewel op dat gebied in Europees verband enige vooruitgang wordt geboekt, gaat dat nog niet altijd even soepel. Bovendien zullen vele spelen van

buiten Europa worden aangeboden. Ook een site blokkeren blijkt niet altijd effectief te zijn. De ervaringen opgedaan op het gebied van kinderpornografie, stemmen wat dat betreft niet al te optimistisch. Een geblokkeerde site kan zomaar weer elders opduiken. Een reële mogelijkheid lijkt echter om bij de wet te regelen dat internetaanbieders verplicht worden om sites die in strijd zijn met de Nederlandse wet niet door te geven. Een dergelijke regeling is getroffen in de Telecommunicatiewet: internetaanbieders moeten op hun eigen kosten aan justitie een tapfaciliteit bieden. Is de regering bereid om een dergelijke maatregel te treffen?

Een wellicht begaanbaarder traject is het aan banden leggen van het betalingsverkeer. Collega De Vries heeft met daarover al gehad. De minister heeft banken en creditmaatschappijen aangeschreven en netjes gewezen op het voorbeeld van de VS. Gaat de minister het laten bij een vriendelijk verzoek of wordt ook overwogen om wettelijk iets te regelen en dan ook handhavend op te treden? Als de minister dit allemaal niet gaat doen, lijkt het er toch wel heel erg op dat de regering het belangrijker vindt om de staatskas een extraatje te bezorgen, dan om daadwerkelijk een restrictief beleid te voeren. Daarmee komt Nederland in botsing met de Europese regelgeving. De minister zegt daarover in antwoord op vragen van collega De Wit in de Tweede Kamer: "dat laat onverlet dat de vergunninghouders vanuit hun moverende redenen nog wel eens de neiging hebben de grenzen van het Nederlandse kansspelbeleid te verkennen". Nu vraag ik u toch, minister, wat zegt de gemiddelde Nederlander als pubers de grenzen van de wet opzoeken? Aanpakken, lik op stuk, strenger straffen. Kennelijk geldt dat niet voor Holland Casino en andere vergunninghouders!

Mijn fractie, mevrouw de voorzitter, maakt zich niet primair zorgen over de lopende inbreukprocedure. Mijn fractie is van mening dat het restrictieve beleid er is om de burger te beschermen. Mijn fractie vreest dat de spelen op internet vooral aantrekkingskracht zullen hebben op mensen zonder werk, die moeten rondkomen van een uitkering, en op jongeren onder wie ook minderjarigen. Mensen dus, die de stap naar een casino niet zullen zetten: je moet je kleden, je moet je vervolgens legitimeren, je bent bang om daar gezien te worden, je weet niet of je contant geld bij je moet hebben et cetera. Maar als kansspelen op internet worden aangeboden, is er geen enkele drempel meer opgeworpen. Wie dan wil gokken, kan dat thuis in z'n pyjama doen.

In de Tweede Kamer heeft de huidige minister voor Jeugd en Gezin indertijd in zijn hoedanigheid van fractievoorzitter en woordvoerder op dit onderwerp een flamboyant betoog gehouden tegen het als overheid aanbieden van kansspelen op internet. Zo ook mijn partijgenoot Gerkens. Ik ga dat niet dunnetjes overdoen. De vraag dringt zich wel op hoe het mogelijk is dat een kabinet van christelijke en rode signatuur met droge ogen een dergelijk beleid durft te verdedigen.

Wij hebben er nog de volgende vragen over. De Raad van State beveelt aan, niet alleen aandacht te besteden aan het kanalisatiebeleid, maar ook aan de werking van het in dit voorstel vervatte beleid. De Raad van State lijkt daarbij niet primair te denken aan het menselijk leed dat veroorzaakt kan worden door het belanden in de schuldsanering en/of het gevaar van gokverslaving, gezinnen die ontwricht raken met kinderen als grootste slachtoffer. Als ik het goed begrijp, zegt de raad: er is hier wel sprake van een coherent restrictief beleid. De verwachting is immers een verdriedubbeling -- ik heb van iemand anders vertweeddubbeling gezien, maar het is altijd te veel - van het aantal gebruikers (nog afgezien van de 55-plussers die niet in het onderzoek waren betrokken). De raad zegt, althans in mijn interpretatie: kijk dus uit Nederland, want als je niet coherent restrictief bent, dan is er geen reden om de markt niet Europees open te gooien. De minister zegt daarover; klopt, wij hebben al twee ingebrekestellingen gehad maar ik ben het niet eens met de Commissie, laat het Hof van Justitie van de Europese Unie maar beslissen. Waarom wil de minister het zover laten komen? Heeft hij meer oog voor de staatskas dan voor het menselijk leed dat dit wetsvoorstel zal veroorzaken? Dat zal zeker het geval zijn als het aanbieden van internetkansspelen moet worden overgelaten aan de vrije markt. Dat is immers de consequentie als Nederland de procedure bij het Hof verliest. Heeft de minister enig idee hoeveel gokverslaafden dit nieuwe product zal opleveren en of de verslaafdenzorg dat aan kan?

Mijn fractie vraagt zich af of het niet naïef is te denken dat het mogelijk is om het circus terug te draaien als de evaluatie zou uitwijzen dat het toch geen goed plan is. Is de minister niet evenals wij bevreesd dat de mensen die inmiddels gewend waren aan legaal gokken, in de illegaliteit terecht komen? Wat zal er gebeuren als Nederland het proces bij het Hof van Justitie verliest? Gaat Nederland dan alsnog een restrictief, coherent beleid voeren of zullen andere aanbieders, inclusief buitenlandse, in dat geval met open armen worden ontvangen?

Mijn fractie maakt zich grote zorgen over het pad waarop ons land zich zal begeven als dit wetsvoorstel wordt aangenomen. Zij wacht de antwoorden af.

*N

De heer **Dölle** (CDA): Mevrouw de voorzitter. De CDA-fractie heeft bij de schriftelijke voorbereiding van dit wetsvoorstel zacht gezegd reserve getoond. Die is voorshands nog niet verdampt. Dat heeft niet slechts te maken met elementen uit de beantwoording, maar ook met de ontwikkelingen die zich in 2007 na de behandeling door de Tweede Kamer hebben voorgedaan. Een en ander licht het in onze ogen riskante karakter van dit wetsvoorstel scherper uit. De regering lijkt zelf ook te beseffen dat dit voorstel met name bij Europese autoriteiten wenkbrauwen doet rijzen en dat het argwaan uitlokt. Zowel de vorige minister van Justitie als de

huidige heeft zich namens de regering in uitgebreide schriftelijke apologieën te weer gesteld. De regering hoopt er nu het beste van. Dit wetsvoorstel is in haar ogen waarschijnlijk een verantwoordende gok: een calculated guess.

Het is in dit verband ook de verantwoordelijkheid van de beide andere partners van de regering die samen de wetgever in formele zin vormen, om een risicoanalyse te maken en zich niet achter de rug van de regering te verschuilen. Dat geldt dus ook voor de CDA-fractie van de Eerste Kamer. Wij zouden ons natuurlijk kunnen afvragen waarom wij ons druk moeten maken over dit wetsvoorstel. Wij zouden een niet onwaarschijnlijke infractieprocedure en/of andere gerechtelijke procedures kunnen afwachten. Dat is echter niet ons standpunt. Dat zal u duidelijk worden nadat ik mijn betoog heb gehouden.

Het CDA is, evenals zijn erflaters, steeds voorstander geweest van een actieve rol van de overheid als het voorkomen van alcohol-, tabak- en drugsgebruik en gokken aan de orde zijn. Cabaretiërs en libertijnen spreken er raillerend over, maar in onze samenleving groeit naar ons oordeel de overtuiging dat deze visie, die voortvloeit uit ons beeld van mens en maatschappij, die programmatisch zijn verankerd, de samenleving ten goede strekt. De CDA-fractie hecht daarom aan de eigen, nationale afwegingsruimte. De Europese rechtsorde erkent die tot nu toe op basis van een aantal standaard arresten van het Europese Hof. De Nederlandse aanpak van gokverslaving en daarnaast de terugdringing van de onderwereld uit het gokwezen, de bestrijding van de witwasserij en het voorkomen van consumentenbedrog lijken tot op relevante hoogte te werken. Er wordt gesproken van terugdringing van het aantal problematische verslaafden van 70.000 naar 40.000. Holland Casino schrijft in zijn missive aan de vaste Kamercommissie voor Justitie over een opvallende stabilisatie. Dat is inderdaad een opvallend resultaat in vergelijking met het aantal verslaafden aan alcohol en cannabis. De sleutelwoorden zijn "kanalisering", "regulering" en "restrictief beleid".

Het is ons bekend dat gehechtheid aan de Nederlandse afwegingsruimte niet wordt gedeeld door de gokimperies en de kansspelgiganten in deze wereld. Het bonken op de muren van Fort Nederland wordt steeds luider, zeker na de spectaculaire beursval van de aandelen van enkele globale kansspelaanbieders ten gevolge van Amerikaanse maatregelen tegen internetgokken. De hoofdkantoren van die bedrijven kijken daarom hoopvol naar Brussel. Zal voor hen de morgenster vanuit Brussel rijzen?

Het zal u niet verbazen dat wij van belang achten dat het voorliggende wetsvoorstel die ruimte niet in gevaar brengt. Is het voorstel voldoende Europaproof? Dat is overigens niet het enige punt dat voor onze fractie van belang is. Het is zelfs niet het belangrijkste. Daarop kom ik later in mijn betoog terug. Wij vragen ons niet alleen af of het voorstel voldoende Europaproof is, maar ook of de regering het met ons eens is dat de grote afhankelijkheid van Europese jurisprudentie

langzamerhand als hinderlijk wordt ervaren. Wij moeten immers weer afwachten wat het oordeel van die hoge dames en heren is. Ik ben niet voldoende geschoold op dat terrein en vraag daarom of het mogelijk is om secundair recht via een coalitie van de non-willing op Europees niveau na te streven. Met laatstgenoemde term doel ik op de mensen die de nationale afwegingsruimte willen behouden. Is er uit politiek oogpunt iets mogelijk?

Voor welke knipperlichten en waarschuwborden vreest de CDA-fractie op dit moment? Er dreigt gevaar. Gezaghebbende autoriteiten en nieuwe ontwikkelingen verwijzen daarnaar. Ik noem ons hoogste adviesorgaan op wetgevingsgebied, de Raad van State. Ik overdrijf niet als ik zeg dat dat Hoge College van Staat grote aarzelingen heeft over de Europeesrechtelijke houdbaarheid van het voorstel. De Raad meent daarenboven dat het gokken zich ten gevolge van dit voorstel zal uitbreiden. De regering doet een beroep op het Placanica-arrest en stelt dat de uitbreiding van gokmogelijkheden onder omstandigheden kan worden gezien als beleid dat is gericht op "samenhangende en stelselmatige beperking". De Raad van State waarschuwt verder voor het op voorhand en categorisch uitschakelen van andere kansspelaanbieders dan Holland Casino. Dat is een eerste knipperlicht.

Een tweede knipperlicht, met alle referentie voor de Raad van State, is misschien nog geduchter: Brussel. Vanuit dit Europese hoofdkwartier zonden Eurocommissaris Verheugen, Eurocommissaris McCreevy, de Lotto/Unibet-brieven over sportloterijen. De brief van de Europese Commissie van 21 maart 2007 is bijgevoegd. Het zijn pittige epistels. De inhoud daarvan heeft zijdelings betrekking op dit wetsvoorstel. Daarnaast was duidelijk sprake van een inbreukprocedure. Eén van de grondmotieven in die brieven is het vermoeden of de verdachtmaking dat het Nederland te veel gaat om het spekken van de staatskas. Nederland zou de "hypocrisietest", zoals annotatoren die in het kader van het Placanica-arrest noemen, niet doorstaan. Het tweede knipperlicht is dus de Brusselse assertiviteit.

Ik kom op het derde knipperlicht. In de international Herald Tribune van 15 januari jongstleden werd gewag gemaakt van een Europese aanval op een Duitse gokwet die betrekking heeft op het internet. Met die wet worden state run betting sites op internet nog relatief ontzien, maar het is de bedoeling om de rest eraf te veegen. Veel andere landen wacht hetzelfde lot. Is het niet van belang om niet louter op grond van de jurisprudentie te reageren, maar samen met andere staten politieke initiatieven te nemen om de nationale afwegingsruimte te beschermen?

Ik kom op het vierde punt. Wij hebben al eerder gezegd dat wij geloven dat geld vangen niet het primaire doel van het wetsvoorstel van de regering is. De vraag is echter of het wetsvoorstel niet die schijn wekt als de regering tijdens het debat over de kansspelbelastingen bepaalde uitlatingen doet. Naar ons oordeel doet de wet dat enigszins. Er zal immers meer worden gegokt. Dat

geeft de regering zelf toe. Bovendien zal een deel van de weddenschappen in het café, de speelhal en het casino worden verplaatst naar het anonieme internet. De opbrengsten van commerciële aanbieders zullen via Holland Casino worden overgeheveld naar de staatskas. Het voorliggende wetsvoorstel maakt de geloofwaardigheid van het Nederlandse standpunt over de irrelevantie of de ondergeschiktheid van financiële motieven er niet groter op, en dat is eufemistisch uitgedrukt.

Er zijn ook jurisprudentiële knipperlichten. Met name de zonder aanbesteding verstrekte en niet-transparante solovergunning aan het staatsverwante Holland Casino onder categorische uitsluiting van andere binnen- en buitenlandse kansspelaanbieders kan problemen opleveren. Mijn fractie wijst op overweging 64 van het Placanicarrest. Dat arrest mag overigens wel als gunstig worden beoordeeld als het gaat om de instandhouding van een nationaal kansspelbeleid. Dat doet de minister dan ook. De afweging is echter nogal kritisch over de uitsluiting van andere bedrijven dan Holland Casino. Het verweer dat commerciële bedrijven niet blijvend zijn uitgesloten, overtuigde de Raad van State niet en ons tot op heden evenmin.

Een ander jurisprudentieel knipperlicht is de CFR-uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van 14 maart jongstleden dat overigens wat de ambitie betreft -- het in stand houden van een Nederlands kansspelbeleid -- ook als gunstig kan worden beoordeeld. In artikel 2.6.2.5 wordt echter indirect voor hetzelfde gevaar gewaarschuwd. Dat geldt zeker voor de uitspraak van de afdeling Bestuursrechtspraak van 18 juli, culminerend onder 2.7. Ik doel op de Schindler-uitspraak over de proportionaliteit van het daar gewraakte kansspelbeleid en de motivering daarvan. Die mag zeker te denken geven.

Gelet op al die signalen wordt de kans op Europese interventie met dit wetsvoorstel minstens enigszins vergroot. Onder anderen de hoogleraren Jans en Kabel wijzen er indringend op dat, indien Nederland de ruimte voor eigen beleid wil behouden, die ambitie alleen kansrijk is mits men coherent en consistent blijft. Alleen dan "pikt" Europa het. Met name de reservering van die nieuwe gokmarkt op internet voor één nationale staatsvergunninghouder is risicovol. Brauw en Blackstone, het bekende advocatenkantoor, heeft in een ander verband gewaarschuwd met de woorden: "Europa loert op Nederland en laatstgenoemde doet zijn best om voorzetten voor open doel te geven, zodat Europa die slechts hoeft in te koppen." Aan de hand van die uitspraak is te schatten hoe Europa staat tegenover Nederlandse wet- en regelgeving.

Ondanks alle knipperlichten en waarschuwborden kan de regering doorrijden, het raampje omlaag draaien en roepen dat het maar een proefrit is. Gelet op de opmerkingen van de Raad van State, is de vraag of die proef voor de monopolist niet een zodanige voorsprong vestigt dat dat gevolg voor een disproportionele inperking moet worden gehouden.

Wat is het gevolg van een, ook voor ons, onverhoopt ingrijpen van Europa in het geval dat dit voorstel wordt aangenomen?

Leidt de weg van dit wetsvoorstel tot een verder restrictief beleid, dus een beleid dat leidt tot "een samenhangende en stelselmatige beperking van de activiteit met betrekking tot weddenschappen"? Dat is de formulering van het Europese Hof in het standaardarrest de Gambelli. Uit correspondentie met de commissie voor Justitie van de Eerste Kamer blijkt dat de regering en Holland Casino daarin geloven. Het aantal legale gokactiviteiten stijgt waarschijnlijk, maar het aantal illegale goksites neemt af. Dat levert overigens ironischerwijs een opvallend adagium op: naarmate het aantal illegale gokkers hoger is, kan het gemonopoliseerde legale gokken zijn vleugels onder overheidshoede verder uitslaan. Wij zijn van mening dat de proef feitelijk niet is terug te draaien. Die is dus irreversibel en per definitie geslaagd: als men maar een groeiende behoefte weet vast te stellen om te gokken via het internet. Het probleem van de methodologische verificatie en dat van de falsifieerbaarheid zijn door ons naar voren gebracht. Ook anderen hebben dat gedaan.

De laatste brief van Holland Casino maakt gewag van een explosieve groei van illegaal gokken. Daarvan was in de memorie van toelichting nog geen sprake. Als dit wetsvoorstel wordt aangenomen en dus wet wordt, zal de nieuwe gokmarkt die op internet zijn deuren opent, op het punt van restrictief beleid grote risico's met zich brengen: er zullen veel meer gokkers komen. Dat blijkt uit het onderzoek van Motivaction dat is gedaan in opdracht van het College van Toezicht op de Kansspelen. In het onderzoeksrapport wordt uitgegaan van een verdriedubbeling van het aantal e-gamers. De Nederlanders die ouder zijn dan 55 jaar werden daarbij buiten beschouwing gelaten. De Raad van State zal van dat onderzoek niet verbaasd hebben opgekeken. Hij had dat immers voorspeld.

Daarnaast zullen er veel nieuwe kansspelers overkomen die vanuit een fysieke ruimte, bijvoorbeeld het buurtcafé of het casino, de elektronische snelweg op gaan. Dan is de anonimiteit veel groter -- men kan in pyjama op de bank gokken -- en de limieten zijn fors hoger. Misschien zijn het wel dezelfde spelletjes als in het café om de hoek, maar de effecten zijn veel sterker en de sociale controle is anders en vaak minder. Dit gevaar wordt deels gekeerd door het voorgestelde pakket van "houd mij tegen of ik bega een ongeluk". Het zijn de leeftijdseisen, de speellimiet, de registratie-eisen, de tests om na te gaan of men gokverslaafd is, de normering van reclame voor het internetkansspel enzovoorts. Wij menen dat een aantal daarvan niet effectief is als het om verslavingspreventie gaat. Andere zijn dat misschien wel. De vraag is echter of de mogelijkheid van ontduiken niet te groot is. Ik doel bijvoorbeeld op de leeftijdsgrens. Er lijkt geen kruid gewassen tegen een praktijk waarbij een volwassene een jongere onder de achttien in de gelegenheid stelt om tegen vergoeding van diens inlognaam, password en speelrekening gebruik te maken. Een dergelijke praktijk is evenmin te

voorkomen indien de gestelde limiet hoog genoeg is en de speelrekening voortdurend wordt gevoed. Dan zal Holland Casino geen aanleiding hebben om op basis van de monitor in te grijpen. Is het aldus gelegenheid geven aan een jongere gelet op artikel 2 van de Wet op de Kansspelen overigens strafbaar? Dat artikel zondert immers gelegenheden uit van het verbod in artikel 1 van die wet.

Het mag duidelijk zijn dat mijn fractie sterke twijfels heeft over dit voorstel. Brengt het wetsvoorstel de Nederlandse ruimte in gevaar om een restrictief kansspelbeleid te voeren? Brengt de proef dat wat het belooft, namelijk uitzicht op een samenhangende en stelselmatige beperking van kansspelactiviteiten? Waarom volgen wij niet de weg die Amerika op ging met de Unlawful Internet Gambling Enforcement Act die bij grote meerderheid is aangenomen. Daar was men geïmponeerd door de kwalijke effecten van internetgokken.

De CDA-fractie ziet dat het niet aannemen van dit wetsvoorstel ook een prijs heeft. Dan zal de behoefte aan internetgokken niet worden bevredigd. Een deel van de klanten zal dus ondergronds blijven. Het zal zich moeten bedienen van illegale websites. Het probleem is te vergelijken met dat van de paddo's, de prostitutie, de freefightertoernooien enzovoorts. De CDA-fractie is niet per definitie tegenstander van kanaliseren van internetkansspelen, maar de vraag is of het internetgokken op dit moment en in deze vorm moet worden geregeld.

Ik verzoek de minister vanwege de tijd om de rest van de geschreven tekst als ingeleverd te beschouwen.

*N

De heer **Holdijk** (SGP en ChristenUnie): Mevrouw de voorzitter. Waarschijnlijk ben ik de hekkensluiter van vandaag. Wij hebben de minister geen verrassend nieuws te melden. Toen het kabinet-Balkenende III demissionair werd, hebben onze fracties dit voorstel controversieel verklaard. Dat deden zij op 13 april 2007 in de verwachting dat het nieuwe kabinet het voorstel zou intrekken of wijzigen. Bij de kabinetsformatie, Balkenende IV, zijn in het regeerakkoord voor zover bij ons bekend geen afspraken gemaakt over dit voorstel. Wij menen derhalve vrij te staan ten opzichte van dit wetsvoorstel. Als er geen kabinetswisseling was geweest, hadden wij het niet gesteund. Dat zullen wij ook nu niet doen. In het nader voorlopig verslag hebben wij dat standpunt reeds tot uitdrukking gebracht. Toch geef ik graag kort onze argumenten weer.

Het kansspelbeleid in Nederland is sinds jaar en dag gebaseerd op de zogenaamde kanalisatiegedachte. Gelet op de klaarblijkelijke behoefte bij het publiek om deel te nemen aan kansspelen, wordt voorzien in een passend legaal aanbod. Als dit voorstel wordt aangenomen, zal dat ook via internet gebeuren. Daarmee meent en hoopt men de goklust in goede banen te kunnen leiden. Men signaleert een verschijnsel, de goklust, dat schadelijke effecten heeft en dat daarom

gereguleerd moet worden. Regulering betekent in dit verband dat er een restrictief beleid moet zijn waarmee het kansspelaanbod -- een aantal vormen daarvan -- door middel van een vergunningstelsel met monopolies wordt gereguleerd. De regering beoogt de concurrentie tussen de gelijksoortige kansspelen en het particulier gewin zoveel mogelijk uit de sluiten en beperkingen op te leggen op het terrein van de reclame. Niet minder belangrijk is dat de Staat niet graag de belasting op uitgekeerde bedragen aan zich voorbij ziet gaan, al wordt dat niet als officieel motief opgevoerd.

Gelet op de band met Holland Casino en de Staatsloterij is duidelijk dat de overheid niet alleen spelbepaler is, maar ook medespeler. Ik heb vaker gezegd dat wij geen aanhangers zijn van deze kanalisatiegedachte. Dat is ook niet het geval als justitie bij kansspelen geen andere belangen heeft dan het voorkomen of tegengaan van schadelijke bijeffecten als kansspelveslaving, illegaliteit en criminaliteit. Op zichzelf genomen zijn dat overigens nobele en acceptabele doelstellingen.

Dit beleid loopt per definitie achter de feiten aan. Steeds komt er een nieuw aanbod buiten de wettelijke regelingen om. Voortdurend moeten er maatregelen worden bedacht om verslaving en het ontstaan van schulden tegen te gaan. Het onderhavige voorstel is volgens de regering noodzakelijk om het illegale aanbod terug te dringen door bij wijze van proef een legaal aanbod te creëren. Ondanks het uitgangspunt dat de vraag naar kansspelen niet gestimuleerd wordt, kan en zal niet worden ontkend dat het aanbod door het voorstel wordt uitgebreid. De regering spreekt van een beheerste expansie.

Deze middag is uitgebreid gediscussieerd over de vraag of de voorgestelde internetproef past binnen de eisen die voortvloeien uit het Europese recht. Het gaat dan onder andere over de monopoliepositie van een aanbieder en het al dan niet overgaan tot aanbesteding. Wij nemen wat dat betreft op dit moment geen standpunt in. Duidelijk is echter dat de regering bewust niet kiest voor de route die sommige lidstaten van de Europese Unie volgen, namelijk een totaal verbod op kansspelen via het internet. Door de Europese regels wordt dat mogelijk gemaakt. Het mag duidelijk zijn dat onze fracties een sterke voorkeur hebben voor het volgen van deze weg. Het betreft weliswaar een proef, maar ik hoorde nog niemand zeggen dat er een reële kans bestaat dat na evaluatie alsnog volledig zal worden afgezien van het mogelijk maken van kansspelen via het internet. Onze verwachting is dat hooguit de modaliteiten enigszins worden aangepast.

Wij zullen de discussie in de Kamer verder met belangstelling volgen.

De beraadslaging wordt geschorst.

*B

!Vereenvoudiging vergunningen!

Aan de orde is de behandeling van:
**- het wetsvoorstel Rijksbrede
aanpassing van regels omtrent de reductie en**

vereenvoudiging van vergunningen teneinde de regeldruk te verminderen (Verzamelwet vereenvoudiging vergunningen) (30959).

De beraadslaging wordt geopend.

De **voorzitter**: Ik heet de staatssecretaris van harte welkom in dit huis. Ik wens hem veel wijsheid toe, niet alleen voor vandaag maar ook voor de dagen die nog komen.

Ik geef nu het woord aan de heer Asscher, die zijn maidenspeech houdt.

**

*N

De heer **Asscher** (VVD): Mevrouw de voorzitter. Rijksbrede aanpassing van regels omtrent de reductie en vereenvoudiging van vergunningen teneinde de regeldruk te verminderen ofwel de Verzamelwet vereenvoudiging vergunningen. Het is duidelijk dat de verkorte titel van deze wet de lading geenszins dekt. In de samenvatting blijft slechts de vereenvoudiging van vergunningen over en wordt al niet meer gesproken over de reductie. Dat geeft op duidelijke wijze een aantal manco's aan die aan deze wet kleven respectievelijk een gebrek aan ambitie van de staatssecretaris. Dit is de wet van de gemiste kansen en een staatssecretaris van gemiste kansen en te weinig ambitie. In de memorie van antwoord vermeldt de staatssecretaris dat na een begin in 2006 met een reductie van circa 10% van alle vergunningen, er in 2007 een reductie was gepland van ongeveer 71%. Is deze reductie ook gehaald? Voor 2008 rest nog slechts 12% en voor het volgende kalender jaar het saldo van 7%. Er is toegezegd dat 22% van de 248 stelsels geschrapt kan worden en 42% van de 1,17 miljoen vergunningen.

Dit leidt dan wel tot een heel bijzondere staatsrechtelijke gang van zaken: aan de Eerste Kamer wordt een verzamelwet voorgelegd waarvan de staatssecretaris zelf mededeelt dat reeds 81% van de voorstellen in die wet vervat, is uitgevoerd. Met een positieve houding ten opzichte van het kabinet zouden we kunnen concluderen dat de staatssecretaris blijkbaar zeer voortvarend te werk is gegaan; met een kritische, respectievelijk staatsrechtelijke blik kunnen wij de staatssecretaris vragen op grond van welke verzamelwet deze schijnbaar goede resultaten dan wel zijn geboekt. Wij willen dan ook gaarne vernemen hoe de staatssecretaris aankijkt tegen deze staatsrechtelijke mosterd na de maaltijd.

Het verwijt dat het project traag loopt en weinig oplevert, wordt door de staatssecretaris niet onderschreven. Maar dat hangt dan wel geheel af van de achtergrond waartegen en de normen waarmee men de metingen verricht en juist daar schiet de ambitie onzes inziens tekort. Als voorbeeld wil ik een horecaondernemer noemen die overweegt een nieuw bedrijf te starten. Hij krijgt nu, in 2008, te maken met 94 wetten, 8 ministeries, 21 inspecties en 55 punten waarop geïnspecteerd gaat worden. Het is dus een illusie te stellen dat 81% van de vermindering en

vereenvoudiging van vergunningen en regeldruk reeds bereikt is. Dat hangt helemaal af van wat als beginpunt wordt genomen. Deze Hardwerkende Ondernemer wordt zo bijna de mogelijkheid ontnomen, succes te hebben door het woud van nu nog steeds fungerende regels.

Mevrouw de voorzitter. Ik vraag mij af of de regering, de ministeries en zelfs ook het parlement niet mede vaak de oorzaak zijn van deze enorme bureaucratische regeldruk. Bij elk schijnbaar probleem wordt al snel geroepen om een regel. En zoals bekend komen er steeds meer voorschriften en regels uit "Brussel". Terwijl wij hier vandaag een poging doen regels af te schaffen, naar mijn mening een flauwe poging, voeren wij tegelijkertijd elders weer meer regels in. Een voorbeeld daarvan is het energielabel dat verplicht gesteld is voor alle woningen. Het leidt op termijn dan ook tot 3,5 miljoen te maken labels tegen een geschatte administratieve last van 350 tot 500 mln. En dat terwijl men zich kan afvragen of het meer nut heeft dan het vermelden van het energie verbruik in euro's per vierkante meter. Wij zijn allen gemeenschappelijk verantwoordelijk voor het invoeren van regels met misschien wel een grotere snelheid dan het afschaffen ervan. Van enige zelfbeperking van de kant van de ministeries of gemeenten vind ik heel weinig terug en dat is zeer teleurstellend.

Het is menig ondernemer duidelijk dat er nog veel knelpunten zijn bij de gemeenten. In het bestuursakkoord van juni 2007 worden vier elementen afgesproken: de VNG licht de modelverordeningen door, de gemeenten werken aan een reductie van 25% van de administratieve lasten en lichten de lokale vergunningen door en werken aan verbetering van de dienstverlening. De Taskforce regeldruk gemeenten houdt zich hier vooral mee bezig en er zijn maatregelen voor de procesondersteuning van die gemeenten. Het klinkt allemaal goed bedoeld maar slechts 250 gemeenten zijn ermee bezig. Ik vraag van de staatssecretaris dan ook de toezegging dat hij druk uitoefent op de gemeenten die nog niet meedoen om hen, met behoud van hun autonomie en met kracht van argumenten te overtuigen van de wenselijkheid van het meewerken aan het bestuursakkoord en de reductie van vergunningen. Dat zal vooral nut kunnen hebben indien die gemeenten die nog niet meedoen de Ondernemersgerichte Algemene Plaatselijke Verordeningen invoeren. Om nog eens een voorbeeld te noemen van een makkelijk te corrigeren teveel aan verschillende regels. In Amsterdam hebben 10 van de 14 stadsdelen een eigen en onderling verschillende bomverordening waardoor er een bureaucratie ontstaat die nergens voor nodig is. Ook in de Flora- en Faunawet zijn verordeningen en gedragsregels opgenomen die elkaar tegenspreken. De door de regering onlangs ingevoerde verpakkingbelasting verhoogt weer de administratieve lasten voor duizenden ondernemers.

Men kan zich afvragen waarom de VVD-fractie zich zo druk maakt over een wetsontwerp dat blijkbaar al ten dele is uitgevoerd en dat door eenieder als positief bestempeld wordt. Dat heeft

toch vooral te maken met het maatschappelijk beeld dat wij hebben over wat politiek gewenst is. Wat voor een maatschappij willen wij eigenlijk? Dat is de achtergrond waartegen dit wetsontwerp getoetst zou moeten worden. Het ligt dus principieel. Het is het beeld waarin de mens zich volledig kan ontplooiën, in alle vrijheid kan leven en een ondernemende Nederlander succes kan hebben. Dat is stellig niet een maatschappij die vooral bestaat uit een overheid die regels bedenkt en vervolgens veel ambtenaren aan het werk zet om die regels uit te voeren en te controleren. Dat is ook niet een maatschappij waarin de overheid wel weet wat goed voor de burger is, de betuttelende en bevoogdende maatschappij die nu aan de horizon verschijnt. Nee, dat is een maatschappij met gelijke kansen voor de burger, met gelijkwaardigheid tussen mensen maar geen gelijkheid en één die gebaseerd is op een evenwichtige afweging tussen de vrijheid van handelen en meningsuiting enerzijds en respect voor anderen en hun rechten anderzijds. Een samenleving waarin de overheid de mensen niet overspoelt met regels en de burger niet constant de maat neemt. Een samenleving die in eerste instantie uitgaat van vertrouwen in de burger die het niet nodig maakt voor bijna elke handeling een vergunning te moeten aanvragen. Dat is de achtergrond waartegen ik zelf regelgeving en wetten wil toetsen, zo u wilt het credo van mijn persoonlijke politieke inzet.

Mevrouw de voorzitter, dat is ook waarom ik dit goedbedoelde wetsontwerp tekort vind schieten. Er kan nog zoveel meer gebeuren. Door de ontkenning van de trage gang van zaken doet de regering alsof zij werkelijk wat bereikt heeft. Maar het kan zoveel beter als het aspiratieniveau maar wat hoger lag. Zo krijgen wij weer de indruk, die deze regering zo vaak wekt, van symboolpolitiek. Van het vooruitschuiven van de problemen en van een te laag aspiratieniveau. Na deze beschouwing kan men zich afvragen wat dan wel de mening van de VVD-fractie over deze wet is. Wel, wij zullen dit van harte ondersteunen als het een begin en een aanzet is tot meer. Als het een eindpunt is van een tevreden staatssecretaris dan is het een treurig begin van dit politieke jaar. Wij zien de reactie van de staatssecretaris met belangstelling tegemoet.

De **voorzitter**: Mijnheer Asscher, ik wil u van harte feliciteren met uw maidenspeech over de Verzamelwet vereenvoudiging vergunningen. De materie van het wetsvoorstel spreekt u duidelijk aan. Het afschaffen van het woud van de regels waarmee het bedrijfsleven wordt geconfronteerd, heeft bij u hoge prioriteit, zo hebt u verleden jaar juli laten optekenen in het VVD-magazine Provincie en Gemeente. Bij uw maidenspeech hebt u zich al een bijzonder kritisch Kamerlid getoond vanuit een herkenbare liberale visie.

Uw lidmaatschap van deze Kamer is helaas bijzonder. Waarom helaas? In dit huis hebben maar weinig ondernemers zitting. U constateerde dat zelf ook in eerder genoemd artikel. U bent al ruim 30 jaar president-directeur van de Koninklijke Asscher Diamantmaatschappij in Amsterdam: een echt

familiebedrijf van naam en faam, al 153 jaar. U vervult naast uw hoofdfunctie een groot aantal bestuursfuncties in diezelfde sector. Zo bent u voorzitter van het Diamantcollege, voorzitter van de Dutch Diamond Manufacturers Association en vicevoorzitter van de European Diamond Manufacturers Council. Ik wil hier echter niet onvermeld laten dat u ook buiten de sfeer van die werkkring bijzonder actief bent in het Amsterdamse maatschappelijke en politieke leven. Zo bent u bestuurslid van het Olympisch Stadion in Amsterdam en van dierentuin Artis. Eerder was u ook lid van het dagelijks bestuur van het Joods Historisch Museum en voorzitter van onder meer de Amsterdamse en Buitenveldertse Montessorischolen, de Stichting Werkgemeenschap Orthopedagogische Zorg, de Japan Trade Council en Jumping Amsterdam.

In uw partij was u al jong actief, met name als voorzitter van de JOVD, afdeling Groningen, maar u was ook lid van de selectiecommissie van de VVD-fractie voor de Tweede Kamerverkiezingen en van 1994 tot 2000 voorzitter van de VVD-kamerkring Amsterdam. Mensen die u kennen, dichten u een goed politiek inzicht toe.

Als ik de vergelijking mag maken tussen uw werk als diamantair en uw lidmaatschap van deze Kamer, dan zie ik een mooie overeenkomst tussen die twee. Bij beide kan een groot aantal facetten tot schittering en glans worden gebracht. U bent nauw betrokken geweest bij de uitzonderlijke ontwikkeling van de zogenoemde Royal Asscher Cut: een werkwijze waardoor een diamant maar liefst 16 facetten meer heeft dan een gewone briljant en die haar schittering nog diverser en mooier maakt. Als de daar toegepaste werkwijze model staat voor de vervulling van uw lidmaatschap van deze Kamer, staat ons nog veel moois te wachten. Ik wens u bij die werkzaamheden alle succes toe.

**

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

*N

Mevrouw **Sylvester** (PvdA): Voorzitter. Na deze feestelijke onderbreking komt de inbreng van de PvdA, mede namens de fractie van D66. In de Meibrief Vereenvoudiging Vergunningen van 28 april 2006 aan de Tweede Kamer kondigde het toenmalige kabinet aan, de vergunninglast aanzienlijk te willen reduceren. Voor veruit de meeste voornemens die in de Meibrief zijn opgenomen, is de implementatie ter hand genomen middels wetswijzigingstrajecten.

Ter behandeling in dit huis ligt een dergelijk traject nu weer voor; vijftien relatief eenvoudige wetswijzigingen van zeven verschillende departementen zijn opgenomen in een verzamelwet. Na inwerkingtreding van deze verzamelwet kan het bedrijfsleven ruim 65.000 vergunningen minder aanvragen en bedraagt de reductie van de administratieve lasten 2,7 mln. op jaarbasis.

De fracties van de PvdA en D66 steunen dit wetsvoorstel van harte. Overbodige vergunningen zijn nergens goed voor en dienen te worden geschrapt. Nu we, na het uitbrengen van een blanco verslag, toch besloten hebben om dit wetsvoorstel vandaag plenair te behandelen, willen onze fracties van de gelegenheid gebruikmaken om een viertal vragen te stellen aan de regering.

Een van onze zorgen betreft de aanpak van de gemeenten en provincies in het kader van de uitvoering. Eind 2008 zullen tussen de 100 en 220 van de ongeveer 450 gemeenten hun vergunningstelsels hebben doorgelicht. De bandbreedte is opvallend, het Rijk kan gemeenten niet dwingen. Overweegt de regering, naast de procesmatige en de financiële ondersteuning die zij biedt, andere prikkels in te bouwen? Welke problematiek is aan de orde bij de gemeenten en provincies en verklaart in feite het tempo?

Daarnaast willen wij wijzen op het volgende. De Vereniging Nederlandse Gemeenten, de VNG, ontwerpt in specifieke gevallen modelverordeningen, bijvoorbeeld de algemene plaatselijke verordening, de APV, de woonruimteverordening et cetera. In hoeverre bevordert de regering ook dat er blijvend kritisch wordt gekeken naar het regime van de modelverordeningen van de VNG? Onze fracties hebben begrepen dat op dit gebied al het een en ander is gebeurd, maar de strekking van onze vraag is of ook bij de regering blijvende aandacht voor de modelverordeningen van de VNG bestaat, die er immers voor zorgen dat vele vergunningen moeten worden aangevraagd. Graag een reactie van de regering.

Mijn tweede vraag luidt als volgt. Is de regering voornemens, de reductie en vereenvoudiging van de onderhavige vergunningen te evalueren? En zo ja, op welk moment?

Nu mijn derde vraag. De fracties van PvdA en D66 zijn van mening dat dit wetsvoorstel naar meer smaakt. Is de regering voornemens om de regeldruk verder te verminderen door de vergunningen verder aan te pakken? Kan de regering deze voornemens toelichten? Op welk moment kan in deze Kamer een wetsvoorstel met een dergelijke strekking worden behandeld?

Tot slot mijn vierde vraag. Op 27 juni 2006 vond in de Eerste Kamer het MKB-debat plaats. Tijdens dat debat werd de motie-Terpstra ingediend. De motie verzocht de regering om in overleg met het mkb een experiment te starten waarbij voor een aantal wetten het vergunningensysteem tijdelijk wordt afgeschaft en de resultaten na één jaar te evalueren. Op advies van de toenmalige regering werd de motie, die naar mijn indruk breed door deze Kamer werd gesteund, aangehouden. Mijn fractie steunde de motie destijds, juist omdat deze gericht was op bedrijfstakken en daarmee praktisch van aard was. Kan de regering aangeven of het gedachtegoed van deze motie-Terpstra inmiddels is uitgewerkt in verdere plannen?

Ik rond af. Zoals aangegeven, steunen de fracties van de PvdA en D66 dit wetsvoorstel. Zij wachten de beantwoording van de regering af.

*N

De heer **Terpstra** (CDA): Voorzitter. Namens de gehele CDA-fractie wil ik mij aansluiten bij de felicitaties aan het adres van de heer Asscher. Het is een goede zaak dat een praktiserend ondernemer in de Eerste Kamer actief wordt. Hij heeft blijk gegeven van een brede visie en gaf voorbeelden uit zijn eigen omgeving, van ondernemers, van de horeca en van de bomenproblematiek in de stad Amsterdam. Ik wilde eerst mijn felicitaties uitbrengen namens de gehele Eerste Kamer, maar ik wist niet zeker of de Partij voor de Dieren zo blij is met zijn nevenactiviteiten op het gebied van de dierentuinen en Jumping Amsterdam. Maar ik denk dat ze wel met de felicitaties kan instemmen.

In grote lijnen steunen wij dit wetsvoorstel, evenals de inbreng van de heer Asscher, afgezien van het woordgebruik af en toe. Het was heel netjes, maar een regeringspartij moet toch een andere versnelling hanteren. Wij zijn het wel met hem eens dat alles in Nederland op dit gebied iets sneller zou kunnen.

Het CDA heeft zich al een poosje druk gemaakt over de regeldruk in dit land, al is het zich ervan bewust dat het aan alle regels ooit wel eens heeft meegewerkt -- afgezien van de acht jaar Paars, toen juist de partij van de heer Asscher actief meewerkte aan die regels. Voor een deel is alles wat ik zeg dus ook zelfkritiek. Toch heeft het CDA zich druk gemaakt over het teveel aan regels in dit land. Bij de behandeling van de begroting voor Economische Zaken in 2004 heb ik namens onze fractie voorgesteld om na te denken over de automatische verlening van een vergunning, indien de overheid zich niet aan de termijnen houdt; in dat geval wordt de vergunning dus automatisch verstrekt. Wordt binnen het departement nog aan dit lumineuze idee van ons gedacht?

Mevrouw Sylvester sprak uitgebreid over de zeer waardevolle motie in het mkb-debat. Ik heb deze motie aangehouden om haar eeuwigheidswaarde te vergroten. Daarin werd voorgesteld om niet per regio de vergunningen en regels te verminderen, maar per bedrijfstak. Wij hadden namelijk de indruk dat het binnen een bedrijfstak overzichtelijker is en snel duidelijk is over welke vergunningen het gaat; er is immers maar één sector van het bedrijfsleven bij betrokken en er zijn ook minder overheidsdiensten dan wanneer alles regionaal wordt gedaan. De voorganger van de staatssecretaris heeft dat meegenomen. Nu heb ik begrepen dat als staatssecretarissen iets "meenemen", er altijd iets blijft liggen voor hun opvolgers. Ziet de huidige staatssecretaris nog iets in het idee om niet alleen regionaal, maar ook bedrijfstakgewijs te gaan oefenen?

Hoe gaat het met de discussies over de regelvrije zones? Zit er schot in? Voor een aantal sectoren zijn aparte taskforcegroepen ingesteld: voor het vervoer de commissie-Noordzij en voor de gemeenten de commissie-Wallage. Kan de staatssecretaris ons informeren over de voortgang?

Ik heb al gezegd dat wij de staatssecretaris steunen in deze voorzichtige start van deze wet.

Alle begin is moeilijk. Net als de heer Asscher vinden wij dat dit pas het begin is en niet het eind, alleen zijn wij voor 100% zeker dat ook de staatssecretaris dit ziet als een minimaal begin en dat hij bezig is met de start van een schitterende sprint naar een toekomst met minder regels. Graag horen wij ook van de staatssecretaris hoe hij op dit dossier verder wil.

*N

De heer **Van den Berg** (SGP): Voorzitter. Ik voer het woord namens de SGP-fractie en de fractie van de ChristenUnie. Ik sluit mij aan bij de felicitaties van de heer Terpstra aan de heer Asscher. De heer Terpstra stelt zich over het algemeen in het midden van de politiek op. Toen hij net zijn bijdrage deed, dacht ik echter even: hij haalt de heer Asscher rechts in. Mijn bijdrage ligt in het midden; dat is dan weer een correctie op de heer Terpstra.

Voorzitter. Onze fracties steunen de gedachte in het voorliggende wetsvoorstel dat vergunningstelsels niet onnodig in stand gehouden moeten worden. Zij ziet dat als de juridische uitwerking van een aantal aanbevelingen van de Taskforce vereenvoudiging vergunningen. De wijzigingen die onderdeel uitmaken van dit verzamelwetsvoorstel dragen bij aan de 20% reductie van vergunningstelsels en de 42% reductie van vergunningen die volgen uit genoemde taskforce. Wij kunnen dus constateren dat de taskforce heeft geleid tot goede resultaten, die nu worden doorgevoerd en voor een deel al zijn doorgevoerd. Hoe gaat het nu echter verder? Uit het kabinetsplan aanpak regeldruk krijgen wij de indruk dat het vervolg minimaal is. Is de staatssecretaris het eens met die indruk? Er wordt gewerkt aan verdere bundeling van vergunningen, maar ook aan een ruimer gebruik van de zogenaamde "lex silencio". Wat zijn de resultaten tot nu toe? Ook zijn twee commissies bezig met een fundamentele verkenning van bouw- en transportvergunningverlening en regeldruk. Onze fracties vernemen graag wanneer de werkzaamheden zijn afgerond.

Het beleid is gericht op het schrappen van administratieve verplichtingen. Wij geven de staatssecretaris daarom in overweging om een tweede uitgangspunt te kiezen namelijk om ruimte te geven voor een eigen initiatief en voor vertrouwen. Uitgaan van regelgeving is een benadering waardoor de ondernemer wordt benaderd met wantrouwen. Het moet mogelijk zijn om uit te gaan van standaardsituaties waarbij maatschappelijke risico's goed beheersbaar zijn. Deze kunnen door middel van algemene regels afgedekt worden. Vergunningen zijn dan enkel nodig voor complexe situaties met meer maatschappelijke impact. Wij horen graag of de staatssecretaris het met deze zienswijze eens is en of hij bereid is om daaraan te werken.

In gesprekken met ondernemers worden steeds de problemen met gemeentelijke vergunningen benadrukt. De uitvoering is verre van uniform, de procedures duren veelal lang en leiden nogal eens tot klachten over de dienstverlening.

Het kabinet geeft aan dat het bestuursakkoord tussen VNG en Rijk voldoende ambitie toont en wij twijfelen daar ook niet aan. Toch heeft de ervaring van jaren ons geleerd dat vrijblijvendheid niet leidt tot gewenste resultaten. Wij hebben er waardering voor dat het kabinet investeert in positieve prikkels. Zoekt het kabinet echter naar manieren om de "achterblijvers" onder de gemeenten ook te prikkelen om mee te doen? Is de staatssecretaris bereid, te bevorderen dat gemeentelijke vergunningverleners komen tot een regiobrede afstemming van vergunningverlening? Door een gezamenlijke aanpak kunnen de deskundigheid en de dienstverlening sterk worden verbeterd.

Voorzitter. Wij wachten de beantwoording door de staatssecretaris af.

De beraadslaging wordt geschorst.

*B

!Hamerstuk!

Aan de orde is de behandeling van:

- het wetsvoorstel Wijziging van de Wet kinderopvang en enige andere wetten in verband met het herstel van enkele onvolkomenheden in de Wet kinderopvang en het opnemen van een klachtenregeling voor oudercommissies in die wet alsmede in verband met de overgang van het beleidsterrein kinderopvang naar het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (31134).

Dit wetsvoorstel wordt zonder beraadslaging en zonder stemming aangenomen.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

De **voorzitter**: Ik deel de Kamer mee dat de heer Van der Linden per 21 januari het voorzitterschap van de Parlementaire Assemblee van de Raad van Europa heeft neergelegd. Het is u bekend dat hij dit ambt met tomeloze energie, grote inzet en daadkracht heeft vervuld. Vertrouwend in de geest van de Kamer te handelen, heb ik hem bij gelegenheid van zijn terugtreden per telegram van ganser harte gefeliciteerd met de succesvolle afronding van de periode van zijn voorzitterschap.
**

(applaus)

De **voorzitter**: Volgens de Kameragenda zijn nu geagendeerd de stemmingen over twee moties en over het initiatiefwetsvoorstel met betrekking tot de parlementaire enquête. De heer Rehwinkel heeft echter gevraagd om heropening van de beraadslaging.
**

*B

!Regels over de parlementaire enquête!

Aan de orde is de voortzetting van de behandeling van:

- **het voorstel van wet van de leden Van de Camp, Depla, Griffith en Van der Staaij houdende regels over de parlementaire enquête (Wet op de parlementaire enquête 200.) (30415),**

en van:

- de motie-Dölle over doelen, onderwerpen en bevoegdheden in het enquêterecht (30415, letter H);
- de motie-Rehwinkel over een verschoningsrecht op non-incriminatie en een beperking van de binnentredingsbevoegdheid (30415, letter I).

(Zie vergadering van 22 januari 2008.)

De beraadslaging wordt heropend.

*N

De heer **Rehwinkel** (PvdA): Voorzitter. Na een uitvoerige gedachteswisseling, deels ook schriftelijk gevoerd en door voormalige leden van de Eerste Kamer, heb ik vorige week in de tweede termijn van de plenaire behandeling van dit initiatiefwetsvoorstel een motie ingediend. Omdat mij is gebleken dat die te absoluut geïnterpreteerd kan worden, hecht ik eraan om de motie op een enkel punt te herzien. Ten aanzien van het zwijgrecht van getuigen en de binnentredingsbevoegdheid voor enquêtecommissies zouden wij de Tweede Kamer in overweging willen geven om met een regeling te komen, die met name op het gebied van de bescherming van grondrechten voldoende waarborg biedt. Juist omdat die waarborgen altijd de aandacht hebben van deze Kamer ligt het voor de hand om die ook te bieden als het onze eigen bevoegdheden betreft. Een wijziging van de motie is ook aan de orde als het de ondertekening betreft. Aan mijn naam mogen de namen van de heren Dölle, Holdijk en Laurier worden toegevoegd.

De **voorzitter**: De motie-Rehwinkel (30415, letter I) is in die zin gewijzigd dat zij thans luidt:

*M

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat het gebruik van de bevoegdheden welke een parlementaire enquêtecommissie jegens burgers en rechtspersonen kan inzetten van zekere waarborgen dient te zijn voorzien;

geeft in overweging, in de Wet op de parlementaire enquête of anderszins een nadere regeling op te nemen van een verschoningsrecht op non-incriminatie (zwijgrecht), alsmede van de binnentredingsbevoegdheid,

en gaat over tot de orde van de dag.

**

Deze gewijzigde motie wordt ondersteund door de leden Rehwinkel, Dölle, Holdijk en Laurier en behoeft volgens het Reglement van Orde nog van één lid ondersteuning. Ik zie dat zij wordt ondersteund door het lid Leijnse en stel vast dat zij daarmee deel uitmaakt van de beraadslagingen.

Zij krijgt letter J (30415).

**

*N

De heer **Schaap** (VVD): Voorzitter. Ik heb een opmerking ten aanzien van de procedure. Ik vind het een wonderlijke gang van zaken. Wij hebben vorige week uitgebreid gedebatteerd over deze materie en ook over de motie-Rehwinkel. Er was alle gelegenheid om toen te constateren dat die motie veel vragen opriep, multi-interpretabel was, een heel rare vorm had en dat soort zaken meer. Er was gelegenheid genoeg om op dat moment de motie aan te passen. Dat is niet gebeurd. Ik heb nu aangehoord hoe de motie luidt, maar kan haar op dit moment niet interpreteren. Ik wil hiermee beslist terug naar mijn fractie. Ik was al voornemens om hier een stemverklaring af te leggen over de vorige motie-Rehwinkel, omdat die ook al zo moeilijk in elkaar zat. Ik zou willen verzoeken om volgende week deze derde termijn voort te zetten, zodat wij de gewijzigde motie-Rehwinkel even rustig in de fractie kunnen bespreken. Ik stel voorts voor om dan de stemming nog maar een week uit te stellen.

*N

De heer **Schouw** (D66): Voorzitter. Nu wij toch zo gezellig bij elkaar zitten en de indieners van de gewijzigde motie-Rehwinkel hier toch zijn, lijkt het mij goed om even te vermelden dat ik over twee dingen blij ben. Ik ben blij dat ik in navolging van mijn collega Engels op dit belangrijke dossier toch nog even het woord mag voeren. En ik ben blij dat er een nieuw inzicht is ontstaan bij een van de fracties die vorige week een motie heeft ingediend. Als nieuwe inzichten helpen om het wetgevingstraject te verbeteren, dan moet je daar altijd blij mee zijn.

Mijn verbazing -- en daarmee sluit ik mij aan bij de vorige spreker -- is betrekkelijk groot. Dit dossier is al enige tijd in behandeling. Het formuleren van moties mag gerekend worden tot de dagelijkse bezigheden van de heer Rehwinkel, dus ik had iets anders verwacht van hem en van zijn fractie. Ik had het eleganter gevonden als de heer Rehwinkel de andere fracties voortijdig had betrokken bij de herformulering van de motie. Dat is goed gebruik in deze Kamer. Ik zie dat dit principe in de laatste maanden nogal wordt verlaten en ik vind dat jammer. Dat wil ik hier toch onderstrepen.

De heer **Rehwinkel** (PvdA): Dat de motie veel vragen heeft opgeworpen, is mij vorige week ontgaan. Dat de motie moeilijk zou zijn, is het persoonlijke oordeel van de heer Schaap. Tegen de

heer Schouw wil ik graag zeggen dat ik de oorspronkelijke motie pas in tweede termijn heb ingediend. Dat is een verschil met de andere motie, die al in eerste termijn werd ingediend. De eerstvolgende gelegenheid dat er rekening kon worden gehouden met de opmerkingen die ook vanuit de fractie van D66 over de motie zijn gemaakt, was vandaag. Wij konden niet eerder dan vandaag een derde termijn aanvragen om deze gewijzigde motie in te dienen. Ik herhaal dat de motie vooral bedoeld is om te voorkomen dat een te absolute interpretatie wordt gegeven aan de oorspronkelijke motie. Daartoe was niet eerder de gelegenheid dan nu, in deze derde termijn.

De heer **Schouw** (D66): Het is een antwoord op wat ik heb gezegd, maar niet het antwoord. Ik heb geprobeerd te betogen dat het bij het normale verkeer van deze Kamer behoort om voor het indienen van een gewijzigde motie ter verduidelijking van de zaak, daar ook met andere dan de coalitiefracties over te spreken. Ik ben blij dat ik dat hier voor de tweede keer kan neerleggen, opdat wij daar voor de toekomst in gezamenlijkheid een koers en een lijn in kunnen bepalen, zoals wij dat onder de bezielende leiding van deze voorzitter plegen te doen.

De **voorzitter**: Ik stel voor, de stemmingen over beide moties alsmede over het initiatiefwetsvoorstel, conform de bevindingen van het College van Senioren, volgende week te doen plaatsvinden, opdat de fracties zich kunnen beraden over de gewijzigde motie-Rehwinkel.

Ik stel eveneens voor om volgende week voorafgaand aan de stemmingen de beraadslaging in derde termijn voort te zetten, overeenkomstig de wens van de heer Schaap.

**

Daartoe wordt besloten.

De beraadslaging wordt geschorst.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

*B

!Jeugdzorg!

Aan de orde is het **themadebat Jeugdzorg** in het kader van de behandeling van **het wetsvoorstel Vaststelling van de begrotingsstaat van de begroting van Jeugd en Gezin (XVII) voor het jaar 2008 (31200-XVII)**.

*N

Mevrouw **Duthler** (VVD): Voorzitter. Enkele weken geleden, vlak voor het kerstreces, behandelden wij in deze Kamer twee specifieke wetten die betrekking hadden op het thema dat vandaag aan de orde is: de toekomst van de jeugdzorg. Niet alle onderwerpen die relevant zijn voor een goede jeugdzorg hebben wij toen goed kunnen bespreken. Ik ben blij dat wij daar vandaag alsnog de

gelegenheid toe hebben. De onderwerpen die ik er vandaag uit wil lichten, zijn allereerst de Wet op de jeugdzorg, ten tweede het beleidsprogramma van de minister voor Jeugd en Gezin en zijn rol als programmaminister en tot slot het elektronisch kinddossier en de Centra voor Jeugd en Gezin. Zodoende hebben wij de gelegenheid om eerst kort terug te blikken -- waar komen wij vandaan -- vervolgens de stand van zaken te bespreken en daarna mogelijke knelpunten en aandachtspunten te identificeren.

Allereerst een korte terugblik. Bij de behandeling van de Wet op de jeugdzorg in 2004 heeft de VVD-fractie voorspeld dat deze wet niet zou werken. Zij zag aankomen dat zij te rigide en te bureaucratisch zou uitpakken. Helaas heeft zij gelijk gehad. Indertijd heeft de VVD-fractie onder meer gehamerd op de noodzaak om eenduidige financiering en aansturing te realiseren. De wet ging uit van diverse, naast elkaar lopende financieringsstromen voor de verschillende onderdelen van de jeugdzorg. De VVD-fractie waarschuwde dat dit tot een versnippering van jeugdzorg in plaats van een samenhangend aanbod van jeugdzorg zou leiden. De minister van Justitie deed de VVD-fractie de speciale toezegging om onderzoek uit te voeren naar de mogelijkheden om een financieringsbron te vinden en om, zo nodig, aanpassingen door te voeren. Uit het uitgevoerde onderzoek blijkt dat verschillende financieringsstromen inderdaad tot bureaucratie en administratieve lasten leiden. De minister heeft in de Tweede Kamer, waar de uitkomsten van dit onderzoek zijn besproken, duidelijk gemaakt dat de stap naar een financieringsstroom pas kan worden ingezet tijdens een discussie over een stelselwijziging. Waarom wachten op een discussie over een stelselwijziging, terwijl het zo duidelijk is dat het voor de jeugdzorg een enorme verbetering zal zijn als er een financieringsstroom naartoe gaat?

Omdat de VVD-fractie in 2004 wist dat het niet goed zou gaan, heeft zij als enige fractie tegen de wet gestemd, naar nu blijkt zeer terecht. Uit diverse onderzoeken en rapporten blijkt immers dat er sinds de inwerkingtreding van de wet inderdaad problemen met de aansturing zijn en dat de wet te veel bureaucratie in de hand heeft gewerkt. Er zijn problemen met wachtlijsten. Hulpverleners in de jeugdzorg blijken nog steeds langs elkaar heen te werken en niet over de zelfde of over de noodzakelijke informatie te beschikken. Er zijn diverse regisseurs in plaats van een enkele, waardoor niemand zich echt verantwoordelijk voelt en aanspreekbaar is. Deze problemen zijn niet nieuw. Ruim 20 jaar geleden waren er ook al problemen zoals het niet goed doorverwijzen en de slechte samenwerking tussen zorginstellingen. Deze stonden toen verwoord in het rapport van de commissie-Mik. De problemen van toen waren de problemen van 2004 en zijn de problemen van 2008, zo kan ik nu constateren. Wat gaat de minister daaraan doen? Hij heeft prachtige plannen -- ik kom daar zo op terug -- maar zou terughoudendheid en bescheidenheid op het gebied van de jeugdzorg niet gepaster zijn? Waarom zo

veel verwachten van overheidsinterventie? Waarom niet eerst de huidige bureaucratie oplossen voordat wij nieuwe bureaucratie toevoegen, zoals de Centra voor Jeugd en Gezin?

De minister voor Jeugd en Gezin heeft een uitgebreid programma samengesteld met de mooie, veelzeggende titel "Alle kansen voor alle kinderen". Ik refereerde daar zojuist al aan. De minister is voor veel verantwoordelijk, maar ook voor veel afhankelijk van andere ministers. De minister voor Jeugd en Gezin is verantwoordelijk voor de samenhang van de kabinetsinspanningen op het terrein van Jeugd en Gezin evenals voor de totale, gezamenlijke effectiviteit van die kabinetsinspanningen, zo schrijft hij in zijn aanbiedingsbrief aan de Tweede Kamer. Dat klinkt natuurlijk prachtig, maar wat betekent het concreet? Begrijp ik goed dat de taak van de minister een coördinerende is en dat hij verantwoordelijk is als de kabinetsinspanningen niet tot succes leiden? Aangezien de minister geen eindregisseur is, maar slechts een coördinator die ook nog eens afhankelijk is van andere ministers, vreest mijn fractie het ergste voor het toekomstig jeugdbeleid. Welke armslag heeft de minister om de doelen van het beleidsprogramma te realiseren? Hoe kan de minister wat bij andere ministers afdwingen? Welke bevoegdheden heeft hij daartoe? Het lijkt erop dat de wijze waarop de programmaminister functioneert, zijn weerslag heeft op het functioneren van al die partijen in het veld van de jeugdzorg die het jeugdbeleid moeten waarmaken. Hij moet het hebben van goede samenwerking en van het elkaar versterken zonder in elkaars verantwoordelijkheden te treden. Wie mag je waar je nu op afrekenen en wie heeft welke bevoegdheden? Welke verantwoordelijkheid waarin andere ministers niet kunnen treden, heeft de minister voor Jeugd en Gezin zelf?

Eerder heeft mijn fractie al gewezen op het betuttelende en bevoogdende karakter van dit kabinetsbeleid. Dat betuttelende en bevoogdende karakter komt ook in het programma "Alle kansen voor alle kinderen" tot uitdrukking. Als sprekende voorbeelden noem ik het elektronisch kinddossier -- het EKD -- en de Centra voor Jeugd en Gezin. De fractievoorzitter van de VVD heeft het EKD tijdens de algemene politieke beschouwingen aan de orde gesteld. Hij heeft gezegd dat het van bevoogding en paternalisme getuigde om van elk kind een dergelijk dossier bij te gaan houden. Hij had daar grote bezwaren tegen. Ik ga daar nu graag wat dieper op in.

Vanaf 2008 krijgt ieder in Nederland geboren kind een elektronisch kinddossier. Van ieder kind wordt vanaf de geboorte een dossier aangelegd met informatie over het kind, de gezinssituatie en de omgeving. Het motto is "geen kind buiten beeld". In het programma "Alle kansen voor alle kinderen" lees ik dat voor elk kind in de eerste vier jaar na de geboorte een risico-inventarisatie van opgroei- en opvoedproblemen wordt gemaakt en dat, waar nodig, hulpverlening wordt ingezet. Ik schrik hiervan. Is dit echt zo? Komen de uitkomsten van deze risico-inventarisatie ook in het EKD terecht?

Ik hoop over enkele weken zelf een kind op de wereld te zetten. Vormt mijn lidmaatschap van deze Kamer een risicofactor of is dat juist positief? Hoe zit het met het feit dat ik daarnaast nog ondernemer ben? Is dat bedreigend voor de ontwikkeling van het kind? Hoe riskant is mijn burgerlijke staat van ongehuwd samenwonend of mijn lidmaatschap van de Haagse Kloosterkerk? Levert dat een extra aantekening op? Ik zit totaal niet te wachten op een dossier dat de overheid van mijn kind gaat aanleggen. 1984 komt zo wel erg dichtbij. Waarom zou in het ziekenhuis niet direct na de geboorte van mijn kind een chip worden geïmplant? Dan heb je pas echt een goed "kindvolgsysteem" waardoor geen kind buiten beeld raakt. Dit alles wordt in het kader geplaatst van "de overheid weet alles van u, maar heeft het beste met u voor". Voor ons liberalen is dit een horrorscenario. Waarom wordt voor elk kind een EKD aangelegd en een risico-inventarisatie gemaakt? Waarom gebeurt dit bij voorbaat? Waarom legt de overheid niet van bepaalde kinderen een dossier aan zodra er opvoedproblemen worden gesignaleerd? Waarom grijpt zij niet slechts in op het moment dat geen actie wordt ondernomen op deze problemen? Op grond van welke criteria wordt een risico-inventarisatie gemaakt?

Als de basisdataset voor het EKD van 3 mei 2007 nog steeds geldt, dan is een autoritaire opvoedingsstijl belemmerend voor de ontwikkeling van het kind. Opvoedingscompetentie is weer bevorderend voor de ontwikkeling van het kind. Hoe wordt dat bepaald en door wie? Ben ik als lid van deze Kamer wel opvoedingscompetent of ben ik dat juist niet omdat ik ook nog ondernemer ben en ondernemers weinig tijd hebben. Dit gaat mijn fractie veel te ver. Uitgangspunt hoort te zijn dat ouders in staat zijn hun kinderen goed op te voeden en te laten opgroeien. Opvoeding hoort primair de eigen verantwoordelijkheid van de ouders te zijn en behoort in eerste instantie tot de privésfeer van ouders en gezinnen. Daar hoort de overheid zich niet in te mengen. Wanneer daarin toch problemen ontstaan, zullen de meeste ouders de weg weten te vinden naar professionals die hen daarin kunnen ondersteunen of zal deze weg worden gewezen door het consultatiebureau, de school of misschien zelfs een kerk. Pas wanneer dat niet lukt, komt de overheid in beeld. De VVD-fractie is van mening dat de overheid met het EKD veel te ver gaat en te veel intervenueert in een vrije, persoonlijke levenssfeer van ouders en kinderen.

Naar ik heb begrepen, is de minister afgestapt van een landelijk EKD. Gemeenten en instellingen gaan zelf EKD-pakketten aanschaffen en worden hierbij ondersteund door de VNG. Te zijner tijd moeten de EKD's aansluiten bij de elektronische patiëntendossiers. Kan de minister wat verder ingaan op de stand van zaken rond de ontwikkeling van het EKD? Is de minister bereid nog eens kritisch te kijken naar de gegevens die in het EKD zijn geregistreerd en is hij bereid om niet van alle kinderen, maar alleen van probleemkinderen een dossier te gaan bijhouden? Het moge duidelijk zijn

dat de VVD-fractie het EKD zoals het nu wordt voorzien, absoluut van de hand wijst.

Ik kom op de Centra voor Jeugd en Gezin. Afgezien van de extra bureaucratische laag die deze centra in de jeugdzorg aanbrengen: wat is de werkelijk toegevoegde waarde van deze centra? De minister heeft in zijn programma geschreven dat de opvoedingsondersteuning beschikbaar komt voor alle gezinnen omdat ouders aangeven dat zij opvoeden in deze tijd moeilijker vinden dan vroeger. In 2011 bestaat er een landelijk dekkend netwerk van Centra voor Jeugd en Gezin waar ouders terecht kunnen. Waarom een landelijk netwerk? Hoe weten wij zeker dat die Centra voor Jeugd en Gezin überhaupt gaan werken? En ook hier geldt: hoe zit het met de eigen verantwoordelijkheid van de ouders? Als ouders aangeven behoefte te hebben aan meer opvoedingsondersteuning dan vroeger, hebben zij dan vroeger ook al kinderen opgevoed, vraag ik mij af. Waarom moet de overheid daarin dan voorzien? Waarom dit niet overgelaten aan de bestaande voorzieningen? Een school of een consultatiebureau zou hen ook kunnen doorverwijzen naar een hulpverlener, een orthopedagoog of welke gespecialiseerde professional dan ook. Waarom is dit een overheidstaak? Dat opvoeden niet makkelijk is, is van alle tijden. Dat mag geen excuus zijn voor maximale staatsbemoeienis. Ik vrees voor de bureaucratische gevolgen van deze extra laag in de jeugdzorg.

Laat het duidelijk zijn: de VVD-fractie is van mening dat het goed is dat kinderen die dreigen te ontsporen worden opgevangen en begeleid en dat ouders die hulp zoeken bij de opvoeding terecht kunnen bij professionals. De weg van EKD's voor alle kinderen, een landelijk dekkend netwerk van Centra voor Jeugd en Gezin, gedeelde verantwoordelijkheden en meerdere ketenregisseurs is voor de VVD-fractie absoluut geen begaanbare weg en zij wijst die sterk af. Het is een weg met te veel betutteling en staatspaternalisme, te veel bureaucratische hobbels en te veel controleurs die over te veel informatie beschikken. Het jeugdbeleid in deze vorm ziet de VVD-fractie dan ook totaal niet zitten.

*N

Mevrouw **De Vries-Leggedoor** (CDA): Voorzitter. Er was eens -- in de jaren vijftig, dus nog helemaal niet zo lang geleden -- een tijd dat iedereen keurig in een gezinnetje leefde. Vader werkte, moeder deed de was en zette een kopje thee als de kinderen weer thuis waren. Als wij de verhalen mogen geloven, waren die kinderen ook nog beleefd en luisterden zij naar wat hun ouders zeiden. Dat gezin raakte in een crisis. Volgens sommige sociologen zou het zelfs vrij snel verdwijnen en worden vervangen door individuele netwerken, een soort van relaties à la carte. Dat lijkt toch niet zo snel te gebeuren: het huwelijk blijft vrij populair, maar dat gezin van vroeger heeft zijn tijd gehad. Nog maar één op de tien gezinnen is volgens de onderzoekers zo traditioneel samengesteld, met een kostwinner en een

huisvrouw. De tweeverdieners zijn massaal opgerukt en daarnaast maakten allerlei andere alternatieve leef- en gezinsvormen hun opgang. Nederland is daarnaast multicultureler geworden.

Tot zo ver wat ongeveer het gangbare beeld is van het moderne gezinsleven. Voor de één een trieste teloorgang van de veilige thuishaven, voor de ander het verhaal van een overgangperiode naar een situatie waarin wij niet meer vastzitten aan knellende rolpatronen. Er ontstond steeds meer politieke aandacht voor jeugd en gezin. Wat betekende dat voor jongeren? Een aantal jaren geleden ontbrandde de discussie rond dit thema. De toenmalige fractieleider van het CDA, Enneüs Heerma, vond dat er een gezinsminister moest komen.

Om de discussie met de nodige feiten in de achterzak te kunnen voeren, vroeg de toenmalige regering de Nederlandse Gezinsraad om de stand van zaken op gezinsterrein te inventariseren. In 2001 was dat, door Peter Cuyvers geschreven, rapport klaar en kwam het uit onder de titel Gezin, beeld en werkelijkheid. Uit dat rapport blijkt dat er minder alleenstaanden, minder tweeverdieners en zelfs minder echtscheidingen zijn dan iedereen dacht. De overgrote meerderheid van kinderen in Nederland groeit nog steeds op in een traditioneel gezin. Hieruit blijkt dat beeld en werkelijkheid van elkaar kunnen verschillen.

In het boekwerkje Tien mythen over het gezin constateert dezelfde Peter Cuyvers dat het probleembeeld sterk wordt gevormd door de constante berichtgeving in de kranten en op de televisie over wat er allemaal fout ging. Wij leven in een tijd waarin het gaat om hoogtepunten en dieptepunten. De kranten en televisie doen iedere dag letterlijk hun best om zo veel mogelijk nieuws te brengen. Als bijvoorbeeld het aantal jongeren dat in aanraking komt met de politie, stijgt van 5% naar 6%, dan is de kans groot dat de kop is: "Steeds meer jeugdcriminaliteit" of "Jeugdcriminaliteit stijgt met 20%" en niet: "Meer dan 90% van de jongeren komt nooit in aanraking met de politie".

Uit meerdere onderzoeken en jeugdmonitoren blijkt dat het gelukkig goed gaat met het overgrote deel van onze jongeren en hun thuissituatie. De CDA-fractie vindt dat belangrijk, want in de gezinnen van Nederland groeit de toekomst van ons land op. Wij gunnen het ieder kind om op te groeien in een gezin waarin kinderen en volwassenen ervaren en beleven wat liefde, geborgenheid, zelfvertrouwen en respect voor een ander is. Waar de verantwoordelijkheid voor een goede opvoeding kan worden genomen, zodat kinderen een goede basis meekrijgen voor hun toekomst. Vandaar dat de CDA-fractie grote waarde hecht aan het gezin.

Daarom vinden wij ook dat er voor jongeren en gezinnen die het op eigen kracht niet kunnen -- over hen spreken wij vandaag -- een goed functionerend netwerk en aanbod van hulp en zorg moeten zijn. Zo vroeg mogelijk, zo laagdrempelig mogelijk, zo licht mogelijk, toegesneden op de situatie en dicht bij huis. Daaraan een bijdrage leveren, is wat ons voor ogen staat met dit debat.

Jeugdzorg is een schakel in een lange keten: scholen, consultatiebureaus, peuterspeelzalen, kinderopvang, schoolartsen, maatschappelijk werk, politie, jongerenwerk, huisarts, ga zo maar door. Het is maar een greep uit de vele partijen die zich met jeugd en gezin bezighouden. Als wij spreken over de plaatsen waar de eerste signalen kunnen worden opgevangen dat iets niet goed gaat in een gezin, kunnen wij de lijst nog vele malen langer maken. Denk aan woningbouwcorporaties, schuldsanering, enzovoort. Ook het denken hierover beperkt zich niet tot één groep. Financiers als gemeenten -- denk aan lokaal jeugdbeleid -- provincies -- voor de jeugdzorg -- maar ook de rijksoverheid en het zorgkantoor -- denk aan jeugd LVG en jeugd ggz -- hebben eigen regels, plannen en wensen.

Tijdens de totstandkoming van de Wet op de jeugdzorg was ik gedeputeerde met onder andere jeugdzorg in portefeuille in de provincie Drenthe. In Drenthe hielden gemeenten, provincie en instellingen -- van jeugdzorg en consultatiebureau tot jeugd ggz en politie/justitie -- elkaar vast, ook waar dat landelijk soms niet lukte. Ik wil hier geen ideaalbeeld schetsen alsof alles altijd van een leien dakje ging. Het ging met vallen en opstaan, maar men probeerde verder te kijken dan de eigen grenzen in het belang van de jongere die hulp nodig had en heeft, ook als dat betekende dat je een stukje van je eigen autonomie en financiën inleverde ten behoeve van het grote geheel. In bijna alle gemeenten was "de Toegang" gevestigd, een gebouw op een centrale plek, een digitaal loket of een aanspreekpunt waar jongeren of ouders makkelijk binnenliepen voor een foldertje of aanklopten met een vraag of probleem. Waar men bij de hand genomen werd, men niet keer op keer het verhaal hoefde te doen en waar vervolgens in de keten de beste oplossing werd gezocht. Waar een netwerkberaad functioneerde dat opgevangen signalen besprak en inzette op preventie.

In die periode had Drenthe het gevoel dat men tegen de stroom in moest roeien. Men heeft heel lang geprobeerd om een pilot- of experimenteerstatus te krijgen. Twee jaar was wat Drenthe vroeg en het ministerie mocht afrekenen op behaalde resultaten. Bij niet voldoende zouden de partners zich subiet omvormen à la de nieuwe Wet op de jeugdzorg, maar het mocht niet baten.

In de aanloop naar de nieuwe Wet op de jeugdzorg vielen mij verschillende zaken op. Natuurlijk ben ik blij met het recht op jeugdzorg en de aanspraak die kinderen en ouders daar dus op kunnen maken. Blij ook met de doelstelling dat elk kind zo snel mogelijk de zorg moet krijgen die hij of zij nodig heeft, maar de wet was gericht op hulpverlening die niet goed verliep en had te weinig oog voor hulpverlening die wel goed verliep.

Verder werd Nederland gezien als eenheidsworst. Organisaties werden in een keurslijf gedwongen. Er werd voorgeschreven hoe de hulpverlening moest worden georganiseerd en hoe mensen op microniveau moesten werken en samenwerken.

Voorts stond bij sommige organisaties en overheidslagen niet het kind en zijn omgeving centraal, maar de vraag "wie wordt de baas".

Ten slotte moesten de goedwerkende samenwerking en het geïntegreerde aanbod van gemeente en provincie via "de Toegang" in Drenthe weer uit elkaar, waardoor preventie gescheiden werd van aanspraak op zorg. In mijn ogen is dat niet te verkopen en niet in het belang van kind en ouders.

Dit zijn zomaar wat indrukken die mij bijgebleven zijn uit de periode dat ik nog geen deel uitmaakte van de CDA-fractie in deze Kamer.

Het viel mij bij het lezen van de Handelingen van 5 en 6 april 2004 inzake de Wet op de jeugdzorg op, dat de door mij genoemde punten ook tijdens de behandeling in deze Kamer aan de orde zijn geweest. Zelfs Drenthe werd expliciet genoemd.

De CDA-fractie heeft in deze Kamer bij monde van mevrouw Soutendijk-van Appeldoorn er onder andere nog aan toegevoegd het een gemiste kans te vinden "dat met het ontwikkelen van een nieuwe structuur, rekening houdend met de ervaringen en het karakter van de jeugdzorg, de eenduidige financieringsstructuur en aansturing niet tot uitgangspunt van deze wet zijn gekozen". Verder heeft de CDA-fractie erop aangedrongen dat "nauwkeurig zal worden nagegaan of de werking van de wet niet te rigide of te bureaucratisch is".

Een aantal door onze fractie gesignaleerde problemen zijn inmiddels door wetswijziging, dan wel nieuwe wetgeving opgelost. Ik heb het dan over het probleem dat mijn fractie zag in het vervallen van de aanspraak op zorg als niet binnen een bepaalde termijn de zorg is gerealiseerd -- de termijn van dertien weken is in 2007 uit de wet gehaald -- en het zorgpunt van financiering en zeggenschap over civielrechtelijke plaatsen in justitiële jeugdinrichtingen. Amper een maand geleden is dit goed geregeld in de Wet gesloten jeugdzorg.

Het feit dat er nog veel aan de wet te verbeteren viel, was voor deze Kamer aanleiding om unaniem de motie-Soutendijk-van Appeldoorn te steunen, waarmee aangedrongen werd op een evaluatie na twee jaar. Dit werd toegezegd. De evaluatie heeft inmiddels plaatsgevonden. Alhoewel door de onderzoekers gesteld werd dat de Wet op de jeugdzorg geschikt is om de met de wet beoogde doelen te realiseren, werden diverse knelpunten geconstateerd die, al lezende, bij ons het ambivalente gevoel opriepen dat je kunt hebben als je gelijk krijgt terwijl je dat liever niet had willen hebben.

Jeugdzorg is een dynamische wereld, die vraagt om een houding van over je eigen schaduw heen springen, niet gebaseerd op eigen macht en zeggenschap, maar op het bereiken van symbiose ten behoeve van jeugd en gezin. Wij hebben tijdens de voorbereiding van dit debat uitermate betrokken werkers in deze tak van zorg ontmoet. Vanuit onze fractie spreek ik daarvoor mijn waardering uit. Hun beroep is niet gemakkelijk en raakt vaak ook hun gevoel. Vormen van ondersteuning, opleiding en erkenning die een bijdrage leveren aan betere

mogelijkheden om dit belangrijke werk, nu en in de toekomst, goed te doen, ondersteunen wij van harte.

Met de nieuwe Wet op de jeugdzorg is er in de ogen van de CDA-fractie een verbetering opgetreden ten opzichte van de daarvoor geldende Wet op de jeugdhulpverlening. Niet alleen is de positie van de cliënt versterkt -- alhoewel de uitspraak van de rechter inzake de zaak van Quirine en Eva wel een rare bijsmaak achterlaat -- maar er is ook de klok geluid voor de omslag van aanbod naar de vraag "wat is nodig". Vooral in die gebieden waar de samenwerking niet van harte ging, is met deze wet verplichtend overleg tot stand gekomen en een eerste aanzet gegeven tot integraal werken. Wij zullen echter blijven benadrukken dat een keurslijf een ander product kan opleveren dan creativiteit. Daarom heeft onze fractie destijds -- hoewel zij inzag dat er uniforme regels voor een Bureau Jeugdzorg moesten zijn om gelijke toegang tot deze zorg te garanderen -- zich voorstander getoond van het tussentijds doorvoeren van wijzigingen in deze wet als dit te veel de creativiteit zou belemmeren -- Zeeland is immers Utrecht niet -- of onnodige bureaucratie met zich zou brengen. Daarom is de CDA-fractie blijven aandringen op die ene financieringsstroom.

Een van de grootste gemiste kansen in onze optiek in de Wet op de jeugdzorg is -- net als de CDA-fractie in 2004 al opmerkte -- dat niet gekozen is voor één financieringsstroom en één loket, dat wil zeggen inclusief de jeugd ggz, de LVG jeugd en de justitiële jeugdinrichtingen. Onze fractie heeft daar tijdens de behandeling nadrukkelijk op gewezen. Volgens de bewindslieden zouden gescheiden financieringsstromen de uitvoering niet hoeven te belemmeren. Er zou immers nog steeds sprake zijn van één loket. Hier verschillen beeld en werkelijkheid.

Huisartsen kunnen jongeren rechtstreeks verwijzen naar de ggz. Anno 2007 gaat het grootste deel van deze jonge cliënten nog zonder tussenkomst van het Bureau Jeugdzorg naar de jeugd ggz. Op zich is dat niet erg, want de kinderen worden in beginsel goed geholpen, maar het grote doel van de Wet op de jeugdzorg -- één Bureau Jeugdzorg, dat onafhankelijk van de zorgaanbieder de cliëntenstromen verdeelt en integraal kijkt naar de indicatie die nodig is -- is in dat opzicht, in onze opinie, mislukt. Gevolg is ook dat kinderen die wel via het Bureau Jeugdzorg worden aangemeld bij de ggz daar vaak niet terecht kunnen omdat die al vol zit met rechtstreekse verwijzingen.

Het is vervolgens de vraag of kinderen die echt ggz-zorg nodig hebben wel voorrang krijgen. De praktijk leert dat veel kinderen die via huisartsen worden verwezen ook gebruik kunnen maken van de, veel goedkopere, jeugdzorg voor opvoed- en opgroei-problematiek. Kortom, in onze ogen een gemiste kans.

Ook voor de sector licht verstandelijk gehandicapte jeugd is er nog steeds geen verwijsmogelijkheid door het Bureau Jeugdzorg, terwijl dit bij de totstandkoming van de wet nadrukkelijk op termijn wel de bedoeling was. Ook de evaluatie legt hier de vinger bij. In het Landelijk

beleidskader jeugdzorg 2005-2008 stond nog dat de minister ervan uitgaat dat overheveling per 1 januari 2008 zal plaatsvinden. Inmiddels hebben wij echter de Voortgangsrapportage jeugdzorg van 12 november 2007 ontvangen, waarin staat dat het niet per 1 januari 2008 wordt overgeheveld en het beleidskader is daarop aangepast.

Mevrouw **Linthorst** (PvdA): De kinderen die via het Bureau Jeugdzorg worden verwezen naar de ggz komen niet aan bod omdat die al vol zit met kinderen die rechtstreeks door de huisarts zijn verwezen. Pleit mevrouw De Vries ervoor om alle verwijzingen via Bureau Jeugdzorg te laten lopen zodat dat niet vol zit, of constateert zij dat er gewoon een gebrek aan capaciteit is bij de ggz?

Mevrouw **De Vries-Leggedoor** (CDA): Allebei. Het feit dat niet iedereen er terecht kan, betekent dat er te weinig plaatsen zijn. Het blijkt dat landelijk 80% van de verwijzingen van huisartsen rechtstreeks naar de ggz gaat. Daardoor loopt de integrale indicatiestelling van het Bureau Jeugdzorg mis. Kinderen die wel naar het Bureau Jeugdzorg gaan, lopen de kans dat zij op een wachtlijst komen doordat de plaatsen bij de jeugd ggz al bezet zijn door rechtstreekse verwijzingen.

Mevrouw **Linthorst** (PvdA): Maar de wachtlijsten vormen dan toch het knelpunt, niet de vorm van verwijzing. Ik kan me voorstellen dat er, als een kind dat dringend behoefte heeft aan geestelijke gezondheidszorg, volgens u goed geholpen wordt, geen aanleiding is om de verwijzing door de huisarts terug te draaien.

Mevrouw **De Vries-Leggedoor** (CDA): Dan is het de vraag, hoe je de koppeling aanbrengt tussen het Bureau Jeugdzorg en de jeugd ggz. Als je één financieringsstroom en één loket wilt, heb je een integrale afweging nodig; als het alleen via de huisarts gaat, mis je die integrale afweging.

Mevrouw **Slagter-Roukema** (SP): Het ligt natuurlijk een beetje voor de hand dat ik als medeverwijzer en dus medeveroorzaker van deze wachtlijst ook graag een duit in het zakje doe. Ik begrijp dat u toch wat twijfelt aan de kwaliteit van de indicatie door de huisarts, de rechtstreekse verwijzing. Daar zet ik dan weer vraagtekens bij, want als het ook nog via het Bureau Jeugdzorg moet, wordt de wachtlijst daar alleen maar langer. Ik denk dan ook dat het niet voldoende is om het probleem op deze manier te benoemen.

Mevrouw **De Vries-Leggedoor** (CDA): Ik denk dat wij hierbij even in de gaten moeten houden dat het om een totaalplaatje gaat: één financieringsstroom en één loket. De vorige keer is er duidelijk aangegeven dat het principe van één loket hierbij van doen heeft met de benodigde integrale afweging. Rechtstreekse verwijzing door de huisarts is daar heel nadrukkelijk buiten gelaten. Ik heb ook gezegd dat ik het op zichzelf geen probleem vind omdat kinderen in beginsel ook op die manier goed geholpen worden, maar de praktijk leert dat

kinderen gelet op hun problemen ook vaak toe kunnen met een andere vorm van zorg dan de zorg die zij op dat moment krijgen. En dan is het de vraag wat verstandiger is: één integraal loket of twee loketten naast elkaar. Ik ben een voorstander van één integraal loket.

Mevrouw **Slagter-Roukema** (SP): Maar u hebt ook gezegd dat u voor één integrale financieringsstroom bent, terwijl de financiering toch gewoon faciliterend zou moeten zijn. Het lijkt mij dat de financieringsvorm geen doel op zichzelf moet zijn.

Mevrouw **De Vries-Leggedoor** (CDA): Dat is absoluut waar, vorm volgt inhoud. En als de inhoud één integraal loket is, moet er ook één financieringsstroom zijn. Dit betekent één afrekenmethode; geen vier verschillende manieren om een verantwoording in te dienen, maar op één manier de rekening indienen. Voor mij is dit heel logisch bij een integrale aanpak.

De gehanteerde argumenten om "niet per 1 januari 2008" een LVG jeugd van start te laten gaan duiden erop dat er nu pas wordt begonnen met het nadenken over het hoe en waarom. Ik ken de verhalen over het afwachten van het SER-advies. Dit stelt ons teleur. Natuurlijk staat de CDA-fractie altijd open voor argumenten, maar laat het alsjeblieft geen machtsdiscussie worden. Waarom is er na drie en een half jaar nog steeds niets gebeurd? In het beleidskader jeugdzorg 2005-2008 staat dat het "niet per 1 januari 2008" zal plaatsvinden, maar wanneer dan wel?

Bij de behandeling in deze Kamer in 2004 gaf staatssecretaris Ross aan dat de meerwaarde van de Wet op de Jeugdzorg was dat er één onafhankelijk loket zou komen voor alle vormen van jeugdzorg. Volgens de daarbij ook aanwezige minister Donner was dit nodig voor "de integrale kijk". Tijdens de behandeling van het wetsvoorstel over gesloten jeugdzorg, amper een maand geleden, is de samenhang tussen LVG jeugd, ggz jeugd en Jeugdzorg nadrukkelijk aan de orde geweest. Het is ons gebleken dat de minister voor Jeugd en Gezin dit hoog in zijn vaandel heeft staan. Wij verzoeken de minister, ook op de zojuist genoemde punten -- één financiering en één integraal loket -- zijn beste beentje voor te zetten.

Bij die ene financieringsstroom zouden wij de minister nog een andere gedachte willen voorleggen, namelijk het principe "geld volgt kind". Als er gesteld wordt dat het een van de voordelen van de Wet op de jeugdzorg is dat niet het aanbod bepalend is, maar de vraag van de cliënt, dan zou dit een passende maatregel kunnen zijn. Heeft de minister hierover nagedacht?

Mevrouw **Slagter-Roukema** (SP): Heeft u hier ook zelf over nagedacht? Doelt u op een algemeen pgb-stelsel?

Mevrouw **De Vries-Leggedoor** (CDA): Dat zou op zichzelf kunnen, maar er zijn meer mogelijkheden. Je zou het geld voor een eenmaal voor een kind samengesteld zorgpakket aan het kind kunnen koppelen. Ik vraag de minister om na te gaan of dit

een goed alternatief is en wat de beste aanpak zou zijn. Als hij daar een goed antwoord op heeft -- en dat zal vast en zeker zo zijn -- zal ik daarop een reactie geven.

Een ander punt dat bij de CDA-fractie bij de behandeling van de Wet op de jeugdzorg zwaar woog, was de vraag of de wet niet te rigide of te bureaucratisch was vormgegeven. Volgens de bewindslieden was dit niet het geval en mocht blijken dat dit wel het geval was, dan zouden tussentijds wijzigingen kunnen worden doorgevoerd. Mijn fractie denkt te kunnen stellen dat zij in de afgelopen periode jammer genoeg het gelijk aan haar kant heeft gekregen. Lange wachttijden en wachttijden zijn mede het gevolg van de papierwinkel die de nieuwe wet met zich meebracht. Gelukkig is dit probleem inmiddels erkend en krijgt het de nodige aandacht. Er ontstaat al werkende ook meer flexibiliteit. Zo schrijft de minister in zijn brief van 19 november 2007: "Ik ben ervan doordrongen dat de aanpak van de onnodige bureaucratie en de aanpak van de wachttijden veel met elkaar te maken hebben. Daarom is het ook een speerpunt van mijn beleid." De minister toont zich bereid, wet- en regelgeving indien nodig aan te passen en geeft in diezelfde brief ook aan hoe hij dat denkt te gaan doen. "I rest my case..."

Verder blijkt uit een presentatie van het Interprovinciaal Overleg van 12 december 2007 dat een experiment met de "doorbraakmethode" en de verbetering van het indicatiebesluit de wachttijden bij twaalf Bureaus Jeugdzorg heeft verkort met 30 tot 80%, op een supersimpele manier. Medewerkers van deze twaalf bureaus kregen meer vrijheid om zelf hun werk in te delen, af te wijken van de routines en creatieve manieren te vinden om hun werk beter te organiseren. Beter aantonen van de bureaucratie en rigiditeit van de oorspronkelijke wet lijkt ons niet mogelijk. Een mooi voorbeeld van creativiteit deed zich overigens voor bij het Bureau Jeugdzorg in Flevoland. Daar heeft men de eendagsindicatie ontwikkeld: alle afspraken worden gepland rond de cliënt, de ochtend begint met het intakegesprek en 's middags lopen ouders en kinderen met een indicatiebesluit de deur uit. De CDA-fractie zal de minister steunen in zijn streven om onnodige bureaucratie en onnodige regels tot het verleden te laten behoren en zij wil graag dat deze Kamer op de hoogte gehouden wordt van de vorderingen op dit punt.

De wachttijden zijn echter niet alleen het resultaat van papier. Ook de toegenomen vraag, wat al dan niet toe te schrijven is aan het "Savannah-effect", is een oorzaak.

Mevrouw **Slagter-Roukema** (SP): Even een cri de coeur. De laatste tijd valt voortdurend de naam van dit meisje. Ik vraag me af of wij dit niet zouden moeten vermijden, ik vind het niet passend dat steeds deze naam wordt genoemd. Ik begrijp de aanduiding wel, maar het gaat om een meisje dat op een verschrikkelijke manier aan haar einde is gekomen. Ik vind het niet juist dat haar naam

telkens genoemd wordt, laten wij dit meisje voortaan gewoon S. noemen.

Mevrouw **De Vries-Leggedoor** (CDA): Aan dit verzoek kan ik heel makkelijk voldoen. Ik gebruikte deze naam om even snel aan te geven wat ik bedoelde. Het zal in de rest van mijn bijdrage niet meer gebeuren.

Ik ga verder met de toegenomen vraag. De extra investeringen van provincie en Rijk hebben nog steeds te weinig plaatsen opgeleverd om aan de vraag te kunnen voldoen. Geld is echter niet voldoende, het zal ook nodig zijn om de jeugdzorg op een andere manier te bekijken. Er is in de afgelopen periode heel veel gebeurd op het gebied van Jeugd en Gezin. Gemeenten hebben meer taken gekregen; denk aan de Wet maatschappelijke ondersteuning. Vaak wordt die alleen geassocieerd met de aanbesteding van de thuiszorg, maar er zijn vijf functies bij in het geding, die alles van doen hebben met de aansluiting op jeugdzorg. Twee van de vijf functies zijn het signaleren van problemen en het verstrekken van informatie over opvoeden en opgroeien. De overige drie functies zijn toegang en toeleiding tot het lokale hulpaanbod, pedagogische hulp -- denk aan advisering en lichte hulpverlening, zoals (school-)maatschappelijk werk en coaching van jongeren -- en coördinatie van zorg op lokaal niveau, zoals gezinscoaching bij multiprobleemgezinnen). Des te pregnanter komt nu naar voren dat de aansluiting van het lokale op het provinciale aanbod van jeugdzorg goed geregeld zal moeten worden. Het nieuwe programmaministerie, met voor het eerst in de geschiedenis een minister voor Jeugd en Gezin, komt met plannen voor lokale Centra voor Jeugd en Gezin. Die zijn in mijn beleving nodig voor de goede aansluiting die ik noemde, in afwijking van wat mevrouw Duthler zei. Wij juichen dit initiatief toe, mits de aansluiting tussen de diverse vormen van hulp en zorg voor jeugd en hun omgeving hierbij goed samen kunnen komen en de signalering door informatie-uitwisseling binnen zo'n centrum ook werkelijk goed op gang komt. De CDA-fractie vindt dat, indien nodig, de wet- en regelgeving daarop aangepast moet worden. Aan alleen een stenen gebouw of een loket heb je namelijk niets. Wij zouden graag zien dat er in de gemeenten één toegangsdeur komt naar een plek waar je gemakkelijk binnenloopt, waar je, net als bij de huisarts, maar één of twee keer je verhaal hoeft te doen en waar je vervolgens snel en goed geholpen wordt, het liefst dicht bij huis, indien mogelijk ambulantly in plaats van residentieel en liever preventief dan repressief. Ook voor een indicatie door het Bureau Jeugdzorg zul je naar onze mening daar terecht moeten kunnen. Bureau Jeugdzorg hoort als ketenpartner dus binnen deze centra. Hierop krijg ik graag een reactie van de minister.

Het probleemoplossend vermogen van ouders, kinderen en jongeren en van hun sociale omgeving wordt vaak onderschat. Met een helpende hand kunnen mensen, als dat verantwoord en veilig is, geholpen worden om alles zelf te doen. Wij ondersteunen die aanpak van harte. Er is een variëteit aan

jeugdzorgprogramma's op het terrein van opvoedondersteuning. Voorbeelden zijn: Eigen kracht conferenties, Family First, Hulp aan huis en PMTO. Zij bieden opvoedondersteuning en voorkomen uithuisplaatsing. Zij zijn gericht op het voorkomen van gedragsproblemen bij kinderen en op het bevorderen van competent ouderschap. In onze beleving zou de ondersteuning via die programma's vrij verkrijgbaar moeten zijn bij de Centra voor Jeugd en Gezin. Deze programma's hebben zich met effectmeting en cliënttevredenheid bewezen. Deze programma's moeten bij de Centra voor Jeugd en Gezin vrij toegankelijk zijn. Mensen moeten niet hoeven te wachten op een indicatie van het Bureau Jeugdzorg. Van deze programma's kan namelijk een preventieve werking uitgaan en het idee om zo snel mogelijk, zo vroeg mogelijk en zo dicht mogelijk bij huis hulp aan te bieden, sluit aan bij de inzet van onze fractie. Deelt de minister deze visie?

Verder zien wij de Centra voor Jeugd en Gezin ook als een soort "huis" of "façade" voor het netwerk van de ketenpartners. Stel dat er signalen worden opgevangen bij een van de ketenpartners, of dat nu de jeugdsoos, de peuterspeelzaal of de politie is: daar zullen de problemen ter tafel moeten komen en zal er, indien nodig, adequaat gehandeld moeten kunnen worden.

Mevrouw **Duthler** (VVD): U zei zich zorgen te maken vanwege de toename van de bureaucratie. Dat punt heeft u bij de behandeling in 2004 reeds aan de orde gesteld. Hoe verhoudt zich een nieuwe laag van Centra voor Jeugd en Gezin, dus een nieuwe bureaucratische laag, tot het streven naar minder bureaucratie? Waarom het werk niet overlaten aan de bestaande voorzieningen? Waarom zorgen wij er niet eerst voor dat die beter functioneren alvorens een nieuwe bureaucratische laag toe te voegen?

Mevrouw **De Vries-Leggedoor** (CDA): In mijn beleving is dit beslist geen nieuwe bureaucratische laag, maar de samenkomst van datgene wat op het gemeentelijk niveau gebeurt aan integraal jeugdbeleid. Mijn fractie wil dat Bureau Jeugdzorg iemand toegang kan verlenen tot jeugdzorg. Als je de verschillende functies met elkaar verbindt en sterk maakt en daarmee tot een integrale keten komt, krijg je één voorziening voor jeugdzorg en jeugdhulp. Die houdt zich dan bezig met die gevallen die de mensen niet zelf kunnen oplossen.

Mevrouw **Duthler** (VVD): Wij streven al heel lang naar een integrale ketenbenadering, maar tot nu toe blijkt die niet te werken. Misschien zal de minister met zijn reactie komen te spreken over de Centra voor Jeugd en Gezin.

Mevrouw **De Vries-Leggedoor** (CDA): Het lijkt mij een goed plan om het antwoord van de minister af te wachten, maar ik verwacht dat als je op de voorgestelde manier te werk gaat, je de ketengedachte goed gestalte geeft.

Wij vinden dus dat in dit centrum verschillende kundigheden elkaar moeten

versterken. Dat kunnen de kundigheden zijn van een vrijwilliger, maar ook van een welzijnswerker of hulpverlener. Als het kind hulp nodig heeft, wordt dus in dat centrum één plan voor het kind gemaakt: één kind, één plan. Wij gaan hier niet steggelen over de naam en de vraag hoe zoiets er precies uit moet zien, of men moet spreken van een elektronisch kinddossier of van een netwerkberaad. Voor ons telt allereerst dat het gebeurt. Mocht er wetgeving voor nodig zijn, dan zullen wij vervolgens beoordelen of de vorm de genoemde inhoud heeft gevolgd en of die beantwoordt aan het doel.

Die informatie-uitwisseling en ketensamenwerking zijn wezenlijk, zoals ook blijkt uit het rapport van de diverse inspecties naar aanleiding van het trieste geval Gessica, met excuus, zeg ik tegen mevrouw Slagter, voor het gebruik van de naam. Bij dit geval hadden diverse instanties op hun terrein aanwijzingen dat er iets mis was, maar vaak wist men dat niet van elkaar. Coördinatie was er niet en dus nam niemand het initiatief om erger te voorkomen. Alhoewel, helemaal te voorkomen is zoiets jammer genoeg nooit, want je blijft altijd de risicofactor "mens" houden.

Het Centrum voor Jeugd en Gezin zal in onze ogen dus moeten fungeren als de spin in het web, waar de lijntjes van de verschillende partners die met jeugd en gezin van doen hebben samenkomen. Ook het inzetten van de zogenaamde "bemoeizorg" moet tot de mogelijkheden behoren. Gezinnen die soms een tijdlang in netwerken worden besproken als probleemgezinnen, maar die weigeren hulp in een vrijwillig kader te accepteren, moeten een vorm van gedwongen hulpverlening kunnen krijgen.

De heer **Kuiper** (ChristenUnie): U zegt dat in het Centrum voor Jeugd en Gezin ook indicatiestelling mogelijk moet zijn. Dat betekent dat de indicatiestelling die nu door het Bureau Jeugdzorg wordt gedaan, voortaan door de Centra voor Jeugd en Gezin moet worden gedaan.

Mevrouw **De Vries-Leggedoor** (CDA): Nee, ik pleit ervoor dat het Bureau Jeugdzorg een ketenpartner wordt binnen de Centra voor Jeugd en Gezin.

De heer **Kuiper** (ChristenUnie): Maar u sprak ook over de indicatiestelling.

Mevrouw **De Vries-Leggedoor** (CDA): Die wordt door het Bureau Jeugdzorg gedaan.

De gezinscoach en de gezinsvoogd zijn bij de behandeling in april 2004 uitdrukkelijk aan de orde gesteld. Ook het experiment met coaches voor 150 jongeren in Amsterdam-Slotervaart is een mooi voorbeeld. Wij zouden er graag één vorm van begeleiding aan toe voegen: het mentoraat, zeg maar een buddy-systeem of een big brother-project, maar dan niet zoiets als op de tv was te zien. Deze begeleiding zou een juridische verankering moeten kennen. In verreweg de meeste gevallen zullen er in een vroeg stadium verscheidene signalen geweest zijn die aangaven

dat er met een jongere wat aan de hand was. Te denken valt aan schoolverzuim of kennismaking met HALT. In die situaties is er doorgaans geen aanleiding om te denken aan zware interventies als ondertoezichtstelling of vervolging. Zou het niet verstandig zijn als op initiatief van de leerplichtambtenaar of van de politie, in samenspraak met Jeugdzorg of het Centrum voor Jeugd en Gezin voor de jongere een mentor benoemd kan worden? Dat vereist dat de wet wordt gewijzigd om dit ook voor minderjarigen mogelijk te maken. Zou het verder niet verstandig zijn om zo'n mentor te zoeken in de sociale omgeving van de jeugdige? Dat hoeft niet per se de kring van familie of kennissen te zijn, het kan ook iemand zijn uit de buurt, van de school of de sociale groep waar de jeugdige toe behoort. Belangrijk is, dat het iemand is die en vertrouwen kan winnen en een rolmodel is. Is er sprake van problemen in het gezin, dan ligt het voor de hand om te kijken of een mentor ook een ondersteuning kan zijn voor de ouder of ouders.

Je zou je ook voor kunnen stellen dat niet via schoolverzuim of HALT problemen zichtbaar worden, maar doordat de verhuurder wil overgaan tot ontruiming. Open de mogelijkheid dat de verhuurder die weet dat de bewoners een gezin met kinderen vormen dit meldt aan een Centrum voor Jeugd en Gezin. Open de mogelijkheid dat de kantonrechter in het kader van een ontruimingsprocedure aan de terme de grace de voorwaarde verbindt van medewerking aan onderbewindstelling en, als blijkt dat de problemen ook de opvoeding van de kinderen raken, medewerking aan aanstelling van een mentor.

De Centra voor Jeugd en Gezin zouden voor deze gezinnen vrijwilligers moeten werven om beschikbaar te zijn voor een dergelijke rol. De overheid zou het vervullen van dergelijke taken kunnen faciliteren met verlofregelingen en fiscale compensaties.

Mevrouw **Slagter-Roukema** (SP): Misschien is dit een goed idee, maar weet u hoe groot de groep is waarvoor eventueel een mentor ingeschakeld moet worden?

Mevrouw **De Vries-Leggedoor** (CDA): Nee, ik weet wel dat de gezinsvoogd, die op grond van de wet een bepaalde status heeft, pas in een laat traject wordt ingezet. Dan zijn er vaak al behoorlijk wat problemen. Er zijn echter ook gezinscoaches die ingeschakeld worden als de problemen nog niet heel erg zijn, maar er wel allerlei kwesties zijn. Daartussen zit een gat. Dat gat zou opgevuld kunnen worden. Daartoe zou men in een preventief stadium een mentor kunnen inschakelen. Wij vragen niet om nu reeds op dit idee te antwoorden. Wij willen alleen graag dat het idee goed wordt onderzocht en niet een, twee, drie wordt afgedaan. Wij menen in ieder geval dat het inschakelen van een mentor een goede manier is om het gat op te vullen. Wij merken dat dat op sommige plekken zo wordt gevoeld. Wij willen daarom graag dat de minister nagaat of dit een goede oplossing zou kunnen zijn.

Mevrouw **Slagter-Roukema** (SP): Maar u wilt toch wel dat de minister hierop iets zegt. U zei zojuist geen antwoord te verwachten. Ik verwacht juist heel veel antwoorden van de minister.

Mevrouw **De Vries-Leggedoor** (CDA): Ik verwacht ook een heel goed antwoord, maar niet een overhaast antwoord. Soms is het beter om even te wachten en iets goed te onderzoeken dan heel snel een antwoord te geven dat je later de indruk geeft: zo had ik het niet gewild.

Ik had het over de mogelijkheid van het werven van vrijwilligers en zei dat de overheid het vervullen van dergelijke taken zou kunnen faciliteren met verlofregelingen en fiscale compensaties. De rol van de centra, casu quo de professionals, zou erop gericht moeten zijn om dergelijke mentoren en bewindvoerders in hun taak te ondersteunen, van deskundige adviezen te voorzien en met hen de resultaten te evalueren. Wij vragen de minister of hij bereid is te onderzoeken of het mentoraat een goede aanvulling kan zijn in de keten van preventieve maatregelen en deze Kamer daarover te zijner tijd te informeren.

Mevrouw **Duthler** (VVD): Is het mentoraat een invulling van het Big Brother- of het buddysysteem? Hoe ziet mevrouw De Vries-Leggedoor de juridische verankering voor zich? Waarom moet er een juridische verankering komen?

Mevrouw **De Vries-Leggedoor** (CDA): Een mentor die met een jongere meegaat naar een dokter, heeft zonder juridische verankering geen inzicht in een medisch dossier. Als een vrijwilliger dit doet, ben je dus afhankelijk van de medewerking die je op dat moment krijgt. Wij denken dat er iemand zou moeten kunnen zijn die gerechtigd is om in de plaats van de ouder met een kind op pad te gaan en met de leerplichtambtenaar te spreken.

Je zou dit kunnen zien als een invulling van het Big Brother- of buddyproject. In Amerika bestaan deze projecten. Zij werken goed. In de Nederlandse wetgeving is hiervoor nog wel een juridische verankering nodig.

Mevrouw **Duthler** (VVD): Als je de vrijwilliger wilt laten meelopen en in systemen laten kijken, wordt hij dan niet al heel snel een professional?

Mevrouw **De Vries-Leggedoor** (CDA): Dat hoeft natuurlijk niet. Daarom zouden wij graag willen dat de Centra voor Jeugd en Gezin de vrijwilliger ondersteunt. Dit kan iemand zijn die een heel goede invloed op een jeugdige heeft. In Amerika zie je dit ook. Deze mensen vervullen een rolmodel voor een jeugdige. De Centra voor Jeugd en Gezin, casu quo de professionals, zouden hen van goede adviezen kunnen voorzien en als klankbord kunnen fungeren.

Voorkomen is beter dan genezen. Niemand zal dat betwisten. En hoewel het misschien ongepast lijkt in dit debat: ook financieel kan het alleen maar winst opleveren. Immers, inzetten op preventieve programma's en ambulante hulp dicht bij huis kan een beroep op zwaardere vormen van

jeugdzorg voorkomen. Een ander effect is dat dit de wachtlijsten korter kan maken voor jongeren voor wie uithuisplaatsing echt nodig is. Het project Doen wat werkt, levert hiervan het bewijs. Dit project is winnaar van de Nationale Jeugdzorgprijs 2007, van justitiële jeugdinrichting Het Poortje met jeugdzorgaanbieders uit de drie noordelijke provincies. Ook het terugdringen van onnodige regelgeving en bureaucratie kan een bijdrage leveren aan het verkorten van wachttijden en wachtlijsten. De aldus ontstane vrijheid kan dan omgezet worden in creativiteit die ten goede komt van het goed functioneren van de jeugdzorg, zoals Bureau Jeugdzorg Flevoland liet zien.

De CDA-fractie ziet jeugdzorg nadrukkelijk als een schakel in een keten. Die keten is zo sterk als zijn zwakste schakel. Elkaar versterken is dus noodzaak. Wij dringen er bij de minister daarom op aan om de verdere integratie van de financieringsstroom en het ene loket voor de jeugdzorg te bevorderen en vragen hem vervolgens mee te denken en mee te helpen dat dit toegangsloket tot de jeugdzorg een goede aansluiting krijgt binnen de Centra voor Jeugd en Gezin op het overige jeugdbeleid. Wij vragen aandacht voor de ketengedachte, zowel binnen de jeugdzorg als straks binnen de Centra voor Jeugd en Gezin, alsook de schakel ertussen. Voorts vragen wij de minister verder in te zetten op preventieve maatregelen, waarbij wat ons betreft vele bloemen mogen bloeien, omdat jongeren en hun omgeving van Limburg tot Rotterdam of Groningen niet over één kam te scheren zijn. Wij zijn benieuwd naar de reactie van de minister op ons idee ten aanzien van het mentoraat en hopen dat de minister zijn voornemens zal waarmaken voor de aanpak van onnodige regelgeving en bureaucratiesing.

Als dit lukt, zien wij het toekomstbeeld dat onze fractie voor ogen heeft: één toegangsdeur, zonder drempel, met daarachter iemand die naar je luistert en de beste hulp voor je creëert. Hij of zij heeft de mogelijkheid om dit slim te organiseren op een manier die past bij je hulpvraag. Je hoeft er net als bij de huisarts maar één of twee keer je verhaal te doen en van het organiseren van de beste hulp merk je als cliënt niets. Als je het af kunt met hulp thuis, al dan niet met voorgeschreven medicatie, stuurt men je niet naar het ziekenhuis. Moet je toch worden opgenomen, dan organiseren ze het zo dat er revalidatieprogramma's zijn en er altijd gekeken wordt naar de omgeving waar je weer naar terug moet. Je hoeft maar bij één financier op één manier de rekening in te dienen en er staat maar één stuurman aan het roer van de jeugdzorg. Jeugdzorg is een partner die zich sterk bewust is van de noodzaak tot samenwerking. Daardoor is de keten sterk en worden problemen vroeg gesignaleerd en bij de wortel aangepakt. Is dit "wishful thinking"? Willem Elsschot schreef: "Tussen droom en daad staan wetten in den weg en praktische bezwaren" en, voeg ik eraan toe, een wereld vol verlangen. Een wereld vol verlangen is er bij iedereen. Voor de wetten en praktische bezwaren zijn wij op het Binnenhof aan zet.

De rechter heeft een uitspraak gedaan in de zaak Eva en Quirine. Beide meisjes en hun ouders spanden een rechtszaak aan. Eva tegen de Staat en Quirine vervolgens ook nog tegen Bureau Jeugdzorg, jeugdzorg en provincie. Zij konden immers aanspraak op jeugdzorg maken. Beiden hadden een plek in een jeugdgevangenis toegewezen gekregen in afwachting van de benodigde zorg, waarvoor een wachtlijst bestond. Kort gezegd was de uitspraak van de betreffende rechters dat zij de huidige situatie als onwenselijk beschouwden. Desondanks werd de Staat niet verantwoordelijk geacht en bepaalde de rechter bij Quirine dat alle partijen zich aan de wet hadden gehouden.

Wij vragen de minister de in de wet vermelde aanspraak op jeugdzorg en versterking van de positie van de cliënt geen dode letter te laten zijn. Met deze bijdrage hoopt de CDA-fractie daaraan haar steentje bij te dragen.

*N

Mevrouw **Slagter-Roukema** (SP): Voorzitter. Ik voer het woord mede namens de Partij voor de Dieren.

Ik neem vandaag met gemengde gevoelens deel aan dit debat met de minister voor Jeugd en Gezin. Vier jaar geleden was de Wet op de jeugdzorg het onderwerp van mijn eerste optreden in deze Kamer. Sindsdien is er veel veranderd, maar ook heel veel niet veranderd. Van de toen zeven sprekers over het onderwerp zijn alleen collega Van den Berg -- die vandaag overigens niet het woord voert -- en ik in de Eerste Kamer overgebleven. Er is een ander kabinet met een andere coalitie gekomen en er is sinds een jaar een programmaminister voor Jeugd en Gezin. Wij zijn daar erg tevreden mee. De programmaminister stond ook al lang op ons politieke verlanglijstje. Deze minister, dat moet gezegd worden, is met gedrevenheid aan de slag gegaan. Ik heb de afgelopen weken in de voorbereiding voor dit debat kunnen constateren dat hij al heel wat evaluaties, analyses, nota's, plannen en brieven heeft geschreven en laten schrijven. Hij heeft even zovele discussies en overleggen gevoerd in het land en aan de overkant.

Vandaag discussiëren wij in de Eerste Kamer. Na vier jaar Wet op de jeugdzorg constateer ik dat heel veel nog niet is veranderd of slechts marginaal is veranderd. Dezelfde bezwaren en dezelfde zorgen die vier jaar geleden door mij zijn geuit -- en daar stond ik zeker niet alleen in -- zijn er nog steeds. De Wet op de jeugdzorg heeft daaraan niet veel veranderd. Je zou zelfs kunnen zeggen dat het er daarmee alleen maar ingewikkelder op is geworden. Het is niet voor niets dat mijn partijgenoot in de Tweede Kamer, Marianne Langkamp, gepleit heeft voor een parlementair onderzoek naar het falende jeugdbeleid in ons land.

Laat ik beginnen met waar ik vier jaar geleden ben opgehouden. Ik heb toen aangegeven dat mijn fractie deze wet beschouwde als een eerste stap en niet als eindpunt. Als belangrijkste

pijnpunten noemde ik toen de verschillende financieringsstromen, de bureaucratie, de kwaliteit van de indicatie, de gespannen verhouding tussen het recht op zorg en het tekort aan zorgaanbod, de samenwerking tussen provincie en gemeenten, de kwaliteit van de voorliggende voorzieningen, het gebrek aan samenhang, de positie van de gezinscoach en het verschil in recht op zorg dat in ons land wordt gemaakt tussen kinderen die hier legaal verblijven en zij die hier illegaal verblijven. Met mij maakten veel partijen zich zorgen om de plaatsing van niet-criminele jongeren naast criminele jongeren in justitiële inrichtingen, omdat er een tekort aan gesloten behandelplaatsen was.

De Eerste Kamer heeft bij de behandeling van de Wet op de jeugdzorg de motie-Soutendijk-van Appeldoorn c.s. aangenomen, waarin de regering verzocht werd binnen twee jaar de Kamer te rapporteren over voortgang in de organisatie en stroomlijning van de jeugdzorg, over de ervaringen bij de implementatie en over de financiering en aansturing. Het rapport van Bestuur en Management Consultants (BMC) evalueerde twee jaar Wet op de jeugdzorg. De Jeugdzorgbrigade had de bureaucratie tot onderwerp en het Interdepartementaal Beleidsonderzoek Jeugdbeleid (IBO) gaf inzicht in de wijze waarop de financiële structuur van het jeugdbeleid kan worden ingericht zodat een effectieve en doelmatige uitvoering wordt ondersteund. En dan zijn er ook nog de sturingsadviezen neergelegd in Koersen op het Kind van de commissaris voor jeugd- en jongerenbeleid: Steven van Eijck. Van Eijck volgde mij overigens, na Bas Vos, op als voorzitter van de Landelijke Huisartsenvereniging, waarmee de conclusie voor de hand ligt dat de jeugdzorg huisartsen na aan het hart ligt.

Al deze rapporten geven inzicht in het feit dat de zorgen vier jaar geleden niet voor niets waren en dat veel ervan ook is uitgekomen. Ik zeg dat niet met de vreugde van een gelijkhebber. Zeker als het een onderwerp als zorg voor jongeren betreft, heb je niet zoveel aan gelijk krijgen. Mevrouw De Vries heeft dat ook al gezegd. Het is wat mijn fractie betreft constructiever, te kijken wat er te leren is van fouten uit het verleden en om daarop de plannen van de minister te beoordelen. Die zijn ambitieus verwoord in Alle kansen voor alle kinderen.

Ik zal het achtereenvolgens hebben over het Bureau Jeugdzorg, over de samenwerking tussen provincie en gemeenten, over de kwaliteit van de voorliggende voorzieningen, waaronder de Centra voor Jeugd en Gezin, over de pleegzorg, over het recht op zorg voor alle kinderen in ons land en over de stroomlijning van financieringsstromen. Tot slot wil ik het hebben over de overeenkomsten en verschillen tussen een gezinscoach en een minister voor Jeugd en Gezin.

Met een zoon als maatschappelijk werker bij de jeugdreclassering beschik ik over informatie uit de eerste hand. Voor hem is één van de grootste pijnpunten dat hij in een sector werkt waar je soms door de bomen het bos niet meer ziet. De afgelopen jaren heeft hij zoveel verschillende directies, beleidsmaatregelen, reorganisaties en het invoeren

van steeds weer nieuwe hulpverleningsmethodieken meegemaakt, dat het in het daadwerkelijke hulpverleners soms lastig is om te onderscheiden welke maatregelen verbetering in de uitvoering hebben gebracht.

Een groot probleem blijft de stijging van het aantal meldingen. Deze stijging legt druk op de hele keten en op alle medewerkers. Het advies- en meldpunt kindermishandeling (AMK) moet de meldingen verwerken en eventueel doorsturen naar de Raad voor de Kinderbescherming. Deze moet vervolgens onderzoek doen, voordat kan worden overgegaan tot een verzoek tot voorlopige ondertoezichtstelling. Daarna moet de gezinsvoogdij overgaan tot uitvoering van deze maatregel, vaak in combinatie met een uithuisplaatsing. Dit legt weer druk op crisisopvang, pleegzorg en residentiële instellingen. Vanwege de vele instellingen die zich er mee bemoeien, is het niet verwonderlijk dat dit leidt tot vertraging in de keten en dat cliënten niet gelijk over de noodzakelijke zorg kunnen beschikken.

Er wordt een aantal zorgen over het functioneren van het Bureau Jeugdzorg verwoord. Er is onduidelijkheid over de eenloketsfunctie, onderzoek wordt herhaald en de culturen van de verschillende afdelingen sluiten niet op elkaar aan. Dit laatste geldt met name voor de aansluiting van het Bureau Jeugdzorg op de jeugdstrafrechtketen. De integratie en samenhang is nog ver te zoeken. Hulp is eerder verder van de mensen af komen te staan dan dichterbij. En dit laatste geldt zowel fysiek als emotioneel. Het zijn grote instellingen met veel medewerkers, die van elkaar niet meer weten waarmee zij bezig zijn.

Mijn fractie denkt dat er van al deze problemen genoeg analyses zijn gemaakt en dat het nu tijd voor oplossingen is. Als de minister blijft kiezen voor een provinciale aansturing van jeugdzorg, is het zaak de conclusies en aanbevelingen van BMC in het oog te houden. Overigens is jeugdzorg de enige nog provinciaal aangestuurde tak van zorg, nadat de ouderenzorg ruim tien jaar geleden als één na laatste sector de provincie verliet.

Voor mijn fractie betekent het in ieder geval dat de kwaliteit van de indicaties omhoog moet. Het is wijs, meer geld te steken in de kwaliteit van intake en triage. Daar heb je in het verdere verloop van de keten veel aan. Voor een snelle schifting in wat wel snel hulp behoeft en wat nog even kan wachten, is veel deskundigheid en overzicht nodig. Mijn fractie heeft dan ook met instemming vernomen dat er meer aandacht komt voor de professionalisering van de indicatieerder. Het belangrijkste is daarnaast om vooral ook te werken aan de aansluitingen binnen het Bureau Jeugdzorg en om te blijven hameren op meer samenwerking. Denken als team met een gedeelde verantwoordelijkheid en niet als individuen. Gaan voor samenhang in de keten en geen eilandjesdenken.

Er is onvoldoende aansluiting van het Bureau Jeugdzorg op de jeugd ggz. Ook dat is een al langer durend probleem. Het feit dat een deel van de jeugd ggz met ingang van dit jaar onder de

ZVW valt en een ander deel AWBZ-gefinancierd blijft, maakt die aansluiting alleen maar moeilijker. De toegang staat onder druk en de verantwoordelijkheden zijn onduidelijk. Wat gaat de minister daaraan doen?

Hoe verhoudt het plan van de minister om de eigen bijdragen in de jeugdzorg af te schaffen, dat wij overigens toejuichen, zich met het feit dat voor jeugdpsychologische hulp eigen bijdragen betaald dienen te worden? Het zorgaanbod voor jeugd ggz is te beperkt. Er is een tekort aan deskundigheid op alle niveaus. Wie moet een ouder aanspreken, die jeugdpsychiatrische zorg voor zijn kind behoeft en niet krijgt? De provincie, het zorgkantoor, de zorgverzekeraar of de minister? Dan heb ik het nog niet eens over de toegang tot zorg voor de LVG-groep. Hoe denkt de minister dat te regelen? Kan hij dat überhaupt? Volgens mijn spoorwerk gaat de zorg niet over. Motivering en precieze plannen zijn ook mij echter volstrekt onduidelijk.

Ook het tekort aan zorgaanbod is een verantwoordelijkheid van de provincies. Pleegzorg is daar een onderdeel van. Het is het beste alternatief als een kind, al dan niet tijdelijk, niet thuis kan wonen. Het is daarenboven vijf maal goedkoper dan een residentiële plaatsing. Er zijn in de pleegzorg in ons land echter heel veel problemen. Ik noem daar enige van met het verzoek aan de minister hierop te reageren.

Het eerste probleem is dat de plaatsing in principe tijdelijk is, wat betekent dat zowel kind als ouders intensief begeleid moeten worden. Vanuit de praktijk wordt gemeld dat het Bureau Jeugdzorg hiervoor weliswaar een dubbele indicatie afgeeft maar dat provincies hiervoor geen geld ter beschikking stellen. Het gevolg is dat kind, ouders, pleegouders niet weten waar zij aan toe zijn. De pleegouders durven zich niet te hechten aan het kind, zodat het kind emotioneel in niemandsland vertoeft. Is de minister bereid, hierover met de provincies in gesprek te gaan?

Een tweede, ongrijpbaarder, probleem is het beleid en de beroepsopvattingen binnen de pleegzorg. Een van die opvattingen is dat een kind altijd terug moet naar de ouders op het moment dat deze er klaar voor zijn, ook al woont het kind sinds zijn geboorte in het pleeggezin, is het inmiddels vijf jaar oud en gaat het uitstekend met hem in het pleeggezin. Een andere opvatting is dat pleegouders aan een hogere standaard moeten voldoen dan eigen ouders. Dit speelt bij pleeggezinnen uit het eigen netwerk en bijvoorbeeld ook bij de eis die soms aan pleegouders wordt gesteld dat altijd een van beide thuis zou moeten zijn.

Een derde probleem is dat de rechtspositie van pleegouders onvoldoende in de wet is geregeld. Een wetsvoorstel voor wijziging van kindbeschermingsmaatregelen zou naar verwachting begin 2008 naar de Raad van State gaan. Het zal waarschijnlijk voorzien in een betere rechtspositie. Hoe staat het met dit wetsvoorstel?

Een vierde probleem is de financiële vergoeding voor pleegouders. Zij krijgen niet alle kosten voor hun pleegkind vergoed. Willen wij meer

pleegouders werven uit minder draagkrachtige gezinnen, dan moeten alle kosten voor vergoeding in aanmerking komen. Dit is vooral een probleem voor pleeggezinnen uit allochtone hoek.

Daarnaast moet er een regeling komen voor vergoeding van gedeelde inkomsten en gedeelde pensioenopbouw als een van de pleegouders, al dan niet tijdelijk, minder of helemaal niet meer gaat werken omdat dat voor het kind nodig is. Er zou ook een soort ouderschapsverlof moeten komen voor de eerste periode dat een kind in het pleeggezin is. Tot slot moet de gespecialiseerde kennis van de voorziening voor pleegzorg beschikbaar blijven voor pleegouders die de voogdij over het pleegkind op zich willen nemen. Dat is kennis die lang niet altijd aanwezig is bij de jeugd ggz, waar pleegouders met probleemkinderen net als alle andere ouders heen moeten. Hoe logisch dit ook lijkt, die kennis is lang niet altijd aanwezig.

Een aanbeveling van BMC was om prestatieafspraken met provincies te maken. Ik hoor graag van de minister hoe hij hiermee vordert, want alleen maar meer geld helpt niet. Misschien moet het geld wel anders besteed worden. De tijd zal leren of de keuze voor een provinciale aansturing en verantwoordelijkheid voor de jeugdzorg een juiste is geweest. Mijn fractie heeft daar veel twijfels over, en wij horen graag nog eens van de minister hoe zeker hij van de juistheid van die keuze voor de provincies is na bijna één jaar harde werkelijkheid als minister voor Jeugd en Gezin.

In de bijdragen aan de discussie van vier jaar geleden is Kamerbreed zorg geuit over de kwaliteit van de voorliggende voorzieningen. Als die niet op peil zijn, wordt de druk op Bureau Jeugdzorg alleen maar groter. Ook bij discussies in deze Kamer over de invoering van de Wmo is twijfel geuit over het prestatieveld jeugd zoals dat maar zeer globaal vermeld staat in de wetstekst.

De minister heeft met zijn programma "Alle kansen voor alle kinderen" en met de uitvoering daarvan in de vorm van de Centra voor Jeugd en Gezin een forse impuls gegeven aan de rol van gemeenten bij vroegsignalering, preventie, opvoedondersteuning, hulpverlening en coördinatie van de zorg bij multi-probleemgezinnen. Mijn fractie juicht de vorming van die centra toe. Mijn fractie is altijd voor hulp dicht bij de burger geweest -- zo kort, zo licht, zo nabij en zo tijdig mogelijk -- maar zij hoopt wel van de minister te vernemen hoe hij gaat zorgen dat alle fouten van de afgelopen jaren niet weer gemaakt worden. Ik denk dat het belangrijkste is dat gemeenten hun verantwoordelijkheid nemen, met name op het punt van laagdrempeligheid, snel beschikbare hulp, samenwerkingsafspraken met alle ketenpartners en Bureau Jeugdzorg, en goede nazorg. Mijn fractie is erg blij dat nu duidelijk is afgesproken en vastgelegd dat de verantwoordelijkheid voor de coördinatie van zorg bij de gemeenten ligt. Het is aan de minister om op al deze punten duidelijke prestatieafspraken te maken met de gemeenten. Overigens bestaat er bij mij nog onduidelijkheid over de leeftijdsgroepen. De Centra voor Jeugd en Gezin zijn bedoeld voor kinderen en jongeren van 0

tot 23 jaar, en Bureau Jeugdzorg richt zich op kinderen en jongeren van 0 tot 18 jaar. Ik denk dat er op die manier een groep tussen de wal en het schip dreigt te vallen. Ik hoor hier graag een toelichting van de minister op.

Daarnaast verneemt mijn fractie graag hoe de minister de provincies betreft bij de prestatieafspraken. Wie spreekt nu wie aan, wie maakt met wie afspraken en hoe bindend zijn die? Is het echt zo dat de minister gemeenten een aanwijzing kan geven als ze tekortschieten op het punt van lokaal jeugdbeleid, zoals ik las in een van de stukken die ons vandaag over dit onderwerp zijn aangereikt? Ik ben dan wel weer benieuwd hoe hij dat allemaal zal signaleren. Is de minister voor Jeugd en Gezin dan toch geen tandeloze tijger? Misschien is het een goed idee om vandaag met de minister af te spreken dat hij over twee jaar het provinciale en lokale jeugdbeleid opnieuw laat evalueren, analoog aan het verzoek van twee jaar geleden zoals dat is vastgelegd in de motie-Soutendijk c.s. Ik zal mij beraden of mijn fractie in tweede termijn met een motie van een vergelijkbare strekking zal komen, maar wacht natuurlijk eerst de beantwoording van de minister af.

Dan wil ik het nu hebben over de financieringsstromen. Zoals ik hiervoor al aangaf, maakt de overheveling van een deel van de jeugd ggz naar de Zorgverzekeringswet de geldstromen alleen maar onoverzichtelijker. En omdat wie betaalt bepaalt, zal het de verantwoordelijkheidstoedeling ook alleen maar onoverzichtelijker maken. Graag ontvangt mijn fractie een toelichting van de minister (en wat mij betreft kan dat ook na vandaag schriftelijk) op de verschillende geldbronnen voor provincie en gemeente: waar komen ze vandaan en aan wie moet allemaal verantwoording afgelegd worden over de besteding? En moet de minister ook verantwoording afleggen tegenover zijn collegae over door hen aan zijn programma ter beschikking gestelde gelden? Overigens plaats ik hierbij de kanttekening dat de financiering van de jeugdzorg per definitie openeindfinanciering is, omdat de doelgroep deels nog ongeboren is, en in grootte en samenstelling dus nog onbekend is. Dan heeft budgettering niet zoveel zin. Ik hoor graag het commentaar van de minister op die constatering.

In het internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind dat ons land in 1995 heeft ondertekend, is het recht van kinderen op zorg vastgelegd. Vier jaar geleden heb ik gewezen op een onderzoek dat een commissie van de VN in ons land had gedaan naar de implementatie van het verdrag. De conclusie was toen dat ons land op verschillende gebieden tekortschoot. Juist vorige week werd het Jaarbericht Kinderrechten van Unicef en Defence for Children gepresenteerd, en eigenlijk is er in vier jaar niet veel vooruitgang geboekt. Ik vraag op deze plaats weer aandacht voor het schokkende feit dat wij op het gebied van de kinderrechten met twee maten meten. Alle rechten dienen te gelden voor alle kinderen op ons grondgebied, ongeacht hun verblijfsstatus, of ze er nu legaal of illegaal zijn. Kinderen behoren niet in

gevangenissen te worden opgesloten en hebben recht op hereniging met hun ouders. Kinderen hebben ook recht op een eigen ombudsman. Minister, doe er wat aan en kom niet nog eens aan met het verweer dat de Vreemdelingenwet dat nu eenmaal toestaat. U hoort pal voor de kinderrechten te staan!

Tot slot wil ik het hebben over wat een minister voor Jeugd en Gezin voor verschil kan maken. Twintig jaar geleden alweer was ik een vijftal jaren coördinator van een Bureau vertrouwensarts, de voorganger van het AMK. Ook in die tijd waren er veel hulpverleners die langs elkaar heen werkten, en was vaak onduidelijk wie waar verantwoordelijk voor was. Het ging altijd het beste als minimaal één hulpverlener zich eigenaar van het probleem maakte, en over de grenzen van zijn eigen werkveld probeerde anderen bij de les te krijgen. In die tijd vervulde het Bureau vertrouwensarts vaak deze coördinerende taak, belegde bijeenkomsten en zorgde dat er harde controleerbare afspraken met verschillende hulpverleners werden gemaakt. Ik stel mij zo voor dat de gezinscoach dat in de toekomst steeds meer zal doen, en ik verwacht ook dat het zal helpen, één centrale figuur die de touwtjes in handen heeft en de vinger aan de pols houdt. Dat is overigens een functie waar veel deskundigheid en lef voor vereist zullen zijn.

Die deskundigheid en lef zal deze minister ook nodig hebben. Er zijn veel ministers medeverantwoordelijk voor jeugdbeleid, voor gezondheid, voor welzijn, voor strafmaatregelen, voor wonen, voor onderwijs, voor begeleiden naar werk, voor maatschappelijke stages, en al deze bewindspersonen hebben hun eigen beleid, hun eigen geld en hun eigen prioriteiten. Aan deze minister de taak om als een gezinscoach de touwtjes in handen te nemen en de vinger aan de pols te houden, en te komen tot harde, controleerbare afspraken. Ik ben erg benieuwd hoe hij dat zal gaan doen, en ik wens hem er erg veel succes mee. Onze kinderen en onze werkers in de jeugdzorg hebben er alle recht op dat hij echt voor hen gaat! Ik zie uit naar de beantwoording van de minister.

*N

Mevrouw **Linthorst** (PvdA): Voorzitter. Bijna vier jaar geleden werd in deze Kamer de Wet op de jeugdzorg behandeld. De wet moest leiden tot vraagsturing in de zorg, een versterking van de positie van de jeugdige en zijn ouders, en tot een recht op zorg. Als er een indicatie is gesteld, heeft de cliënt ook recht op de benodigde zorg. Bij de behandeling van de wet zijn door alle fracties, maar ook door mijn oud-collega Hamel grote zorgen geuit. Dit leidde ertoe dat Kamerbreed een motie is aangenomen om de wet binnen twee jaar te evalueren. De evaluatie moest vooral betrekking hebben op de organisatie en stroomlijning van de jeugdzorg, en op de eenduidige financiering en aansturing. De evaluatie ligt er nu, en ik moet zeggen, mijn fractie wordt daar niet vrolijk van. De evaluatie laat zien dat een aantal hardnekkige

problemen in de jeugdzorg, zoals de wachtlijsten en wachttijden, de bureaucratie en het gebrek aan samenwerking, nog steeds niet opgelost is. Weliswaar stelt de evaluatie dat deze problemen niet veroorzaakt worden door de wet, en dat zij zich in een ander stelsel ook zouden voordoen, maar de wet heeft, zo moeten wij constateren, ook niet bijgedragen aan een oplossing.

De minister voor Jeugd en Gezin heeft met zijn beleidsplan "Alle kansen voor alle kinderen" ingezet op een hoog ambitieniveau. Wij willen de minister daarvoor prijzen. Maar wij vrezen dat dit benodigde ambitieniveau niet gehaald zal worden als aan de onderliggende knelpunten niets gebeurt. Daarom wil mijn fractie een aantal knelpunten graag nader bespreken met de minister.

Om te beginnen de wachtlijsten en het recht op zorg. De Wet op de jeugdzorg introduceerde een recht op zorg. Als een indicatie is gesteld, kan de jeugdige ook aanspraak maken op zorg, en die zorg kan bij de rechter ook worden afgedwongen. Bij de behandeling van de Wet op de jeugdzorg heeft mijn oud-collega Hamel zijn twijfels hierover uitgesproken. Hij meende dat wachtlijsten alle elementen van de Wet op de jeugdzorg teniet zouden kunnen doen. In zijn bijdrage stelde hij, en ik citeer: "Een kind heeft niets aan een recht op zorg als het dat via de rechter moet afdwingen en vervolgens opnieuw terecht komt bij de zorgaanbieders die eerder hebben aangegeven die zorg niet te kunnen leveren. Als dan vervolgens 'tweedekeuzezorg' wordt geboden bij gebrek aan beter en daarvoor gekeken wordt naar de zorgaanbieder die wel ruimte heeft voor het kind, zijn wij weer terug bij af: aanbodgerichte jeugdzorg. Wij moeten er simpelweg voor zorgen dat er voldoende adequate hulpverlening bestaat, want hulp die er niet is, kan niet worden afgedwongen via het recht op zorg."

Wij kunnen niet anders dan constateren dat collega Hamel gelijk heeft gekregen. In 2007 bedroeg de wachttijd voor een behandelplaats voor een gedragsgestoorde jongere anderhalf tot twee jaar, op een behandelplaats voor een licht verstandelijk gehandicapte moest zelfs meer dan twee jaar worden gewacht. Voor een gesloten crisisplaats -- en dan hebben wij het over kinderen die ernstig bedreigd worden of een gevaar voor zichzelf of de omgeving vormen -- stonden in het voorjaar van 2007 57 kinderen op de wachtlijst.

Aanvankelijk spraken rechters zich nog wel uit voor de verplichting aan provincies om de geïndiceerde zorg ook daadwerkelijk te leveren, maar inmiddels lijken ook de rechters de moed te hebben opgegeven. Recentelijk oordeelde de rechter in een kort geding van een 15-jarig meisje dat al drie maanden in een jeugdgevangenis verbleef in afwachting van een geschikte behandelplek, dat er geen verplichting bestaat om in een dergelijke plek te voorzien. Mijn fractie zou graag van de minister horen hoe hij tegen deze situatie aankijkt en welke mogelijkheden hij ziet om de wachtlijsten nu eindelijk weg te werken.

Hierbij vragen wij ook aandacht voor de in de wet opgenomen mogelijkheid om "tweedekeuzezorg" te bieden. Leidt deze

mogelijkheid er niet toe dat de echte vraag niet helder boven tafel komt? Leidt die er niet óók toe dat de wachlijsten cosmetisch worden weggewerkt? En ten slotte, leidt de mogelijkheid voor "tweedekeuzezorg" niet tot een verstopping in de lichtere vormen van jeugdzorg, zodat kinderen die wel baat zouden hebben bij deze lichtere jeugdzorg, nodeloos lang op behandeling moeten wachten, met alle risico's van dien voor verergering van de problematiek? Graag een reactie van de minister.

Een tweede knelpunt is het gebrek aan samenwerking. De evaluatie meldt dat cliënten vaak hun verhaal meerdere malen moeten doen. Ik zou op dit punt een vergelijking willen maken met de reguliere gezondheidszorg. Wie wordt doorverwezen naar een ziekenhuis vindt het normaal dat alle gegevens worden verzameld in één medisch dossier en dat dit dossier ook "meegaat" met de patiënt bij iedere verdere verwijzing. Natuurlijk gaat er wel eens iets mis, maar in principe worden röntgenfoto's of de uitslagen van bloedonderzoek door volgende behandelaars gebruikt als reeds beschikbare informatie. Het zou als verspilling van tijd, geld en moeite worden ervaren als iedere volgende behandelaar alle onderzoeken opnieuw zou doen. Even normaal is dat de uiteindelijke diagnose en de voorgestelde behandeling worden teruggekoppeld naar de oorspronkelijke verwijzer, meestal de huisarts. Dat lijkt een logische werkwijze. Toch is dat binnen de jeugdzorg geen gangbare praktijk. Als bijvoorbeeld Bureau Jeugdzorg een melding doet bij de Raad voor de Kinderbescherming doet de raad een eigen onderzoek. Terugkoppeling vindt evenmin vanzelfsprekend plaats. Het delen van informatie in het belang van het kind stuit bij verschillende beroepsgroepen op grote weerstand. Een voorbeeld daarvan zien we in de stagnatie van het elektronisch kinddossier. Er is natuurlijk het nodige misgegaan bij de Europese aanbesteding, maar van minstens zo groot belang is de onderliggende vraag: wie mag de informatie in het elektronisch kinddossier inzien?

Wij spreken over de jeugdhulpverlening of de jeugdzorg als was het een homogene sector met één beroepsgroep. Dat is natuurlijk niet het geval. Binnen de jeugdzorg zijn verschillende professionals werkzaam die de jongere vanuit een eigen invalshoek benaderen, een eigen methodiek hanteren en er ook eigen beroepscodes op na houden. Dat geldt ook voor de professionalisering van de medewerkers. Deze wordt vooral binnen de eigen werksoort ter hand genomen -- zoals nu het geval is bij de gezinsvoogden -- terwijl het eigenlijk zou moeten gaan over de professionaliteit van de jeugdzorg als geheel.

Die versnippering zou wat mijn fractie betreft wel minder mogen. Wij weten dat gebrek aan afstemming, overleg en samenwerking nadelige en soms zelfs desastreuze gevolgen heeft voor kind en gezin. En deze gebrekkige samenwerking dateert niet van vandaag of gisteren en zelfs niet van het moment van de inwerkingtreding van de Wet op de jeugdzorg. Ik verwijs in dit verband graag naar de rede die professor Baartman in 2005

hield bij zijn afscheid als bijzonder hoogleraar Preventie en Hulpverlening inzake Kindermishandeling. Hij noemde gebrek aan samenwerking tussen instellingen en gebrek aan regie als belangrijkste factoren waarom het soms mis gaat. Het zijn factoren die naar zijn zeggen al in 1963 als zodanig werden benoemd. "We weten hoe het moet, al heel lang. Toch dringt het niet door naar het lijkt", zei hij.

Het zou niet voor mogen komen dat een hulpverlener het niet nodig vindt de school waar het kind toch een groot deel van de dag verblijft en waar de betrokken leerkracht of mentor probeert het kind zo goed mogelijk te begeleiden, deelgenoot te maken van de omstandigheden waarin het kind verkeert. Het zou niet voor mogen komen, maar het gebeurt wel.

Mijn fractie vreest dat het gebrek aan samenwerking voor een belangrijk deel veroorzaakt wordt door gebrek aan vertrouwen van de verschillende hulpverleners in elkaar. Hoe kijkt de minister tegen dit probleem aan? Ziet hij in dit verband een rol voor zichzelf weggelegd? Ziet hij bijvoorbeeld mogelijkheden om in de opleidingen meer aandacht te vragen voor de noodzaak van samenwerking en daar ook mee te oefenen.

Dit brengt mij op het derde punt: de bureaucratie. Ik heb vorig jaar een paar dagen meegelopen met een gezinsvoogd. Gewoon om eens in de praktijk te zien met welke problemen deze beroepsgroep wordt geconfronteerd en tegen welke knelpunten de gezinsvoogden aanlopen. Uit onderzoek in 2001 was al duidelijk geworden dat de hoeveelheid tijd die gezinsvoogden hebben voor telefonisch of feitelijk contact met hun cliënten, schrikbarend klein is: 17% van de beschikbare werktijd. Als je een paar dagen meeloopt, zie je waardoor dit wordt veroorzaakt. Heel veel tijd gaat uiteraard zitten in het zoeken naar een geschikt en beschikbaar hulpaanbod. Maar er gaat ook ongelooflijk veel tijd zitten in het registreren van alle verrichte handelingen. Ieder telefoontje, ook als er "geen gehoor" was, moet worden opgenomen in het journaal. Mijn fractie begrijpt dat er iets op papier moet staan, al was het maar omdat een dossier overdraagbaar moet zijn als de hulpverlener ziek wordt of van baan verandert, maar de mate waarin nu geregistreerd wordt heeft naar het oordeel van mijn fractie weinig meer te maken met een goede overdracht en veel meer met het zich indekken tegen calamiteiten. "Als er iets mis gaat moet ik kunnen aantonen dat mijn organisatie niets te verwijten valt."

Wij zouden op dit punt als politiek ook zelf de hand in eigen boezem moeten steken. Wij hebben niet alleen de verantwoordingsplicht voor de hulpverlening erg zwaar opgetuigd, wij hebben hulpverleners ook persoonlijk aansprakelijk gesteld. Dit komt misschien tegemoet aan onze behoefte om een schuldige te kunnen aanwijzen als het misgaat. Maar uiteindelijk heeft het een averechts effect. Natuurlijk is het verschrikkelijk als het misgaat en, in het ergste geval, een kind overlijdt, maar wij moeten erkennen dat het mensenwerk blijft. Wij kunnen zorgen voor goede scholing en feed back. Op dit punt is er nog wel het een en ander te

verbeteren. Bij de gezinsvoogden is er sprake van een groot verloop. Dit is ook niet zo gek, want het is zwaar werk en de maatschappelijke waardering is niet al te groot, om het zo te zeggen. Dit leidt er soms toe dat jonge, net afgestudeerde mensen op zaken worden gezet waar zij eigenlijk nog niet aan toe zijn. Daarom pleit ik voor herstel en waar mogelijk uitbreiding van de supervisie. Zo kunnen deze jonge mensen misschien voor de sector worden behouden en het maakt hun het werken in ieder geval wat gemakkelijker.

Naast wat wij kunnen doen voor scholing en feed back, moeten wij de hulpverleners de nodige ruimte geven om hun werk naar behoren te kunnen doen. Dat betekent ook de ruimte om verantwoordelijkheid te nemen en daarmee het risico op fouten. De huidige praktijk getuigt van georganiseerd wantrouwen in plaats van het vertrouwen dat de uitvoerende professionals verdienen. En het leidt ook niet tot betere resultaten. Integendeel. Waar de problematiek in de jeugdzorg vraagt om het nemen van initiatief en het werken in teamverband leidt de wijze waarop wij de sector afrekenen juist tot risicomijdend gedrag, waarbij iedereen er vooral op let of "zijn eigen ding" in orde is. Dat leidt tot gebrek aan samenhang in plaats van dat het kind centraal staat, zoals de bedoeling was. Het leidt overigens ook tot vermindering van arbeidsvreugde, waardoor de beste werkers soms afhaken, omdat zij een andere opvatting hebben van wat hun professie zou moeten zijn. Zouden wij, zo vraag ik de minister, niet toe moeten naar een situatie waarin de uitvoerend medewerkers gezamenlijk verantwoording afleggen over het bereikte resultaat? Waarbij dus niet zozeer aan de orde is welke inzet iedere hulpverlener afzonderlijk heeft geleverd, maar hoe gezamenlijk is gekomen tot een zo optimaal mogelijk resultaat voor het kind. Welke mogelijkheden ziet de minister? Is de minister bereid om te kijken naar mogelijkheden tot het afleggen van verantwoording op hoofdlijnen.

Het Bureau Jeugdzorg had moeten leiden tot één loket, waar iedere jeugdige snel en adequaat wordt doorverwezen. Er is met de Bureaus Jeugdzorg nu wel sprake van één toegangslotet, maar achter de voordeur van dat ene loket gaan verschillende instanties met eigen werkwijzen schuil, die zich soms weinig aan elkaar gelegen laten liggen en elkaar soms zelfs de tent uit vechten. De minister zet nu in op de Centra voor Jeugd en Gezin, waar de afstemming en samenwerking wel plaats zouden moeten vinden.

Geen misverstand: wij steunen de CJG als voor iedereen gemakkelijk toegankelijke, lokale voorziening. Het is ook absoluut een verbetering dat met de CJG de koppeling met de voorliggende gemeentelijke voorzieningen, die in de Wet op de jeugdzorg node gemist werd, nu wordt gerealiseerd. We hebben ook met vreugde geconstateerd dat de minister inzet op één gezin, één plan, waarbij de gemeenten, blijkens de brief van 16 november aan de Tweede Kamer, een belangrijke regierol krijgen. We hebben alleen wat twijfels over de instrumenten die de gemeenten krijgen toebedeeld. Gemeenten krijgen de

verplichting om tot één plan te komen en de zorg te coördineren, maar hoe dit precies vorm moet krijgen, is niet duidelijk. Volgens de brief van de minister moeten de Centra voor Jeugd en Gezin "schakelen" met de Bureaus Jeugdzorg en de Zorgadviesteams. Kan de minister aangeven wat hij hieronder verstaat? Is dit schakelen afdoende om de, óók in de evaluatie van de Wet op de jeugdzorg bepleite, gezamenlijke verantwoordelijkheid vorm te geven? Of zijn hiervoor meer instrumenten nodig, zoals een gedeeld referentiekader, een gedeeld afwegingskader en instrumenten in de sfeer van signalering en dossiervorming, zoals de Gideongemeenten stellen? Hoe denkt de minister te komen tot een dergelijk gedeeld referentie- en afwegingskader? Hoe verhouden de benodigde instrumenten in de sfeer van signalering en dossiervorming zich tot de stagnatie bij het Elektronisch Kinddossier? Is de gemeente in staat een zorgcoördinator aan te stellen, ook als de betrokken organisatie zegt dat zij hiervoor geen menskracht heeft? Wie ziet toe op de kwaliteit van de coördinatie?

Nog precairder is de positie van de gemeenten in de richting van de provincie. De gemeenten krijgen de mogelijkheid andere partijen aan te spreken, zodat zij meewerken aan een oplossing. Vervalt deze verplichting om mee te werken als het benodigde aanbod niet beschikbaar is, zoals nu ook in de huidige Wet op de jeugdzorg het geval is? En als die verplichting vervalt, wat houdt dit aanspreken dan feitelijk in? Is er geen "doorzettingsmacht" nodig, zoals Steven van Eijk en de zogenaamde Gideongemeenten bepleiten? En met doorzettingsmacht bedoelen wij dan dat, als de hulpverleningsorganisaties er niet uit komen, iemand, bij voorkeur de verantwoordelijke wethouder in de gemeente, knopen moet kunnen doorhakken. En als de wethouder deze verantwoordelijkheid krijgt, moet hij dan niet ook beschikken over enige bevoegdheid ten aanzien van de budgetten? Door anderen is het al gezegd: wie betaalt, bepaalt.

Wij wachten de antwoorden van de minister met belangstelling af.

*N

De heer **Thissen** (GroenLinks): Voorzitter. Stel je voor, er is brand. Je belt de meldkamer. Je wordt daar geconfronteerd met een telefonisch keuzemenu of een stuk of acht schakels. Eindelijk kom je met de juiste persoon in aanraking. Deze persoon hoort je bereidwillig aan en wil je, nadat je allerlei personalia zijn gevraagd, wel op de afsprakenlijst zetten.

Het kan ook zijn dat je belt en roept: "Help! Ik kan de brand niet blussen! Hij is te groot voor mij." De brandweer kan dan in vergadering bijeenkomen en zich buigen over de vraag, in verband met welke indicaties en criteria er kan worden uitgerukt, welke contra-indicaties gelden, of er überhaupt uitgerukt moet worden, of er een rapport is waarin staat wat de brandweer te doen staat bij brand, wie de opdrachtgever is, wat voor brand het eigenlijk is, of de eigenaar van het

brandende pand of object wel verzekerd is, of er wellicht sprake is van een onvoldoende besef van eigen verantwoordelijkheid, of wellicht sprake is van eigen nalatigheid of misschien is er wel het vermoeden van brandstichting. Is er eigenlijk wel sprake van brand, of alleen maar rook? En is de brandweer dan de juiste instantie om eropaf te gaan? Het is ook mogelijk dat je belt en uiteindelijk iemand aan de telefoon krijgt die zegt: u bent geïndiceerd, maar helaas is er een wachtlijst; over drie maanden kunnen we komen blussen.

Het hoeft geen betoog, hoeveel schade in dit land zou ontstaan als de brandweer opereerde als zonet geschetst. Nu kunnen alle burgers in dit land zich gelukkig prijzen met een brandweer die na melding altijd uitrukt en eropaf gaat om de brand te blussen. Bij wijze van spreken: liever vele malen tevergeefs, na loos alarm, dan één keer niet.

Hoe anders is het in het sociale domein. Ik wil vooraf wel gezegd hebben dat wij ons gelukkig kunnen prijzen met het feit dat het overgrote deel van de kinderen en jongeren in Nederland het goed doet en dat het met de ontwikkeling goed gaat. Bovendien wil ik vooraf gezegd hebben dat er veel en goed werk wordt verzet door de vele zeer betrokken en gemotiveerde beroepskrachten in de jeugdzorg, in al zijn facetten, ondanks alle tegenwerking van de Haagse en andere overheden. Als je de werkers in de jeugdzorg vraagt waar ze de meeste last van hebben en hun vervolgens om advies vraagt over hoe het anders, efficiënter en vooral effectiever kan, krijg je een enorme stortvloed aan input.

Een intermezzo. Hij wordt ruim 17 jaar geleden geboren in een warm, betrokken gezin. Het is een open, ontwapenende, op alles afgaande knaap. Wel erg druk. Problemen met concentratie en met dingen afmaken. Op de basisschool worden deze zaken heel manifest. Er wordt een onderzoek gevraagd bij de Riagg, het diagnostisch informatiecentrum destijds, naar mogelijke ADHD. De diagnose was: geen ADHD. Maar er werd geen enkel aanbod gedaan voor verdere ondersteuning bij de aanwezige gedrags- en concentratieproblematiek. De huisarts bleek een betrouwbaar baken. Ondanks de negatieve diagnose, toch maar wat geprobeerd met ritalin, wetend dat het kan helpen en je door het gebruik erachter kunt komen of sprake is van ADHD of niet. De huisarts is in het gehele proces altijd bereid geweest om de klachten serieus te nemen en te zoeken naar mogelijkheden; een prettige, deskundige en betrokken manier van hulpverlening.

Het terugdringen van de wachtlijsten blijft een belangrijk thema. Van de zorgaanbieders mag worden verwacht dat ze efficiënt werken. Daarin zijn de afgelopen jaren gelukkig een aantal belangrijke slagen gemaakt. Van de overheid mag worden verwacht dat er genoeg middelen zijn. De kern van de Wet op de jeugdzorg is het recht op jeugdzorg. Dit recht is voor de cliënt echter een loze letter, zolang dit er niet is of het niet tijdig te verzilveren valt. Nu is er de laatste tijd af en toe, dus incidenteel, wel geld gekomen, maar meer blijft nodig en in ieder geval structureel: er is te weinig crisisopvangcapaciteit.

Maar het zit niet alleen maar in meer geld. Het stelsel is verknipt en verbureaucratiseerd. De regering heeft afgesproken dat zij deze regeerperiode niet aan het stelsel wil tornen. Ik snap de angst voor een stelseldiscussie wel: weer een hoop geklets over systemen en structuren, in plaats van over wat kinderen en ouders nodig hebben, zodat kinderen hun talenten kunnen ontplooiën. Maar als we niet aan een stelseldiscussie kunnen beginnen, is het gevolg dat we opgescheept blijven met een stelsel waar eigenlijk niemand in gelooft en dat in hoge mate bijdraagt aan precies de zaken waarop de samenleving de jeugdzorg aanspreekt: bureaucratie, stroperigheid, verkniptheid, risicomijdend gedrag, onheldere verantwoordelijkheden en klantvriendelijkheid. En kinderen die in de kou staan, evenals ouders.

Kernproblemen in en met de jeugdzorg zijn in mijn ogen de rol van het Bureau Jeugdzorg: het zijn vrij zwevende indicatieloketten gebleken, los van iedere uitvoeringspraktijk. En het werkt niet, ook niet voor een beperking van de instroom -- mocht dat de bedoeling zijn. De instroom is namelijk nog nooit zo hoog geweest sinds de Bureaus Jeugdzorg bestaan. Iedereen wordt eigenlijk een beetje ziek van die Bureaus Jeugdzorg, inclusief de mensen die er werken. Dat is geen bijster gezonde situatie.

Een alternatief zou kunnen zijn de indicatie volgens het huisartsenmodel: goed opgeleide, eerstelijnsberoepsbeoefenaars. Dat zou kunnen in de Centra voor Jeugd en Gezin, maar ik vermoed dat dit slechts loketten erbij zijn in plaats van de samenballing van de vele loketten die nu naast elkaar werken. Die professionals in huisartsenpraktijken verlenen zelf hulp en weten wanneer zij naar welk specialisme moeten doorsturen. Dat kan redelijk eenvoudig. De specialisten melden terug naar de huisarts wat er gebeurd is, zodat er een klantvolgsysteem is. Dat scheelt bakken frustratie en bureaucratie en veel tijd en geld. Die tijd en dat geld zouden ten goede kunnen komen aan de uitvoeringspraktijk. De positie van de uitvoerende professionals wordt daarmee sterker.

De heer **Kuiper** (ChristenUnie): U volgt bij de indicatiestelling de route via de huisarts. Als die Centra voor Jeugd en Gezin zijn wat u zo mooi omschreef, dus een samenballing van een aantal bestaande voorzieningen, zouden daar dan vormen van indicatiestelling kunnen plaatsvinden? Daarover werd al even gesproken bij de bijdrage van mevrouw De Vries.

De heer **Thissen** (GroenLinks): Ik pleit er niet voor dat de huisarts het gaat doen. Ik pleit voor een eerstelijnsloket, voor mijn part binnen de Centra voor Jeugd en Gezin, waar de beste professionals zitten die indiceren, diagnosticeren en hulp verlenen. Als zij dat zelf niet kunnen, verwijzen zij door naar specialistische hulp en krijgen zij daarna weer teruggemeld wat er is gebeurd.

De heer **Kuiper** (ChristenUnie): Er moet dus een verdeling komen tussen de Bureaus Jeugdzorg en de Centra voor Jeugd en Gezin op het punt van indicaties?

De heer **Thissen** (GroenLinks): De Bureaus Jeugdzorg gaan op in de Centra voor Jeugd en Gezin. Geen loket erbij maar loketten opruimen.

De overdosis aan financierders met elk een eigen logica vormt ook een knelpunt. Op het punt van toelatings- en verantwoordingseisen zijn gemeenten en provincies verantwoordelijk en is de AWBZ, de Zorgverzekeringswet en de Wmo van toepassing. Men kan wel verzinnen hoe ieder zijn eigen domein heeft en hoe dat allemaal moet samenhangen, maar in de praktijk is het een overgestuurd en versplinterd systeem. Van dat systeem gaat geen enkele incentive uit voor samenwerking en integraliteit. Met de versplintering in de aansturing gaat ook versplintering in de uitvoering gepaard.

Volgend intermezzo. Op de middelbare school ontstaan rond de door mij genoemde persoon veel crisissituaties. Hij heeft gekozen voor praktijkgericht onderwijs omdat hij al vanaf zijn geboorte met zijn handen wilde werken. Praktijkgericht onderwijs in het vmbo blijkt te bestaan uit meer dan 20 uur theorie en uit 12 uur praktijk, waarvan gemiddeld 6 uur per week uitvalt. Het gevolg daarvan is dat hij gedemotiveerd raakt en vertier in andere richtingen gaat zoeken. Na 3 jaar school is er geen sprake meer van opleiding, maar alleen nog van frustratie, overigens wederzijds. Voorheen bestond een heldere vakopleiding waarbij jongens en meiden een vak geleerd kregen dat aansloot op het midden- en kleinbedrijf en op het vakmanschap in stad en regio. Terwijl kinderen zo snel mogelijk met hun handen willen werken, geld willen verdienen, niet meer in de schoolbanken willen zitten en een plafond ervaren met betrekking tot hun cognitieve leeropslag, worden zij nodeloos op school gehouden met vakken die zij eigenlijk niet willen volgen. Zij willen aan de slag. Motivatie mondt door een gebrek aan vakopleidingen uit in teleurstelling, in afzetten tegen school en in verveling. Verveling leidt vaak tot allerlei vormen van drugsgebruik. De relatie tussen leraar en leerlingen raakt ernstig verstoord. De leerplicht werkt niet altijd adequaat. In het geval dat ik beschrijf, leidt verveling tot softdrugsgebruik, hoewel de term "softdrugs" de lading niet meer dekt. De jongeman begint excessief softdrugs te gebruiken, wat door zijn ADHD extra heftige consequenties heeft.

Menige jeugdzorgorganisatie heeft kwaliteitszorg en borging hiervan hoog in het vaandel staan en inmiddels heeft menig instelling haar kwaliteitscertificering binnen kunnen halen. Uiteraard staat iedere werker achter die kwaliteitscertificering die betekent dat kwaliteit geleverd en goed bewaakt moet worden. Een en ander leidt echter tot een toenemende stroom aan procedures, te hanteren formulieren en protocollen. Menig jeugdwerker spreekt in dit verband over "regel- en procedurediarree", excusez le mot. Het neemt namelijk buitenproportionele vormen aan.

Dat heeft ook te maken met een aantal gebeurtenissen die breed werden uitgemeten in de landelijke media. Deze kregen terecht breed de aandacht maar leidden ook tot allerlei spasmen in de jeugdzorg waardoor men zich nu op voorhand probeert in te dekken; zo lang zaken goed beschreven zijn, kan men bij een onderzoek laten zien dat alles is gedaan wat volgens het handboek gedaan had moeten worden. De tijd die voor cliënten -- jongeren en ouders -- overblijft, wordt daardoor alleen maar minder.

Onder druk van de overheid zijn voorheen kleine, overzichtelijke instellingen opgegaan in grote, logge en stroperige organisaties, waarin bedrijfsmatiger gewerkt wordt en de laatste jaren de nadruk meer en meer op productie is komen te liggen. Die term deed in de zorg en welzijnssector steeds meer zijn intrede en verstaat zich vaak niet met het leveren van kwaliteit en het nabij zijn aan mensen. Er wordt ook gesproken over marktwerking, maar door het ontstaan van de grote organisaties is particulier initiatief tot eigen ondernemerschap haast onmogelijk. Er moet worden voldaan aan allerlei formele verplichtingen waardoor dergelijke initiatieven niet realiseerbaar zijn. De instellingen hebben vanwege risicoanalyses, betere investeringen in specifieke functies en expertises -- specialisten -- en omwille van meer ruimte voor de beroepskrachten gekozen voor fusie en schaalvergroting. Het gevolg daarvan is dat de interne verantwoording en protocollering heeft geleid tot verzwaring van de administratieve last, vermindering van de professionele inzet en de nabijheid voor jeugdigen, jongeren, kinderen en ouders.

Een ander zorgpunt is dat alles wat maar vernieuwend is door de overheid wel beloond wordt met extra subsidie. Als het maar vernieuwend is, ontvangt men extra subsidie. Dat is heel mooi. Vaak sterven die vernieuwingen ook weer in eigen schoonheid omdat er te weinig gekeken is of de projecten omgezet kunnen worden in structurele hulpvormen en of ze voldoende effectief zijn op de langere termijn waardoor er wellicht efficiënter gewerkt kan worden binnen de jeugdzorg. De extra subsidie is binnengehaald en langetermijnplanning komt vaak pas aan de orde als het te laat is.

Er wordt te weinig gekeken naar hulp die zich wel heeft bewezen qua effectiviteit en om die reden uitbreiding verdient. De nadruk ligt te veel op zoveel mogelijk jongeren zo goedkoop mogelijk onderbrengen. Vanwege de angst voor wachtlijsten moeten zij zo snel mogelijk geplaatst worden, waarbij de vraag is of zij op de meest geëigende plek terecht komen.

In april 2007 publiceerde de Leidse universiteit een gedegen studie waaruit bleek dat er in 2005 meer dan 107.000 kinderen in Nederland mishandeld worden. Daarmee werd eindelijk manifest dat kindermishandeling een veel groter maatschappelijk probleem is dan steeds werd aangenomen. Hoewel de jaarlijkse stijging van 10% meldingen bij de Advies- en Meldpunten Kindermishandeling -- ruim 35.000 in 2006 -- daar al wel een signaal van waren, werd met dit rapport duidelijk dat de veiligheid van veel kinderen in huis

meer gevaar loopt dan daarbuiten. Het aantal doden door kindermishandeling per jaar -- circa 50 -- gecombineerd met het aantal dodelijke slachtoffers van partnergeweld -- circa 80 -- maakt duidelijk dat het gezin als basisorganisatie in feite een risicofactor is in de samenleving. Daarmee is de opvoeding van kinderen niet louter meer een exclusieve zaak van ouders alleen, maar worden opvoedingsproblematiek en kindermishandeling steeds meer maatschappelijke en dus politieke zaken van gewicht. Waar is de drive en de urgentie om daaraan een halt toe te roepen? Een en ander legitimeert eens te meer dat de aanpak van kindermishandeling een speerpunt van het huidige kabinet is geworden en dat er na jarenlange discussie eindelijk een minister voor Jeugd en Gezin bestaat. Het lijkt een open deur, maar toch; eindelijk komt er een echt doortastende aanpak van kindermishandeling. De AMK's lijken in de huidige vorm te falen, omdat hun positie niet helder is of omdat wordt voorgesteld om de meldpunten in een breder verband onder te brengen. Daardoor zou weer een vermenging van jeugdhulpverlening en meldingen van kindermishandeling ontstaan, waardoor er geen vertrouwen binnen gezinnen is om kindermishandeling aan te pakken.

Ik stel voor om een parlementaire commissie op te richten om de staat van de jeugdzorg te onderzoeken. Ik steun het voorstel dat aan de overzijde gedaan is door de SP. Die commissie moet het stelsel tegen het licht houden en met voorstellen tot verbetering komen. Bij de inwerkingtreding van de jeugdzorg, in de jaren negentig en ver daarvoor zijn er al vaak discussies gevoerd, in deze Kamer en in de Tweede Kamer, waarbij steeds dezelfde lijst van knelpunten en dezelfde obstakels voor snel en beter ingrijpen werden genoemd. Ik leg graag een relatie met het baanbrekende en doorbrekende werk van de commissie-Buurmeijer die onderzoek deed naar de uitvoering van de sociale zekerheid. Dat leidde tot een aantal doortastende stappen om de sociale zekerheid beter, meer klantcentraal te organiseren. Het is nog niet allemaal goud wat er blinkt, maar de richting gaat op zijn minst naar brons.

Voorzitter. De afgelopen jaren zijn er tragische, ophef- en geruchtmakende zaken geweest: de zaak van de brand in Roermond, mijn woonplaats, de stad waar ik wethouder was, waar zes kinderen uit een gezin omkwamen en de zaken van de meisjes die wij maar niet met naam noemen hier vandaag. Er zijn vele onderzoeken geweest naar het ontbreken of het falen van de hulpverlening. De inspecteur-generaal Jeugdzorg verklaarde telkens dat de afzonderlijke hulpverleners binnen hun eigen kaders hadden gedaan wat zij moesten doen.

Iedereen had bij wijze van spreken zij eigen dakpan gebakken en op het dak gelegd om de lekkage te stoppen, maar de grote tekortkoming lag erbuiten. Er was nauwelijks samengewerkt tussen de instanties. Er was niemand die zich geroepen voelde het voortouw te nemen. Er was niemand die de talrijke signalen omzette in daden, er was niemand met doorzettingsmacht. Niemand had het urgente gevoel dat jonge talentvolle levens in

gevaar waren en dat dit gevaar koste wat kost moest worden weggenomen. Er was een dak afgeleverd met losse pannen, waar het water doorheen bleef gutsen. Niemand had de moeite genomen, ze over elkaar heen te leggen om de lekkage te stoppen.

Hoe vaak moet nog zo'n onderzoek verricht worden, voordat wij hier in Den Haag erachter komen dat het ook niet werken kán? De conclusies zijn namelijk iedere keer hetzelfde: binnen de afzonderlijke organisaties heeft iedereen zich keurig aan het handboek soldaat gehouden. De aanbevelingen zijn ook hetzelfde: diverse instanties moeten hun werk meer op elkaar afstemmen, beter samenwerken, het belang van het gezin voorstellen; iemand moet het voortouw nemen; iemand moet zich eindverantwoordelijk voelen en meestal moet er ook nog een geautomatiseerd systeem gebouwd worden, zodat men van elkaar weet wat men doet.

Hoe worden deze goede adviezen onderdeel van het dagelijks handelen van professionals? Hoe worden zij goede dakdekkers? Die vraag zie ik nooit beantwoord. Het gaat namelijk veel verder dan nieuwe data-uitwisselingssystemen. Het raakt het wezen van de professionaliteit van de mensen die het werk moeten doen. Hoe zorg je ervoor dat die frontsoldaten weer de ruimte krijgen om urgentie te voelen en alles te doen wat nodig is om groot leed te voorkomen, zodra ze klein leed signaleren? Zijn onze professionals wel in staat om gezamenlijk stevige daken te bouwen boven de hoofden van gezinnen waarin het mis dreigt te gaan? Lukt het hen om pas het dak te verlaten als zij zeker weten dat het werk goed is overgedragen aan een andere bekwame dakdekker?

De scheidende inspecteur-generaal van Werk en Inkomen, Kete Kervezee, zei: als ik een probleem zag dat een wees was, dan nam ik dat probleem ter hand; mij beter achteraf verontschuldigen dat ik iets gedaan had wat niet in mijn competentie lag of in mijn bevoegdheden, dan mij vooraf verontschuldigen en de zaak op zijn beloop laten, met ernstige maatschappelijke of persoonlijke gevolgen. Er is op dit moment een neiging om de te constateren versnippering van de zorg te wijten aan de instellingen. Ik vind dat daarbij genegeerd wordt dat deze versnippering begint bij het gegeven dat als je je verdiept in de situatie in een gezin, je al gauw te maken blijkt te hebben met vier ministeries, 20 wetten, 80 regelingen, een provincie, een gemeente en allerlei subsidiestelsels. De versplintering begint bij de Haagse regelaar. Als de brandweer zo zou zijn neergezet in dit land... Moet ik mijn zin nog afmaken?

De samenwerking tussen provincie en gemeente lijkt vaak op de samenwerking tussen de kip en het varken. De kip zegt tegen het varken: zullen wij gaan samenwerken? Wij? Vraagt het varken. Ach, dat kan misschien best voordelen opleveren, maar hoe zie je dat voor je? Nou, wij vormen samen een gebakken ei met spek, dat is lekker én gezond. Het varken is even heel enthousiast. Het houdt namelijk van lekkere dingen, maar... Jij kunt jouw ei blijven leggen, en

ik? Voor mij is deze samenwerking een doodlopende weg.

Wij keren weer even terug naar het verhaal van de jonge man. Hij is inmiddels 17 jaar, gebruikt softdrugs en is het spoor bijster. Hij gaat weer terug naar de Riagg. Er volgt instelling op Concerta, een depotvorm van Ritalin. Nu toch wel, na een eerdere diagnose van het tegendeel. De instelling op Concerta blijkt positief en ondersteunend, alleen wordt dat effect teniet gedaan door softdrugsgebruik. Een SPV'er gaat dat begeleiden, en hoe: één keer per maand een gesprek. Het slaat nergens op. Weg illusie dat je geholpen wordt; het is een verlies van kostbare tijd. Het zet geen zoden aan de dijk. Daar is dan ook mee gestopt.

Dan maar naar de jeugdzorg als de situatie uit de hand is gelopen. Onrust, agressie, stelen, drugsgebruik, verkeerde vrienden, politiecontacten, ellende op school. Ondanks hoge prioriteit worden afspraken afgezegd en vooruit geschoven. Na uitvoerige intake verwijzing naar het CAD. Het CAD zegt: het gaat hier om gedragsproblematiek, u moet naar het bureau jeugdzorg. Bij het bureau jeugdzorg zien ze verslavingsproblematiek, u moet daarmee bij het CAD zijn. Is het nu een gedragsprobleem of is het een verslavingsprobleem? Het loopt allemaal weer op niets uit.

Inmiddels is er wel een school waar een vak geleerd wordt en waar de jeugdige krediet krijgt. De eerste keer een positieve ervaring, wederzijds tussen school en kind. Het drugsgebruik blijft een probleem. Er bestaan geen programma's voor jeugdigen met verslavingsproblemen. Daar wordt in dit hele land vreselijk geringschattend over gedaan. Ook het gegeven dat drugsgebruik ernstig blijvend letsel teweegbrengt -- geheugen, gedrag, concentratie, motivatie, agressie -- tast de talentrijke toekomst van dit land aan, en ik realiseer mij dat ik hier sta als lid van de fractie van GroenLinks. Vanwege politiecontacten, jeugdreclassering worden hij en zijn probleem eindelijk serieus genomen. Hij kiest voor het Project Ervarend Leren via een jeugdhulpverleningsinstelling. Project Ervarend Leren houdt in: weg uit het systeem, afstand nemen, werken aan de eigen bewustwording, empowering en zelfstandigheid.

Bij een lokale zoektocht naar oplossingen voor kinderen, jeugdigen of jongeren wordt steevast en terecht geprobeerd om in ieder geval drie samenhangende dingen te regelen: coördinatie, informatie-uitwisseling en doorzettingsmacht bij tegengestelde regels, adviezen of afwegingen. De belemmeringen daarvoor liggen even steevast in wetgeving, financierings- en verantwoordingsregels. Een veelheid van opdrachtgevers en daarmee samenhangende verschillende oriëntatie- en verantwoordingsplichten gelden. Met name de steeds verder woekerende gespecificeerde productafspraken en het afrekenen op contacturen en dergelijke laten weinig tot geen ruimte voor het vrijspelen van formatie voor coördinatie en overleg. Vaak wordt gezegd dat men dat terugverdient door hogere efficiëntie en effectiviteit en dat zou ook zo

moeten zijn, maar de financieringsregels staan niet toe dat je uren überhaupt boekt. Je zet maximaal zoveel uren in op een cliënt en als je meer moet inzetten, omdat je in die casus de coördinatie hebt, mag dat niet.

Ik vraag wel om een fundamentele stelselwijziging. Het gaat om de toekomst van de bevolking van ons land. Er moet één aanpak komen, één definitie van de positie, zoals bij de brandweer. Een sterk verankerde gezagvolle rol in de preventie, het toezicht daarop, directe uitruk en nazorg. Één opdrachtgevende overheid, met een heldere gezagsstructuur en een heldere verantwoordingsplicht. En één financieringssysteem, en niet weer een loket erbij van Centra voor Jeugd en Gezin.

Wat Nederland nodig heeft, zijn dakdekkers die ervoor zorg dragen dat pannen over elkaar heen vallen, waterdicht, een stormvast pannendak boven de hoofden van wat het meest kwetsbaar is. Voor elk probleem waar mensen in hun leven mee te maken kunnen krijgen, hebben wij professionele organisaties opgericht. Ik ga ervan uit dat deze uit de beste bedoelingen zijn ontstaan. Wij willen graag mensen op maat helpen. Burgers met meerdere problemen tegelijkertijd -- en dat zijn er nogal wat -- krijgen met reeksen en ketens van instellingen te maken die allemaal eigen toelatingscriteria hebben en contra-indicaties.

Zij zijn zelf het meest kwetsbaar, maar worden toch geacht iets zelfs beter te kunnen dan al die professionals, namelijk alle actoren coördineren en afstemmen op hun problemen. Mensen met een meervoudige problematiek ervaren zichzelf als één en ondeelbaar. Voor alle hulpverleners vallen zij uiteen in fragmenten. De overheid legt de regie van zorg uit eigen onvermogen, uit rechtmatigheidsdominantie en uit gelddenken naar bij mensen in vaak onzelfredzame situaties. Waar hulp, coördinatie en facilitering door de overheid geboden is, worden mensen zonder al te veel bescherming aan hun lot overgelaten.

De politiek heeft invloed op het individuele, op het persoonlijke. Burgers merken dat in hun dagelijkse doen en laten. Vaak zijn zij daarvan bewust, maar meestal niet. Politici zelf vertonen nog wel eens de neiging om zich te ontburgeren. Het is net of het altijd over anderen gaat als er debatten gevoerd worden over nieuw beleid, nieuwe wetten, regels of systemen. Wij worden toch niet werkloos?

Ik ben er hartstochtelijk voor om politici weer te laten beseffen dat ook zij burgers zijn, dat ook ik burger ben. Ik ben ervan overtuigd dat het de samenleving mooier maakt als wij ons dat realiseren. Het verhaal over die jongen is het verhaal van onze jongste zoon. Zelfredzaam als ik dacht te zijn, liep ik tegen de grenzen van mijn zelfredzaamheid op. Ik riep help en wij verdwaalden samen bijna in het labyrint van loketten, indicaties en contra-indicaties. Wij namen als ouders onze verantwoordelijkheid voor de opvoeding en doen dat nog steeds, maar wij hebben het in dit land zo moeilijk gemaakt, dat als het even niet van een leien dakje gaat en als je halverwege de glijbaan "help" zegt, "ik houd het niet meer", de

emancipatie van jong talent en het aanspreken van ouders op hun verantwoordelijkheid voor iedereen een zware opgave wordt.

Het persoonlijke moet ook de politiek beroeren en beïnvloeden. Ik kon dit debat niet voeren zonder mijn eigen verhaal, zonder mijn eigen ervaringen, zonder mijn eigen hulpeloosheid en soms zelfs wanhoop, zonder het verhaal dat duizenden ouders in dit land zouden kunnen vertellen -- lees het verhaal in de NRC Next van vandaag over Pascal. Het kan niet zonder het verhaal dat uiting geeft aan onmacht, verdriet en woede die altijd echter gepaard gaan met vechtlust en liefde voor het kind. Dat het goed zal gaan.

*N

De heer **Kuiper** (ChristenUnie): Voorzitter. Dit is het eerste begrotingsdebat in deze Kamer van een ministerie dat in ons landsbestuur een nieuw verschijnsel is, maar waarmee Nederland zich voegt naar wat in de ons omringende landen al bestaat: een ministerie dat in het bijzonder ook de bedoelingen van dit kabinet uitdrukt. Het coalitieakkoord neemt het op voor de kwaliteit van de samenleving, waarin geborgenheid en veiligheid bestaat in duurzame verbindingen tussen mensen. Het kabinet zet zich in voor de versterking van de samenleving, voor generaties die aan het opgroeien zijn, voor jongeren met wie het wel en met wie het niet goed gaat, voor gezinnen die in het spitsuur van het leven rust en aandacht moeten zien te vinden voor het opvoeden van kinderen, voor het belang van goede opvoedsituaties en een goede overdracht van normen en waarden.

Bij dit eerste begrotingsdebat mogen wij wel stilstaan bij de maatschappelijke vraagstukken die hierachter liggen. Blijkbaar zien wij in de conditie van onze samenleving alle aanleiding om ons druk te maken over jeugd en gezin. Wij zouden onze blik wel erg verengen als wij alleen letten op ontwikkelingen in de jeugdzorg, oplopende wachtlijsten met daarachter een kennelijk groeiende groep van kinderen en jongeren met gedrags- en leefproblemen, meldingen van kindermishandeling en de actieplannen die daarvoor nodig zijn, problemen met opvoeden en met moeilijk opvoedbare jongeren met "korte lontjes". Wij hebben onderhand te maken met stevige samenlevingsproblemen die zich uiten in het domein van primaire leefvormen en primaire leefwerelden. Directeur Frits Spangenberg van Motivaction, een bureau dat al twintig jaar waarden- en leefstijlonderzoek doet, verklaarde onlangs dat wij in een land leven met hoge welvaart en "sociale en morele armoede". Gabriel van den Brink spreekt al jaren over de noodzaak van een "beschavingsoffensief". In de wetenschap wordt gediscussieerd over de morele taal van ons die in verwarring is, over sterker wordende mechanismen van uitsluiting en het hoge aantal sociaal geïsoleerden, over samenlevingen met "high trust" en "low trust", over de betekenis van goede hechting, stabiele structuren en over het gehalte van ons moreel kapitaal. Terecht besteedt ook dit kabinet aandacht aan de maatschappelijke

verontrusting die hierachter ligt en samenhangt met het soort verlies dat wij hierin opmerken. Wanneer wij spreken van samenlevingsproblemen die zich uiten in het domein van jeugd en gezin wordt ook duidelijk dat de oorzaak van de problemen veel dieper ligt. Ik zou ze niet specifiek willen toeschrijven aan die domeinen. Wij hebben in de westerse samenlevingen heel veel op de kaart van materiële welvaartsvergroting gezet, maar hebben wij ook geïnvesteerd in de sociale basis zonder welke geen samenleving kan bestaan? Wij hebben sterk ingezet op individuele zelfontplooiing, zelfs op cultivering van een assertieve levensstijl, maar hebben wij ook ingezet op normen en waarden die wij gemeenschappelijk van betekenis achten?

Jongeren hebben niet gevraagd om de wereld waarin ze opgroeien; die krijgen ze. Maar als jongeren de grammatica van deze wereld leren en begrijpen dat het gaat om materiële welvaart die vooral ten dienste staat van individueel geluk, dan zal dat idioom zich in hun gedrag vertalen. Het is het idioom van "boeihuh", "chilluh" en "pimpuh". Rob Wijnberg, een 25-jarige opinieredacteur van NRC Handelsblad, schreef er onlangs een intelligent pamflet over. Ik heb het meegenomen. Hij zal dat mooi vinden. In dat pamflet gaat hij in op de zogenaamde onverschilligheid van jongeren, hun passieve levenshouding, hun individualisme en hedonisme. Interessant is dat hij dit een stil protest van de jeugd noemt. Jongeren zijn volgens hem niet gespeend van idealisme of interesse voor wat er in hun omgeving gebeurt, maar zij committeren zich niet aan een wereld die hun weinig houvast en richting biedt. Het probleem lijkt te bestaan in de schijn en werkelijkheid van onze normen. Een sprekend voorbeeld daarvan kwam mij onlangs ter ore. Er is een Zweedse non-profitorganisatie, gedreven door jonge mensen, die zich inzet voor het behoud van het regenwoud. De activiteit die zij ontplooiën en aanmoedigen is "stage sex". Hun organisatie draagt ook de weinig verhullende naam "Fuck for Forest", met excuses voor het onparlementaire taalgebruik. Zij bedrijven de liefde op poppodia. Met het geld dat zij daarmee verdienen, steunen zij ecologische projecten. Zij merken echter dat gevestigde organisaties als Greenpeace hier niet blij mee zijn. Deze willen het aldus verkregen geld niet ontvangen. Dit ontlokte aan de Zweedse jongeren de vraag: wat doen jullie dan om het regenwoud te redden? Het idealisme is hartverwarmend, maar dat neemt niet weg dat seksualiteit zelfs in non-profitgedaante niet zomaar spannende koopwaar is. Maar wie stelt hier nu eigenlijk de normen? Het lijkt erop dat het excessieve de norm is geworden, of, liever gezegd, wellicht een poging is om erachter te komen of er werkelijk een norm bestaat. Wij zien dat in het "comazuipen", "happy slapping" en "breezerseks", uitvindingen van een experimenterende jeugd die de grenzen overschrijdt. In een verwarrende wereld met een verwarrende hoeveelheid beelden en informatie is het moeilijk, echte morele grenzen vast te stellen. Hoe krijgen wij opnieuw het verband in onze samenleving, zodat richtinggevende

perspectieven op wat ons tot een gemeenschap maakt weer een kans krijgen?

Welke rol past hier de overheid en in casu de minister voor Jeugd en Gezin? Strekt deze rol zich uit tot achter de voordeur? De fracties van de ChristenUnie en de SGP, namens welke ik ook spreek, zijn principieel voorstander van een begrensde overheid. De overheid kan en moet niet alles op zich nemen. Het gaat in dezen om samenlevingsproblemen die voor een belangrijk deel in de samenleving zelf moeten worden opgelost. Burgers moeten zich in de eerste plaats zelf inzetten voor de kwaliteit van de samenleving. De overheid kan alleen niet afzijdig blijven als er zaken scheef groeien; zij moet soms sturen als het algemeen belang dit vergt. Dat is iets anders dan betuttelen. Misschien kunnen wij eens afscheid nemen van dat woord. Drie taken zien de fracties van de ChristenUnie en de SGP op dit vlak. Ik probeer de rol van de overheid te schetsen vanuit onze visie. In de eerste plaats heeft de overheid een bepalende rol bij het stellen en handhaven van normen in de publieke ruimte. Daar is niets mis mee. Tot het beschavingsoffensief van Van den Brink hoort ook wat hij noemt het "expliciteren van spelregels" en de consequente handhaving daarvan. Daarin dient de overheid een rol te spelen. Zij moet duidelijk aangeven wat al dan niet kan in de samenleving. De overheid dient er te zijn als het gaat om regels in het publieke verkeer. Dat geldt uiteraard ook voor de publieke ruimte die media heet. In de tweede plaats dient de overheid de verbanden te versterken die een belangrijke sociale en morele functie in de samenleving hebben. Ik denk in het bijzonder aan het gezin. Dit kabinet zet daarop in. Dat is belangrijk. Willen wij de samenleving versterken, dan moeten wij gezinnen versterken. Daar hoort volgens de fracties van de ChristenUnie en de SGP een ruimhartiger ondersteuning van de opvoedsituatie bij. Het is winst dat wij nieuw beleid maken, niet alleen vanuit het perspectief van ouders die zich moeten kunnen ontplooiën, maar ook uit het oogpunt van kinderen, die goed toegerust onze ingewikkelde wereld moeten binnentreden.

De fracties van de ChristenUnie en de SGP hebben ervoor gepleit, van het kindgebonden budget een bredere route te maken om daaraan alle kindgerelateerde uitkeringen te verbinden. Wij voegen eraan toe dat het kabinet in onze ogen nog niet helemaal in balans is als het gaat om de benadering van gezinnen. In discussies over arbeidsparticipatie lijkt het gezin gemakkelijk te worden gereduceerd tot een arbeidspool, terwijl er in het coalitieakkoord zo duidelijk sprake is van een gezinsvriendelijk beleid, waarin voldoende tijd en middelen beschikbaar moeten zijn voor een goed opvoedingsklimaat. Ik hoor graag de reactie van de minister op dit punt, mede met het oog op de uitspraak dat het kabinet een integrale aanpak nastreeft en dat de minister verantwoordelijk is voor de integratie van alle beleid dat op het gezin betrekking heeft.

Mevrouw **Slagter-Roukema** (SP): Voorzitter. Ik ben een beetje nieuwsgierig naar wat de heer Kuiper met "het gezin" bedoelt. Heeft hij daar een bepaald beeld bij?

De heer **Kuiper** (ChristenUnie): Ik kan mij vinden in de definitie die in de stukken van de minister staat: een leefeenheid met minimaal een ouder en een of meer kinderen. Ik geloof dat er zoiets staat. Ik houd het bij de brede definitie. Dat was mijn tweede punt. De overheid versterkt de verbanden in de samenleving. In de derde plaats heeft de overheid een taak bij preventie en het voorzien in de juiste zorg wanneer de samenleving die zelf niet meer kan bieden. Te denken valt aan gezondheidspreventie en onze zorg over drugs- en alcoholmisbruik onder jongeren, maar ook aan de meldingen van kindermishandeling en huiselijk geweld. Dat brengt de overheid inderdaad achter de voordeur, niet als regel, maar als noodzakelijk gebleken en weloverwogen "maat-regel".

Jeugdzorg is het eigenlijke thema van dit debat, maar wat er in de jeugdzorg gebeurt en moet gebeuren staat niet los van dit bredere kader en de mogelijkheden en grenzen waarvoor de overheid staat. Ik zal enkele opmerkingen maken bij de jeugdzorg zelf, in de wetenschap dat wij op een later moment nog komen te spreken over het gezinsbeleid. Ik begin met de Wet op de jeugdzorg. In het najaar van 2006 is de evaluatie van de Wet op de jeugdzorg verschenen. Deze is hier al verscheidene keren aangehaald. Het vorige kabinet nam de aanbevelingen van het evaluatieonderzoek over, waaronder de belangrijke uitspraak dat het systeem van de Wet op de jeugdzorg in hoofdlijnen geschikt is om de met deze wet beoogde doelen te bereiken. Misschien is het goed dit gezamenlijk te onderstrepen. De belangrijkste knelpunten die werden signaleerd, betreffende de wachttijden, de effectiviteit van methoden, de coördinatie van zorg aan multi-probleemgezinnen en de mate van professionalisering van de sector. Centraal in de in 2005 -- nog maar drie jaar geleden -- in werking getreden wet staan de Bureaus Jeugdzorg, die natuurlijk daarvoor al bestonden. Vanzelfsprekend richt veel van de kritiek op de knelpunten zich op die Bureaus Jeugdzorg. Naast genoemde knelpunten is er de kritiek op de werkwijze van de bureaus. Wij hebben er vandaag al genoeg over gehoord: de bureaucratie, de gebrekkige aansturing, overbelasting en inefficiënte werkwijze. Toch wordt stelselwijziging niet als oplossing gezien, niet door de vorige bewindspersoon, mevrouw Ross-van Dorp, en niet door de huidige minister. Wij kunnen dat goed begrijpen. Niemand zit op nieuwe structuurdiscussies te wachten. Wie een blik werpt op de geschiedenis van de Wet op de jeugdzorg -- dat is hier bijvoorbeeld gedaan door mevrouw Linthorst -- en op de voorgangers van deze wet, kan opmerken dat de discussie over langs elkaar heen werkende instanties, de versnippering, enzovoort al decennialang wordt gevoerd. De huidige wet zou dit moeten oplossen. Dat was de insteek van de huidige Wet op de jeugdzorg. Ik denk dat wij nog niet lang genoeg geduld hebben gehad om dat goed te kunnen

waarnemen. Ik sluit mij aan bij de constatering van het onderzoek dat de huidige wet voldoende kader biedt om de doelen te halen. Wij moeten de praktijk de gelegenheid geven om in de gewenste richting te groeien. De Bureaus Jeugdzorg vragen daar zelf ook om. Dat is weergegeven in hetzelfde rapport. De Bureaus Jeugdzorg hebben gezegd: geef ons de tijd om te implementeren.

Mevrouw **Linthorst** (PvdA): Kan de heer Kuiper aangeven wat er binnen die wetgeving moet gebeuren als de Wet op de jeugdzorg in principe geschikt is om de doelstellingen te bereiken en als er geen stelselherziening moet komen?

De heer **Kuiper** (ChristenUnie): Ik zal zo vertellen welke accenten voor ons belangrijk zijn.

Mevrouw **Duthler** (VVD): Ik heb hier het stuk waarin de evaluatie van de Wet op de jeugdzorg staat beschreven, waaraan de heer Kuiper heeft gerefereerd. Er staat dat de onderzoekers het systeem op hoofdlijnen geschikt vinden, maar ook dat de werking van de jeugdzorg nog enorm kan worden verbeterd, dat verbeteringen dringend noodzakelijk zijn om de cliënt tijdig de zorg te bieden en dat het aankomt op de slagkracht van de bestuurlijke en uitvoerende partijen in de jeugdzorg om de veranderingen door te voeren die voor goede jeugdzorg aan kinderen en ouders nodig zijn.

De heer **Kuiper** (ChristenUnie): Ja.

Mevrouw **Duthler** (VVD): De heer Kuiper is erg selectief in wat hij uit het rapport naar voren haalt.

De heer **Kuiper** (ChristenUnie): Als mevrouw Duthler nog een moment wacht, dan zal de indruk van selectiviteit vanzelf verdwijnen. Ik sta op het punt om te spreken over de oplossing, de bestuurskracht. De problemen, waarvan wij de schetsen vanmiddag allemaal hebben gehoord, moeten worden opgelost in de voor ons liggende periode. Dat is een terechte vraag. Er moet zicht zijn op oplossingen. Naar de mening van onze fracties hebben die problemen vooral te maken met vraagstukken van sturing en zeggenschap en niet zozeer met het stelsel zelf. Daar komt het antwoord aan mevrouw Duthler. Er is duidelijkheid nodig over de bestuurlijke verantwoordelijkheid -- deze betreft de samenwerking tussen de Bureaus Jeugdzorg en de Centra voor Jeugd en Gezin -- en er is duidelijkheid nodig over de zorgverantwoordelijkheid, of misschien moet men zeggen: de ketenverantwoordelijkheid. Dat betreft de sturing in het proces van de hulpverlening zelf. Wie is eigenlijk de baas?

Wat de politieke aansturing betreft, is er met de komst van de Centra voor Jeugd en Gezin een nieuwe taak weggelegd voor het lokale bestuur. Deze taak bestaat onder meer in de verbinding van de Centra voor Jeugd en Gezin met de al bestaande preventietaken van de gemeente op het gebied van de gezondheidszorg en met de Wet maatschappelijke ondersteuning. Dit betekent onvermijdelijk ook iets voor de inrichting van de

Centra voor Jeugd en Gezin. Ik heb daarover zojuist vragen gesteld aan de collega's. Deze inrichting moet niet alleen gericht zijn op een beheerstaak. De centra zijn niet alleen een verzamelpunt van informatie, een veredeld consultatiebureau, maar moeten ook frontlijnfuncties hebben in de buurt. Vormen van preventie, signalering en ambulante hulpverlening moeten er mogelijk zijn en ook vormen van indicatie. Ik denk aan lichte vormen van indicatie. Op deze manier dalen enkele functies die nu bij de Bureaus Jeugdzorg zijn belegd, in in de Centra voor Jeugd en Gezin. Doorverwijzing naar zwaardere vormen van hulpverlening en de daarbij horende indicaties volgt dan de route van de Centra voor Jeugd en Gezin naar de Bureaus Jeugdzorg.

Mevrouw **Slagter-Roukema** (SP): Kan de heer Kuiper iets specifieker zijn over de indicatie? Ik begrijp dat hij de indicering meer op een lokaal niveau wil leggen. Hoe ziet hij dan de relatie van het lokale loket met het loket jeugdzorg? Ik meen hier weer parallellen te bespeuren tussen het CIZ- en het Wmo-loket, waarbij het lang niet altijd makkelijk is die zomaar in elkaar te schuiven, alleen al omdat jeugdzorg met provinciaal geld wordt betaald en het andere onderdeel met rijksgeld of eigen geld van de gemeente. Ik voorzie al de ruzie over wie het indicatieorgaan moet betalen, over de vraag of de een bij de ander inkoop en dergelijke zaken. Ik ben het eens met mevrouw Duthler dat de heer Kuiper heel selectief heeft geciteerd uit het BMC-rapport omdat er duidelijk in staat dat de Wet op de jeugdzorg slechts een kader lijkt te bieden. Als men de lijn doortrekt, geeft de heer Kuiper aan dat de Wet op de jeugdzorg hierin weer niet zo'n duidelijk kader biedt.

De heer **Kuiper** (ChristenUnie): Die Centra voor Jeugd en Gezin moeten de bundeling zijn van een groot aantal functies, dat is duidelijk. Een groot aantal ook lokale instellingen komt daarin samen. Die zitten dicht op de buurt en dicht op situaties waarin problemen kunnen ontstaan. Er kunnen ook lichte vormen van hulpverlening worden gegeven in de omgeving van zo'n Centrum voor Jeugd en Gezin. Daarbij horen naar mijn mening ook lichte vormen van indicatie, bijvoorbeeld als sprake is van gezinsondersteuning of zaken die binnen gezinnen plaatsvinden. Ik heb daarbij niet een heel scherp, afgerond beeld. Ik ben zeer benieuwd hoe de minister hierover denkt, hoe hij dit denkt in te richten, maar ik meen dat men niet alleen indicaties op grote afstand kan verrichten. Het team van hulpverleners in het Centrum voor Jeugd en Gezin moet wel degelijk in staat zijn om bepaalde indicaties te verrichten.

Mevrouw **Slagter-Roukema** (SP): Het lastige is dat indiceren een heel moeilijke tak van sport is. Ik heb het gevoel dat dit niet goed wordt doorzien. Een lichte vorm van indicaties betekent wel dat men over deskundigheid moet beschikken om te beoordelen of hier een enkelvoudige of een veel specifiekere indicatie moet worden afgegeven. Als de Centra voor Jeugd en Gezin de schaal van

consultatiebureaus hebben, heeft men veel meer mensen nodig. In denk dat dit een onhaalbaar idee is.

De heer **Kuiper** (ChristenUnie): Ik zou er toch voor zijn dat stevige vormen van professionaliteit aanwezig zijn bij de Centra voor Jeugd en Gezin. Misschien hangt dat van de situatie af. Dat is ook een keuze van de lokale politiek, die te maken heeft met de concrete situatie waarvoor men staat.

Mevrouw **De Vries-Leggedoor** (CDA): De heer Kuiper zegt dat er een lichte indicatiestelling zou moeten zijn binnen de Centra voor Jeugd en Gezin. In mijn bijdrage heb ik proberen aan te geven dat sommige zaken die nu verkrijgbaar zijn via Bureau Jeugdzorg vrij verkrijgbaar zouden moeten zijn bij de Centra voor Jeugd en Gezin vanwege hun preventie werking. Is het onderbrengen als ketenpartner van het Bureau Jeugdzorg in het Centrum voor Jeugd en Gezin, zonder aan verantwoordelijkheden te sleutelen, niet een betere oplossing? Dan heb je de indicatiestelling nog steeds geregeld.

De heer **Kuiper** (ChristenUnie): Dat is een model waarmee ik ook prima zou kunnen leven. Het gaat mij om de verhouding tussen de Centra voor Jeugd en Gezin en de bureaus Jeugdzorg. Nu vindt de hele indicatie plaats door het Bureau Jeugdzorg. Ik vraag hier om dit te koppelen aan de Centra voor Jeugd en Gezin. Zo lang de keten maar goed loopt is het mij ook goed.

Mijn vraag aan de minister was naar de inrichting van de Centra voor Jeugd en Gezin. Het gaat mij ook om zijn voorstelling daarbij. Wij steunen de richting van het beleid, maar het beeld, het organogram van verantwoordelijkheden moet duidelijker worden. Daarover horen wij graag iets van de minister.

Mevrouw **Linthorst** (PvdA): U zegt dat de Wet op de jeugdzorg in principe geschikt is om die doelstelling te bereiken. Ik heb gevraagd wat er dan moet gebeuren. Tot nu toe heb ik alleen iets gehoord over datgene wat de Centra voor Jeugd en Gezin zouden moeten doen. Wij kunnen niet staande houden dat de Wet op de jeugdzorg in principe geschikt is om die doelstellingen te bereiken, terwijl er een evaluatie ligt waarin nog geen sprake is van Centra voor Jeugd en Gezin, en dat vervolgens de oplossing moet worden gezocht in de Centra voor Jeugd en Gezin. Komt u daar nog op?

De heer **Kuiper** (ChristenUnie): Ik wil het hier eigenlijk bij laten, maar ik wil wel op uw vraag ingaan.

Mevrouw **Linthorst** (PvdA): Dan zegt u feitelijk dat de Wet op de jeugdzorg niet geschikt is om die doelstellingen te bereiken. In de oplossing van de knelpunten worden er volgens hulpverleners aangevoerd in de vorm van de nieuw gevormde Centra voor Jeugd en Gezin.

De heer **Kuiper** (ChristenUnie): U hebt waarschijnlijk gezien dat de toenmalige staatssecretaris al in de eerste reactie op het rapport heeft gesproken over de Centra voor Jeugd en Gezin als een nieuw instrument, dat wel degelijk een antwoord zou zijn op de knelpunten.

Mevrouw **Linthorst** (PvdA): De evaluatie is een nadrukkelijk verzoek geweest van deze Kamer omdat Kamerbreed de overtuiging heerste dat er grote tekortkomingen zaten aan de Wet op de jeugdzorg. Nu zegt u dat volgens de evaluatie de Wet op de jeugdzorg in principe goed geschikt is om de gestelde doelen te bereiken. De reactie van de minister heeft daarmee niets te maken. Het is een evaluatie van de Wet op de jeugdzorg waarin nog geen sprake is van Centra voor Jeugd en Gezin. Zij zijn niet in het evaluatieonderzoek vermeld. Als u nu zegt dat het moet komen van de Centra voor Jeugd en Gezin, erkent u daarmee dat de Wet op de jeugdzorg als zodanig niet geschikt is om de gestelde doelen te bereiken.

De heer **Kuiper** (ChristenUnie): U legt mij nu woorden in de mond die ik niet heb bedoeld te zeggen. Ik zeg niet dat er geen verbetering mogelijk zou zijn van de Wet op de jeugdzorg. Die wet wordt binnen twee jaar geëvalueerd, op verzoek van deze Kamer omdat er grote twijfels waren over de wet. Dat is hier vanmiddag omstandig betoogd. Die evaluatie is er gekomen. Daarin staat dat wij hiermee op hoofdlijnen kunnen werken. Wij zijn nu drie jaar verder, na de invoering. Geef de wet de tijd. Wij hebben een geschiedenis achter ons vanaf de jaren zestig, met wet op wet en rapport op rapport. Steeds moest het weer anders. Er is sprake van een bepaalde onbestendigheid in het beleid. Laten wij dit nu de tijd gunnen. Dat is wat ik zeg. De bureaus Jeugdzorg houden hierin een bepaalde plaats, terwijl de Centra voor Jeugd en Gezin erbij komen. Laten wij dat stelsel gezamenlijk zo ontwikkelen dat wij de doelen kunnen halen. Ik zeg daarmee ook dat ik kan begrijpen dat wij nu niet in structuurdiscussies moeten belanden. Wij moeten zien dat wij iets bereiken. Ik meen dat dat mogelijk is. Er wordt nu heel hard gewerkt in de sector. De impuls die nu uitgaat van dit kabinet zal effect hebben en zal over enkele jaren kunnen leiden tot significante verbeteringen. Dat is mijn inschatting.

Er treedt lokalisering op, het accent komt in de jeugdzorg meer te liggen op signalering en preventie en er vindt ontschotting plaats tussen wetten en beleidsterreinen. Tegelijkertijd worden de problemen waarmee wij te maken hebben complexer. Onze fracties zijn van mening dat dit hoge eisen stelt aan werkers in de jeugdzorg. Er moet een nieuw type jeugdwerker komen, beter in staat om integraal te werken, beter in staat om situaties in te schatten en om op basis van getoetste methodieken te werken, beter in staat om te schakelen met andere instanties en met de overheid. Uit dat oogpunt is het van het allergrootste belang dat er gewerkt wordt aan de wettelijke erkenning van bepaalde functies in het maatschappelijk werk, zoals de gezinsvoogd, de

reclasseringswerker en nog enkele functies. Het belang hiervan is dat er kwaliteitseisen aan de beroepsuitoefenaar kunnen worden gesteld en dat er een vastgestelde body of knowledge bestaat waarop werkers aanspreekbaar zijn. Zowel in de bijdrage van mevrouw Slagter als in die van mevrouw Linthorst ging het daar expliciet om.

Ook het tuchtrecht kan eindelijk beter geregeld worden. Dan voorkomen wij dat mensen zich gaan verschuilen of zich angstig voelen wanneer er naar verantwoordelijkheid wordt gevraagd. Niet onbelangrijk is ook de impuls die van zo 'n wettelijke erkenning kan uitgaan op het beroepsonderwijs. Scholing in bepaalde beroepskwalificaties kan plaatsvinden in hbo-trajecten of in post-hbo-trajecten. In het buitenland hebben dergelijke opleidingen van sociaal werkers inmiddels al een academische of para-academische status. In de beroepsgroep zelf -- ik denk bijvoorbeeld aan de Nederlandse Vereniging van Maatschappelijk Werkers -- en ook in het hoger onderwijs is hier behoorlijk draagvlak voor. Ik verwijs bijvoorbeeld naar het lectorenmanifest dat in mei van dit jaar aan de minister werd gepresenteerd.

Op dit moment wordt er vanuit de sector gewerkt aan een professionaliseringsplan door een werkgroep onder leiding van Ella Kalsbeek, gefinancierd door deze minister. Naar ik begrepen heb is dit aspect van de wettelijke erkenning van de maatschappelijk werker met de effecten die daarvan uitgaan op het beroep en op de sector daarbij niet expliciet aan de orde. De werkgevers zijn op dit punt natuurlijk verdeeld en zullen hierbij hun eigen gedachten hebben. Dit zal immers leiden tot mogelijke financiële consequenties. Niettemin moeten wij deze route inslaan als het ons gaat om de kwaliteit van de sector. Het is al lang gevraagd, ook in de politiek, en een registratie zoals de BIG-registratie in de gezondheidszorg zou er ook moeten komen voor de sociaalagogische sector. Graag zouden wij zien dat de minister zelf het heft in handen neemt en beziet hoe dit gerealiseerd kan worden.

Een ander element waar wij de minister op willen bevragen betreft de pleegzorg. Pleegzorg behoeft versterking, mede vanuit de visie dat een vervangend gezin voor jongeren die niet meer thuis kunnen wonen veel beter is dan het verblijf in een instelling. Jongeren kunnen vanuit een pleeggezin gewoon blijven meedoen aan de samenleving en groeien op in een omgeving waarin normale opvoedingsrelaties bestaan. Pleegouders doen iets heel belangrijks voor de samenleving, en dat zou best nadrukkelijker gezegd mogen worden. Toch zijn er steeds weer berichten over de hoogte van de vergoedingen, discussies over de voogdij en per saldo over de waardering die pleegouders ondervinden. Hoe zou pleegouderschap in de visie van de minister gestimuleerd kunnen worden? Voor de meest intensieve vormen, die veel van het ouderschap en het gezin vragen, staat niet iedereen in de rij. Hoe ziet gemoderniseerde pleegzorg er uit? Er zijn gezinnen die zich er helemaal op zouden willen toeleunen als de hoogte van de vergoeding

dat mogelijk maakte. Welke route moet daarvoor gevolgd worden?

Een ander element is de regeling van de voogdij. Het is begrijpelijk dat pleegouders bij langdurige pleegzorg ook de voogdij zouden willen hebben, maar daar kleeft het bezwaar aan dat niemand meer op het pleeggezin toeziet. Welke vormen van toezicht zouden dan passend zijn? Wat is de visie van de minister hierop?

De minister heeft bestrijding van kindermishandeling tot een prioriteit gemaakt in zijn beleid; wij steunen hem hierin van harte. Onlangs werd ons land op de vingers getikt voor het niet naleven van de mensenrechten op dit punt. Dat is pijnlijk en het zegt wederom iets over de sociale en morele tekorten in onze samenleving. De minister wil alle nadruk leggen op preventie en vroege signalering; dat is goed, maar hoe zit het met de rol van het Openbaar Ministerie in dezen? In het actieplan Aanpak Kindermishandeling wordt ook gesproken over de rol van het strafrecht en op te stellen kaders voor opsporing, vervolging, strafvordering, etc. Het College van procureurs-generaal zou op dit punt een advies geven. Onze fracties vragen of zulke kaders al ontwikkeld zijn en welke vorm dit strafrechtelijke traject zal krijgen. Kan de minister aangeven hoeveel daders van kindermishandeling er vervolgd zijn?

Tot slot. Wij hopen dat de minister voor Jeugd en Gezin een belangrijke bijdrage zal kunnen leveren aan de opbouw van een stabiele samenleving waarin mensen kunnen opgroeien en hun verantwoordelijkheid kunnen nemen voor de wereld die ons gegeven is. Wij wensen hem hierbij heel veel succes.

*N

De heer **Yildirim** (Fractie-Yildirim): Voorzitter. Namens mijn fractie en de politieke partij Solidara wil ik mij in mijn bijdrage beperken tot een aantal hoofdlijnen van het beleid.

Wij zullen voorstellen op het gebied van Centra voor Jeugd en Gezin en de opzet van een elektronisch kinddossier steunen. Wij gaan ervan uit dat elke investering in de zorg voor jeugd en gezin de positie van kinderen in een gezin zal verbeteren.

Ik heb met waardering geluisterd naar de bijdragen van mijn collega's. Daaruit maak ik op dat de discussie nu en dan gericht is op een stelselwijziging of een institutionele benadering van de huidige problemen. In dit verband zou ik de positie van de Centra voor Jeugd en Gezin tegenover die van de gemeente en de provincie concreter beschreven willen zien. Te veel discussie hierover leidt tot een situatie zoals die nu ontstaan is. Ik verwacht dat de minister concrete voorstellen op dit punt zal doen, opdat wij daarover een besluit kunnen nemen.

Marktwerking in de zorg leidt tot verkokering en tot een gebrek aan samenwerking tussen instellingen. Dit moeten wij absoluut voorkomen. Marktwerking in de zorg leidt er bovendien toe dat hulpverleners te veel hulpaanvragen moeten behandelen, waardoor zij

zelf in problemen komen. In de praktijk blijkt dat provincies gezinnen zelf verantwoordelijk stellen, ook in ernstige situaties, veeleer dan dat zij die gezinnen hulp verlenen. Zij proberen de wachtlijsten niet langer te laten worden door gezinnen te ontmoedigen om hun problemen aan de hulpverlening voor te leggen. Ook met het oog hierop willen wij geen marktwerking in de zorg.

Concrete voorstellen voor een stelselwijziging in de jeugdzorg vinden wij van groot belang, maar dan moeten tegelijkertijd de huidige wachtlijsten worden weggewerkt. Opeenvolgende ministers begonnen hier heel ambitieus aan, maar wij constateren dat er in elke provincie voor de crisisopvang en voor de opvang van kinderen met meervoudige problemen, kinderen met seksuele problemen en kinderen die met mishandeling te maken hebben, een wachttijd van meer dan negen weken geldt. Hoe kan dit in een land dat zich van tijd tot tijd opwerpt als een van de beschaafde, rijkste landen ter wereld? Welke ambitie heeft de minister bij het wegwerken van de wachtlijsten en bij het nemen van preventieve maatregelen om een einde te maken aan de situatie die ontstaan is? Vindt hij dat de begroting toereikend is om dit binnen afzienbare tijd te bewerkstelligen?

De beraadslaging wordt geschorst.

De vergadering wordt van 16.39 uur tot 18.30 uur geschorst.

Voorzitter: Dupuis

*B

!Kansspelen op internet!

Aan de orde is de voortzetting van de behandeling van:

- het wetsvoorstel Wijziging van de Wet op de kansspelen houdende tijdelijke bepalingen met betrekking tot kansspelen via internet (30362).

De beraadslaging wordt hervat.

*N

Minister **Hirsch Ballin**: Voorzitter. Dank voor de beschouwingen over dit wetsvoorstel. Het is goed om dit vandaag hier te kunnen bespreken, ook omdat het een bouwsteen is in ons beleid ten aanzien van de kansspelen. Ik hoop dat ik in staat ben op de bedenkingen en vragen die er zijn zodanig te reageren dat dit wetsvoorstel ook hier met brede steun kan worden aanvaard. De kansspelen via internet zijn een betrekkelijk nieuw fenomeen. Het voorstel is om dat via een experimentele benadering een plaats te geven in de Wet op de kansspelen. Ik ben ervan overtuigd dat dat verstandig is, ook in het besef dat het gokken op het internet hand over hand is toegenomen. Dit proces speelt zich af buiten de kanaliseringdoelstelling van ons beleid. De laatste schattingen van het aantal mensen in ons land dat

gebruikmaakt van mogelijkheden voor kansspelen op het internet zijn inmiddels opgelopen van zo'n 300.000 tot 400.000. Dit heeft een zekere attractiviteit, zoals veel dingen in het gebruik van het internet. Wij denken dat het verstandig is om daarop te reageren met een combinatie van handhavend optreden tegen het illegale aanbod van kansspelen via het internet -- illegaal is dat wat is gericht op Nederland -- en het bieden van een gekanaliseerde mogelijkheid voor gokken op het internet, waarbij één aanbieder ervoor moet zorgen dat het experiment goed verloopt. Dit moet zich lenen voor een goede en scherpe waarneming van de effecten, gekanaliseerd en geordend met de bedoeling de realiteit onder ogen te zien, namelijk dat er behoefte is aan gokken via het internet, daarbij tegelijkertijd het illegale gokken tegengaan en een goed aanbod leverend voor geordend gokken.

Ons beleid is er van oudsher op gericht geweest de speelzucht in goede banen te leiden. Natuurlijk is dat beleid al doende ontwikkeld, en het kanaliseren als methode daarbij heeft een belangrijke plaats gekregen in het beleid. Op deze plaats ontkom ik er niet aan om nog verder terug te gaan dan de vorst die boven u, mevrouw de voorzitter, is verbeeld. Koning Willem I heeft in het soeverein besluit van 1814 de eerste wettelijke regeling van kansspelen tot stand gebracht: er werd toen een algemeen verbod om kansspelen zonder vergunning te organiseren ingevoerd. Er is een hoop gebeurd in technologische en innovatieve zin, wat heeft geleid tot veranderde behoeften aan kansspelen bij het publiek. De kansspelwetgeving heeft daar steeds rekening mee gehouden: waar nodig zijn nieuwe mogelijkheden geopend om dat te reguleren. Regulering van internetkansspelen past in deze traditie van een regulerend beleid ten aanzien van de kansspelen.

Er zijn vragen gesteld over de wenselijkheid en de gevolgen van de internetproef. Het beeld dat ik aan vanmiddag heb overgehouden, is dat het velen bezighoudt of een proef met internetkansspelen goed past in ons algemene beleid, ook uit een oogpunt van de eisen die Europeesrechtelijk kunnen worden gesteld. Het antwoord op die vraag is naar mijn oordeel bevestigend. Er is gesproken over alternatieven als een totaalverbod en over meer aanbieders. Ik ben van mening dat wij een goede koers volgen door juist met één aanbieder, Holland Casino -- door de Nederlandse overheid beheersbaar en controleerbaar -- in zee te gaan.

Mevrouw Broekers-Knol en mevrouw Quik-Schuijt hebben de vraag gesteld of niet moet worden gevreesd dat het aantal kansspelverslaafden zal toenemen door de internetproef. Daarbij werd verwezen naar het onderzoek van Motivaction. Het doel van de proef is om, uitgaande van de kanalisatiegedachte, consumenten die nu via het internet spelen of willen spelen, de mogelijkheid te bieden dat op een verantwoorde wijze te doen en weg te trekken uit de illegaliteit. Natuurlijk moeten wij er rekening mee houden dat de markt van internetkansspelen verder groeit, zoals het afgelopen jaar ook is

gebeurd. Wanneer wij zien dat die spelen verder toenemen, dan blijft het van belang dat die groei wordt gekanaliseerd en niet alleen maar in het illegale, onbeheersbare circuit eindigt. Waar het onderzoek van Motivaction erop kan wijzen dat er een groeiende behoefte is aan internetkansspelen, is dat geen argument tegen de opzet van dit wetsvoorstel. De evaluatie van de proef zal uitsluitend geven over de effecten en de verhouding die zich ontwikkelt tot een situatie waarin de groeiende behoefte volledig aan de illegale markt zou zijn overgelaten.

De heer **Dölle** (CDA): Een paar keer valt, ook in de stukken, het woord "behoefte". Er is zonder meer behoefte om op internet te spelen. Is die behoefte het leidend beginsel, dan openen wij een veilig, door de overheid verlicht instituut, waar men die behoefte kan bevredigen. Maar als je zoiets opent, komt er dan geen toestroom van mensen die tot nu toe niet wilden spelen? Verder komen er wellicht mensen die tot nu toe illegaal speelden, eventueel komen er buitenlanders die in Nederland willen spelen en er komen mensen vanuit het fysieke circuit over. Dat levert een forse groei op. Hoe verhoudt zich dit tot de centrale eis dat het Nederlandse kansspelbeleid een samenhangende, systematische beperking moet zijn van het aantal wetactiviteiten?

Minister **Hirsch Ballin**: In de ontwikkelingen in de tijd moeten wij er rekening mee houden dat zich een groeiende behoefte manifesteert aan het gebruik van het internet voor allerlei doeleinden, ook hiervoor. Wij zullen rekening moeten houden met een groeiende behoefte, ook aan internetgokken. Betekent dit dat wij zonder meer voor elke behoefte overstag gaan? Nee, natuurlijk niet. Voor een behoefte die volstrekt onoorbaar is en zich niet leent voor welke kanalisatie dan ook, moet je geen ruimte creëren. Dan doe je iets dat in geen enkel opzicht wenselijk is. Maar zoals gezegd, is sinds 1814 de benadering om niet de ambitie te hebben kansspelen volstrekt uit te roeien, maar wel om het gebruik ervan te kanaliseren, te beheersen en in een geordend kader te brengen. Dat is ook het doel van dit experiment.

De heer **Dölle** (CDA): Natuurlijk is behoefte niet leidend, onoorbare behoeften worden niet vervuld. Maar er is een grote behoefte om in kantines, speellocalen en bij sportverenigingen te spelen. Die weg is toch afgesneden. In die zin is het verschijnsel dat de behoefte leidend is bepaald niet in alle sectoren van toepassing.

Mevrouw **Quik-Schuijt** (SP): Ik heb het Motivaction-rapport niet helemaal in mijn hoofd, maar ik kan mij niet voorstellen dat in de verdriedubbeling die zij voorspellen niet is verdisconteerd dat er überhaupt een stijging is te zien van alle activiteiten op internet, en dus van deze activiteit. U lijkt die vermeerdering weg te poetsen.

Minister **Hirsch Ballin**: Ik wil helemaal niet beweren dat dat elkaar geheel dekt. Maar voor zover het experiment ertoe leidt dat er een aanvaardbare, geordende vorm van kansspelen op het internet wordt aangeboden, is dat niet in strijd met de gedachte van kanalisering. Tegelijkertijd hebben wij ons er de afgelopen maanden grondig op bezonnen hoe wij tot een betere handhaving kunnen komen van het bestaande verbod van kansspelen op het internet. Dan hebben wij het over het aanbod dat niet aan enige beperking is gebonden, waarvoor niet de regels gelden die wel voor Holland Casino zullen gelden in het kader van het experiment, en waar dus alle risico's aanwezig zijn van misbruik, verslaving en ongewenste praktijken. Wij hebben daarover gesproken met de banken, de financiële instellingen enzovoorts, waarbij wij hebben gewezen op de jurisprudentie van de Hoge Raad over het vanuit het buitenland op Nederland gerichte aanbod van kansspelen. Die ongeveer 30 aanbieders in het buitenland die wij in het vizier hebben en zich op Nederland richten, maken zich schuldig aan illegale praktijken. Omdat dat alleen maar werkt als er geld naar illegale aanbieders gaat, hebben wij dat als aangrijpingspunt genomen. Tegen betrokkenen hebben wij gezegd dat zij volgens onze wetgeving niet mogen meewerken aan het illegale kansspelaanbod vanuit het buitenland aan Nederland. Wij zullen hun daarvoor de gegevens beschikbaar stellen in de vorm van een lijst van de door ons geïdentificeerde op Nederland gerichte aanbieders van kansspelen via het internet. Tegelijkertijd zullen wij via de net geschetste aanpak duidelijk krijgen om wie het gaat. Bij de evaluatie zal blijken wat de effecten daarvan zijn. Ik denk echt dat wij met die benadering de goede weg inslaan.

Mevrouw Broekers heeft vragen gesteld over de passage op bladzijde 8 van de nadere memorie van antwoord. Voor de beoordeling van de geschiktheid van een kansspelvergunningstelsel is relevant of de beperkingen ertoe bijdragen dat de activiteiten met betrekking tot kansspelen op samenhangende en stelselmatige wijze worden beperkt. Het lijkt mij aannemelijk dat, als er in Nederland geen verbod zou bestaan, er enorm veel spelers zouden zijn. In vergelijking met die situatie is in het verlengde van wat wij bij andere kansspelen doen het wetsvoorstel inderdaad op beperking gericht, wat niet hoeft te betekenen dat het totale aantal daardoor minder wordt, maar wel dat het aandeel van de illegale ongewenste aanbieders in het geheel van de gokkers op het internet wordt verminderd.

Mevrouw **Broekers-Knol** (VVD): Over het feit dat het kansspelbeleid moet worden gekanaliseerd, heb ik in eerste termijn duidelijk gezegd dat mijn fractie dat eveneens vindt. Dat illegaal gokken wordt aangepakt, vinden wij ook prima. Waar het ons om is te doen, is het feit dat de vergunning voor het legaal gokken op internet in dit wetsvoorstel slechts wordt toegekend aan Holland Casino. Wij stellen ook niet voor dat er veel andere aanbieders meedoen, wij hebben gezegd dat de mogelijkheid

moet worden geboden aan andere deelnemers in de branche om aan dit experiment deel te nemen. Dat kan gereguleerd en gecertificeerd worden. Het is niet zo dat als er ineens twee of drie aanbieders bij zouden komen naast Holland Casino, de beer totaal los is, nee, dit kan keurig gereguleerd worden. Ons grote punt is de vraag, waarom die weg niet is bewandeld. Dan heb je namelijk een veel betere uitkomst van de proef en bovendien voorkom je problemen met het Europese Hof, namelijk strijd met artikel 49 EG-verdrag.

Minister **Hirsch Ballin**: Ik ben blij dat u deze opmerking hebt gemaakt, waaruit blijkt dat wij heel dicht bij elkaar staan op dit punt. Het is niet uitgesloten dat aan het eind van de experimentele fase de conclusie wordt getrokken dat een beperkt, maar wel iets ruimer aanbod van aanbieders van legale kansspelen op het internet een goed vervolg is. Voor de toekomst sluit ik een benadering zoals door mevrouw Broekers bepleit absoluut niet uit. Ook in die zin liggen de oplossingen niet ver uit elkaar. Onze doelstelling is te voorzien in een passend legaal aanbod van internetspelen. Dat aanbod moet niet zo groot zijn dat de bezwaren die net werden verwoord, groter worden. Maar wij moeten wel iets doen. De proef moet voldoende substantie hebben. Wij denken dat met deze internetproef, beheerst gecontroleerd met een aanbieder die zeer grote ervaring heeft met de kansspelen, de expertise heeft om derivaten van wat in de fysieke werkelijkheid wordt aangeboden op het internet aan te bieden en voldoende draagkracht heeft in de organisatie op het punt van beleid, gericht op het tegengaan van verslavingen, for the time being de goede keuze wordt gemaakt. Juist omdat sprake is van een proefsituatie is het wenselijk om het aanbod gedurende die proef beperkt te houden, zodat op beheerste wijze ervaring kan worden opgedaan met internetkansspelen.

Mevrouw **Broekers-Knol** (VVD): Ik hoor de minister heel nadrukkelijk zeggen dat het zo goed is om met een ervaren club als Holland Casino dit experiment te doen. A contrario zou je daaruit kunnen afleiden dat de minister eigenlijk bedoelt dat de speelautomatenbranche volstrekt onervaren is. Misschien leg ik de minister woorden in de mond, maar ik denk niet dat die conclusie getrokken kan worden. In onze visie is de speelautomatenbranche een heel ervaren club.

Minister **Hirsch Ballin**: Dat is zeker waar. Ik heb kennisgenomen van de opvattingen van de speelautomatenbranche. Mijn voorganger heeft bij de behandeling van het wetsvoorstel in de Tweede Kamer aangegeven dat ook van die ervaringen gebruik kan worden gemaakt bij het inrichten van de proef. Ik denk niet dat het goed zou zijn om in een soort concurrentie deze experimentele fase in te gaan. Het gaat dan om de vergunninghouder, het onder aansturing van de overheid staande Holland Casino, en iets dat zou kunnen voortkomen uit de speelautomatenbranche. De suggestie van mevrouw Broekers, om een tweede vergunning te

verlenen aan een collectiviteit uit de speelautomatenbranche, lijkt mij op dit moment niet de goede gedachte. Zoals ik daarnet al zei, het experiment is erop gericht om dit onder goed overzichtelijke gecontroleerde voorwaarden te doen. Als het experiment is uitgevoerd, zijn ook andere mogelijkheden bespreekbaar.

Ik wijs nog op de ervaring van Holland Casino met kansspelen met een hoger risico van verslaving en met preventie van kansspelverslaving. Van die expertise zal in de experimentele fase gebruik worden gemaakt. Daarnaast hebben wij natuurlijk beïnvloedingsmogelijkheden, juist bij Holland Casino. Indien nodig kunnen wij gedurende de proef makkelijk bijsturen. Dat is inclusief de eventuele aanpassing van maatregelen ter voorkoming van criminaliteit en het witwassen van gelden.

De jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State en van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen heeft hierbij een rol gespeeld. Ik verwijs naar het arrest van het aan deze instelling gelieerde EVA-Hof van 14 maart 2007 over de houdbaarheid van het monopolie. Ook noem ik de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van 14 maart 2007.

Mevrouw Broekers verwees naar de uitspraak in de zaak Placanica. Vanaf de zaak Schindler in 1992 tot die recente uitspraak is duidelijk geworden dat de omvang van de mate van bescherming behoort tot de beleidsruimte van de lidstaten. Uit de jurisprudentie van het Hof blijkt dat een lidstaat ervoor kan kiezen om gokactiviteiten geheel of gedeeltelijk te verbieden, dan wel om deze activiteiten te beperken en met het oog daarop meer of minder strenge controlemaatregelen te treffen. Het al dan niet instellen van een monopolie valt onder de beoordelingsvrijheid van de lidstaat. Dat kunnen wij uit de jurisprudentie afleiden, ook uit het arrest van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen in de zaak Läärä (C-124/97). Het arrest Placanica heeft daaraan niets gewijzigd. Het afgelopen jaar is de geoorlooftheid van kansspelmonopolies ook nog in andere uitspraken bevestigd. Ik noemde al de uitspraak van het EVA-Hof van 14 maart 2007, die niet bindend is voor EU-lidstaten, maar wel richtinggevend, gelet op samenstelling en beoordelingskader. De introductie van een monopolie voor de exploitatie van speelautomaten is een geschikt middel om het vrije verkeer van dienstverlening te beperken met het oog op doelstellingen van algemeen belang. Het Hof oordeelde bovendien dat instelling van een monopolie een geschikter middel is om dwingende redenen van algemeen belang na te streven dan andere nationale maatregelen. Ook uit Europeesrechtelijk oogpunt is onze keuze dus solide. In dit geval betreft het het Noorse monopolie voor kansspelautomaten, gelet op de effectieve controle mogelijkheden waardoor verslaving beter kan worden bestreden. Ik zeg daarmee niet dat voor de toekomst een verbreding tot een beperkt aantal aanbieders is uitgesloten,

maar ik denk dat er goede redenen zijn om het in deze fase te doen met het experiment met één aanbieder die vanuit de overheid kan worden aan- of bijgestuurd.

Ik kom op de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van 14 maart 2007. Zij kwam daarin tot het oordeel dat een eenvergunningstelsel voor casinospelen in beginsel een geschikt middel is om de gestelde doelen -- het beschermen van consumenten, het tegengaan van illegaliteit en criminaliteit en het tegengaan van gokverslaving -- te bereiken. De Afdeling acht het aannemelijk dat een systeem met één vergunning niet alleen in hoge mate de controle op die vergunninghouder vereenvoudigt, waardoor deze controle effectiever kan zijn, maar ook voorkomt dat er concurrentie tussen vergunninghouders ontstaat. Ik gaf al aan om welke reden concurrentie in dit stadium door ons niet gewenst wordt geacht.

De monopoliepositie van Holland Casino is ook niet in het geding bij de correspondentie met de Commissie, want die heeft vooral betrekking op de sportprijsvragen.

Ook andere uitspraken van de Hoge Raad en de Afdeling bestuursrechtspraak geven steun aan het beleid dat ik hier graag verdedig. Op 18 juli 2007 is er een in bezwaar bekrachtigde weigering van de aanvraag voor een semipermanente loterij vernietigd wegens een motiveringsgesprek. Daarover bereiden wij een nieuw besluit voor. De uitspraak van 18 juli vorig jaar houdt alleen een oordeel in over de motivering. Ik heb bepaald niet de indruk dat daarmee bijzondere zorgen zijn ontstaan over het Nederlandse kansspelbeleid. Het ging daarbij om drie kandidaten en een vierde die niet was toegelaten.

De vraag van mevrouw Broekers over het monopolie van Holland Casino en de stand van zaken van het Europese recht hoop ik hiermee goed te hebben beantwoord. De inbreng van de speelautomatenbranche kunnen wij in dit stadium van het experiment hopelijk langs andere weg redresseren.

De heer **Dölle** (CDA): De regering zegt dus duidelijk dat de Raad van State, die spoorlags het pand verlaten heeft, wel degelijk kritiek heeft uitgeoefend op het feit dat commerciële aanbieders categorisch zijn uitgesloten. Niets of weinig verzet zich tegen het verlenen van een monopolie. De sprong om dat gelijk te verlenen aan Holland Casino zou onderwerp van kritiek kunnen zijn.

Minister **Hirsch Ballin**: Door sommigen werd Holland Casino omschreven als een staatsbedrijf. Het bedrijf is aanstuurbaar en bijstuurbaar vanuit de overheid. De Europese jurisprudentie en de staatsmonopolies op het gebied van de kansspelen beziend, is het een buitengewoon "safe" keus.

Ik stem in met datgene wat de heer De Vries naar voren heeft gebracht over ons restrictieve kansspelbeleid en de methode die wij daarbij gebruiken. Hij betrok daarbij datgene wat er de laatste tijd op het gebied van de handhaving is gedaan. Hij hintte op het recente optreden tegen de belpelletjes, die bij nadere analyse kansspelen

bleken te zijn. Voor het Openbaar Ministerie is dat reden geweest om op te treden. Het is belangrijk dat wij het kansspelbeleid serieus nemen en dat wij daarin handhavend optreden.

De heer De Vries vroeg ook naar de nieuwe wetgeving. Op 1 november is de consultatieperiode afgerond. Het voorontwerp is openbaar en beschikbaar. Het is dus bekend in welke richting wordt gedacht. Wij zijn bezig met de verwerking van de ontvangen adviezen. Na de ministerraad, het advies van de Raad van State en de verwerking daarvan, zal het wetsvoorstel zo snel mogelijk na het zomerreces bij de Tweede Kamer worden ingediend.

Kunnen wij meer doen in de samenwerking met andere landen ter bestrijding van illegale kansspelen via het internet? Deze vraag is meer in het algemeen van belang voor de rechtshandhaving bij activiteiten op het internet. Ik heb dit eerder gezegd in overleg met de Tweede Kamercommissies die zich bezighouden met de JBZ-raad. Daarbij ging het om criminaliteit die zich van het internet bedient. Wij moeten nieuwe methoden ontwikkelen. Daarbij is de samenwerking met andere landen van groot belang. Het liefst zouden wij wereldwijde samenwerking zien, maar wij weten dat wij al een stuk effectiever optreden als wij het doen in het kader van de EU of de Raad van Europa. Ik verwijs naar het verdrag van de Raad van Europa dat zich keert tegen het gebruik van het internet voor de verspreiding van kinderpornografie. Dit verdrag is in de vergadering van de ministers van Justitie van de Raad van Europa in Spanje ondertekend. Wij hebben geconcludeerd dat voor dit onderwerp, maar ook voor andere vormen van criminaliteit, die Europese samenwerking van groot belang is. Wanneer andere Europese staten zouden doen wat wij doen aan handhaving tegen aanbieders van over de grens, dan zou dat nog een stuk effectiever zijn. Uit een oogpunt van het wegnemen van de economische drijfveren achter het aanbod van illegale kansspelen op internet is een Europese, internationale aanpak beter doenlijk. Het past in de algemene benadering van rechtshandhaving op het internet.

De heer **De Vries** (PvdA): De minister heeft gesproken over het inschakelen van banken en creditcardmaatschappijen om ervoor te zorgen dat het geld niet snel van de een naar de ander gaat. Nu spreekt hij over internationale samenwerking. Welke rol spelen de providers hierin?

Minister **Hirsch Ballin**: De aansprakelijkheid van de providers is volgens artikel 54a van het Wetboek van Strafrecht enigszins beperkt. Wij kijken daar kritisch naar in de evaluatie van de geldende wetgeving. De implicatie van de vraag van de heer De Vries, dat wij de providers misschien wat meer mogen aanspreken, zal ik bezien. In dit verband verwijs ik naar het meer algemene onderwerp van de rechtshandhaving als het gaat om activiteiten via het internet. Het is mijn bedoeling om dit voorjaar in een brief op de algemene problematiek in te gaan. De providers zullen daarin zeker aan de orde komen.

De heer De Vries is ook ingegaan op de reclame- en marketingactiviteiten van kansspelaanbieders. Dit punt raakt het punt dat ik eerder heb besproken: wat moet je doen bij het aanbieden van een passend legaal alternatief? Om te kanaliseren moet het aanbod goed herkenbaar en zichtbaar zijn. Het moet echter ook niet zover gaan, dat de legale aanbieders van kansspelen een te opdringerige manier, een te veel wervende manier van onder de aandacht brengen hanteren. Het is een koersen tussen Scylla en Charybdis. Als je niet onder de aandacht brengt waar je legaal, gekanaliseerd terecht kunt, dan laat je de marketing over aan de illegale krachten, die hun eigen manier van marketing hebben. Als je er echter te ver in gaat, schiet je over het doel heen. Wij zijn ons daarvan bewust. Het is bij herhaling een punt van overleg geweest.

Mevrouw Broekers en de heer De Vries hebben daaraan de vraag verbonden wat dit betekent voor het onder de aandacht brengen van het legale aanbod via het internet. Wij zullen dit aan de hand van dezelfde parameters toetsen.

Om kansspelverslaving bij het spelen via het internet tegen te gaan, worden diverse eisen gesteld, zoals registratie van de speler, digitale monitoring van het spelgedrag, speellimieten, maximale inzetten, signaleringen en entreeverboden. Datgene wat wij op het internet aanbieden, zal dus niet zomaar lukraak zijn. Het zal aan duidelijke eisen moeten voldoen. Wij zullen Holland Casino ook verplichten om het spelgedrag te monitoren tijdens de proef. Dat geldt dus ook voor wat je kunt afleiden uit het betalingsverkeer.

Mevrouw Quik-Schuijt vroeg of het allemaal niet te dubbel is. Nee, het is niet dubbel. De heer Holdijk was heel duidelijk in wat hem voor ogen staat: kansspelen de wereld uit. Anderen willen alles op zijn beloop laten. Wij zijn ons daarvan bewust. Het hele beleid is gericht op kanaliseren.

In Denemarken en Zweden bestaat een gereguleerd aanbod van kansspelen via het internet als legaal alternatief. Het wordt verzorgd door overheidsaanbieders. In Groot-Brittannië en Malta, twee lidstaten die een veel vrijer gokklimaat kennen en een gokbeleid dat de teugels veel meer laat vieren, is sprake van een commercieel aanbod van internetkansspelen.

Wat gebeurt er als op een gegeven moment het Hof zou uitspreken dat er iets niet deugt aan ons kansspelbeleid? In dit verband wordt vaak verwezen naar de brieven die Nederland heeft ontvangen van de Europese Commissie. De Commissie vraagt daarin om nadere informatie over de nationale wetgeving inzake sportweddenschappen en wil vernemen of deze wetgeving verenigbaar is met het vrije verkeer van diensten. Andere lidstaten hebben daar ook discussies over. Ik meen dat inmiddels tien lidstaten met de Europese Commissie in gesprek zijn. Daaraan liggen ten grondslag klachten van aanbieders van sportweddenschappen. In het Verenigd Koninkrijk is op dit punt heel veel mogelijk. Aanbieders die de Britse situatie heel aantrekkelijk vinden, voelen zich beperkt in hun activiteiten in andere lidstaten. De Commissie heeft

in persberichten steeds aangegeven dat de vragen niet zijn gericht op liberalisatie van de markt. De discussie concentreert zich echt op de sportweddenschappen. Ik heb op beide brieven van de Europese Commissie gereageerd met het standpunt dat de nationale beperkingen die met het Nederlandse kansspelvergunningstelsel worden gemaakt, gerechtvaardigd zijn. De Commissie schetst in de ingebrekestelling naar mijn mening een onvolledig en achterhaald beeld van de motieven die ten grondslag zouden liggen aan de regulering van kansspelen in Nederland. Ik heb dat ook uitgesproken. De correspondentie is gaande. In mijn reactie heb ik gemotiveerd uiteengezet dat de doelstellingen van ons kansspelbeleid inderdaad zijn aan te merken als dwingende redenen van algemeen belang die een beperking op het vrije verkeer van diensten kunnen rechtvaardigen. De brieven van de Commissie waren ook echt uit die optiek geschreven. Ze waren niet afkomstig van de commissaris die zich met de "area of freedom, security and justice" bezighoudt. Het ging veeleer om het mededingingsbeleid en de vrijheid van dienstverlening. Ik denk dat wij daar een goed antwoord op hebben gegeven. Er is voorlopig geen sprake van inbreukprocedures. Dat doet zich pas voor als onverhoopt blijkt dat het antwoord voor de Commissie niet overtuigend is. Als het bij het Hof aan de orde zou komen, lijkt het mij een "safe bet" dat wij ons experiment geëvalueerd hebben voordat het Hof van Justitie uitspraak heeft gedaan. Ik pleeg hier geen inzet op en al helemaal niet bij een illegale aanbieder van politieke weddenschappen.

De heer **Dölle** (CDA): De minister denkt dat het niet zover komt en dat, als het wel zover komt, wij op tijd geëvalueerd hebben. Wij hebben een puur technische vraag. Stel dat men onverhoopt ingrijpt terwijl de proef is voortgezet. Welk effect zou dat dan hebben? Er wordt veel over gespeculeerd. Wat is het effect op ons internetkansspelbeleid van een voor ons nadelig ingrijpen vanuit Brussel?

Minister **Hirsch Ballin**: Ik ben nog helemaal niet zover. Het is niet alleen een kwestie van tijd, maar ook van een inschatting van het Europese recht. Nogmaals, de discussie spitst zich toe op de sportweddenschappen. Wij hebben uiteengezet waarom wij zo'n kanaliserend, restrictief beleid met deze doelstellingen (het tegengaan van verslaving, witwassen en criminaliteit) belangrijk vinden. Veel lidstaten zijn dat met ons eens; wij staan daar absoluut niet alleen in. Vanuit de optiek van vrijheid van aanbieden heeft de Europese Commissie bedenkingen geuit; dat is het enige wat er aan de hand is. Ik heb daarop gereageerd met brieven die degelijk in elkaar zitten. Om te beginnen zie ik de fase van een procedure bij het Hof dus helemaal niet voor mij. Als er een procedure bij het Hof komt en als die op een gegeven moment tot een uitspraak leidt, dan zal het de vraag zijn waar die uitspraak over gaat. Wat is het bezwaar? Is de conclusie dat wij wel monopolies mogen creëren, maar geen situatie waarin er een paar aanbieders zijn? Nogmaals, ik heb geen reden om Europeesrechtelijke problemen te verwachten bij

het voortzetten van ons kansspelbeleid. Wij argumenteren goed, wij hebben een goed en doordacht betoog, wij staan open voor alle toelichting op effecten en praktische betekenis, wij hebben argumenten die volstrekt valide zijn uit een oogpunt van Europees beleid. Naar mijn overtuiging zullen wij onze positie in Europeesrechtelijke context met een experiment met één aanbieder onder overheidscontrole niet verzwakken, maar eerder versterken. Het past goed en consequent in de aanpak die ons voor ogen staat.

De heer **Dölle** (CDA): Ik constateer dat de minister er enorm veel vertrouwen in heeft. Dat doet mij goed. Datzelfde vertrouwen ontbreekt echter bij het rijtje mensen en instellingen die ik heb genoemd. Ik wijs alleen al op de Raad van State.

Minister **Hirsch Ballin**: Ik ken het advies van de Raad van State over dit wetsvoorstel heel goed. De Raad van State heeft gevraagd om de Europeesrechtelijke argumentatie scherper uiteen te zetten. Het kabinet heeft daaraan voldaan. De discussie die Europeesrechtelijk wordt gevoerd, vergt natuurlijk argumentatie. Ik heb mij dus niet begeven in kansspelen over inhoud en duur van eventuele Europeesrechtelijke procedures. Ik ga ervan uit dat wij een goed verhaal hebben, dat wij goede argumenten hebben. De doelstellingen zijn dezelfde als die de heer Dölle een- en andermaal in zijn betoog naar voren heeft gebracht. Ik heb ook hem niet gehoord als een pleitbezorger voor de vrije kansspelenmarkt. Ik vind het de moeite waard om op deze lijn verder te gaan.

Mevrouw **Quik-Schuijt** (SP): Ik heb er alle vertrouwen in dat de minister zijn dossier goed kent en dat hij prachtige brieven heeft geschreven. Mijn zorg betreft het volgende. Stel dat de minister onverhoopt ongelijk krijgt, hetgeen niet helemaal uitgesloten kan worden geacht. Ziet de minister dan kans om het ingezette beleid terug te draaien?

Minister **Hirsch Ballin**: In de toelichting op het advies van de Raad van State beveelt de raad aan om niet alleen aandacht te besteden aan het uitgangspunt dat van oudsher aan de Wet op de kansspelen ten grondslag ligt, maar tevens aan de werking van het kansspelbeleid in de praktijk. De Raad zegt daarbij dat hij dit van belang acht met het oog op de Europeesrechtelijke vereiste consistentie van het beleid, nu met een beroep op een restrictief kansspelaanbod internetkansspelen vanuit andere EU-lidstaten worden geweerd. Ik verwijs naar blz. 2 van het Kamerstuk. Daarop is gereageerd. In mijn betoog van vanavond ben ik niet alleen ingegaan op de doelstellingen, maar ook op de praktijk, op de werking van ons beleid. Daarom vond ik het ook zo van belang om vanavond de nadruk te leggen op de manier waarop wij het illegale aanbod van kansspelen op het internet tegengaan. Dat is ook gedaan in het besef dat onze argumentatie moet berusten op een uiteenzetting van onze doelstellingen, maar ook op een uiteenzetting over de manier waarop wij er in de praktijk mee werken.

Daarom hoort bij dit wetsvoorstel ook wat ik u vanavond heb gezegd over het handhavend optreden. Uiteraard zullen wij het oordeel van elke, hoogst onafhankelijke, rechter respecteren. Als dat er komt -- er is tot nu toe niet een dergelijke procedure aan de orde -- zal daarmee rekening worden gehouden, zoals naar ik mag aannemen voor ons allen als een paal boven water staat.

Ik wijs nog op de nuances die ook te vinden zijn in het standpunt dat de Europese Commissie heeft ingenomen in diverse lopende zaken van het Hof. Dan gaat het om de benadering die ook in andere lidstaten wordt gevolgd uit een oogpunt van restrictief of zelfs prohibitief kansspelbeleid. Ik hoop hiermee ook op het Europeesrechtelijke aspect voldoende helderheid te hebben gegeven. Ik verzeker de Kamer graag nogmaals dat dit twee zaken zijn die hand in hand gaan: optreden tegen illegaal aanbod via het internet en een goed gecontroleerde, beheerste proef via een institutie -- Holland Casino -- die wij kunnen bijsturen en aansturen. Dat geeft ons ook een solide positie in eventuele vervolgdiscussies over de Europeesrechtelijke aspecten.

Ik begrijp heel goed dat de heer Holdijk heeft gezegd dat zijn opmerkingen niet de strekking hadden om argumenten van mij te horen die wellicht tot een ander standpunt van zijn fractie over dit wetsvoorstel zouden leiden. Ik respecteer dat uiteraard. Wij hebben een andere benadering van dit onderwerp, maar ik hoop dat ik ook de heer Holdijk duidelijk heb kunnen maken hoe wij vanuit de visie die aan ons beleid ten grondslag ligt actief en waar nodig ook proactief willen optreden.

*N

Mevrouw **Broekers-Knol** (VVD): Voorzitter. Ik dank de minister voor zijn uitgebreide beantwoording. Ik herhaal dat de VVD-fractie het eens is met het gevoerde kansspelbeleid. Wij zien er ook de positieve kant van in dat er een gekanaliseerde mogelijkheid wordt geopend door dit wetsvoorstel om een proef met gokken op internet te houden. Bij ons draait het erom dat wij het er niet mee eens zijn dat die proef slechts aan één speler wordt gegund, namelijk Holland Casino. Wij hebben daarover gezegd dat dit een staatsmonopolie is. De minister heeft bij herhaling gezegd dat Holland Casino door ons beheersbaar en controleerbaar is en dat dit een buitengewoon safe keus is.

De heer **De Vries** (PvdA): Mevrouw Broekers heeft nu verschillende malen herhaald dat zij het helemaal eens is met het beleid en met het feit dat er nu een proef wordt gehouden. Bij haar zit de pijn in het feit dat er maar een proef met één instantie wordt gedaan en niet met drie. Is dat nu werkelijk in dit stadium een reden om tegen dit wetsvoorstel te stemmen? Ten principale vindt er een proef plaats. Over ruim twee jaar weten wij hoe die is gegaan. Alleen omdat er nog één of twee aanbieders bij zouden moeten komen, stemt de VVD tegen dit wetsvoorstel. Ik begrijp dat niet.

Mevrouw **Broekers-Knol** (VVD): Het is jammer dat u dat niet begrijpt. U had het kunnen begrijpen, want toen u in de Tweede Kamer zat, heeft de VVD-Tweede Kamerfractie ook om die reden tegen het wetsvoorstel gestemd. Het gaat ons er niet om of er één, twee of drie aanbieders zijn. Wij zijn niet voor een monopoliepositie van Holland Casino. Wij vinden het van belang om de markt ook op dit punt mogelijkheden te geven om mee te dingen, zij het met strikte regulering door de minister. Dit is heel goed mogelijk, want de opmerking van de minister dat Holland Casino een buitengewoon safe keuze is, zou betekenen dat de andere partijen buitengewoon "on safe" zouden zijn, en ik denk dat de minister dat toch niet zou willen zeggen. Bovendien zegt de minister dat het op deze manier controleerbaar en beheersbaar is, maar ik denk dat er voldoende regels gesteld worden om ook de andere aanbieders in de branche aan de proef te kunnen laten meedoen.

De heer **De Vries** (PvdA): Ik heb de discussie in de Tweede Kamer gevolgd. De heer Weekers heeft toen met een amendement geprobeerd om meer aanbieders te laten meedoen; dat amendement is verworpen. Ik begreep wel dat de VVD-fractie in de Tweede Kamer het wetsvoorstel niet wilde steunen toen haar amendement verworpen was, maar nu is de situatie anders. U spreekt nu uit dat u deze proef met één aanbieder niet wilt, de illegaliteit liever wilt laten voortwoekeren en het gokken niet wil kanaliseren omdat er te weinig aanbieders kunnen meedoen. Maar dat kunt u nu niet meer bewerkstelligen.

Mevrouw **Broekers-Knol** (VVD): U legt mij woorden in de mond, ik heb helemaal niet gezegd dat wij de illegaliteit willen aanmoedigen. Integendeel, wij steunen het beleid van de minister om het illegale gokken op internet te bestrijden van harte. Simpel!

De heer **De Vries** (PvdA): Zoals u het nu zegt, is het inderdaad heel simpel, maar daarvoor zei u dat u het ontzettend belangrijk vindt om de goklust te kanaliseren, en dat geldt natuurlijk ook op dit terrein. Maar u doet niets aan kanaliseren, u wilt tegen het wetsvoorstel stemmen en u zegt tegen de minister dat hij het gokken op internet maar moet bestrijden. Alle mensen die het ontzettend leuk vinden om op internet een gokje te wagen, laat u dus in de kou staan.

Mevrouw **Broekers-Knol** (VVD): Wij hebben zojuist nog een persbericht van de minister gekregen dat het de banken wordt verboden om te handelen voor illegaal gokken op internet. Dit betekent dat illegaal gokken op internet inderdaad bestreden kan worden. Of dit een uitkomst is waarvan wij een voorstander zijn, is een ander verhaal, maar u kunt mij niet verwijten dat wij geen staatsmonopolie wensen en de markt mogelijkheden willen geven om mee te doen met de proef, zij het met regulering door de minister van Justitie. U kunt hier niet de conclusie uit

trekken dat wij een voorstander van illegaal gokken op internet zouden zijn.

De heer **De Vries** (PvdA): Maar als u het eens bent met het beleid om het gokken te kanaliseren en de negatieve aspecten te bestrijden, dan is het toch de consequentie van het standpunt dat u nu inneemt, dat de minister maar een poging moet doen om gokken via internet totaal onmogelijk te maken en dat er maar geen kanalisering moet komen. U vindt het onjuist dat er maar één kanaal gegraven wordt, u wilt er minimaal twee of drie. Ik begrijp dit niet, want over een paar jaar zou eenieder duidelijk kunnen zijn dat hiermee de weg wordt geëffend om wellicht een andere afweging te maken. Daar wilt u dus geen verantwoordelijkheid voor dragen.

Mevrouw **Broekers-Knol** (VVD): Voorzitter, ik constateer dat de heer De Vries dezelfde vraag voor de derde keer stelt. Ik heb die vraag al beantwoord.

Ik had even de indruk dat de minister in twijfel trok dat er sprake zou zijn van een monopolie van Holland Casino. Holland Casino staat onder overheidstoezicht, de voorzitter en de commissarissen van de raad van bestuur worden benoemd door de staatssecretaris van Financiën, na overleg met de minister van Justitie. Daardoor valt Holland Casino althans voor de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 onder de indirecte overheidsbedrijven in de zin van het zevende lid van artikel 2. Dit even voor de duidelijkheid.

Volgens de tweede rechtsoverweging in het Placanica-arrest moet er telkens opnieuw getoetst worden of de gekozen beperking van het aantal vergunninghouders gerechtvaardigd is. Ik heb aangehaald wat hierover op pag. 11 van de nadere memorie van antwoord staat, de enige rechtvaardiging is dat dit volgens de minister niet aan de markt kan worden overgelaten. Ik vraag wederom aan de minister: waarin is de rechtvaardiging gelegen om alleen die ene aanbieder de mogelijkheid te gunnen van het deelnemen aan dit experiment? De minister heeft al in de memorie van antwoord gezegd dat het aanbod niet aan de markt kan worden overgelaten.

Op twee vragen heb ik geen antwoord gekregen. Ik heb de minister gevraagd of de andere spelers in de branche gevraagd is of zij belangstelling hebben voor deelname aan de proef. Misschien heeft de minister wel op deze vraag geantwoord, maar dan is het antwoord mij ontgaan.

Ik heb ook gevraagd om een reactie van de regering op de brief van VAN Speelautomaten van 17 januari jongstleden aan de staatssecretaris van Financiën. Indien nodig kan ik de minister deze brief geven, want ik heb die bij me.

Ik wil nog een andere vraag aan de minister stellen. Zegt hij met zoveel woorden dat als de proef na drie jaar succesvol blijkt te zijn, anderen de mogelijkheid wordt geboden om vormen van gokken op internet aan te bieden, zij het met bijbehorende regulering?

Tot slot wijs ik de minister op een artikel in de Herald Tribune van 15 januari jongstleden. Daarin staat dat de Commissie has started legal proceedings against ten European countries,

including Germany and The Netherlands, concerning policies on online gambling. Verschillende landen, waaronder Italië en Frankrijk, have recently moved to open the gambling sector to private competition ... enzovoorts. In ieder geval begrijp ik uit het bericht in de Herald Tribune dat Italië en Frankrijk alvast mogelijkheden openen om -- zij zullen dat ongetwijfeld doen met regulering -- naast de staatsbedrijven de private sector de mogelijkheid te geven van het aanbieden van vormen van gokken op internet.

*N

Mevrouw **Quik-Schuijt** (SP): Voorzitter. Eigenlijk val ik bij het horen van het antwoord van de minister van de ene verbazing in de andere. Hij zegt namelijk dat het helemaal geen probleem is om al die illegale sites van het net te weren. Hij is ook druk bezig met het vervolgen van overtreeders. Dus straks hebben wij geen illegale sites meer. Ik weet dan ook niet wat er nog te kanaliseren valt. Voor het kansspel is er nu een legaal aanbod en op internet zal verder niets aangeboden worden. Nogmaals, dan is er niets meer te kanaliseren.

Voorzitter: Timmerman-Buck

Mevrouw **Quik-Schuijt** (SP): Voorzitter. De minister heeft gezegd dat er sinds 1814 veel is veranderd. Ik wijs er echter op dat de bedragen die bij kansspelen worden uitgegeven, enorm zijn gestegen. Ik maak mij dan ook heel veel zorgen als ik denk aan de volksgezondheid. Op de opmerkingen daarover heb ik geen enkele reactie van de minister mogen ontvangen. In mijn eerste termijn heb ik al gezegd de indruk te hebben dat mensen die naar casino's gaan over het algemeen de beter gegoeden zijn. Het internet kent geen enkele drempel en zal daarom de minder bedeelden een kans bieden om deel te nemen aan de stijgende welvaart. Ik heb geschetst dat ik bang ben voor veel schuldsanering en andere ellende. Daar heb ik de minister niet over gehoord.

De heer **De Vries** (PvdA): U zegt dat als je het aanbod kunt wegnemen, er niets meer te kanaliseren is. Het ging hier maar een beetje om het kanaliseren van het aanbod. Het ging vooral om het kanaliseren van de goklust en om ervoor te zorgen dat mensen op een redelijk beheersbare, betrouwbare en veilige manier een gokspelletje kunnen doen. Ook als u het aanbod wegneemt, blijft de goklust bestaan. Men zoekt dan andere wegen om te kunnen gokken. Nu begrijp ik van mevrouw Quik dat zij het liefst al het gokaanbod uit de samenleving wil bannen. Dan is er volgens haar geen probleem meer. Het probleem is echter juist dat mensen graag een gokje wagen. Wat vindt de SP ten principale van gokken? Is de SP tegen toto's, lotto's en loterijen?

Mevrouw **Quik-Schuijt** (SP): Wij zijn tegen de proporties die het gokken heeft aangenomen. Ik doel op de waanzinnige bedragen die uitgelooft worden en de reclames die mensen in de bus

krijgen dat zij een miljoen hebben gewonnen. Daar ben ik op tegen.

De heer **De Vries** (PvdA): Het moet blijkbaar meer gekanaliseerd worden en beter beheersbaar worden gemaakt. Vindt mevrouw Quik het erg dat mensen een gokje wagen?

Mevrouw **Quik-Schuijt** (SP): Ik speel thuis ook graag roulette.

De heer **De Vries** (PvdA): Deze verbijsterende mededeling wilde ik mevrouw Quik niet ontlokken!

Mevrouw **Quik-Schuijt** (SP): Wij spelen het met lucifers.

De heer **De Vries** (PvdA): Misschien kan mevrouw Quik na afloop van het debat de spelregels uitleggen. Het lijkt mij een goedkope manier om dit spel te bedrijven! Waarom wil zij mensen die dit spelletje via internet spelen deze goede en veilige methode onthouden?

Mevrouw **Quik-Schuijt** (SP): Wij denken dat van het aanbod op internet een aanzuigende werking uitgaat. De heer De Vries doet alsof mensen behoeftes hebben ongeacht wat de maatschappij aanbiedt. Dat is onjuist. Het aanbod in de maatschappij creëert een behoefte. Dat is het probleem. Het is geen taak van de overheid om een behoefte te creëren waarvan wij denken dat die veel ellende over de mensen zal brengen.

De heer **De Vries** (PvdA): Interessant dat mevrouw Quik gokken een aanbodprobleem noemt, terwijl zij zelf met lucifers roulette speelt. Wie heeft haar dat aangeboden?

Mevrouw **Quik-Schuijt** (SP): Internet heeft een waanzinnig effect op mensen. Het verandert de gehele samenleving. Ik noem de problemen met kinderen en ik noem de kinderslotjes voor de computer. Daar komt veel ellende uit voort. Het is een slechte zaak als de overheid daaraan meedoet.

De minister zegt tussen Scylla en Charybdis te koersen. Het probleem is dat hij niet dat niet zo goed doet, gezien de reclames en de aanbiedingen die mensen in de brievenbus krijgen. Het lukt nu dus al niet om het huidige aanbod in de hand te houden. De minister heeft gezegd dat de grenzen opgezocht worden. Ook als de proef straks volgens de evaluatie mislukt is, zal de minister de zaak volgens mij niet teruggedraaid krijgen. De minister heeft niet geantwoord op mijn eerdere vraag daarover. Wat als het Hof zegt dat het op de vrije markt aangeboden moet worden? Dan heeft de minister het toch helemaal niet meer in de hand? Ik wil graag concreet horen hoe de minister dit zal aanpakken.

*N

De heer **Dölle** (CDA): Voorzitter. In de antwoorden van de minister vallen mij een paar dingen op.

Het eerste punt is dat de minister zegt een zware nadruk te zullen leggen op het krachtdadig handhaven van de orde op internet op dit punt. Hij wil illegale websites zo veel mogelijk wegvegen. De voor de hand liggende vraag is waarom dat tot op heden niet of onvoldoende is gelukt. De minister heeft niet gesproken over Amerika en Duitsland. Ik heb daarnaar gevraagd. Ik noemde het krantenbericht in de International Herald Tribune. Wil de minister alsnog ingaan op de aanval van Europa op het voornemen van Duitsland om goksites te sluiten?

Het tweede punt waar wij aandacht voor vragen, en de minister gaat daar vrij gemakkelijk aan voorbij, is het effect dat het openen van een legaal casino op internet zal hebben. Talloze mensen die dat tot op heden niet deden, zullen dan ook een gokje kunnen wagen. Dat is een nieuwe toestroom, over de omvang waarvan overigens nog wordt gespeculeerd. Een ander aantal zal op een dergelijk casino afkomen door zich af te wenden van de illegale websites, tenzij die nog aantrekkelijker en nog niet verjaagd zijn. Weer een ander aantal komt uit de cafés, de casino's en de speelautomatenhallen. Het kan toch niet anders dan dat er een zeer forse groei zal ontstaan in het aantal weddenschappen? Hoe vertaalt zich dat tot de centrale toegangspoort die in het Gambelli-arrest is geconstrueerd met de bepaling dat het kansspelbeleid in zijn geheel gericht moet zijn op het samenhangend en systematisch terugdringen van wedactiviteiten? Die vraag wil ik toch nog een keer voorleggen.

Het derde punt is het kanaliseren. Het kanaliseren is een kernpunt uit het Nederlands beleid. Het CDA heeft daar veel mee te maken gehad, en steunt dat. Maar kanaliseren hoeft toch niet per definitie te betekenen dat elk segment waar een behoefte kan worden aangetoond, geopend moet worden om daar een legaal initiatief te creëren, net op het moment dat de gokmogelijkheden zijn geweerd uit veel segmenten in de samenleving, terwijl daar een grote behoefte aan bestond? Ik heb de voorbeelden genoemd: de cafetaria's, kantines van voetbalverenigingen, studentenverenigingen enzovoort. Dat dat heeft geleid tot grote woede bij de ondernemers is op dit moment niet aan de orde.

Met andere woorden: er zijn twee begrippen "kanaliseren". Je kunt het gebruiken in de zin dat een alternatief geboden moet worden in elke modaliteit waarin gegokt kan worden en waarvan de behoefte aanwijsbaar is. Of je beziet het kansspelenbeleid als geheel, en dan is het heel goed mogelijk dat er segmenten gesloten blijven, zoals dat in 24 van de 27 landen in Europa op dit moment het geval is. Ik geef overigens direct toe dat er in veel van die landen een discussie woedt om daar iets aan te doen; en Zweden zit in dat opzicht dacht ik het meest op de lijn van Nederland.

Het vierde punt is dat wij in dit systeem erg afhankelijk zijn van wat de wijze rechters besluiten. Daar heb ik de minister niet over gehoord. Dat is elke keer weer spannend, en daar is ook vandaag weer over gespeculeerd. Is het niet mogelijk dat de coalitie van de mensen die willen dat er een eigen

afwegingsruimte bestaat, zelf politieke initiatieven nemen om op Europees niveau duidelijker te laten doorklinken dat er een grote behoefte is om dat uitgangspunt te blijven respecteren? Ik weet niet of het kan, en ik hoor daar graag de minister over.

Over de evaluatie hebben wij ook nog vragen. Een evaluatie als hier bedoeld moet toch altijd slagen? Als ik het goed heb begrepen wordt uitgegaan van drie gegevens: het harde gegeven van het aantal mensen dat gedurende de termijn van twee, drie jaar bezig is met gokken, het virtuele gegeven van de behoefte van mensen om te gokken (en dat is al veel moeilijker vast te stellen), en het aantal mensen dat illegaal bezig is met gokken. Op basis van die drie eenheden kan het niet anders dan dat elke proef slaagt, gegeven het feit dat de behoefte bestaat.

Een van de belangrijke steunpunten van de redenering dat wij een legaal initiatief moeten hebben, is de bescherming van de mensen die gaan spelen en dan met name de jeugd. Wij hebben gevraagd of de terbeschikkingstelling van het password, inlogmodel en naam een strafbaar feit is. Dit staat in artikel 1,2 van de Wet op de kansspelen. Wij zouden het op prijs stellen als de minister nog op dit punt zou willen ingaan.

In reactie op de vraag of dit Europa-proof is of niet, zijn wij natuurlijk altijd geneigd om goed naar de regering te luisteren. Wij zullen haar redenering meenemen, maar dit betekent niet dat wij het optimisme van de minister in volle omvang delen.

*N

De heer **De Vries** (PvdA): Mevrouw de voorzitter. Ik dank de minister voor zijn antwoorden. Of wij zijn optimisme delen? Ik weet niet of het optimisme was, het leek mij een tamelijk reële inschatting van wat hij op basis van consistent redeneren en een juridische analyse denkt te kunnen verwachten. Daar kan ik hem wel in volgen. Ik hoop dat het ook zo uitpakt.

De heer Dölle zei dat een proef altijd slaagt. Dat weet ik niet. Wel in die zin dat je na die proefperiode weet wat er aan de orde is geweest. Die proef kan echter best tot andere conclusies leiden dan wij nu van de regering hebben gehoord. Wij weten immers niet wat er gebeurt. Een verkoopleider van Toyota zei altijd: je kunt niet meten wat er niet is. Je kunt een "calculated guess" proberen te maken, een soort businessplan, maar wij weten niet wat er zal gebeuren. Voor mij is het belangrijk te weten te komen of wij in staat zijn om langs deze weg tot een veilig, gecontroleerd, betrouwbaar aanbod te komen.

De heer **Dölle** (CDA): Dit laatste deel ik natuurlijk. Ik wil ook niet in het "Luciferhoutdebat" vervallen, maar stel dat de proef uitwijst dat er veel gebruik wordt gemaakt, dan is die proef geslaagd. Is het heel weinig, dan is de proef ook geslaagd. Het probleem is de onbekende factor behoefte. Je kunt altijd zeggen dat de wijze waarop er is deelgenomen, bewijst dat een deel van de behoefte is ingelost.

De heer **De Vries** (PvdA): Ik zou de proef aan heel andere criteria willen toetsen, bijvoorbeeld of het mogelijk is om het aanbod gecontroleerd te houden. Is het mogelijk om een veilige omgeving te creëren? Is het mogelijk om minderjarigen weg te houden van dit gegok? Ik zou dus veel meer naar inhoudelijke resultaten kijken, dan naar de cijfers waaruit blijkt hoeveel er meedoen. Het kan mij helemaal niet schelen hoeveel er meedoen. Ik hoop dat het aantal beperkt blijft en dat alleen mensen die thuis geen lucifers hebben, dit zullen doen.

De heer **Dölle** (CDA): Ik ben het er natuurlijk mee eens dat er aan de hand van een aantal procesinherente criteria moet worden getoetst. Daarnaast is er natuurlijk het beroemde Gambelli-criterium, het effect op het aantal mensen dat nu zal deelnemen aan wed-activiteiten, hoe dit zich verhoudt tot het aantal illegale deelnemers en in hoeverre dit zich verhoudt tot de gebleken behoefte. Die drie factoren zijn dan natuurlijk ook betrokken bij een evaluatie.

De heer **De Vries** (PvdA): Dat zal straks blijken, maar daar weten wij nu nog niets van. Laten wij de proef zo snel mogelijk beginnen. Overigens is mevrouw Broekers daar niet voor. Dat is interessant. Dit wetsvoorstel is ingediend door een kabinet waarvan de VVD deel uitmaakte. Ook in de Tweede Kamer was de VVD-fractie het er niet mee eens. Mevrouw Broekers vindt een kanaal niet genoeg, zij wil dat er drie of vier komen. Ik begrijp daar helemaal niets van. Wat moet je dan aan de mensen vertellen? Dames en heren, wij hebben u het gokken op internet onmogelijk gemaakt, want de regering wilde een te beperkte mogelijkheid bieden. Dat is toch geen verhaal.

Mevrouw **Broekers-Knol** (VVD): Voorzitter. De VVD-fractie is tegen een staatsmonopolie. Dat heb ik duidelijk gezegd en dat herhaal ik nog maar eens.

De heer **De Vries** (PvdA): De VVD heeft de afgelopen jaren -- 15 of 20 jaar zei de heer Bolkestein, geloof ik -- in kabinetten gezeten. Het staatsmonopolie is al die tijd gewoon gehandhaafd. Wat hebt u daar dan de afgelopen jaren aan gedaan?

Mevrouw **Broekers-Knol** (VVD): Holland Casino heeft een staatsmonopolie voor de speelcasino's, voor de gokautomatenhallen zijn er ook andere spelers.

De heer **De Vries** (PvdA): Dat is mij bekend, maar nu wordt een nieuw monopolietje gecreëerd, voor een proefperiode. Dat zou dan plotseling totaal onaanvaardbaar voor u zijn? U gaat namelijk tegen het wetsvoorstel stemmen. U gaat mensen dus zeggen: sorry, dan maar niet gokken op internet, want er was er maar een die u dat mocht aanbieden. Dat is toch geen verhaal?

Mevrouw Quik heeft wel een verhaal, zij het dat zij de goklust, die kennelijk toch bestaat, op een heel sympathieke manier kanaliseert en

beheersbaar houdt. Er zijn een hele hoop mensen die het prettig vinden om niet met lucifers te spelen, maar met iets anders. Die kunnen straks via internet op een veilige manier spelen. Ik begrijp niet zo goed waarom zij daartegen is.

Wel ben ik met haar eens dat in die wereld nog steeds veel te veel excessen zijn, dat er veel te hoge prijzen zijn en veel te veel reclame wordt gemaakt. Ik wijs er wel op dat de regering in de afgelopen vijf, zes jaar meer heeft gedaan aan het terugdringen daarvan dan in de twintig jaar daarvoor. Vijftien jaar geleden was er één politiemans in Rotterdam die nog iets wist van technische kansspelen; op het ogenblik zijn er vele deskundigen bezig om te proberen om de zaak een beetje netjes te houden.

Mevrouw **Quik-Schuijt** (SP): Voorzitter. Ik begrijp niet zo goed waarom de overheid in iedere behoefte zou moeten voorzien. De behoefte aan belpelletjes was kennelijk heel groot, maar die heeft de overheid ook de nek omgedraaid. Waarom zouden we dus in deze behoefte moeten voorzien?

De heer **De Vries** (PvdA): Ik weet niet of die behoefte aan belpelletjes zo groot was. Er speelde echter wel een belangrijk element mee: de bescherming van minderjarigen. Het is u vast opgevallen dat dit een in het algemeen aanvaardbare doelstelling van overheidsbeleid is. Verder werden mensen in grote mate voor de gek gehouden. Met Jan de Wit heb ik in de Tweede Kamer jaren strijd gevoerd om daar iets tegen te doen en dat is nu wonderbaarlijk gelukt; niet omdat het is verboden, maar omdat men zich niet aan zelf afgesproken regels wenste te houden en uiteindelijk vond dat de lol ervan af was. Intussen waren er tientallen miljoenen uit de zakken van mensen geklopt. Maar gelukkig is dat nu afgelopen.

Holland Casino is volgens de minister aanstuurbaar en controleerbaar. Ik weet niet of dat in de praktijk zo werkt. Ik zou het helemaal niet slecht vinden als de minister wat meer aan die aanstuurbaarheid en bestuurbaarheid deed; ik vind namelijk dat Holland Casino zich nog steeds buitenmatig overgeeft aan wervingsactiviteiten en dat zou minder kunnen.

Tot slot. Wij zijn niet voor uitroeien. Wij vinden het niet zo erg als mensen een gokje wagen en vinden het prettig als de overheid bevordert dat dit veilig plaatsvindt en niet kan worden misbruikt voor het witwassen van geld, het oplichten van mensen of het plunderen van minderjarigen. In die zin wens ik de minister met deze proef alle succes.

*N

Minister **Hirsch Ballin**: Voorzitter. Mevrouw Broekers vroeg hoe het zit met de beantwoording van de brief van 17 januari 2008 van de speelautomatenbrancheorganisatie aan de staatssecretaris van Financiën over de voorstelde belastingverhoging op speelautomaten. Zij was zo vriendelijk om mij een kopie van die brief aan te reiken. Mij lijkt eigenlijk dat dat niet raakt aan het onderhavige wetsvoorstel. Ik heb over dit

onderwerp regelmatig contact met collega De Jager en ik ben uiteraard graag bereid om nog even te informeren naar de beantwoording van de brief. Als dat de boodschap is, dan breng ik die graag over. Ik zie trouwens dat de brief twaalf dagen geleden is verstuurd. Ik neem dus aan dat de strekking van de boodschap niet is dat het antwoord te lang uitblijft. Ik zal daar evenwel graag met de heer De Jager over spreken.

Mevrouw **Broekers-Knol** (VVD): Ik stelde de vraag over die brief naar aanleiding van mijn opmerking over de scharende beweging van wat eens btw was, de verhoging naar 29% kansspelbelasting en het internetmonopolie van Holland Casino; dat kan de doodsteek zijn voor de branche. In dat kader heb ik gevraagd of de regering al een reactie had op die brief. Ik ben met u eens dat het niet direct hieraan is gekoppeld, maar ik wilde daar wel even de aandacht voor vragen.

Minister **Hirsch Ballin**: Ik zie de positie van de door de branche van speelautomaten behartigde belangen niet beter worden als dit wetsvoorstel niet wordt aangenomen. De situatie blijft dan bestaan dat niemand in Nederland kansspelen via het internet mag aanbieden. Misschien denkt u aan bepaalde substitutie-effecten; die zijn denkbaar, maar er is niet sprake van een zodanige relatie tussen de twee onderwerpen dat gezegd moet worden dat het onderhavige wetsvoorstel beter niet kan worden aangenomen.

Voorzitter. Mevrouw Broekers heeft nogmaals uiteengezet, wat ook bleek uit de discussie die zich vervolgens ontrolde in uw Kamer, dat zij het met de hoofdpunten van het wetsvoorstel eens is. De kwestie is of er goed aan wordt gedaan om één aan de overheid gelieerde aanbieder in deze experimentele fase toe te laten. Ik verwijs naar de argumenten die ik in eerste termijn heb gegeven. Juist voor het experiment, maar ook uit het oogpunt van helderheid van beleid, is dat een goede keuze. Mevrouw Broekers heeft naar aanleiding van mijn antwoord in eerste termijn gevraagd of het denkbaar is dat na het experiment een verbreding optreedt. Het experiment moet inderdaad geëvalueerd worden. Dat is ook de bedoeling. Het is absoluut niet uitgesloten dat er dan meer aanbieders naar voren treden. Dat wordt juist mogelijk gemaakt met het wetsvoorstel. Nu bestaat een totale verbodssituatie van het aanbod in Nederland. Met het aannemen van het wetsvoorstel kan straks worden gezien of er reden is om een en ander op een andere manier te benaderen.

Het bericht in de International Herald Tribune van 15 januari wijst erop dat openingen worden geboden in Italië en Frankrijk ten aanzien van gokken op het internet. Hoe dat concreet legislatief vorm heeft gekregen, kan ik op dit moment niet aangeven. Uiteraard volgen wij de ontwikkelingen in de andere lidstaten van de Europese Unie goed. Ik gaf al aan dat de restrictieve benadering van het kansspelbeleid door veel andere lidstaten wordt gedeeld; verscheidene

lidstaten hechten aan overheidsmonopolies op dit terrein.

Mevrouw **Broekers-Knol** (VVD): Eén vraag is nog niet beantwoord door de minister. Is van tevoren overleg gevoerd met andere aanbieders in de branche over deze proef en over de deelname daaraan?

Minister **Hirsch Ballin**: Ik kan die vraag bevestigend beantwoorden. Bij de voorbereiding van het wetsvoorstel hebben inderdaad verscheidene organisaties, waaronder de door u reeds meermalen genoemde speelautomatenbrancheorganisatie, zich gemeld als potentiële deelnemer aan de proef. Dat is beoordeeld, ook vanuit het oogpunt hoe die proef goed vormgegeven kan worden, de mogelijkheid van aan- en bijsturing van de proef en de helderheid van de proef. Het punt is ook aan de orde geweest in het nader rapport over het wetsvoorstel en heeft dus geleid tot deze gemotiveerde conclusie. Mijn voorganger heeft trouwens naar aanleiding van de opmerkingen die in de Tweede Kamer zijn gemaakt, toegezegd om ook een betrokkenheid na te streven van de speelautomatenbranche, zodat gebruik gemaakt kan worden van de ervaringen van die branche. Als de conclusie na het experiment is dat een verbreding mogelijk is, dan is dat ook weer van belang voor de speelautomatenbranche. Ik hoop dan ook dat dit zo gerealiseerd kan worden.

Mevrouw Quik heeft misschien iets te optimistische conclusies verbonden aan wat ik net heb gezegd over de handhaving. Als ik het goed begrijp, ligt het ideaal van mevrouw Quik eigenlijk heel dicht bij dat van de heer Holdijk, althans voor wat er in het openbaar wordt gedaan. Wij kiezen voor een benadering waarbij de Nederlandse wetgeving ook van toepassing is op degene die vanuit het buitenland een aanbod doet gericht op de Nederlandse markt. Dat moet blijken uit feiten en omstandigheden. Daarover hebben wij gesproken met de banken en de financiële dienstverleners zoals kredietkaartmaatschappijen. Daar kiezen wij deze benadering voor. Uiteraard moet je bij het handhaven ook kijken waar mogelijk mensen, bedrijven of organisaties in het buitenland proberen om hun doel te realiseren met ontwijking van het handhavingsbeleid. Daar zullen wij actief naar kijken, inclusief zo nodig mogelijkheden tot aanscherping van de wetgeving.

U moet zich echter wel realiseren dat de Nederlandse wetgeving niet van toepassing is op degene die op het internet kansspelen aanbiedt, zonder dat er een gerichtheid is op Nederland. Dat was ook precies de reden waarom ik met de heer De Vries in mijn antwoord in eerste termijn heb gezegd dat het voor ons beleid een verdere steun in de rug zou zijn als andere lidstaten van de Europese Unie zich daarin bij ons voegden. Maakt u zich dus geen zorgen, dit wetsvoorstel, dit experiment, de kanalisering wordt niet overbodig doordat plotseling het hele internet kansspelvrij zou zijn.

Mevrouw **Quik-Schuijt** (SP): Ik maak mij toch wel zorgen. Het is een experiment. Stel dat het wordt geëvalueerd en stel dat daar zou uitkomen dat het niet gunstig uitpakt en teruggedraaid moet worden, dan begrijp ik dat dit eigenlijk helemaal niet kan?

Minister **Hirsch Ballin**: Nee, de situatie is nu dat er kan worden opgetreden tegen op Nederland gericht aanbod van kansspelen. Dat doen wij ook. Ik heb u ook uitgelegd hoe wij dat gaan aanpakken in de praktijk, waarom dat overleg heeft plaatsgevonden en hoe wij dat eventueel nog verder zullen aanscherpen, mocht dat nodig zijn. Dat gaan wij dus zeer actief benaderen. Daar heb ik echter ook bij gezegd dat de Nederlandse wetgeving niet geldt voor de hele wereld. De situatie dat het internet kansspelvrij zou zijn -- nog even daargelaten of dat tot onze droombeelden telt of niet -- is niet iets dat ik u heb voorgespiegeld. Dat was de veronderstelling die u maakte toen u met een knipoog zei: wij hebben dat wetsvoorstel eigenlijk niet nodig, want het internet wordt toch kansspelvrij. Nee, natuurlijk niet. Dus ik heb de knipoog die ik u in gedachten zag maken, goed begrepen.

Dan kom ik op het aspect van de volksgezondheid. Het tegengaan van de verslaving is natuurlijk een van de punten van expliciete aandacht bij de inrichting en straks ook bij de evaluatie van dit experiment. Dit geldt uiteraard in het bijzonder voor degenen die voor kwetsbaar zijn voor die verslaving. Ook daarom vind ik het van belang dat wij proberen ons in ieder geval via het experiment ervoor in te zetten dat die behoefte aan gokken op het internet wordt gekanaliseerd in een aanbod via Holland Casino, waarin ook een aantal voorzieningen zal worden ingebouwd om de verslaving tegen te gaan. Ik ben daarop in de eerste termijn en in de schriftelijke antwoorden al ingegaan.

Ik dank de heer **Dölle** voor wat hij heeft gezegd over het belang van de rechtshandhaving op het internet. Wij volgen aandachtig het streven in Duitsland naar een totaal verbod en de discussie met de Commissie. Wij zullen ook kijken naar maatregelen in de Verenigde Staten, zoals in de Unlawful Internet Gambling Enforcement Act die in 2006 in werking is getreden. Ik verzeker de heer **Dölle** dat wij ook daarvan waar nodig en mogelijk zullen leren bij het volgen en evalueren van het experiment. Wat de wetgeving van de Verenigde Staten betreft heb ik zojuist aangegeven hoe wij in de door ons gekozen benadering met de banken, creditcardmaatschappijen en ander financiële dienstverleners een effect proberen te bereiken dat zich laat vergelijken met de Amerikaanse aanpak. Mocht dat tegenvallen en mochten wij tot de conclusie komen dat aanvullende wetgeving nodig is, dan zullen wij zeker naast de Duitse benadering ook kijken naar de Unlawful Internet Gambling Enforcement Act.

De heer **Dölle** (CDA): Het bericht dat vanavond op NOS Teletekst stond, lijkt ervan uit te gaan dat de minister de financiële instellingen, enzovoort, zal dwingen. Wil hij die strakke handhaving nog

nastreven op de convenantbasis of zal hij daarbij inderdaad verder gaan?

Minister **Hirsch Ballin**: Wij hebben met de financiële instellingen een goed overleg gevoerd. Wij houden de financiële instellingen uiteraard aan de geldende wetgeving. Ik heb verwezen naar de jurisprudentie van de Hoge Raad in 2005, waaruit blijkt dat ook het meewerken aan een illegaal aanbod van kansspelen, zoals het mogelijk maken van betalingen die een essentieel onderdeel zijn van een illegaal aanbod van kansspelen, valt onder de werking van de Nederlandse wetgeving. Wij hebben de financiële instellingen daarvan overtuigd. Wij staan hen ook terzijde bij het naleven van de wet, door een lijst aan te leveren van door ons geïdentificeerde aanbieders van illegale kansspelen op het internet met een op Nederland gericht aanbod. Dat is in goed overleg gebeurd. Ik denk dat de overtuigingskracht van wat wij hebben besproken zodanig is dat wij daarmee aan de slag gaan. Dat neemt niet weg dat er geen vrije en vrijblijvende context is, want die wordt bepaald door de Wet op de kansspelen. Gelet op de jurisprudentie van de Hoge Raad hebben wij daaruit ook afgeleid dat het niet is toegestaan om mee te werken aan illegaal aanbod door buitenlandse aanbieders.

De heer **Dölle** (CDA): Als dus de overtuigingskracht en de samenwerking niet heeft gewerkt, respectievelijk in gebreke blijft, is simpelweg vervolging denkbaar?

Minister **Hirsch Ballin**: Dat betekent dat er ook mogelijkheden zijn tot strafrechtelijk optreden en mogelijkheden om te kijken naar de buitenlandse wetgeving, zoals de heer **Dölle** heeft gevraagd en ik heb toegezegd. Ik ga er echter van uit dat wij de banken voorzien van de gegevens die het hun mogelijk maken die betalingen tegen te houden en dat wij op die basis tot een effectiever optreden zullen kunnen komen, dat in het verlengde ligt van ons kansspelbeleid. Dat is het startpunt van onze afspraken met de banken. Ik zie dat als een van de bouwstenen van deze aanpak: een effectief handhavend optreden dat inderdaad wordt aangescherpt voor het illegaal kansspelaanbod in Nederland, ook ten aanzien van de financiële dienstverlening die eraan te pas komt. Het is een experiment onder gecontroleerde voorwaarden. Wij zullen dat ook in de Europeesrechtelijke context zo tot uitdrukking brengen. Ik was blij dat de heer **Dölle** mijn betoog daarover heeft herkend. Wij treden handhavend op tegen het illegale buitenlandse aanbod. Wij scherpen dit aan. Dat heb ik vandaag inderdaad ook publiekelijk meegedeeld. Ik heb uiteengezet hoe wij dat effectiever gaan doen. Waar nodig verbinden wij er consequenties aan als er instellingen zouden blijken te zijn die zich er niet aan wensen te houden.

Ik hoop hiermee de vragen in het verlengde van het Gambelli-criterium te hebben beantwoord. Dit zou ook voortbouwen op de consistente benadering die aan ons beleid ten grondslag ligt. Zoals ik al in eerste termijn zei, het is niet alleen

een beleid in theorie maar ook in de praktijk. Ik neem aan dat wij daarmee ook op de Europeesrechtelijke aspecten een overtuigend antwoord zullen kunnen geven.

De heer Dölle deed de suggestie om daarvoor verder steun te zoeken bij andere Europese lidstaten die dezelfde benadering kiezen. Mijn indruk is dat in de verschillende reacties op de interventies van commissaris McGreevy zich inderdaad zoiets aftekent als wat de heer Dölle wat speels een coalitie van de non-willing noemde. Ik zou het ook nog wel een coalitie van de willing willen noemen, namelijk degenen die een restrictief kansspelbeleid willen handhaven. Maar hoe dan ook, deze gedachtegang om het samen te doen met andere EU-lidstaten maak ik graag tot de mijne.

Ik hoop hiermee de vragen van de heer Dölle, ook over de andere landen en hoe wij het verder aanpakken, voldoende te hebben beantwoord.

De heer **Dölle** (CDA): Er is nog een belangrijke vraag blijven liggen, namelijk over het vermoeden van de CDA-fractie dat een autonome groei het gevolg zou kunnen zijn van deze proef, eventueel voortgezet. Kortom, dat honderdduizenden extra mensen zich gaan overgeven aan het wedenschapsspel. Mocht dit zo zijn, is dan in termen van evaluatie de proef desondanks toch gelukt en kan die dan het Gambelli-keurmerk verkrijgen?

Minister **Hirsch Ballin**: Het ligt er heel erg aan wat wij moeten constateren in een preciezere analyse van het experiment. Ik laat maar even de aantallen van honderdduizenden en dergelijke buiten beschouwing. Wij hebben de afgelopen jaren een groei gezien van alle internetactiviteiten. Het gooien is nog veel meer toegenomen dan de kansspelen op het internet. Het gaat er uiteraard om of wij erin slagen om met dit experiment te voorzien in een gekanaliseerd aanbod. De doelstelling is niet om het gokken op het internet de wereld uit te helpen. De doelstelling is wel om dit zodanig te kanaliseren dat misbruik en verslaving -- risico's voor kwetsbare groepen -- worden tegengegaan. Wanneer de wij de analyse maken, zal dat een faire analyse moeten zijn. Wat zou er geweest zijn zonder het experiment, waar was dan de groei terechtgekomen als die zich zou hebben voorgedaan? Zijn wij erin geslaagd om met bijvoorbeeld de voorzieningen tegen verslaving die in de Holland Casinostructuur kunnen worden getroffen, de behoefte op zo'n manier te kanaliseren dat de uitwassen worden tegengegaan? Dat zullen ongeveer de parameters van de evaluatie zijn. Ik dacht dat dit ook goed strookte met de achterliggende gedachte bij de heer Dölle.

De heer **Dölle** (CDA): Die gedachte was geassocieerd met de andere gedachte dat dit type evaluatie nauwelijks verifieerbaar en falsifieerbaar is vanwege twee elementen die daarbij een rol spelen. Dat zijn de behoefte op internet en het aantal illegale spelers. Dat maakt het zo ontzettend moeilijk, afgezien van procesintrinsic evaluaties,

om te spreken van een mislukt experiment. Je kunt namelijk niet bewijzen dat het mislukt is, omdat er die onbekende factor behoefte is.

Minister **Hirsch Ballin**: Over de behoefte zijn prognoses gemaakt. De doelstelling is dat de behoefte op zo'n manier wordt gekanaliseerd, dat de wind uit de zeilen wordt genomen van de oncontroleerbare, zonder verslavingspreventie optredende aanbieders die her en der uit het buitenland komen. Wij willen niet dat de situatie van een ongereguleerd en ongecontroleerd aanbod van gokken op het internet, zonder dat er barrières zijn tegen verslaving, witwassen of frauduleuze praktijken, zich voortzet. Als wij erin slagen om die tijdens de wind uit de zeilen te nemen en het aanbod te verleggen in de richting van het experiment via Holland Casino en mogelijk in de toekomst ook via andere instanties die wél voorzieningen tegen witwassen, fraude en verslaving hebben, dan heeft dat experiment een goed resultaat opgeleverd. Wij hebben de voorwaarde daarvoor gecreëerd. Het feit dat het niet theorie maar ook praktijk is, vormt een goede en consistente motivering indien wij nogmaals aan EU-Commissaris McCreevy of wie dan ook moeten uitleggen waarom wij dit beleid op deze manier verder hebben ontwikkeld.

De punten van de heer De Vries liggen voor een deel in het verlengde van hetgeen ik net zei over de Europeesrechtelijke benadering. Hij heeft terecht gesproken over het tegengaan van verslaving en het aanbieden van voorzieningen daarvoor. Ik zeg graag toe dat dat punt inderdaad expliciet aan de orde komt in de evaluatie van het experiment. Over de aansturing van Holland Casino heb ik duidelijk gemaakt dat wij inderdaad die aansturing op een aantal punten hebben moeten effectueren. Er zijn discussies geweest over reclame en dergelijke. Ik heb zojuist duidelijk gemaakt onder welke randvoorwaarden Holland Casino de uitvoering van het experiment op zich mag nemen. Uit ervaring weten wij dat wij waar nodig kunnen bijsturen. Ik zeg graag toe dat wij dat in het oog zullen houden bij de uitvoering van het experiment.

Ik hoop de vragen te hebben beantwoord en dat het oordeel van de Kamer zodanig zal zijn dat wij met deze combinatie van een gecontroleerd experiment van handhaving en een consistente benadering uit Europeesrechtelijk oogpunt aan de slag kunnen.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**: Van de zijde van de fracties van het CDA, de VVD en de SP wordt gevraagd om stemming over het wetsvoorstel. Mij is nu al aangekondigd dat om hoofdelijke stemming zal worden verzocht. Deze zal volgende week dinsdag plaatsvinden.

**

*B

!Vereenvoudiging vergunningen!

Aan de orde is de voortzetting van de behandeling van:

- het wetsvoorstel Rijksbrede aanpassing van regels omtrent de reductie en vereenvoudiging van vergunningen teneinde de regeldruk te verminderen (Verzamelwet vereenvoudiging vergunningen) (30959).

De beraadslaging wordt hervat.

*N

Staatssecretaris **Heemskerk**: Voorzitter. Ik feliciteer de heer Asscher met zijn maidenspeech in deze Kamer. Het doet mij deugd, zeker in mijn hoedanigheid van staatssecretaris van Economische Zaken, dat een ondernemer met zo veel publieke nevenactiviteiten in Amsterdam in de Eerste Kamer zit. Volgens mij heeft de familie Asscher in die stad buitengewoon nuttige en goede werkzaamheden verricht. De heer Asscher eindigde met een zeer aansprekend credo. Hij zei een samenleving te wensen die uitgaat van vertrouwen en die het niet nodig maakt voor bijna elke handeling een vergunning te vragen. Daartoe zal hij in deze Kamer regelgeving en wetten toetsen. Dat is een prachtige samenvatting van hetgeen in het coalitieakkoord staat. In goed Nederlands heet dat een "high trust"-benadering. Uitgangspunten daarbij zijn vertrouwen, waarbij er streng gestraft mag worden als dat geschaad wordt, en merkbaar minder regeldruk.

De heer Asscher verwijt mij dat ik wellicht een weinig ambitieuze staatssecretaris ben. Mij wordt veel verweten, maar gebrek aan ambities hoor ik niet zo vaak noemen. Mijn voorganger die dit wetsvoorstel voor een belangrijk deel heeft vormgegeven, kan men een gebrek aan ambitie allerminst verwijten. Dit kabinet is buitengewoon ambitieus. Waar het vorige kabinet gestopt is, gaan wij opnieuw 25% reduceren. Hierbij stellen wij de problemen van ondernemers en merkbare maatregelen voorop. Wij halen niet alles overhoop, maar behouden een heleboel dingen uit de aanpak van het vorige kabinet die goed waren. Ik noem kwantitatieve, meetbare doelstellingen en het college van Actal, dat een kritische waakhond is en blijft en af en toe dingen zegt waarmee het kabinet niet altijd blij is. Wij gaan niet dweilen met de kraan open, maar werken met een bedrijfseffectentoets, waarin alle nieuwe maatregelen worden meegenomen.

Aan de dingen die wij behouden, voegen wij een aantal zaken toe, zoals een belevingsmonitor. Ondernemers worden actief benaderd en geënuquêteerd over hun beleving. Wij gaan ook de nalevingskosten meten. Wat kost het een bedrijf om aan de regels te voldoen? Daarnaast zetten wij zwaar in op samenwerking met andere overheden en toezichhouders. Een van de eerste dingen die collega De Jager en ik samen hebben gedaan, is het samenvoegen van de twee directies die bestonden, een bij Economische Zaken en een bij Financiën. Deze directies bleken in hoge mate aan hetzelfde te werken. Wij kregen dubbele nota's met slechts een andere oplegger. Wij hebben gekozen voor één

directie, de Regiegroep Regeldruk. De koppeling met de begrotingscyclus die het vorige kabinet hanteerde, wordt in stand gehouden. De minister-president zit de Ministeriële Stuurgroep Regeldruk voor. Op alle niveaus toont het kabinet zich dus betrokken.

De Kamer heeft gevraagd in hoeverre de lex silencio positivo past in het wetsvoorstel. Voordat ik inga op het voorstel zelf, zal ik deze vraag beantwoorden. Daarna zal ik de rol van de gemeenten aan de orde stellen en vervolgens de overige vragen beantwoorden. Eerlijk gezegd wist ik niet dat de heer Terpstra reeds in 2004 de lex silencio positivo te berde heeft gebracht. Volgens mij gaat het hierbij om een Spaanse uitvinding. In goed Nederlands betekent het "geen nieuws, goed nieuws". Zoals ook blijkt uit het coalitieakkoord, ambieert dit kabinet een ruimere toepassing van de lex silencio positivo. In december 2007 is het kabinetsstandpunt hierover naar de Eerste en de Tweede Kamer toegestuurd. Als de Eerste Kamer dit wetsvoorstel aanvaardt, blijven er nog steeds vergunningstelsels over.

Men kan hierbij drie "smaken" onderscheiden, allereerst vergunningen die men kan omzetten in algemene regels. Hierbij wordt het vergunningensysteem geschrapt. Daarnaast kan men vergunningen hebben waarmee zorgvuldig dient te worden omgesprongen. Deze worden toegewezen. De laatste categorie is een vergunning die men vanzelf ontvangt zodra er een termijn is verstreken waarin men niets heeft vernomen. Tussen de tweede en de derde categorie zit wel een duidelijk onderscheid. Zo komt de bouw van een kerncentrale niet direct in aanmerking voor de lex silencio positivo. Het verstrekken van een vergunning moet in dit geval immers zeer zorgvuldig overwogen worden. Daarentegen is het onproblematisch om een vergunning voor een zomercamping te verlenen volgens het principe "geen bericht, goed bericht". Komende zomer worden de resultaten verwacht van de peilingen van de departementen over deze aanpak.

Met de Verzamelwet vereenvoudiging vergunningen wordt een aantal vergunningen en wetten ingetrokken. Dat doen wij niet zo vaak, in dit huis noch in de Tweede Kamer. Het is de kunst van het loslaten. Dankzij deze verzamelwet hoeven er bijna 70.000 minder vergunningen worden aangevraagd, worden de administratieve lasten met ruim 2,6 mln. verminderd en geven burgers en bedrijven bijna 4 mln. minder aan leges uit. De Tweede Kamer heeft dit voorstel in juni 2007 aangenomen. Het is nu januari 2008. Dat is natuurlijk toch wel weer een redelijke termijn, maar ik hoop dat wij er vanavond uitkomen.

De heer Asscher leek mij een beetje te verwijten dat er volgens hem in de sommetjes sprake was van een staatsrechtelijk mosterd na de maaltijd. Boeken wij al cijfers in die wellicht pas via deze wet tot stand komen? Nee, dat doen wij niet. Wij doen het staatsrechtelijk heel zuiver. Ik ben dol op sommetjes, dus ik maak de som nog even voor de heer Asscher. In 2005 is het gehele rijksvergunningensysteem doorgenomen. Gebleken is dat er ruim 1000 stelsels waren. Voor die 1000

stelsels werden jaarlijks bijna 3 miljoen vergunningen afgegeven. Ik tel de kentekenbewijzen, de APK-vergunningen en de rijbewijzen even niet mee, want dat zijn er nog eens 11 miljoen. Wij hadden dus bijna 3 miljoen vergunningen in 1000 stelsels. In de doorlichting is bepaald dat ruim 20% van die stelsels geschrapt kan worden alsmede 40% van de vergunningen. Van dat deel is nu 70 à 80% gerealiseerd. Met deze wet komt er nog eens bijna 5% bij. Ik rond af: 67.000 vergunningen op 1,2 miljoen.

De heer Asscher vroeg naar de horecaondernemer die met veel wetten en inspecties te maken heeft en hier zo weinig van merkt. Ik heb deze week daarover nog een rapport van EIM op de nieuwjaarsbijeenkomst van het Actal in ontvangst genomen. EIM heeft nagekeken wat er allemaal aan regelgeving aankomt voor ene heer Bakker met een broodjeszaak en ene heer Pietersen met een fietswinkel. Dat is veel, maar ik benadruk dat wij zo veel mogelijk doen om de regeldruk merkbaar te verminderen, al zal Nederland nooit een grote regelvrije zone worden. Wij hebben een klein land en wonen daarin met veel mensen. Zij stellen strenge eisen op het terrein van veiligheid en sociale voorwaarden. Daar heb je regels voor nodig. Ik wil ondernemers dus niet de valse hoop bieden dat zij nooit meer met een regel te maken zullen hebben. De horecaondernemer blijft met maatregelen te maken hebben, al proberen wij alles zo praktisch mogelijk in te vullen. Zo wordt er in 2009 een omgevingsvergunning ingevoerd. De algemene plaatselijke verordening is voorts aangepast en biedt een goed resultaat. Bovendien is getracht om de Drank- en Horecawet te vereenvoudigen. Wij gaan hiermee door. Denk ook aan de terrasvergunningen en aan geïntegreerd toezicht op horecabedrijven. Wij hebben zelfs complimenten mogen ontvangen van de Koninklijke Horeca Nederland. Dat is een onverdachte bron.

Mevrouw Sylvester vroeg of wij de reductie en vereenvoudiging van vergunningen evalueerden. Het antwoord daarop is ja. De resultaten van de geschrapte of de vereenvoudigde vergunningen zullen in de voortgangsrapportage in het Programma Regeldruk Bedrijven staan, die twee keer per jaar verschijnt.

De heer Terpstra vroeg of het doorlichten van regels per bedrijfstak wenselijk is. Ook daarop is het antwoord ja. Ik denk dat wij van regeldruk praktische voorbeelden moeten hebben, ook kwantitatief. Die verzinnen wij niet alleen maar achter deze tafel; er zijn mensen voor nodig die met de uitwerking van de regels te maken hebben. Zo heb ik een commissie gestart die kijkt naar de regeldruk in de bouw, onder voorzitterschap van mevrouw Sybilla Dekker. Wij zijn ook bezig met regeldruk binnen de transportsector; dat doet de heer Noordzij. Het plan van aanpak "Regeldruk bedrijven" bevat een werkprogramma met zo veel mogelijk concrete maatregelen.

Deze commissies zullen over enkele maanden met hun eindrapportage komen. Ook zij moeten weer lijsten en voorbeelden geven waarmee zij laten zien hoe goedbedoelde

regelgeving in de praktijk buitengewoon complex kan uitpakken of een opeenstapeling vormt. Zo wordt zichtbaar waar wij verder kunnen vereenvoudigen. Andere sectoren in het werkprogramma waarmee wij doorgaan, zijn de metaalsector en de zorginstellingen. Specifieke aandacht gaat uit naar het midden- en kleinbedrijf, bijvoorbeeld naar de aanpak van de certificering en normalisatie, zodat deze minder belastend wordt voor het mkb. De procedures rond het aanbesteden proberen wij mkb-vriendelijker in te richten. De zelfstandigen zonder personeel worden een specifieke doelgroep binnen de aanpak om merkbaar minder regeldruk voor bedrijven te bereiken.

Het is niet mogelijk om een experiment te starten waarbij voor wetten het vergunningstelsel tijdelijk wordt afgeschaft, want de wet is de wet. Wel nemen wij zo veel mogelijk concrete maatregelen om de regeldruk voor mkb-bedrijven en voor zzp'ers te verminderen.

De heer Van den Berg vroeg tevens of het niet mogelijk is om standaardsituaties door middel van algemene regels af te dekken en complexe situaties door middel van een vergunning. Ook daarop is het antwoord "ja". Voor standaardgevallen volstaan algemene regels en voor complexe situaties is inderdaad de vergunning het meest geschikte instrument. Bijvoorbeeld het milieubeleid is op deze principes gebaseerd. Voor de standaardsituaties geldt het activiteitenbesluit, waarin de algemene regels zijn opgenomen, en voor de complexe inrichtingen geldt een milieuvergunning. Op termijn zal die overigens opgaan in de omgevingsvergunning; ook daarbij proberen wij dus te komen tot één vergunning.

Bijna alle vier sprekers vroegen aandacht voor de regeldruk bij de gemeenten. Ook daarvoor is een commissie aan de slag gegaan, onder leiding van de heer Wallage. Als je bij gemeenten komt, zeggen zij vaak dat het Rijk voor zo veel regels zorgt; het Rijk geeft vaak weer de schuld aan de gemeente, die het allemaal zo ingewikkeld maakt. Het belangrijkste is dat wij hierover in ieder geval met elkaar blijven praten. Morgenmiddag zit ik bijvoorbeeld met een groot aantal wethouders Economische Zaken van de 31 grootste gemeenten aan tafel. Bij zo'n gelegenheid zitten zij een beetje tegen elkaar op te bieden: de een heeft het nog efficiënter of nog ondernemersvriendelijker via één loket geregeld heeft dan de ander. Vaak verlaten zij zo'n zaal met nog meer ambities, omdat zij van die goede voorbeelden van elkaar hebben geleerd. Ook de VNG is actief. Zij heeft haar model van de Algemene Plaatselijke Verordening gedereguleerd. De VNG gaat dit ook doen met andere modelverordeningen, bijvoorbeeld de ventvergunning.

Met het plan van aanpak "Regeldruk bedrijven" doen wij er ook vanuit het Rijk zo veel mogelijk aan om gemeenten te stimuleren. Wij zetten daarvoor verschillende instrumenten in. Wij hebben natuurlijk het bestuursakkoord, waarin afspraken zijn gemaakt. Wij zetten daar ook wat geld tegenover: de voucherregeling. Via deze regeling kunnen gemeenten een bureau inhuren om

hen te helpen bij het doorlichten van hun plannen. Eind 2007 hadden ongeveer 200 gemeenten al een beroep gedaan op die voucherregeling. Gemeenten zijn inderdaad heel belangrijk. De gemeente is vaak het eerste overheidsloket voor de ondernemer. Denk daarbij bijvoorbeeld aan het toezicht op de brandveiligheid.

Enkele gemeenten zijn echt goed bezig. Eindhoven heeft 120 vergunningstelsels teruggebracht tot 40. "Naming and shaming" behoort tot de instrumenten die wij daarvoor inzetten, maar ook: belonen. Ik ga binnenkort een taart uitdelen in de gemeente Heemskerk, mijn naamgenoot, omdat die zo vooroploopt. Staatssecretaris De Jager, met wie ik dit onderwerp samen doe, is in Goes geweest om de gemeenteraad te belonen. Zo krijg je niet alleen negatieve energie maar ook positieve energie om dienstverlening voor bedrijven te verbeteren. Er is een grote groep voorhoedegemeenten die onder leiding van de heer Wallage aan de slag gaat. Kortom, er worden tal van instrumenten ingezet om ook de gemeenten zo veel mogelijk erbij te betrekken.

De heer Van den Berg vroeg of ik bereid ben om een regiobrede afstemming van vergunningverlening te bevorderen. Als gemeenten op een aantal terreinen samenwerken, juich ik dat zeker toe. Ik kan dat natuurlijk niet afdwingen. Wel ontstaan er bovenregionale platforms om goede ervaringen uit te wisselen, bijvoorbeeld via de Kamers van Koophandel. De commissie-Noordzij is bezig om de logistiek te vereenvoudigen door de venstertijden voor bevoorrading tussen de gemeenten beter op elkaar aan te laten sluiten.

De heer Asscher gaf het voorbeeld van de gemeente Amsterdam, waar tien van de veertien stadsdelen een verschillende boomverordening hebben. Je kunt daar lacherig over doen, maar dit is een nuttig voorbeeld van hoe gemeenten dingen verschillend aanpakken omdat zij niet voldoende bij elkaar meekijken. Ik zeg hierbij toe dat ik de gemeente Amsterdam zal benaderen -- ik vermoed dat ik wethouder Asscher moet hebben -- om te vragen hoe het precies zit met die bomen. Ik weet niet of het politieke klimaat inmiddels veranderd is, want er schijnt één boom te zijn in Amsterdam die in ieder geval moet blijven staan. Een voorbeeld als dit is goed om iedereen bij de les te houden. Ik zal de gemeente Amsterdam, voor zover zij dat nog niet weet, attenderen op het feit dat verschillende deelgemeenten dit allemaal anders aanpakken.

Overigens wil ik de gemeente Amsterdam ook prijzen, bijvoorbeeld op het gebied van de horeca. In Amsterdam bestaat het project Horeca 1, waarbij ondernemers in de horeca direct op internet kunnen zien welke vergunningen zij nodig hebben. Ook wordt het aanvragen en afhandelen van zo'n vergunning via internet in steeds meer gevallen mogelijk. Amsterdam maakt dus werk van dienstverlening aan en merkbaar minder regeldruk voor bedrijven.

Dit kabinet en deze staatssecretaris hebben een buitengewoon grote ambitie om merkbaar minder regeldruk voor bedrijven te creëren. Wij gaan door op de slotstand van het voorgaande

kabinet. Er moet weer 25% vanaf. De systematiek die goed gewerkt heeft, waar wij internationaal voor geprezen worden, behouden wij. Er worden een aantal extra elementen aan toegevoegd. De heer Van den Berg of de heer Terpstra vroeg of het verminderen van de regeldruk wel in gezamenlijkheid ging. Het woord "samen" is mij dierbaar. Het betekent dat het debat niet alleen gevoerd moet worden met de woordvoerders van Economische Zaken, die er misschien alert op zijn, maar ook met andere departementen. Het betekent ook dat het debat in de Eerste zowel als in de Tweede Kamer gevoerd moet worden, want amendement die erbovenop gedaan zou worden, zou leiden tot extra regeldruk. Bovendien zijn de bedrijven broodnodig om ons te blijven laten voelen hoe wellicht goedbedoelde regelgeving in de praktijk volstrekt onpraktisch kan uitpakken. Ik zie zeer uit naar verdere debatten met collega's over de vraag of de vormgeving van de regelgeving zo efficiënt en praktisch mogelijk is ingericht.

*N

De heer **Asscher** (VVD): Voorzitter. De geachte afgevaardigde Van den Berg van de SGP-fractie vroeg zich af of de heer Terpstra mij wellicht rechts ging inhalen. Degenen die goed geluisterd hebben naar mijn credo, weten dat ik daar geen enkel bezwaar tegen zou hebben en dat ik hem daarvoor alle ruimte biedt.

Na mijn speech feliciteerde de staatssecretaris mij en zei: u bent de eerste die mij een gebrek aan ambitie verwijt. Ik wilde echter alleen de lat hoog leggen om de staatssecretaris en het kabinet te stimuleren. Hij zei verder dat mijn credo helemaal past bij het grote vertrouwen dat in het coalitieakkoord wordt uitgesproken in de burger. De staatssecretaris zal echter wel begrijpen dat het vertrouwen van de VVD-fractie in dit kabinet niet als groot kan worden omschreven, maar als gemiddeld.

De staatssecretaris heeft met een groot aantal voorbeelden laten zien hoezeer hij en zijn collega's hun best doen en hoe de gemeenten hiermee omgaan. Ik vind het natuurlijk prachtig dat hij de gemeente Amsterdam en de mij bekende wethouders op enkele omissies wil wijzen. Het is dan ook met grote vreugde dat ik zeg dat de VVD-fractie er blijkbaar in is geslaagd deze staatssecretaris te stimuleren. Ik beschouw dit als het moment waarop het kabinet de goede weg is ingeslagen. Mijn fractie steunt dit wetsvoorstel dan ook van harte.

*N

Mevrouw **Sylvester** (PvdA): Voorzitter. Ik bedank de regering namens de fracties van de PvdA en D66 voor haar beantwoording in eerste termijn.

De heer Asscher zegt de lat hoog te willen leggen. Ik kan mij voorstellen waarom hij naar deze beeldspraak grijpt. Hij zit inmiddels in het bestuur van het Olympisch Stadion. Mijn fracties vonden de beantwoording van de staatssecretaris namelijk bijzonder aardig. Zo zei hij dat het aantal regels in

deze regeerperiode met 25% wordt verminderd en dat op alle niveaus aandacht zal worden geschonken aan deze problematiek. Verder zullen de resterende vergunningen gaan vallen onder de "lex silencio positivo", hetgeen betekent dat een aantal vergunningen omgezet wordt in algemene regels, dat vergunningen zorgvuldig worden toegewezen en dat men in principe een vergunning toegewezen heeft gekregen als men niets heeft gehoord. Dat laatste gaat natuurlijk niet op in het geval van een kerncentrale, maar dat snapt iedereen!

Ik beklemtoon dat de fracties van de PvdA en D66 voluit instemmen met het wetsvoorstel. Ik wens de regering dan ook succes met haar beleid. Wij delen immers allemaal het doel van het wetsvoorstel: het afschaffen van overbodige regels.

*N

De heer **Terpstra** (CDA): Voorzitter. Ik ben de staatssecretaris voorlopig eeuwig dankbaar voor zijn beantwoording.

In mijn uitgebreide eerste termijn heb ik als norm voor de beoordeling van de staatssecretaris de vraag geformuleerd of dit wetsvoorstel het begin is van zijn bemoeienis met vergunningen of het einde. Hij heeft duidelijk gemaakt dat het het begin is. Hij begint dus vanaf dit moment aan zijn vliegende doorstart.

Ik vind de driedeling in de verlening van vergunningen -- de omzetting in algemene regels, verlening en de "lex silencio positivo" -- een geweldige gedachte. Ik ga thuis zeker vertellen dat een idee van mij uit 2004 nu eindelijk is gerealiseerd, want dat komt bijna nooit voor.

Ook het omzetten van milieuregels in omgevingsvergunningen is positief. De gedachte om per bedrijfstak te werken steun ik. Ik heb overigens inmiddels van de staatssecretaris begrepen dat mijn motie onuitvoerbaar is. Ik houd haar dan ook aan. Verder vind ik de aanpak per commissie een positief punt. Ik hoop dat er heel veel uit mag komen. Veel succes!

*N

De heer **Van den Berg** (SGP): Voorzitter. De staatssecretaris eindigde zijn bijdrage met een soort hommage aan dit kabinet. Over zichzelf zei hij dat hij een staatssecretaris is die absoluut op een enthousiaste wijze de kar wil trekken en zijn departement wil leiden. Het merkwaardige in de politiek is dat politici zichzelf altijd op de borst kloppen. In dit geval was dat niet nodig geweest, want ik had het willen doen. Met andere woorden: de staatssecretaris had beter even kunnen wachten, want dan zou ik hetzelfde hebben gezegd. Maar bij dezen: hartelijk dank voor de beantwoording.

Ik heb begrepen dat de twee commissies over enkele maanden gereed zijn met de fundamentele verkenning. Wij zijn zeer benieuwd hoe dat zal gaan en wat eruit zal komen. Het is fijn dat de brede doorlichting van vergunningen aan de orde is; niet alleen gericht op het schrappen van

administratieve verplichtingen, maar gebaseerd op het uitgangspunt dat er ruimte moet komen voor eigen initiatief en voor vertrouwen in plaats van dat de ondernemer met wantrouwen wordt benaderd. Ik ben blij met deze toezegging. Dit geeft moed en het is goed voor onze samenleving en voor de ondernemers. Ik vind dat wij een plezierig en positief debat hebben gehad. Graag tot de volgende keer met deze staatssecretaris.

Ik heb de opmerking gemaakt dat de heer Terpstra de heer Asscher rechts had ingehaald. Ik zou dat niet als SGP'er gezegd durven hebben, maar omdat ik mede namens de fractie van de ChristenUnie het woord voerde, had ik die vrijmoedigheid wel. Vandaar deze opmerking.

*N

Staatssecretaris **Heemskerk**: Voorzitter. Ik dank de leden voor hun inbreng. Tegen de heer Van den Berg zeg ik: ik wilde niet de indruk wekken dat ik mijzelf op de borst stond te kloppen. Wel wilde ik laten blijken dat het kabinet ambities heeft. Ik was blij dat hij zei dat hier een enthousiaste staatssecretaris staat. Het onderwerp administratieve lasten of regeldruk werd de laatste jaren nogal klagerig en kwantitatief behandeld. Ik zou dat graag willen veranderen. Wij blijven meten, maar het debat moet niet alleen over kwantiteit gaan, maar ook over de kwaliteit van de uitwerking van de regelgeving. De inzet is dat dit niet alleen klagerig gebeurt, maar dat het ook gaat leiden tot enthousiaste wethouders, waar dan ook in het land, staatssecretarissen en ministers, die de publieke dienstverlening zo goed mogelijk willen maken.

Ik dank de heer Asscher voor de steun en voor het vertrouwen. Of het nu high trust of medium trust is; zolang het maar geen motie van wantrouwen wordt.

De beraadslaging wordt gesloten.

Het wetsvoorstel wordt zonder stemming aangenomen.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

*B

!Jeugdzorg!

Aan de orde is de voortzetting van het **themadebat Jeugdzorg** in het kader van de behandeling van **het wetsvoorstel Vaststelling van de begrotingsstaat van de begroting van Jeugd en Gezin (XVII) voor het jaar 2008 (31200-XVII)**.

*N

Minister **Rouvoet**: Voorzitter. Ik dank de woordvoerders voor hun bijdragen aan het themadebat over jeugd- en gezinsbeleid. Vaak voeren wij in dit huis debatten naar aanleiding van concrete wetsvoorstellen. Het bevalt mij dat wij het debat deze avond wat breder kunnen voeren en dat

hierbij ook de achterliggende vragen op het beleidsterrein Jeugd en Gezin aan de orde kunnen komen.

Ik zal uiteraard zo goed mogelijk proberen in te gaan op alle betogen, beschouwingen en concrete vragen. Omdat een aantal inleidingen ook een wat beschouwend karakter had, kunnen sommige meer concrete invullingen wellicht in een later stadium schriftelijk in detail worden beantwoord. Enkele woordvoerders hebben al aangegeven dat zij daartegen geen bezwaar hebben. Ik richt mij nu op de hoofdlijnen, maar zal proberen zo veel mogelijk concrete vragen direct mee te nemen.

Ik begin mijn betoog met een algemene inleiding over de context waarin jeugd- en gezinsbeleid plaatsvindt. Daarna zal ik kort ingaan op het programmaministerie, omdat daarover enkele vragen zijn gesteld. Vervolgens ga ik in op de Wet jeugdzorg, het stelsel, de evaluatie ervan en alles wat hiermee samenhangt. Daarna volgen de lokale thema's zoals de Centra voor Jeugd en Gezin, het Elektronisch Kinddossier, preventie enzovoort. In het blok provinciaal dat volgt, komen punten aan de orde als het recht op jeugdzorg, wachtlijsten, bestrijding van de bureaucratie, de LVG-problematiek en die van maatschappelijk werkers. Omdat meerdere sprekers vragen hebben gesteld over de pleegzorg, zal ik daarop apart inzoomen. Ten slotte zal ik nog wat losse vragen beantwoorden die ik niet onder andere kopjes kon onderbrengen maar die wel relevant zijn.

Toen ik, nu bijna een jaar geleden, aantrad als minister voor Jeugd en Gezin, heb ik voor mezelf stilgestaan bij een aantal meer fundamentele vragen. Wij hadden in het coalitieakkoord een aantal concrete afspraken gemaakt over de zaken die wij op dit terrein wilden realiseren. Toch vond ik het nodig om daarnaast wat fundamentele vragen aan mijzelf te stellen. In wat voor maatschappelijke omgeving vindt het jeugd- en gezinsbeleid de komende jaren plaats? Hoe is de maatschappelijke situatie? Waar staan wij als samenleving? Staan de vraagstukken en problemen op het gebied van Jeugd en Gezin op zichzelf, of maken zij deel uit van een bredere problematiek? Voordat ik aan de slag ging met concrete maatregelen, wilde ik zicht krijgen op dit soort vragen. Ook in de bijdragen van enkele sprekers heb ik analyses gehoord. Ik denk aan de bijdrage van de heer Kuiper, waarin hij ons een vrij uitvoerige analyse gaf van de samenleving en de omgeving waarin het jeugd- en gezinsbeleid wordt gevoerd. Mevrouw De Vries had het over de geschiedenis van het gezin en de ontwikkelingen erbinnen. Anderen hadden weer andere analyses. Ik heb daarbij veel gehoord dat waar is. Het is duidelijk dat wij het over meer moeten hebben dan alleen de knelpunten in de instituties en de infrastructuur. Wij moeten het over meer hebben dan alleen de wachtlijsten en problemen binnen organisaties.

Het beleidsterrein Jeugd en Gezin raakt ook het meer fundamentele debat over waarden en normen en over morele instanties. Het gezin en de opvoeding zijn bij uitstek moreel geladen. Het gezin

is geen eiland, maar functioneert binnen een samenleving. Gezin en samenleving beïnvloeden elkaar.

Ik herinner mij dat ik in december de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties mocht toespreken. In dat verband heb ik verwezen naar de uitspraak van Confucius dat de samenleving floreert als het goed gaat met het gezin. Daartussen is sprake van een wisselwerking.

Sporen van die gedachtegang zijn te vinden in het coalitieakkoord. Daarin is opgenomen dat de kracht en de kwaliteit van de samenleving worden bepaald door onderlinge betrokkenheid. Het gezin is daarvoor een belangrijke bron. Daarom wil dit kabinet een gezinsvriendelijk beleid voeren. Wij zien de grote waarde die is gelegen in een goed functionerend gezin in verband met het voorleven en overdragen van fundamentele waarden en normen.

Het Internationale Verdrag inzake de Rechten van het Kind ligt ten grondslag aan mijn beleidsprogramma. Daarin staat zelfs dat het gezin "the basic community in society" is. Om deze redenen is jeugd- en gezinsbeleid een speerpunt in het kabinetsbeleid. Ook de komst van het programmaministerie heeft daarmee te maken.

Dit is niet het enige speerpunt. Er zijn meer belangrijke zaken die het kabinet op de agenda heeft gezet, zoals het bieden van ontplooiingskansen voor moeilijke groepen, als het enigszins kan ook via arbeidsparticipatie. Ik zal niet ontkennen dat er een spanning kan zitten tussen de verschillende doelstellingen. Enerzijds gaat het dan om een goed gezinsvriendelijk beleid en de ondersteuning van gezinnen, anderzijds om de behoefte mensen te steunen in hun wens tot ontplooiing, met gebruikmaking van de talenten die zij hebben ontvangen en waarmee zij zouden willen participeren, ook op de arbeidsmarkt.

Ik kan mij niet zo goed vinden in de suggestie die in de woorden van de heer Kuiper besloten lag dat wij een situatie terecht zouden komen waarin het gezin als een soort arbeidspool zou worden beschouwd. Ik begrijp wel waarom hij dit aan de orde heeft gesteld. Dat heeft te maken met de spanning die men tussen een en ander kan signaleren, maar ik hoop door in herinnering te roepen wat wij over de intrinsieke waarde van het gezin in het coalitieakkoord hebben afgesproken de vrees weg te nemen dat wij het gezin inderdaad zo zouden beschouwen.

Juist vanwege de relevantie van de samenlevingscontext voor een effectief jeugd- en gezinsbeleid geef ik in mijn programma ook veel aandacht aan de jeugdcultuur. Die kunnen wij op twee manieren opvatten. In negatieve zin gaat het dan om uitwassen, om wat er fout gaat en wat bedreigend is voor de gezondheid en voor het opgroeien van jongeren of juist voor de samenleving. Ik noem elementen als het gebruik van softdrugs of andere genotmiddelen, verslaving, maar ook excessen als comazuipen, happy slapping of breezerseks. Dergelijke verschijnselen zitten kennelijk ook vast aan aspecten van de jeugdcultuur, die in negatieve en kritische zin onderdeel uitmaken van het programma. In het

kader van de preventienota waarmee ik later dit jaar hoop te komen zullen deze zaken zeker terugkeren.

Maar ook in positieve, constructieve zin is het van belang om naar de jeugdcultuur te kijken. Ik ben niet van de afdeling die alleen maar in pejoratieve zin spreekt over de jeugd van tegenwoordig. Wij hebben ook heel positieve aanknopingspunten om gebruik te maken van elementen van de jeugdcultuur en om aan te haken bij de stijl, gewoonten, muziek en manier van communiceren van jongeren met het oog op hun participatie. Op die manier laten wij jongeren ook merken dat zij ertoe doen en dat wij het jeugdbeleid niet buiten hen om gestalte willen geven.

Het is ook van belang dat wij dieper peilen als het gaat om de toename van de vraag naar jeugdzorg. Overigens is dit in bredere zin aan de orde. Dit heeft ook iets te maken met het peilen van de ontwikkelingen in onze samenleving. Ook bij de Wajong, de AWBZ, in het speciaal onderwijs en de jeugdzorg zien wij de noodzaak om verder te kijken en ons af te vragen welke factoren hierbij een rol spelen. Dat is dus meer dan een financieel-technisch of een institutioneel debat over wachtlijsten. Het gaat dan ook om de vraag wat in onze samenleving aan de orde is, waardoor deze vraag naar gespecialiseerde jeugdvoorzieningen over de volle breedte zo toeneemt. Wij hebben hiernaar enig onderzoek laten doen en daarbij de vraag gesteld of wij dit nog zouden moeten verdiepen, speciaal toegespitst op de jeugdzorg. Ik wil die discussie wel in beeld houden, ook als wij spreken over wachtlijsten. Ja, wij moeten spreken over de noodzaak om meer te investeren in financiële zin, maar wij moeten ons ook richten op de onderliggende vraag waar nu precies de knop van de kraan zit, die wij het liefst zouden dichtdraaien. En dan stuit je op factoren zoals de in het TNO-rapport aangereikte: de complexiteit van de samenleving, veranderde patronen en een veranderende samenstelling van gezinnen. Het fenomeen van het eenoudergezin is absoluut relevant, ook voor wat er in de jeugdzorg gebeurt. Ook de multiculturele samenleving is in dit verband een factor. Wij moeten niet alleen bekijken hoe wij kunnen dweilen, het gaat er ook om waar het water vandaan komt. Daar zullen wij ons dan ook rekenschap van moeten geven bij het uitzetten van ons beleid.

Dit brengt mij op de rol van de overheid bij gezinsbeleid. De heer Thissen heeft terecht gesignaleerd dat jeugdbeleid en de problemen met de jeugd steeds meer een maatschappelijk en politiek onderwerp geworden zijn. Het is wel goed om voor ogen te houden dat opvoeding primair een verantwoordelijkheid van de ouders is; mevrouw Duthler wees hier terecht op. De taak van de overheid is inderdaad principieel begrensd, als het gaat om wat er in een gezin gebeurt. Je zou kunnen zeggen dat er in de ideale situatie geen minister voor Jeugd en Gezin nodig is, maar dan is er eigenlijk helemaal geen overheid nodig, omdat het allemaal vanzelf goed gaat. Maar helaas moeten wij constateren dat de situatie niet ideaal is en dat het

niet vanzelf goed gaat. Helaas, niet alle ouders kunnen op eigen kracht uit de voeten met de opvoeding van hun kinderen; zij stuiten op problemen waar zij met behulp van hun eigen netwerk, van de mensen in hun eigen omgeving niet meer uit komen. Helaas, niet alle gezinnen functioneren naar behoren. En helaas, niet alle kinderen vinden thuis een omgeving waar zij gezond en veilig kunnen opgroeien.

Wanneer komt dan de overheid in beeld? Terughoudendheid blijft wat mij betreft wel het uitgangspunt, vanwege de principieel begrensde taak van de overheid. Maar met verwijzing naar internationale verdragen, zoals het VN-verdrag inzake de rechten van het kind, zeg ik erbij dat de overheid ook het recht en in bepaalde omstandigheden zelfs de plicht heeft om in te grijpen als het niet goed gaat. Verschillende woordvoerders steunen deze lijn. Hoe grijpt de overheid dan in? Niet door zo maar verantwoordelijkheden over te nemen -- ook daarover zijn wij het eens -- maar wel door te zorgen voor een liefst sluitend aanbod van ondersteuning en zorg aan degenen die het nodig hebben en er gebruik van willen maken. Beschikbaarheid, toegankelijkheid en kwaliteit zijn hierbij de trefwoorden. Het gaat om oplopende maatregelen, het begint bij vrijwilligheid, bij preventie, maar het kan uitmonden in vormen van drang -- bemoeizucht is hier een voorbeeld van -- en in laatste instantie in dwang. De overheid laat zorg en hulp verlenen door professionals, door gekwalificeerde mensen in de jeugdzorg en de jeugdgezondheidszorg die hun vak verstaan. De overheid rust ouders, opvoeders, de omgeving van kinderen en de samenleving toe om hun verantwoordelijkheid te dragen, of zij zorgt ervoor dat zij daar na een periode van interventie of ondersteuning opnieuw toe in staat zijn. Het woord "toerusten" is voor mij cruciaal. De overheid neemt niet over, de overheid faciliteert, rust de samenleving toe, zodat de mensen hun verantwoordelijkheid kunnen nemen. In laatste instantie komt de overheid in beeld. Zij grijpt in als het echt niet anders kan en als het nodig is. Zij doet dat dan in het belang van het kind zelf of in het belang van de samenleving. Men moet er evenwel goede nota van nemen dat het woord ingrijpen door de overheid als het ware een laatste bullet in mijn betoog is. Ingrijpen staat niet voorop. Het wordt gedaan als het direct nodig is. Als dat voor het kind nodig is, moet je niet aarzelen. Dan moet je meteen ingrijpen. Hierover is ook een vraag gesteld. Moet je niet eerst het hele scala van mogelijkheden uitproberen? Nee, als het nodig is, grijp je direct in, maar dan weet je dat dat in het belang van het kind is. Nogmaals, ingrijpen staat niet voorop. Overheidsingrijpen is geen doel op zichzelf; het dient altijd het belang van het kind.

Ik zeg erbij dat wie iedere vorm van betrokkenheid van de overheid of bemoeienis van de kant van de overheid lichtvaardig afdoet als betutteling of als staatspaternalisme, wie dus dergelijke grote woorden gebruikt, maakt zich te gemakkelijk af van de maatschappelijke en politieke verantwoordelijkheid. Hij loopt ook het

risico om te berusten in een groot maatschappelijk kwaad als kindermishandeling. Dat willen wij niet. Daarom leg ik de nadruk op "primaire verantwoordelijkheid". Na die woorden volgt altijd een komma en een "maar" of "tenzij". Er zijn situaties waarin de overheid wel ingrijpt en zelfs de plicht heeft om in te grijpen, maar bij iemand achter de voordeur komen is niet een doel in zichzelf. Ik zou niet weten waarom ik zo graag, zeker niet als vertegenwoordiger van de overheid, achter de voordeur zou komen. Echter, als dat in het belang van de kinderen nodig is, schromen wij niet. En zelfs als dat nodig is, is dat ingrijpen gericht op het weer toerusten van de ouders, zodat zij zelf de verantwoordelijkheid kunnen nemen. Ter illustratie noem ik ondertoezichtstelling met uithuisplaatsing. In zo'n geval kan men naast de mogelijkheid van vrijwillige opvoedondersteuning of het volgen van een opvoedcursus, ook denken aan verplichte opvoedondersteuning. Met OTS kan de rechter de ouders opleggen om een cursus te volgen. Dan nog is die maatregel gericht op toerusting van de ouders. Als de ondertoezichtstelling aan haar doel heeft beantwoord en de uithuisplaatsing ongedaan gemaakt kan worden, kunnen ouders weer toegerust zijn en zelf de opvoeding ter hand nemen. Dat is wat ik versta onder en wat in het coalitieakkoord in bredere zin ook wel wordt aangeduid met een dienstbare overheid als een bondgenoot van de samenleving. Dat is een overheid die mensen weer wil toerusten, zodat zij hun verantwoordelijkheden kunnen nemen.

Ik noem in dit verband ook de Eigen kracht conferentie. Dat is een ander voorbeeld. Het gebeurt dat voordat iemand een indicatie krijgt van Bureau Jeugdzorg hij een actie krijgt opgelegd volgens het principe van de Eigen kracht conferentie. In sommige provincies werkt men al zo. Men zegt dan wat men eerst moet doen en op die manier versterkt men de eigen kracht en het herstellend vermogen van de mensen en hun omgeving. Deze mogelijkheid wordt dan eerst geboden alvorens tot een indicatiestelling te komen. Wat mij betreft is het uitgangspunt: zo licht als mogelijk is en zo zwaar als nodig is.

Het laatste punt van mijn algemene betoog betreft het idee dat jeugdbeleid als het even kan ook gezinsbeleid is. Helaas gaat dat niet altijd op. Ook dat is de realiteit, maar het overgrote deel van de kinderen wordt in Nederland opgevoed in gezinnen. Jeugd- en gezinsbeleid horen wat mij betreft bij elkaar. Naast de problematiek van het individuele kind en de individuele jongere, moet men daarom het belang van het gezin waaruit het kind of de jongere voortkomt in aanmerking nemen en als het kan moet de bemoeienis herstellend voor dat gezin werken.

Ik denk in dit verband ook aan de rol van de overheid voor het oplossen van problemen met een meer maatschappelijke achtergrond. Hoe is het gesteld met de opvoeding en welke rol heeft de overheid op dat punt te vervullen? Ik wil graag verwijzen naar de Gezinsnota die ik nog dit jaar hoop uit te brengen. Daarin zal dit vraagstuk in bredere zin aan de orde komen. Het leek mij

evenwel relevant om er in het kader van dit debat apart bij stil te staan. Zij houdt ook verband met de problemen die ik zojuist geschetst heb.

De heer **Thissen** (GroenLinks): Ik neem aan dat u niet bedoelt te zeggen dat het jeugdbeleid zich beperkt tot gezinsbeleid. Stel dat de overheid als ultieme remedie ingrijpt. Dan zou het niet terecht zijn om de context van het gezin of het kleiner verband waarvan het kind deel uitmaakt in aanmerking te nemen, maar de bredere context van de omgeving van de jongere niet. Zeker als kinderen ouder worden, is die bredere context van meer beslissende invloed op het gedrag van de jeugdige dan het gezinsverband waarvan hij of zij zich langzaam losmaakt volgens het natuurlijke proces. Ik hoop daarom niet dat ik uit uw redenering tot nu toe moet opmaken dat u uw ogen daarvoor sluit. Ik wijs er ook nog op dat als u vijftig jaren geleden met deze redenering was gekomen, de leerplicht nooit zou zijn ingevoerd.

Minister **Rouvoet**: Daarover kunnen wij een apart debat voeren. De heer Thissen hoeft niet te zeggen wat hij meent te bespeuren. Ik heb het er namelijk niet in gelegd. Ik heb heel nadrukkelijk gezegd dat de heer Thissen volstrekt gelijk heeft met zijn analyse. Jeugdbeleid is ook altijd gezinsbeleid. Voor de brede context heeft de heer Thissen absoluut gelijk. Het is niet beperkt tot gezinsbeleid. Wij zijn er samen van overtuigd dat dit ook niet zou kunnen.

Ik wijd nog een enkel woord aan het programmaministerie. Ik wil niet te lang blijven stilstaan bij kwesties over competenties en institutionalia. Ik heb de Tweede Kamer eind april een uitvoerige brief geschreven met de precieze portefeuillevverdeling. Daarin staat wie waarvoor verantwoordelijk is. Sinds februari ligt dit vast in het Koninklijk Besluit en is dit toegankelijk. Het is een waslijst van onderwerpen waarvoor ik als programmaminister direct verantwoordelijk ben en waarvoor ik exclusief bevoegd ben. Ik heb hiervoor dus de middelen. Ik ben hiervoor niet afhankelijk van medewerking van collega's. Ik verwijs mevrouw Duthler graag naar de brief van 27 april 2007, waarin deze lijst is opgenomen.

Als ik zeg dat ik niet afhankelijk ben van andere collega's, bedoel ik dat ik niet meer of minder afhankelijk ben dan alle collega's in de vorm van een collegiaal bestuur. Er bestaat bij bepaalde onderwerpen een onderlinge afhankelijkheid tussen de minister van Binnenlandse Zaken en de minister van Justitie. Dit geldt ook tussen Milieu en Verkeer en Waterstaat en Ontwikkelingssamenwerking, bijvoorbeeld bij internationaal milieubeleid. Deze interdependentie zit er natuurlijk altijd in. Dit geldt ook voor een programmaminister. Naast een aantal onderwerpen waarvoor je gezamenlijk optrekt of waarbij je elkaar versterkt, heb ik heel nadrukkelijk een eigen portefeuille. Ik verwijs daar graag naar.

Mevrouw Slagter vraagt of ik verantwoording moet afleggen over delen van het budget aan collega's. Dat is niet het geval. Mijn begroting is samengesteld uit artikelen die overgekomen zijn van andere begrotingen naar

mijn begroting. Ik ben zelfstandig bevoegd. De enige aan wie ik verantwoording afleg, is het parlement.

Mevrouw Slagter noemde de minister voor Jeugd en Gezin de gezinscoach van het kabinet. Ik heb eens wat zitten nadenken over deze aardige beeldspraak. Ik hecht zeer aan het instituut van de gezinscoach. Ik zie mijn rol een slagje anders, maar het komt er wel in de buurt. Ik neem een heldere eigen positie in als programmaminister. Daarnaast beschouw ik mijzelf als de gezinstoets in de Trêveszaal. Ik heb mijn eigen bevoegdheden en verantwoordelijkheden. In het verleden is veel gesproken over alle vormen van effectrapportage. Er is ook wel eens een gezinseffectrapportage voorgesteld. Die is gekomen in de persoon van de minister voor Jeugd en Gezin. Ik heb een eigen programma. Daarvoor ben ik verantwoordelijk en daarop ben ik tegenover het parlement volledig aanspreekbaar. Ik beschouw mijzelf als de gezinstoets bij alle voorstellen die in het kabinet passeren. Ik leg de voorstellen langs de meetlat van het jeugd- en gezinsbeleid. Vanuit die invalshoek lever ik waar nodig wijzigingen, voorstellen en kritiek. Dit lijkt wel een beetje op een gezinscoach, met erkenning van de eigen positie op onderwerpen van collega's, maar zeker ook van mijzelf. Ik heb het afgelopen jaar ondervonden dat de kracht van het programmaministerie ligt in het vermogen om integraliteit te bewerkstelligen. Voorheen was dit veel moeilijker.

Er zit een coördinerend aspect aan het programmaministerie, maar het is echt iets anders dan een coördinerend bewindspersoon. Een coördinerend bewindspersoon heeft vooral te maken met de verantwoordelijkheden en bevoegdheden van collega's. In mijn geval zijn deze geconcentreerd in de nieuwe functie van programmaminister. Minister Vogelaar heeft hetzelfde bij haar onderwerpen. Er zit wel een coördinerend aspect aan vast voor onderwerpen die bij collega's berusten. Dit heeft een voordeel. Heel veel collega's kunnen geen zelfstandige besluiten nemen zonder eerst met mij te overleggen. Juist vanwege de integraliteit is het van belang dat ik bijzondere betrokkenheid heb bij een groot aantal onderwerpen die niet primair bij het programmaministerie liggen maar bij ander ministeries. De kracht is dus het bevorderen van integraliteit in het jeugdbeleid. Ik heb het afgelopen jaar met veel genoegen het enthousiasme in het veld daarvoor bespeurd. Ik deel dit enthousiasme.

De heer **Thissen** (GroenLinks): Ik ga de minister niet verleiden om te citeren uit de geheime notulen van de ministerraad in de Trêveszaal. Toch wil ik weten hoe de gezins- of jeugdtoets werkt. Wat voor advies geeft de minister op het moment dat in de ministerraad een voorstel van de collega's Donner en Aboutaleb aan de orde is om een werkleerplicht voor jongeren van 18 tot 27 jaar in te voeren, met verlies van het recht op bijstand? Ik wil wel inzicht krijgen in de wijze waarop zo'n gesprek op de vrijdagochtend even verderop plaatsvindt.

Minister **Rouvoet**: Dat voorstel is door de heer Aboutaleb en mijzelf aan de Kamer gestuurd. Dat was volgens de afspraak van het coalitieakkoord om te werken aan een leerwerkplicht. Die afspraak is van belang omdat wij niet het risico willen lopen dat mensen eindelijk thuis op de bank zitten. Dit is een belangrijk instrument in dat verband. Het debat over dit voorstel gaat het kabinet aan met de Kamer. Er moet ofwel een leertraject gevolgd worden door jongeren ofwel er wordt door die jongeren gewerkt. Over de vraag of het een goed instrument is, kan men verschillend denken. Daar is het politieke debat voor. In het kader van de verschillende doelen die wij op het oog hebben, waaronder het tegengaan van inactiviteit onder grote groepen jongeren, heeft het kabinet echter voor dit instrument gekozen.

Ik kijk vanuit mijn verantwoordelijkheid voor jeugd en gezin voortdurend naar voorstellen van collega's, op welk terrein dan ook. Ik bekijk dan of daarin voldoende het aspect van de prioriteit voor jeugd- en gezinsbeleid tot uitdrukking komt. Er zijn weinig onderwerpen te noemen waarbij het aspect helemaal niet aan de orde komt. Andere ministers leggen vanuit hun eigen verantwoordelijkheid de toets aan of mijn voorstellen doelen dienen op hun terrein. Ik doe dat voor het jeugd- en gezinsbeleid. Dat gaat van kinderrechtenbeleid tot gezinsondersteuning en onderwerpen die daaraan raken.

Bij mijn programministerie gaat het erom dat het zichtbaar maakt dat jeugd en gezin in een integrale en inhoudelijke benadering centraal worden gesteld. Dat moet institutionele, departementale en organisatorische belangen overstijgen.

Mevrouw **Slagter-Roukema** (SP): De minister gaf als antwoord op een van mijn vragen dat hij zich niet tegenover zijn collega's hoeft te verantwoorden over het geld. Geld is één ding, wat je ermee doet is echter een ander ding. Ik ben nog steeds op zoek naar de positie van de minister in het kabinet. Elke minister voert immers zijn eigen beleid. Ik moet steeds denken aan de positie van excuustruus: er is een minister voor Jeugd en Gezin, dus wij hoeven er niet meer naar te kijken. Dat zal niet het geval zijn. Gaat het kabinet echter af en toe om tafel zitten om te bezien hoe het met de jeugd gaat? Praat de minister met minister Klink over de jeugd ggz, nu die voor een deel is overgeheveld? De minister had daar toch een grotere stempel op kunnen drukken? Of is het geven en nemen oftewel onderhandelen? Een gezinscoach moet toch meer boven de partijen staan? Ik ben bang dat de minister meer nevengechikt is.

Minister **Rouvoet**: Mevrouw Slagter geeft een treffende schets van het collegiaal bestuur in ons land. Iedere minister werkt vanuit zijn eigen verantwoordelijkheid in het kabinet aan een gezamenlijk geformuleerde missie. Het programministerie is in die zin anders dat het transdepartementaal is. Er zitten ambtenaren op verschillende departementen die voor Jeugd en Gezin werken. Ik heb echter alles wat alle andere

ministers hebben, behalve een eigen gebouw. Big deal, denk ik dan. Ministers moet altijd overleggen met collega's, of zij verantwoordelijk zijn voor Verkeer en Waterstaat of voor Onderwijs. Het raakt altijd aan portefeuilles van andere collega's. In die zin is elke minister nevensgeschikt. Wie het heel simpel wil doen, houdt het op een minister voor Binnenlandse Zaken en een minister voor Buitenlandse Zaken. Zo hebben wij het niet gedaan. Wij hebben het iets ingewikkelder gemaakt in ons land door een aantal belangrijke beleidsterreinen erbij te halen. Wij hebben dus geen megadepartementen, superdepartementen of superministers gemaakt. Wij hebben zestien ministers, en twee van die ministers zijn in die zin vernieuwend, dat zij hun eigen begroting, eigen middelen, eigen bevoegdheden, eigen onderwerpen en verantwoordelijkheden hebben en eigen ambtenaren die voor hen werken, maar niet een eigen gebouw. Dat is een vorm van bestuurlijke vernieuwing die wij hebben afgekeken van Ierland, en andere landen waar zo iets ook bestaat: het rechtstreeks aansturen van directies op andere ministeries die dan in sommige gevallen niet meer voor hun "eigen" minister werken; ik ben dan hun eigen minister. Dat is vernieuwend, en in die zin heeft mevrouw Slagter gelijk dat ook sprake is van een experiment. Na vier jaar zal gekeken moeten worden of dat werkt. Mij bevat het nu echter al buitengewoon, omdat het mij in staat stelt om integraliteit te bereiken. Natuurlijk raak ik ook aan portefeuilles van andere ministers, zoals andere ministers aan mijn portefeuille raken. Over onderwerpen die verschillende ministers raken gaan de meest betrokken ministers dan met elkaar in overleg om te kijken of er een gezamenlijke weg is waarin iedereen zich goed kan vinden. Dat gebeurt regelmatig, of het nu gaat om de schoolboeken, de wijkenaanpak et cetera. Dat is geven en nemen, dat klopt, en zo hoort het ook.

Mevrouw **Duthler** (VVD): Ik hoor de minister spreken over gezamenlijke verantwoordelijkheid, en dat hij geen eigen gebouw heeft. Maar heeft de minister wel een eigen verantwoordelijkheid? De gezamenlijkheid druipt er inderdaad vanaf in zijn betoog, maar met gezamenlijke verantwoordelijkheid kom je meestal niet zo ver als niet ook sprake is van een eigen verantwoordelijkheid waarop een minister afgerekend kan worden. Kan de minister voorbeelden geven waarop hij afgerekend kan worden, behalve dan de effectiviteit van de kabinetsinspanningen, want dat is wat vaag?

Minister **Rouvoet**: Daar ben ik mee begonnen. Ik heb verwezen naar de brief van 27 april. Ik kan de hele lijst van sterretjes opnoemen, zoals integraal toezicht, zorg in het gemeentelijke en preventieve domein, preventie jeugd, zorg in het provinciale domein, de AWBZ waar het gaat om de jeugd LVG en de jeugd ggz, integratie indicatiestellingen, pilots onwillige jongeren, jeugddeel arbeidsmarkt, kortom die hele waslijst is mijn verantwoordelijkheid, en daarop ben ik aanspreekbaar voor de Kamer. Dat alles is

vastgelegd in een beleidsprogramma waar ik ook direct op aanspreekbaar ben. De Kamer kan daarvoor met alle vragen, en kritiek, exclusief bij mij terecht.

Voorzitter. Dan kom ik nu aan de discussie rondom het stelsel en de vragen die daarover zijn gesteld. Bij de behandeling van de Wet op de jeugdzorg is in deze Kamer een stevig debat gevoerd over die wet. Dat debat ging niet in de laatste plaats over financieringsstromen, de samenhang in de keten en de bureaucratie. Een overgrote meerderheid van deze Kamer stemde uiteindelijk voor die wet. Ik men het met mevrouw De Vries eens als zij zegt dat die wet een forse verbetering vormt ten opzichte van haar voorganger: de Wet op de jeugdhulpverlening. De positie van de cliënt is versterkt, er zijn meer waarborgen voor integrale zorg en met de komst van Bureau Jeugdzorg hebben wij een herkenbare, eenduidige toegang voor kinderen met ernstige opvoed- en opgroei problemen. Alleen de VVD-fractie heeft toen tegen de wet gestemd, zoals mevrouw Duthler al aangaf. Mevrouw Duthler zei: naar nu blijkt terecht. Dat legt dan wel bij haar de bewijslast dat het onder de Wet op de jeugdhulpverlening beter was gegaan dan het nu gaat onder de Wet op de jeugdzorg. Ik ben daar niet op voorhand van overtuigd, en ik heb kunnen vaststellen dat in de andere behandeling, die ik op de voet heb gevolgd in een andere hoedanigheid destijds, het overgrote deel van Tweede en Eerste Kamer ervan overtuigd was dat de Wet op de jeugdhulpverlening aan verbetering en vernieuwing toe was. Overigens vond ook het hele veld het hoog tijd worden dat de Wet op de jeugdhulpverlening werd vervangen door een wet die beter aan de eisen tegemoetkwam; dat werd de Wet op de jeugdzorg. De Kamer heeft toen wel de motie-Soutendijk c.s. aangenomen, daar is al aan gerefereerd. In de motie werd de regering verzocht om binnen twee jaar te rapporteren over in ieder geval de voortgang in de organisatie en stroomlijning van de jeugdzorg, ervaringen bij de implementatie en over financiering en aansturing. De Kamer wilde de vinger aan de pols houden om vast te kunnen stellen of de beoogde samenhang in de jeugdzorg ook daadwerkelijk zou worden gerealiseerd.

Die evaluatie is inmiddels uitgevoerd. Daaruit blijkt dat er weliswaar nog veel te verbeteren is, maar dat binnen het wettelijk kader goede jeugdzorg mogelijk is. Voor degenen die na alle verwarring over de BMC-rapportage hechten aan de precieze formulering, citeer ik nog maar even de cruciale teksten: "Grote knelpunten waarvan de primaire oorzaak een direct gevolg is van de Wet op de jeugdzorg, werden in het onderhavige onderzoek in feite niet geconstateerd. Het voorgaande impliceert dat de Wet op de jeugdzorg als systeem in principe bruikbaar lijkt te zijn om de daarmee beoogde doelen te realiseren." En het gaat verder: "Op basis van dit evaluatieonderzoek is er geen reden om een wetswijziging aan te bevelen ter oplossing voor de gesignaleerde knelpunten." Het eindigt met: "Ook bij een ander stelsel of een aangepaste Wet op de

jeugdzorg zouden dezelfde fundamentele knelpunten zoals nu geconstateerd naar voren komen."

Mevrouw **Linthorst** (PvdA): Wat de minister nu zegt, heb ik in mijn betoog ook aangehaald. De Wet op de jeugdzorg is niet de oorzaak van de knelpunten, maar de wet beoogde een aantal knelpunten op te lossen en dat heeft ze ook niet gedaan. Komt de minister hier nog op terug?

Minister **Rouvoet**: Ik ben daar nu aan toe. Met de BMC-rapportage is de wettelijk vastgestelde evaluatie nog niet uitgevoerd. In de wet wordt gesproken over een evaluatie in 2009. Mevrouw Slagter heeft aangekondigd dat zij hier in tweede termijn op terug zal komen en de manier waarop zij dat zei, doet mij vermoeden dat zij een motie in gedachten heeft. Die motie is al uitgevoerd in de wet zelf. In de wet is bepaald dat de Wet op de jeugdzorg in 2009 zal worden geëvalueerd. De motie-Soutendijk heeft tot een soort tussentijdse of voorevaluatie geleid van de vragen die mevrouw Linthorst ook heeft gesteld.

In de BMC-rapportage is wel vastgesteld dat de Wet op de jeugdzorg niet perfect is en dat ze allerlei knelpunten bevat. Het is van belang om hier te verwijzen naar de conclusie van het rapport dat die in beginsel binnen de Wet op de jeugdzorg kunnen worden opgelost. Daar zijn mijn inspanningen op gericht. Ik ben aangetreden met de mededeling dat ik weinig zie in een grote stelseldiscussie in de wetenschap dat het stelsel in 2009 wordt geëvalueerd. Ik wil al mijn energie steken in goede jeugdzorg. Binnen het stelsel zie ik interessante ontwikkelingen. Ik moedig die soms ook aan. Je hoeft het stelsel niet te wijzigen om wijzigingen in het stelsel te kunnen realiseren.

Mevrouw **Linthorst** (PvdA): Ik zou het op prijs stellen als wij vanavond een grondig debat kunnen voeren. De motie-Soutendijk is aangenomen omdat er in deze Kamer grote twijfel bestond of de Wet op de jeugdzorg zou doen wat ze beoogt te doen. De evaluatie wijst uit dat de wet niet heeft gedaan wat ze beoogde te doen. De positie van de cliënt is formeel versterkt, maar op het moment dat een recht op zorg niet verzilverd kan worden, heb je de positie van de cliënt dus eigenlijk niet versterkt. De motie spreekt ook uitdrukkelijk over aansturing en dat is nog steeds een van de grote knelpunten. Ik zou het heel erg op prijs stellen als wij vanavond niet alleen praten over een evaluatie in 2009. Deze evaluatie was ook bedoeld om deze verwachte knelpunten goed te volgen. Daarnaast zouden wij het ook moeten hebben over de vraag wat er moet gebeuren om die aansturing wel van de grond te krijgen.

Minister **Rouvoet**: Ik ben daar uiteraard voor beschikbaar. Ik onderstreep de woorden van mevrouw Linthorst. Het debat over de echte evaluatie voeren wij in 2009 of zodra die evaluatie beschikbaar is. Intussen is het natuurlijk wel van belang om na te gaan -- en daar ben ik dag en nacht mee bezig -- wat wij binnen het huidige

stelsel kunnen doen om nu al iets te veranderen aan de ook in de BMC-rapportage gesignaleerde knelpunten zonder ons te begeven in een belastende en overvragende stelselwijziging als doel op zich, want die zou ook de sector zwaar belasten.

Er zijn natuurlijk zekere grenzen, maar je kunt ook nu al het nodige doen in de sfeer van de bevordering van eenduidiger financieringsstromen. Ik kom hier nog op terug, maar ik wil er nu al op wijzen dat wij werken aan een andere financieringssysteem van de provinciale jeugdzorg. Vanaf 1 januari hebben wij een eenduidige brede doeluitkering jeugd en gezin voor de gemeenten waarin vijf of zes regelingen bij elkaar zijn gevoegd. Ik heb nog niet zo lang geleden met een collega een bezoek gebracht aan een nieuw initiatief in Amsterdam dat tijdelijk "community centre" wordt genoemd. Voor de initiatieven die daar gebundeld worden, komen er 57 potjes bij elkaar. Dit zijn grotendeels lokale regelingen, maar er zijn ook een paar rijksregelingen bij. Wij hebben toegezegd dat wij ons ervoor zullen inspannen dat zij zo weinig mogelijk last van ons zullen hebben doordat wij die potjes bij elkaar voegen. Er zijn bijvoorbeeld vragen gesteld over de verantwoordingslast. Het ligt in die lijn en daar zijn wij mee bezig. Mijn stelling is inderdaad dat nu niet zwaar in een stelseldiscussie hoeft te worden geïnvesteerd. De evaluatie van het stelsel zal zeker komen, maar ondertussen zijn er talloze interessante initiatieven in het land die tot een wijziging van het stelsel leiden, zonder de institutionele discussie. In bepaalde provincies weet Bureau Jeugdzorg dat het volgens de wet licht ambulante gesprekken kan voeren, maar vindt dat dit prima via de Centra voor Jeugd en Gezin kan. Men heeft daar dus geen stelselwijziging nodig om de rol van de provincie tegen het licht te houden. Naar indicatiestellingen is ook concreet gevraagd. Dat is de core business van Bureau Jeugdzorg. Er zijn echter bureaus die dit willen blijven doen, maar de setting binnen de Centra voor Jeugd en Gezin wel zo vruchtbaar vinden. Zo geschiedt, bijvoorbeeld, in Friesland 50% van de indicatiestellingen via de Centra voor Jeugd en Gezin. Je hebt dus geen stelselwijziging nodig, laat staan een ingewikkeld wettraject om tot vernieuwing van het stelsel te komen op inhoudelijke gronden. Dat vind ik boeiend. Niet voor niets heb ik met de VNG en met het IPO in het bestuursakkoord afgesproken dat medio 2009 de balans van nieuwe vormen en pilots van lokaal-provinciale samenwerking wordt opgemaakt, om te bezien of er nieuwe impulsen moeten komen. Dit kan allemaal zonder een stelseldiscussie.

Mevrouw **De Vries-Leggedoor** (CDA): Voorzitter. Dit spreekt mij aan, maar ik mis twee dingen. Ik ga akkoord met de bundeling van financiering zonder stelseldiscussie; inderdaad moet je de energie richten op de inhoud. Maar een van de zaken die wel inhoud heeft en geen stelseldiscussie hoeft te vergen, is dat de gelden en het loket voor LVG jeugd en ggz jeugd in één hand worden gebracht. Ik heb de minister daar nog niet over gehoord.

Minister **Rouvoet**: Ik heb dat even apart gezet, het is relevant in deze context, maar ik kom daarop terug. Maar in essentie heeft u gelijk: de komst van de Wet op de Jeugdzorg was een unieke kans om een eenduidige financieringsstructuur te organiseren. Laten we vaststellen dat dit maar ten dele is gelukt: er zijn nog te veel verschillende financieringsstromen. Natuurlijk zijn er de AWBZ-stromen, lokaal en provinciaal. Maar in plaats van daarin energie te steken, wakker ik liever goede initiatieven aan die als vanzelf de belangen overstijgen en vernieuwing bewerkstelligen, dan dat ik de omgekeerde route volg met een belastend wetgevingstraject. De heer Thissen heeft opgemerkt dat de rol van de provincies ter discussie moet worden gesteld en dat er een stelselwijziging moet komen, omdat alles te veel is versnipperd. Ik heb heel veel vertrouwen in het lokale jeugdbeleid; niet voor niets investeer ik in de Centra voor Jeugd en Gezin. Laat ik het vriendelijk formuleren: het is een onbewezen stelling dat het met 450 gemeenten, die allemaal regie voeren, minder verbrossend en beter georganiseerd is dan met twaalf provincies en drie grootstedelijke regio's. Daar zitten dus ook wat haken en ogen. Laten we niet te snel pretenderen dat een stelselwijziging de huidige problemen zonder meer zal oplossen. Het hangt erg af van de richting daarvan; vandaar dat ik dat debat in alle zorgvuldigheid wil voeren als de evaluatie over twee jaar op tafel ligt.

Mevrouw **Slagter-Roukema** (SP): U zegt dat de oprichting van de Centra voor Jeugd en Gezin geen stelselwijziging is? In mijn beleving gaat daarmee het zwaartepunt van de provincies naar de gemeenten. Ik juich dit toe en het is in lijn met hetgeen we vier jaar geleden hebben gezegd: niet alles moet naar de provincies en er moet meer nadruk komen op de voorliggende voorzieningen. Hoe een en ander over vier jaar moet worden geëvalueerd, zou nu moeten worden vastgelegd: wat is de nulmeting, wat zijn de doelen? In het BMC-rapport waren juist die zaken van tevoren niet goed vastgelegd. Ik vind dat je uit dat rapport veel dingen kunt leren die je nu kunt toepassen op de inrichting van de Centra voor Jeugd en Gezin. Het maakt mij niet uit hoe je het noemt, maar je moet er wel veel aandacht voor hebben.

Mevrouw **Linthorst** (PvdA): Ik stel graag aansluitend een vraag. Is het niet verstandiger om de discussie andersom te voeren? Het is glashelder dat het vaak mis gaat door een gebrek aan samenwerking en regie. Wat is er nodig om dat te doorbreken? De vraag of dat een stelselwijziging met zich meebrengt of niet vind ik minder relevant. Als het binnen het stelsel kan, dan is dat prima. De knelpunten zijn volkomen helder; die zijn al meer dan 40 jaar helder. Laten wij zien welke oplossing daarvoor kan worden geboden. Als daarvoor een stelselwijziging nodig is, dan moet die weg worden bewandeld. Als er geen stelselwijziging voor nodig is, dan is dat des te beter. De inhoud staat echter voorop.

Minister **Rouvoet**: Dat sluit precies aan op de benadering die ik heb aangegeven. In reactie op de woorden van mevrouw Slagter merk ik op dat de komst van de Centra voor Jeugd en Gezin geen stelselwijziging betreft. Het is een belangrijke ontwikkeling maar geen stelselwijziging. De taken die de gemeente veelal heeft in het kader van de Wmo, de jeugdgezondheidszorg en de opvoedingsondersteuning worden bij elkaar gebracht zodat een onderlinge samenhang en een ketenbenadering tot stand komen. Verder wordt een verbinding gelegd tussen het lokale domein en het provinciale domein via de voorpostfunctie van Bureau Jeugdzorg; dat is cruciaal. In die Centra voor Jeugd en Gezin worden gemeentelijke taken gebundeld waardoor er meer samenhang ontstaat. Ook wordt het op die manier mogelijk om verbindingen te maken tussen de geïndiceerde, provinciale, jeugdzorg en het onderwijs, via de zorgadviesteams en de veiligheidshuizen. Het betreft echter geen wijziging van het stelsel van de jeugdzorg; die blijft provinciaal. Door het Bureau Jeugdzorg een vaste plek te geven in het concept van de Centra voor Jeugd en Gezin wordt echter wel de verbinding gelegd. Ik heb die Centra voor Jeugd en Gezin nodig voor de belangrijke ontwikkeling in het preventieve domein. Het accent komt veel meer te liggen op preventie. Dat heeft consequenties voor de provinciale jeugdzorg. Naarmate de Centra voor Jeugd en Gezin in preventieve zin hun vruchten gaan afwerpen, zal dat in de capaciteitsdruk te merken zijn in de provinciale jeugdzorg. Dat is ook een manier om wachtlijsten aan te pakken: zorgen dat de preventie op orde is. Het gaat dus niet om een stelselwijziging. Ik kies voor een inhoudelijke benadering.

De heer **Thissen** (GroenLinks): Ik raak toch wat in verwarring. U zegt dat de Centra voor Jeugd en Gezin nodig zijn om de gemeentelijke taken en bevoegdheden in het preventief jeugdbeleid, dus de Wmo-achtige activiteiten, de leerplicht, de RMC-functie en het onderwijskansenbeleid en dergelijke te bundelen. Dat is toch gek? Een goede wethouder had dat toch al lang gebundeld in zijn gemeente? Daarvoor zijn toch geen Centra voor Jeugd en Gezin nodig? Blijkbaar vindt u dat u dat anders moet ordenen. Het Centrum voor Jeugd en Gezin is in dat opzicht toch een stelselwijziging. Het betreft een voorportaal, een gebundeld, brandpuntachtig voorportaal van de gemeente. Die kan dat zelf niet tot stand brengen want anders had de gemeente dat allang gedaan. Waarom zouden er anders Centra voor Jeugd en Gezin moeten komen? Het is te vergelijken met die glazen piramide die voor het Louvre is gezet: een nieuw ding ervoor zonder de krakkemikkige ingang te verbeteren. Er wordt iets toegevoegd aan het stelsel op een zodanige manier dat er sprake is van een stelselwijziging. Ik ben het van harte eens met mevrouw Linthorst. Laten wij ons afvragen wat ouders met kinderen waarvan de ontwikkeling niet van een leien dakje gaat, nodig hebben. Hoe moet dat gefaciliteerd worden? Welke functionaliteiten zijn daarvoor nodig? Hoe moet dat georganiseerd worden? Dat is een stelsel. Het lijkt

wel alsof u zegt: ik verplaats een aantal verhuisdozen naar de Centra voor Jeugd en Gezin en vervolgens gebeurt het niet meer dat iemand krijgt te horen dat hij bij een ander loket moet aankloppen. Dat probleem wordt echter niet opgelost. Als u niet kan garanderen dat dat probleem wordt opgelost, dan daag ik u uit om met een stelselwijziging te komen.

Minister **Rouvoet**: Ik heb goed nieuws voor u: u bent minder in verwarring dan u zelf denkt. Wat u aangeeft, is de essentie van het project Centra voor Jeugd en Gezin. U zegt dat ik moet redeneren vanuit wat ouders met opvoed- en opgroevragen nodig hebben. Vast staat dat het voor veel ouders niet zo duidelijk is waar zij moeten zijn; er is verboddeling op lokaal niveau. Er bestaan veel goed bedoelde initiatieven in de opvoedondersteuning. Er zijn kleine en grotere stichtingen die er iets aan doen. De jeugdgezondheidszorg functioneert goed, waar het de consultatiebureaus betreft. Zij hebben met 95% een groot bereik, al zijn de lijnen met opvoed- en opgroei-ondersteuning niet altijd helder. Dat brengen wij bij elkaar in de Centra voor Jeugd en Gezin.

Er is gezegd dat wethouders dat al lang hadden kunnen doen. Dat is deels waar, maar ik ben niet voor niets met de VNG en met de gemeenten in overleg gegaan. Ook zij vinden dat ouders een netwerk van laagdrempelige, makkelijk toegankelijke en goed bereikbare voorzieningen moeten hebben, waarmee alle vijf preventieve functies uit het domein Jeugd van de Wmo afgedekt zijn. Die vijf functies moeten in de Centra voor Jeugd en Gezin worden samengebracht met de jeugdgezondheidszorg en met opvoed- en opgroei-ondersteuning.

De wethouders krijgen een grote mate van vrijheid in de manier waarop zij dat verder inrichten. De situatie in Ermelo is immers echt anders dan die in Rotterdam. Ik geef geen blauwdruk, maar een basismodel van wat er allemaal in moet zitten. Ik geef de gemeenten er geld bij om het te faciliteren en dan is het aan de gemeenten om het te optimaliseren. Als de een daar nog meer instanties bij wil, dan valt dat onder de gemeentelijke vrijheid. Dat is maatwerk op lokaal niveau.

Wij rekenen elkaar af op resultaten. Pas als wij in 2011 een landelijk dekkend netwerk van Centra voor Jeugd en Gezin hebben, gaat het geld dat ik nu nog gebundeld in een doeluitkering geef, naar het Gemeentefonds. Er komen laagdrempelige voorzieningen op het gebied van preventie, opgroei- en opvoedondersteuning voor ouders die dat nodig hebben, voor iedereen bereikbaar en toegankelijk. Dan gaat het geld naar het Gemeentefonds en kunnen de gemeenten het zelf breder besteden. Tot die tijd wil ik er zicht op hebben en de prestatieafspraken kunnen controleren.

Mevrouw **Slagter-Roukema** (SP): Ik ben blij dat ik nog net op het laatste "prestatieafspraken" hoorde. Ik wil nog even terug. Ik word een beetje droevig

van het feit dat de manier waarop u spreekt over de Centra voor Jeugd en Gezin -- overigens heel gedreven -- mij sterk doet denken aan de manier waarop mevrouw Ross-van Dorp vier jaar geleden sprak over de Bureaus Jeugdzorg. Wij signaleerden toen een aantal problemen en zij argumenteerde dat de Bureaus Jeugdzorg daar het antwoord op zouden zijn. Zo praat u nu ook over de Centra voor Jeugd en Gezin. Het zou goed zijn als u zou inzoomen op vragen zoals wat er beoogd werd met de Bureaus Jeugdzorg, voor welk probleem zij een oplossing waren, voor welk probleem de Centra voor Jeugd en Gezin nu de oplossing zijn, wat daar de link tussen is, waarom het bij de Bureaus Jeugdzorg mis is gegaan en waarom het straks bij de Centra voor Jeugd en Gezin niet mis zal gaan. U bent natuurlijk heel terecht net zo enthousiast, opgewekt en optimistisch als mevrouw Ross-van Dorp toen was, maar het werkte niet, dat blijkt gewoon uit het rapport.

Minister **Rouvoet**: U zegt dat het niet werkte. Ik schors mijn oordeel daarover op tot wij de evaluatie met elkaar bespreken. Zelfs als het zo zou zijn, geldt hier het omgekeerde van wat normaal gesproken geldt: minder geslaagde ondernemingen uit het verleden zijn geen garantie voor falen in de toekomst. Neemt u mij niet kwalijk. Ik merk dat ook dagelijks in mijn contacten. Ik kom weinig mensen tegen die zich met jeugdzorg bezig houden, provinciaal dan wel lokaal, die niet doordrongen zijn van de noodzaak van een laagdrempelig en goed bereikbaar aanbod aan jeugdzorg, dicht bij mensen in de buurt, voor hen die er op eigen kracht niet uitkomen. Dat zijn die Centra voor Jeugd en Gezin. Kijk naar het succes van de consultatiebureaus; die ontlenuen daar hun kracht aan. Wij knopen daar een aantal functies aan vast, waarvan wij willen dat de lijnen korter zijn met de jeugdgezondheidszorg. Dat is het hart van de Centra voor Jeugd en Gezin, een heel belangrijke partner. Wij willen van daaruit stevigere lijnen kunnen leggen naar andere relevante spelers, zoals het onderwijs en de veiligheidsketen. Dat moet bij elkaar komen, dat is in het belang van de ouders en de jeugd. Natuurlijk zijn er geen garanties dat het perfect gaat lopen, maar ik ben er vast van overtuigd dat wij deze preventieslag moeten maken, ook om de druk op zwaardere vormen van jeugdzorg te voorkomen, om vroege signalering mogelijk te maken, om beter te faciliteren dan wij nu kunnen doen, om er eerder bij te zijn als het fout dreigt te gaan. Wij moeten juist voorkomen dat het fout gaat, dat een kind mishandeld wordt of dat wij met zwaardere vormen van jeugdzorg op te proppen moeten komen. Ik ben er vast van overtuigd dat wij er goed aan doen om dit proces met kracht voort te zetten. Het is een proces dat ik niet als stelselwijziging zie, maar juist als een manier om een ingrijpende wijziging van het stelsel te voorkomen.

Mevrouw **Duthler** (VVD): Voorzitter. Ik wil de woorden van mevrouw Slagter niet herhalen, maar zij zijn mij eerlijk gezegd uit het hart gegrepen. Ook bij mij brandde namelijk de vraag wat er nu

gaat veranderen. En waarom zouden de Centra voor Jeugd en Gezin wel werken, terwijl de bureaus jeugdzorg niet hebben gewerkt? Ik hoor van u dat u geen garantie kunt geven, dat u het niet kunt voorspellen, maar ik krijg nog geen antwoord op de vraag hoe deze centra volgens u wel gaan werken, terwijl de bureaus jeugdzorg niet hebben gewerkt en heb ook geen antwoord gehoord op de vraag van de heer Thissen wat er wordt opgeruimd. Er komt nu iets bij, maar wat gaat er weg?

Minister **Rouvoet**: Weggaan, gebrekkige afstemming en gebrekkige samenwerking. Dat is de klacht van de mensen zelf. Zij weten elkaar niet meer te vinden. Voor wat er gaat veranderen verwijs ik naar de brief aan de Tweede Kamer van 16 november jongstleden. Daarin staat de regierol van gemeenten en dergelijke uitvoerig beschreven. Ik loop nu een beetje door mijn blokjes heen, maar dat vind ik niet zo erg. Veranderd is dat de gemeenten de opdracht hebben gekregen om sluitende afspraken over samenwerking binnen het Centrum voor Jeugd en Gezin te maken. Die ontbraken in het verleden hier en daar nog wel eens. Nu gaat dit dus gebeuren. Wij maken daar afspraken over. Het geld, de 200 mln. die ik erin heb gestopt, is daaraan gekoppeld. Daar gelden prestatieafspraken voor. Een hoop rompslomp en omslachtige samenwerkingsafspraken verdwijnen. Daar komt een helder kader voor in de plaats: het brede, preventieve jeugd domein in de gemeente. De gemeente krijgt de regierol. Zij is gehouden tot het maken van bedoelde afspraken. Ik reken haar daarop af. Het geld gaat straks ook naar het gemeentefonds. De vraag die u niet wilt herhalen, maar wel herhaald hebt, heb ik hiermee volgens mij beantwoord. Ik hoop dat u de zelfde reactie had als mevrouw Slagter, want die zag ik uiteindelijk toch wel redelijk instemmend knikken. Ik hoop dat u met mij meegaat in het constructieve proces en herhaal dat de mensen op lokaal niveau goed doordrongen zijn van de mogelijkheden die de Centra voor Jeugd en Gezin bieden om de preventie op lokaal niveau te verbeteren.

Mevrouw **Linthorst** (PvdA): Ik heb nog een aanvullende vraag. Ik hoor u zeggen dat gemeenten de regierol krijgen. Wie krijgen die binnen de gemeenten? De Centra voor Jeugd en Gezin? De wethouder?

Minister **Rouvoet**: De gemeenten. Ook daar kennen wij collectief bestuur. In de praktijk zal het in veel gevallen de wethouder Jeugd zijn, maar de gemeenten bepalen zelf hoe zij hun regierol invullen. Zij hebben de taak om sluitende afspraken te maken.

Wellicht ten overvloede merk ik op dat ik het niet eens ben met de conclusie dat de bureaus jeugdzorg niet hebben gewerkt, maar hebben gefaald. Ik schort mijn oordeel op tot de evaluatie. Het lijkt mij goed om het nog even expliciet te maken.

Mevrouw **Linthorst** (PvdA): De vraag van mevrouw Slagter was ook mij uit het hart gegrepen, dus het lijkt zo langzamerhand een Kamerbrede vraag te

zijn. De minister zegt dat de mensen elkaar niet weten te vinden, maar daar geloof ik niets van. De mensen weten elkaar best te vinden, maar willen elkaar af en toe niet vinden. Ik hoor dat de ggz aan scholen soms geen informatie over de gezinssituatie van hun leerlingen verstrekt, terwijl de ouders in een programma bij de ggz zitten. De ggz-afdeling vindt dan namelijk dat het iets is wat binnen de ggz hoort te blijven. Daarom denk ik dat ze elkaar wel weten te vinden, maar geen informatie met elkaar willen delen. U kunt wel zeggen dat u de gemeenten aan een plan houdt, maar welke bevoegdheden krijgen de gemeenten dan? Daar staat of valt het mee. Een paar keer is volgens mij Kamerbreed de cruciale vraag gesteld wie uiteindelijk de dienst uitmaakt. Wij kunnen mensen aanspreken, schakelen en nog enkele mooie termen verzinnen, maar uiteindelijk gaat het om wie er op een gegeven moment uitmaakt: zo gaan we het doen.

Minister **Rouvoet**: Verschillende woordvoerders hebben inderdaad gevraagd wie de baas was. Ik moet eerlijk zeggen dat die vraag impliceert dat er uiteindelijk een superbevoegdheid is waar iedereen zich naar te voegen heeft. In de brief van 16 november jongstleden staat een oplopend model. De gemeenten hebben de regierol, dus de gemeenten moeten er als overheidslaag voor zorgen dat er in het kader van de Centra voor Jeugd en Gezin afspraken worden gemaakt. Zij krijgen instrumenten in handen om mensen, zo nodig, te dwingen om zich aan de afspraken te houden. Dit gaan wij in de wet verankeren, zoals in de brief ook staat. In de wet wordt verankerd dat de wederzijdse plicht wordt ingevoerd om de afspraken na te komen. Dat betekent in laatste instantie dat de wethouder in het kader van zijn regierol de mogelijkheid krijgt om aan te wijzen wie het moet doen, wie met een oplossing moet komen, mochten mensen er geen akkoord over kunnen sluiten. In Tilburg werkt dit al zo, overigens zonder wettelijke verankering. In Tilburg kennen ze het interventiemodel, een interventiemacht. Zodra er afspraken zijn gemaakt en alle partijen zich eraan hebben gecommitteerd, is de vraag wie de baas is, wie de bevoegdheid heeft in de praktijk niet meer nodig. Dat is de conclusie van heel veel bestuurders. Ik heb burgemeesters van de grote steden tegenover mij gehad die hebben gezegd: hoe zullen wij het nu hebben, hoezo een algemene druk op de knop "bevoegdheid"? Als het echt fout gaat en ik zie dat organisaties er niet uitkomen, dan roep ik ze bij mij en gaat niemand de deur uit voordat wij voor dat kind een oplossing hebben gevonden en er wordt altijd een oplossing gevonden.

Dus in plaats van ons te verliezen in een soort superbevoegdheid, wat tot gevolg heeft dat mensen achterover kunnen leunen en afwachten tot de bevoegdheid wordt ingezet, wil ik dat mensen afspraken maken. Zo nodig krijgen de gemeenten steun in de rug om die wettelijke, sluitende afspraken af te dwingen. Als het niet lukt, als iemand die afspraken niet nakomt, dan geldt de laatste regel in het opschalende model. Dan hebben

de inspecties er toezicht op, want dan komt men de wettelijke plichten niet na. Dat is een sluitend systeem waarin sluitende afspraken op lokaal niveau gemaakt zullen worden. Er is gezegd: zij kunnen het wel doen, maar zij willen het vaak niet. Als dat al aan de orde is, is het daarmee dus afgelopen.

Mevrouw **Linthorst** (PvdA): Stel dat de gemeente één plan voor één gezin heeft en dat daarvoor een opvangplaats nodig is voor een gedragsgestoorde jongere. De gemeente mag dan de provincie erop aanspreken dat die meewerkt aan een oplossing. Dan zegt de provincie, zoals nu ook gebeurt, dat zij die plek niet heeft. Wat gebeurt er dan? Wat kan de gemeente dan doen? Kan zij dan zeggen: "u zult die plek leveren", terwijl de rechter nu zegt dat er geen verplichting is? Wat is dan de bevoegdheid van de gemeente om die plek af te dwingen?

Minister **Rouvoet**: Dit is een terechte casus. Nu gebeurt het vaak op basis van vrijwilligheid. Nu ontbreekt het sluitstuk waardoor mevrouw Linthorst terecht heeft gevraagd wat er gebeurt als iemand niet meewerkt of als een provincie of een Bureau Jeugdzorg zegt deze plek niet te kunnen leveren. Overigens is er in de praktijk altijd plaats voor crisisplaatsingen. Ik heb dat bij eerdere debatten laten navragen. Inderdaad is het met de steun van de wetswijziging waarin de plicht tot het maken van afspraken wordt vastgelegd, straks ondenkbaar dat er niet een crisisplaats beschikbaar komt. Dat zijn de afspraken die worden gemaakt, met toezicht door inspecties. Dat is uitgeschreven. Daarvoor hebben wij wel die wetswijziging nodig, maar wat in Tilburg of andere plaatsen op basis van vrijwilligheid in de praktijk al gebeurt, maakt dat die bevoegdheid in de praktijk niet nodig is. Die laatste stap van dwingend optreden is daar niet nodig omdat men weet dat de wethouder Jeugd uiteindelijk kan zeggen hoe men het gaat doen. Wij gaan die bevoegdheid echter wel vastleggen als laatste schakel om te garanderen dat onwil kan worden doorbroken als daarvan sprake is en dat in het belang van het kind en de omgeving echt wordt ingegrepen en het kind ergens naartoe gaat.

De heer **Thissen** (GroenLinks): Ik wijs de minister erop dat voor hem in mijn persoon een oud-wethouder staat. Van 1994 tot 2002 was ik die regisserende, coördinerende wethouder voor Jeugdzorg. Ik had ook Onderwijs in mijn portefeuille en het welzijnswerk in brede zin: de huidige Wmo en Sociale Zaken. Dus ik meende dat ik toch aardig wat bordjes op de Chinese stokjes aan het draaien had en dat het me wel zou lukken. Ik had het script en ik had een theater. Het podium was er voor de helft. Sommige acteurs kon ik oproepen, want die kon ik als gemeente sturen, want ik had een heldere financieringsstroom. Bij andere acteurs lag het aan hun goodwill of zij meespeelden in mijn stuk dat ik maakte namens de bevolking van mijn stad. De belichting was voor meer dan de helft uitgeschakeld door andere leveranciers die andere prestatieafspraken met andere financiers hadden.

Kortom, je bent wel regisseur in naam, maar je hebt niet de bevoegdheid tot doorzettingsmacht. De minister kan dit wel zo voorspiegelen en als hij zegt dat er een wettelijke basis voor nodig is, gaat hij dus het stelsel aanpakken, want dan moet hij de financieringsstromen ombuigen van AWBZ naar gemeente, van provincie naar gemeente, van leerlinggerelateerde zorgbudgetten van scholen naar gemeenten en ze toevoegen aan het onderwijskansbeleid. De minister doet dat niet. Ik heb soms het gevoel dat er een Efteling-werkelijkheid is en een echte werkelijkheid. Ik spreek over de echte werkelijkheid. Ik heb het als wethouder meegemaakt. Ik was voor mijn wethouderschap coördinator van een werk-leerproject voor jongeren wier ervaringen sterk leken op wat nu mijn jongste zoon heeft meegemaakt. Ik heb nu als ouder de ervaring dat het niet werkt en dat ik de regie moet proberen vol te houden met instanties die met elkaar niets hebben. U zegt dat het gaat werken met een Centrum voor Jeugd en Gezin. Dat is echter een loket erbij en biedt geen enkele garantie dat het beter gaat.

Minister **Rouvoet**: De heer Thissen maakt het zich echt te gemakkelijk met zijn voorstelling van de echte werkelijkheid en de Efteling-werkelijkheid. Ik denk dat hij een treffende schets geeft vanuit zijn eigen ervaring. Het traject rond de Centra voor Jeugd en Gezin is nodig. Daarbij wordt de regierol aan gemeenten gegeven. Zij worden daartoe geëquipeerd door middel van de wettelijke verplichting om mee te werken aan wederzijdse, sluitende afspraken. Bij alles waarvan de heer Thissen zegt dat hij het had, had hij dit traject niet. Het is nodig om precies die laatste stap te kunnen zetten. Dat is geen stelselwijziging. Laten wij daarover niet eindeloos steggelen. Wanneer je afspraken met elkaar maakt, de gemeenten het instrument in handen krijgen om die af te dwingen, de inspectie toeziet op naleving ervan en uiteindelijk, als puntje bij paaltje komt, de wethouder kan zeggen "nou ga jij het probleem oplossen", dan is het irrelevant van welke instantie het geld komt. Het doet er niet toe of de financiering geregeld wordt vanuit de AWBZ, door Bureau Jeugdzorg of door de provinciale jeugdzorg. Lokaal zijn afspraken gemaakt over wie het probleem oplost. Dat is het traject van de sluitende afspraken, afgedwongen door de gemeentelijke regierol. De heer Thissen heeft gelijk als hij zegt dat dit in het verleden ontbrak. Daarom hebben wij het dus heel hard nodig.

Ik ben onder andere druk in gesprek met de G4. Eind december heb ik afspraken met deze gemeenten gemaakt om de komende periode al zo veel mogelijk langs deze lijnen te werken, ook voordat de wettelijke wijzigingen zijn doorgevoerd. Er zijn goede resultaten mee te boeken. Heel veel bestuurders, burgemeesters en wethouders lopen er bijvoorbeeld tegenaan dat het vaak een capaciteitsprobleem is. Vaak lukt het de Raad voor de Kinderbescherming niet om op korte termijn, binnen 24 of 48 uur, ervoor te zorgen dat er actie

ondernomen wordt. Wij hebben de afspraak gemaakt gewoon zo te werken en ik zal dat waar mogelijk ondersteunen en faciliteren door met de raad of andere instanties te praten. Vooruitlopend op zelfs die wettelijk vastgelegde verankering van de Centra voor Jeugd en Gezin, met alle bijbehorende regieafspraken, gaan wij zo werken. Ik zal van mijn kant doen wat nodig is om ervoor te zorgen dat de betreffende instanties ook in actie komen. De raad zegt te snappen dat de burgemeester van Amsterdam of Den Haag het nodig acht dat men binnen 48 uur in beweging komt voor die jongere. Ik merk dus dat het urgentiegevoel bij alle betrokken partijen buitengewoon groot is. Men ziet dat er dingen moeten gebeuren, zeker ook in de grote steden. Dat besef is niet beperkt tot de G4; in ieder geval zijn ook de G31 doordrongen van de noodzaak om tot die sluitende afspraken te komen en heen te stappen over eerdere institutionele belangen. Dat is wat ik bedoel met het enthousiasme dat ik tegenkom in het land. Het gaat er niet om dat er met de centra een loket bij komt, want dat is niet het geval. Het is daarentegen een bundeling van bestaande initiatieven. Mevrouw Duthler had het wellicht beter begrepen dan zij zelf doorhad toen zij vroeg waarom geen aansluiting bij bestaande initiatieven werd gezocht. Dat is het concept van de Centra voor Jeugd en Gezin. Dat is de kracht ervan en daar komt het enthousiasme vandaan. Het moet zich inderdaad bewijzen en het is hartstikke nodig!

Mevrouw **Slagter-Roukema** (SP): Kunnen wij nog ietsje verder komen? Het lijkt er nu op alsof deze Kamer andere dingen wil. Ik denk dat hier breed gevoeld wordt dat er iets moet gebeuren en dat wij het eens zijn met uw analyse, maar dat wij toch twijfels hebben bij de uitvoering ervan. Mevrouw Ross-van Dorp heeft ons destijds op precies dezelfde manier de Bureaus Jeugdzorg verkocht als u nu met de Centra voor Jeugd en Gezin doet. Wij hebben toen heel nadrukkelijk gezegd dat er meer op plaatselijk niveau gedaan moest worden. Het is heel mooi dat dat nu gebeurt, maar het blijft nog steeds hangen in idealisme, ambitie en nieuwe bezigheden en zo. Maar waar zit nu de doorzettingsmacht? Waar ligt de verantwoordelijkheid? Waar kan de beslissing genomen worden? Mevrouw Linthorst vroeg daar ook heel duidelijk om. Ik heb van u begrepen dat u daarvan toch iets in een wet wilt vastleggen. Kunt u dat verduidelijken? Daarnaast begrijp ik van u dat u heel duidelijke prestatieafspraken wilt maken. Moet ik me daarbij voorstellen dat u als minister met alle gemeenten afspraken gaat maken en ook gaat controleren als die afspraken niet van de grond komen? Dat is natuurlijk ook nog een probleem, waarop wij al vier jaar geleden hebben geattendeerd. Wat als de gemeenten er niets van terechtbrengen?

Minister **Rouvoet**: Mevrouw Slagter zegt: zo hebben wij ons vier jaar geleden ook Bureau Jeugdzorg laten verkopen. Ik denk dat dit tekort doet aan de rol van de medewetgever die in deze Kamer aan het woord is. Er is wetgeving tot stand

gekomen waarin deze keuze is gemaakt. In de tussentijdse evaluatie is hiernaar gekeken. Een echte evaluatie volgt nog. Ik denk dat mevrouw Slagter tekort doet aan de rol van de Eerste Kamer door te stellen dat de Kamer zich Bureau Jeugdzorg heeft laten verkopen. Ik doe niets af aan het enthousiasme waarmee mevrouw Ross-van Dorp over het jeugdbeleid kon spreken. De wetgever heeft op dit punt echter welbewust een keuze gemaakt. Ik onderken dat in deze Kamer in kritische zin gesproken is over de Wet op de jeugdzorg en het stelsel.

Ik heb afspraken gemaakt met de gemeenten. Ik heb immers een bestuursakkoord afgesloten met de VNG waarin vastligt wat wij gaan doen. Het basismodel wordt overal ingevoerd. Er komt een landelijk dekkend netwerk van Centra voor Jeugd en Gezin. Dit zijn de prestatieafspraken. Ik ondersteun dit. De gemeenten stoppen hier zelf geld in. Van het Rijk krijgen zij accres. Wij hebben een aantal regelingen gebundeld en een aantal potjes samengevoegd. Sinds 1 januari van dit jaar gaat dit geld als brede doeluitlekking naar de gemeenten. Zij worden erop afgerekend of de Centra voor Jeugd en Gezin er ook daadwerkelijk komen en of het geld ten goede komt aan deze centra. In 2011 moet een en ander gerealiseerd zijn. Als gemeenten hierin geslaagd zijn, dienen zij wat mij betreft vanaf dat moment zelf te kunnen beschikken over het geld en zelf de Centra voor Jeugd en Gezin vanuit het Gemeentefonds te financieren. Deze afspraken bestaan dus al en hoeft ik niet meer te maken. Voor dit traject bestond brede overeenstemming en veel enthousiasme.

De heer **Kuiper** (ChristenUnie): Is de eigenlijke vraag niet dat er behalve de bestuurlijke aansturing die verloopt via het lokaal en het provinciaal bestuur, ook een lijn moet zijn binnen de organisatie van de hulpverlening zelf? Iemand die hulp komt vragen, gaat niet bij de wethouder langs, maar heeft te maken met instellingen. Kamerbreed bestaat er geen enkele twijfel dat de Centra voor Jeugd en Gezin goed, nuttig en belangrijk zijn. Volstaat de genoemde bestuurlijke aansturing of is er een andere lijn nodig om te kunnen afdwingen dat de verschillende instanties dusdanig samenwerken dat voorkomen wordt dat ieder kind en ieder gezin in een jungle van verschillende organisaties belanden? Dat is een iets ander traject dan het bestuurlijke traject op zichzelf.

Minister **Rouvoet**: Het begint bij de inhoudelijke vraag: wat hebben jongeren nodig en wat hebben ouders nodig in geval van opvoedproblemen? Het eerste dat zij nodig blijken te hebben, is goed bereikbare, laagdrempelige voorzieningen in de buurt waar zij zo kunnen binnenstappen. Het consultatiebureau is een voor iedereen herkenbaar model. Wij willen dit uitbreiden met de functies die ik heb aangegeven. Dat is van belang, zodat je niet kunt verdwalen in gemeentelijke voorzieningen en je weet waar je terecht kunt met alle vragen. Is een zware vorm van jeugdzorg vereist, dan vervult Bureau Jeugdzorg een voorpostfunctie. De lijn met de provinciale jeugdzorg blijft weliswaar in stand,

maar is heel kort, zodat er direct kan worden overgenomen, indien nodig.

Ik neem dus een proces waar waarin preventieve en provinciale activiteiten bij elkaar worden gebracht. Wij kennen het interessante traject van harmonisatie van indicatiestellingen. Voor speciaal onderwijs, AWBZ en jeugdzorg wordt de indicatie bij elkaar gebracht. Wij zijn bezig met het bij elkaar brengen van toezicht -- ik noem bijvoorbeeld het Integraal Toezicht Jeugdzaken -- zodat de verschillende inspecties van onderwijs en jeugdzorg niet langer hun eigen invalshoek hebben. Al deze processen zijn erop gericht om helderheid te verschaffen en te waarborgen dat mensen ergens terecht kunnen met hun vragen. Hier is het mij om te doen. Het gaat mij niet om instituties of abstracte discussies over stelsels, maar om de vraag hoe wij ervoor kunnen zorgen dat mensen die hulp nodig hebben en hulp zoeken, deze ook vinden.

De heer **Thissen** (GroenLinks): Ik ben blij dat de minister verwijst naar de consultatiebureaus. Waarom werken deze? Er is sprake van één financieringsstroom, één wettelijke verankering van de zorgplicht bij één instituut dat regionaal werkt en lokaal zijn bureaus heeft ingericht. Daarom werken die consultatiebureaus, overigens ondanks alle aanslagen van bezuinigingen op dat instituut in de afgelopen jaren. De correlatie tussen toegenomen jeugdproblematiek en bezuinigingen op de consultatiebureaus lijkt mij een onderzoek waard. De heer Rouvoet komt zelf met het voorbeeld van de consultatiebureaus en trekt de vergelijking met de Centra voor Jeugd en Gezin, die per definitie versnipperde financiering hebben, versnipperde verantwoordelijkheden en versnipperde overheden, namelijk rijksoverheid, provinciale overheid en gemeentelijke overheid. Wat doet hem nu zo ongelooflijk geloven dat dit loket dat erbij komt, veel beter gaat functioneren dan wat nu de Bureaus Jeugdzorg doen, samen met al die verschillende facetten van gemeentelijk beleid? Ik zou zo graag overtuigd worden door zijn geloof dat het gaat werken; ik zou niets liever willen. Ik zou hem zo graag willen volgen maar ik volg hem even niet.

Minister **Rouvoet**: Dat stel ik ook vast. Ik probeer te achterhalen hoe ik ook bij de heer Thissen kan landen met mijn verhaal. De voordelen van de consultatiebureaus, waardoor deze tot "een sterk merk" zijn geworden, gelden onverkort voor de Centra voor Jeugd en Gezin. Die centra hebben niet verschillende financieringsstromen, maar slechts één, namelijk via de gemeenten. In het preventieve domein komt meer samenhang. Die instanties komen bij elkaar. De heer Thissen wil ook de Bureaus Jeugdzorg daarin hebben, op het provinciale niveau. Dan gaat het echter om een stelsel discussie, die wij nu niet met elkaar voeren. Hij heeft gelijk dat deze kwestie daarmee niet is opgelost.

De Centra voor Jeugd en Gezin als zodanig kennen alle voordelen van de consultatiebureaus, waarvan hij zo hoog opgeeft. Wat is de kracht van

de consultatiebureaus nog meer? Ze zijn vrijwillig; mensen komen er makkelijk en komen er graag. Daarom hebben ze een bereik van 95%. Dat geeft mij onder andere het vertrouwen dat de Centra voor Jeugd en Gezin dezelfde potentie hebben om succesvol te zijn als de consultatiebureaus. Die gaan er overigens in op; er komt niet een loket bij maar er verdwijnen hooguit loketten en ingewikkelde overleginstanties. De centra zijn laagdrempelig en goed toegankelijk. Er is één financieringsstroom, namelijk via de gemeenten. Sluitende afspraken zijn gegarandeerd. De wethouders, de opvolgers van de heer Thissen, hebben ook nog eens het wettelijke steuntje in de rug dat iedereen verplicht wordt om mee te werken aan het maken van sluitende afspraken. Ik zou bijna zeggen: wat wil de heer Thissen nog meer? Wat gunt hij zijn opvolgers nog meer om dat lokale preventieve jeugdbeleid tot een groot succes te maken? In mijn betoog was ik eigenlijk nog lang niet toe aan het lokale jeugdbeleid, maar dit neemt een prominente plaats in mijn beleidsprogramma in. Dit hele mapje heb ik nu behandeld.

Ik was nog bezig met het verhaal over het stelsel en de harmonisatie van financieringsstromen. Ik wees al op de bundeling van geldstromen op lokaal niveau, de brede doeluitkering. Voorts is het van belang te wijzen op de ontwikkeling van een nieuwe financieringssysteem voor de provinciale jeugdzorg. Daarover zijn wij in druk overleg met het IPO. Een ramingsmodel, waarmee wij de uitgaven goed kunnen prognosticeren, wordt ontwikkeld door het SCP. Met behulp daarvan kunnen wij goede afspraken maken over de middelen voor de provinciale jeugdzorg en de verdeling over de verschillende provincies. Daarnaast is de zorg aan civielrechtelijk geplaatste jeugdigen overgeheveld van de Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen naar de Wet op de jeugdzorg. In december heeft deze Kamer daarmee ingestemd, waardoor tevens één financieel kader ontstaat voor jeugdigen met zeer ernstige gedragsproblemen. Zij vallen onder de jeugdzorg en niet meer onder de Beginselenwet.

Van verschillende kanten zijn vragen gesteld over de overheveling van de jeugd LVG, de licht verstandelijk gehandicapten. Mogelijkheden tot bundeling van de geldstromen voor de provinciaal gefinancierde jeugdzorg enerzijds en de zorg voor licht verstandelijk gehandicapte jeugdigen anderzijds moet en zal ik zorgvuldig afwegen. Er is een relatie met de AWBZ-discussie in bredere zin. Een dezer maanden verschijnt een SER-advies over de toekomst van de AWBZ dat hierop ingaat. Gevraagd werd of niet al eerder was besloten dat de jeugd LVG per 1 januari jongstleden zou overgaan. Het is goed om daar precies in te zijn. Wat wij eerder besproken hebben, is dat de indicatiestelling naar de provincie zou gaan. Als je dit met de indicatiestelling wel doet maar met het zorgaanbod niet of nog niet, geef je de indicatiestelling echter in andere handen dan het zorgaanbod. Dit geeft de nodige problemen. In mijn beleidsprogramma heb ik het zo geformuleerd dat het in de rede ligt dat de LVG-problematiek

overgaat naar de provinciale jeugdzorg, maar daarnaast heb ik gezegd dat ik dit heel zorgvuldig wil blijven doen. Er is immers onmiskenbaar een sterke verknoping met het gehandicaptenbeleid in bredere zin binnen de AWBZ-context. Vandaar dat ik heb gezegd dat ik het niet overhaast wil doen. Ik wil in elk geval niet alleen de indicatiestelling overhevelen en onzekerheid laten bestaan over de overgang van het zorgaanbod zelf, omdat dit nieuwe vragen oproept. Er is ook een verband met het SER-advies over de toekomst van de AWBZ in bredere zin. Dat advies verschijnt binnenkort en dan is ook het moment gekomen om over de jeugd LVG besluiten te nemen. Ik kan niet helemaal voorspellen wanneer het gebeurt, maar ik verwacht het SER-advies dit voorjaar. Ik zal vervolgens zo snel mogelijk tot een standpunt over de LVG-problematiek komen, in nauw overleg met de betrokken gehandicapteninstanties en -organisaties en met de provincies.

Mevrouw **Slagter-Roukema** (SP): Het was toch juist de bedoeling dat de indicatie bij het Bureau Jeugdzorg zou plaatsvinden omdat die onafhankelijk is, ook onafhankelijk van het zorgaanbod? Nu legt de minister die verbinding weer. Dat vind ik apart.

Minister **Rouvoet**: Dat is inherent aan het bestaan van verschillende financieringsstromen. Daarom wordt ook zoveel accent gelegd -- op zichzelf terecht -- op hoe minder, hoe liever. Als de indicatie onafhankelijk is, is het wel de vraag of dat inderdaad zoveel voordelen heeft ten opzichte van de huidige AWBZ-indicatie. Ik vind het van belang dat wij de verschillende indicatiestellingen zo veel mogelijk harmoniseren. Met de staatssecretaris van Volksgezondheid ben ik daar ook voortdurend mee bezig. Niemand, en zeker niet de gebruiker van zorg, is ermee gediend dat in de AWBZ heel andere indicaties worden gebruikt dan in de vaak verwante jeugdzorg. Die indicaties moeten veel meer bij elkaar worden gebracht.

Ik sprak al over een integrale indicatiestelling en harmonisatie van indicatiestellingen. Dat is een belangrijk traject. Ik heb echter ook onderkend dat een enorme afwentelingsproblematiek kan ontstaan als de indicatiestelling bij de provincies, bij de Bureaus Jeugdzorg, wordt gelegd, maar het zorgaanbod bij de AWBZ. Degene die de indicatie stelt, is dan niet meer verantwoordelijk voor het leveren van het zorgaanbod. Dat heeft ook de nodige nadelen. Ik hecht eraan dat de overheveling zorgvuldig gebeurt, omdat het gaat om een kwetsbare groep, en om de bredere AWBZ-discussie daarbij in het oog te houden.

Mevrouw **Slagter-Roukema** (SP): Het lijkt mij dat dit evengoed geldt voor de indicatie voor de jeugd ggz.

Minister **Rouvoet**: Over LVG is eerder gezegd dat de verwachting is dat het over kan gaan. Ik heb uitgelegd waarom wij daarvoor een zorgvuldig traject moeten bewandelen. Op zichzelf is het wel

waar. Het zit in een ander traject van de jeugd ggz. Hier hebben wij alleen te maken met een lopende discussie: moet het over, moet ook het aanbod over of wachten wij ermee? Ik heb besloten om het langs de zorgvuldige route te doen.

Mevrouw **De Vries-Leggedoor** (CDA): Ik ben het eens met zorgvuldigheid, maar ik ben echter ook voor een integrale kijk zoals Donner het indertijd noemde. Een integrale kijk betekent: één loket. Eén financieringsstroom neemt een gedeelte van de wachtlijst weg. Je kunt dan maar met één bril ernaar kijken, je hoeft maar op één plek de rekening in te dienen. Het praktische probleem van dit moment is dat men niet kan schuiven met budgetten, als bijvoorbeeld een provincie merkt dat er wachtlijsten zijn voor de LVG jeugd en als in het netwerkberaad blijkt dat een oplossing kan worden gevonden binnen jeugdzorg. Daarvan zeg ik dat het doodzonde is en jammer voor de jeugdzorg. Je moet dat gewoon oplossen. Naar mijn beleving kan dat heel goed met één financiering en één loket.

Minister **Rouvoet**: Staat u mij toe dat ik deze dingen zorgvuldig meeweeg op het moment dat ik het besluit neem. Niet voor niets heb ik van de 40 mln. die de Tweede Kamer bij de algemene beschouwingen beschikbaar heeft gesteld, heel gericht een flink bedrag voor de jeugd LVG vrijgemaakt. Ik vind het namelijk nodig om ook aan de wachtlijstproblematiek daar tegemoet te komen. U hebt echter gelijk, het zijn aspecten die zwaar meewegen. Er staan echter ook andere aspecten tegenover. Vandaar de koppeling met de bredere discussie over de AWBZ en de noodzaak om het in overleg met alle betrokkenen te doen. Er leven namelijk uitgesproken opvattingen over, ook bij de betreffende gehandicaptenorganisaties. Niemand kan ook ontkennen dat er een nauwe verwantschap is met de bredere gehandicaptensector in de AWBZ. Er is ook veel voor te zeggen dat het qua problematiek nauw aansluit bij wat nu al bij de provincies ligt. Ik wil dus een heel zorgvuldige beslissing daarover nemen. De door mevrouw De Vries genoemde aspecten zal ik daar zeker in meewegen.

Mevrouw **De Vries-Leggedoor** (CDA): Bij de afweging in het verleden heb ik vaak gemerkt dat niet alleen het belang van het kind speelt, maar ook de vraag wie de baas is. Ik vraag de minister vooral om hier het belang van het kind in het oog te houden.

Minister **Rouvoet**: Zeker. Dat is exact waarom ik de zorgvuldigheid wil bewaken en een zorgvuldige afweging wil maken.

Mevrouw **Slagter-Roukema** (SP): Ik ben er helemaal niet van overtuigd dat de indicatie voor de jeugd ggz ook naar Bureau Jeugdzorg zou moeten gaan, wat mevrouw de Vries bepleit. Op dit moment gaat 80% via de huisarts, 20% via Bureau Jeugdzorg. Kinderen hebben wel vaker klachten waarmee niet langs Bureau Jeugdzorg wordt gegaan. De huisarts kan zelf heel goed de afweging

maken of een kind buisjes in de oren moet hebben, of dat de amandelen eruit moeten, of dat een kind jeugdpsychiatrische hulp nodig heeft. Het is onzin om dat te integreren binnen het Bureau Jeugdzorg. Ik vind het dus goed als de minister al de verschillende vormen, waar afhankelijk van de verwijzende instantie eventueel naartoe verwezen gaat worden, nog eens tegen het licht houdt. Ik heb wat dit betreft geen enkele behoefte aan integratie.

Minister **Rouvoet**: Dank voor de steun en de tijd om een zorgvuldige beslissing te nemen. Ik heb uw standpunt goed gehoord.

Er zijn vragen over de bureaucratie gesteld. Ik kan hier kort over zijn omdat ik al op 19 november in het kader van de begrotingsbehandeling een brief heb verzonden waarin staat hoe ik dit denk aan te gaan pakken. In deze brief worden een aantal concrete maatregelen genoemd: vereenvoudigde indicatie door het schrappen van de duur en de omvang, snellere en betere indicatiestelling, beperktere en gerichtere informatie-uitvraag, begrijpelijker formuleren en het schrappen van de eigenbijdrageregeling van het kind onder de Wet op de jeugdzorg.

Dit laatste is overigens een ander type eigen bijdrage dan de eigen bijdrage in het kader van de ziektekostenverzekering. Hier gaat het om de regel dat jeugdigen in de jeugdzorg -- die dus onder de Wet op de jeugdzorg vallen -- die eigen inkomsten hebben, bijvoorbeeld uit bijbaantjes, een eigen bijdrage moeten geven aan de instelling waarin zij verblijven. In de praktijk is dit heel moeilijk werkbaar. Heel veel instellingen doen dit dus ook niet meer. Ik vond het hoog tijd worden om deze eigen bijdrage te schrappen.

Er werd mij gevraagd waarom dit dan bij bijvoorbeeld psychologische hulp wel kan. Dat komt dus doordat het een ander type eigen bijdrage is. Die zit in het systeem van de betreffende wetgeving en staat los van deze bijverdienregeling. Het leek mij heel goed om die bijverdienregeling te schrappen, ook in het belang van de jeugdigen. Ik heb de indruk dat de meeste instellingen er ook niet rouwig om zijn. Heel veel instellingen zijn er al mee gestopt. Nog voordat de regeling is afgeschaft, wordt in veel gevallen de eigen bijdrage van de jeugdigen in de jeugdzorg al niet meer geïnd.

De maatregelen die ik noemde, hebben allemaal betrekking op de bureaucratie. Er wordt een nulmeting gehouden. Zoals ik al heb aangegeven in het plan van aanpak, streven wij ernaar dat er in 2011 25% minder ervaren regeldruk is. Dit betreft deels regeldruk uit den Haag en deels uit de provincie. Per saldo moeten werkers 25% minder regeldruk ervaren ten opzichte van dit moment.

Mevrouw **Slagter-Roukema** (SP): Ik weet dat de minister het over andere soorten eigen bijdrage had. Mijns inziens is het echter niet goed om van jeugdigen een eigen bijdrage te vragen als zij hulp in het circuit van de jeugdzorg krijgen. Dat gold voor de eigen bijdrage die nu afgeschaft wordt, maar dat geldt mijns inziens net zo goed voor de eigen bijdrage bij jeugdpsychologische hulp.

Minister **Rouvoet**: Ik wees erop dat de discussie al gevoerd is in het kader van de Zorgverzekeringswet. Daar gaat het om eigen bijdragen. Dat is vastgelegd in die wet. Ik refereerde eraan dat dit van een ander type is. Op zichzelf kan ik mij het standpunt van mevrouw Slagter-Roukema voorstellen, maar het is natuurlijk wel een keuze van de wetgever geweest om bijvoorbeeld de kortdurende ggz op te nemen onder het regime van de zorgverzekeringswet. Dat staat los van eigen bijdragen in de jeugdzorg. Ik begrijp de overweging, maar ik maak wel onderscheid tussen de specifieke eigen bijdrageregeling in het kader van bijverdienen en de door de wetgever zelf gekozen systematiek van de eigen bijdrage in het kader van de ziektekostenverzekering. Dat laatste is dus niet buiten de Kamer om gegaan, even los van individuele fractiestandpunten.

Mevrouw **Linthorst** (PvdA): Een betere indicatiestelling is natuurlijk goed. Gaat de minister ook nog iets doen aan de interne verslaglegging? Die registratie van alle handelingen waar ik in eerste termijn al op wees, is verschrikkelijk en heeft naar het oordeel van mijn fractie vooral te maken met indekken. Je zou ook meer vertrouwen kunnen hebben en daardoor minder verslaglegging eisen.

Minister **Rouvoet**: Er loopt een aantal trajecten om de interne informatievoorziening te verbeteren. Wij moeten daarbij overigens wel in het oog houden dat niet iedere vorm van verslaglegging of registratie verkeerd is. Er is een balans nodig om ervoor te kunnen zorgen dat een jeugdige goede zorg krijgt. Ik stel echter met mevrouw Linthorst vast dat er vaak zekerheidshalve zaken worden geregistreerd. Zij heeft het in dat verband over "indekken". Daar moet je iets aan doen door interne afspraken te maken.

Ik ben er primair verantwoordelijk voor dat de ervaren regeldruk van overheidsregelgeving omlaag gaat. Het maakt daarbij niet uit of het om regels van het Rijk of de provincie gaat. Ik heb daarover met vijf provincies en grootstedelijke regio's samenwerkingsafspraken gemaakt. Zij gaan zelf aan de slag met het verminderen van de ervaren regeldruk. Ik ben er zelf ook alert op dat wij de regeldruk verminderen, omdat wij anders de doelstelling van 25% reductie in 2011 niet kunnen realiseren. Ik kan melden dat ik inmiddels met het IPO heb afgesproken dat wij met alle provincies op deze manier gaan werken.

Mevrouw **Linthorst** (PvdA): Ik doelde op iets anders. Misschien moet de minister eens een paar dagen met een gezinsvoogd meelopen, want dan kan hij met eigen ogen zien wat men allemaal opschrijft. Dat zij dat allemaal opschrijven is officieel geen landelijk vereiste, maar in de praktijk voelt men dat wel zo, want instellingen en medewerkers voelen zich hiertoe gedwongen. Zij worden namelijk steeds vaker aansprakelijk gesteld als er iets fout gaat. Als het misgaat met een kind, wil men precies kunnen laten zien met wie men

allemaal contact heeft gehad. Dat slaat echt nergens op! Men is dan niet met bezig met het overdragen van dossiers of met het bieden van hulp, maar met het veiligstellen van het eigen hachje. Overigens doet met dat wel terecht. Is de minister met het oog hierop bereid om de verantwoording terug te brengen tot verantwoording op hoofdlijnen? Is hij verder bereid om zijn beleid te baseren op vertrouwen in plaats van op het huidige georganiseerde wantrouwen?

Minister **Rouvoet**: Het antwoord is een volmondig ja. Ik werk dan ook hard aan de vermindering van de verantwoordingsdruk. Ik maakte echter niet voor niets een onderscheid tussen de regelgeving van de overheid en de afspraken die instellingen intern maken. Overigens weet ik ook dat daaraan heel plausibele overwegingen ten grondslag kunnen leggen of dat mensen het op grond van hun eigen ervaringen nodig vinden om zaken op te schrijven.

Overigens: ik ben met een gezinsvoogd op pad geweest! Het is al wel weer even geleden en in die tijd is het een en ander veranderd, maar ik heb hem toch vooral zien luisteren, praten en observeren. Hij was vooral bezig met de jongeren en hun ouders en schreef op dat moment heel weinig op.

Mevrouw **Linthorst** (PvdA): Ik vraag nu vooral aandacht voor de rol van het kabinet en de Eerste en Tweede Kamer. Door de manier waarop wij de sector afrekenen, vragen wij eigenlijk om dit soort verantwoording. De sector doet dat niet uit zichzelf; zij ziet zich hiertoe gedwongen door de hoge maatstaven die wij aanleggen.

Minister **Rouvoet**: Daarom zei ik dat ik de vraag van mevrouw Linthorst met een ondubbelzinnig ja kon beantwoorden. De druk die het gevolg is van de verantwoordingsplicht van Rijk en provincies moet omlaag. Het is niet voor niets dat wij zo hard werken aan de indicatiestelling en de structurering van de interne processen. Het moet dus inderdaad anders. Ik stel tegelijkertijd vast dat er ook interne processen en afspraken zijn die bijdragen aan de regeldruk en bureaucratie die jeugdzorgwerkers ervaren.

Zorgvuldigheid is en blijft een kernwoord als wij spreken over werkers in de jeugdvoogdij. Mevrouw Linthorst is ongetwijfeld bekend met de deltamethode die tot doel heeft om de contacttijd te vergroten en de caseload van gezinsvoogden voor het einde van dit jaar te verlagen tot maximaal vijftien pupillen. Daarover zijn afspraken gemaakt, wat niet wegneemt dat wij hieraan hard moeten blijven werken. Hiervoor is overigens ook extra geld beschikbaar gesteld.

Mevrouw Duthler heeft een aantal specifieke vragen gesteld over het EKD. Zij vroeg waarom dit er voor iedereen is en niet alleen voor probleemgevallen en of het niet betuttelend is om de gegevens voor iedereen vast te leggen. Ik heb in algemene zin al het een en ander gezegd over het woord betutteling. Dat hoef ik hier niet te herhalen. Het is niet voor niets het EKD van de jeugdgezondheidszorg. Het is de digitale versie van

de bestaande papieren dossiers in de jeugdgezondheidszorg. Mevrouw Duthler zegt dat er vanaf 1 januari voor elk kind een dossier komt, maar dat is er al sinds mensenheugenis. Sinds de consultatiebureaus hun werk doen op het gebied van de jeugdgezondheidszorg, leggen zij dossiers aan op papier over wat zij zien, wat zij vaststellen en wat zij relevant vinden voor de medische, psychosociale, emotionele en cognitieve ontwikkeling van kinderen. Ik ben heel blij dat dit gebeurt, omdat de consultatiebureaus hun betekenis daaraan onttelen, dat zij zorgvuldig nagaan wat de ontwikkeling van de kinderen is en de ouders daarin kunnen adviseren. De papieren dossiers worden nu gedigitaliseerd. Dat is ook een vurige wens van de organisaties zelf. Het is ook een wens die mevrouw Duthler volgens mij zou moeten onderschrijven. Als kinderen verhuizen van de ene naar de andere gemeente, kun je ze zomaar kwijtraken. Een aantal van de drama's die wij hebben meegemaakt, had daarmee te maken. De papieren dossiers werden niet altijd goed overgedragen of nagezonden. Dat gaat nu veranderen door toe te werken naar een landelijk werkend EKD, zij het gefaseerd.

Mevrouw **Duthler** (VVD): De papieren dossiers worden nu niet bewaard van 0 tot 23 jaar. Dat is een van de zorgen die ik heb. Een van de ander zorgen die ik heb over het EKD betreft de inhoud en de aard van de gegevens die daarin worden geregistreerd. Kunt u daarover wat meer zeggen? In de eerste termijn heb ik met name gehamerd op de risico-inventarisatie en het normatieve aspect van de aard van de gegevens. Kunt u daarop nader ingaan?

Minister **Rouvoet**: Nu al is het binnen de integrale gezondheidszorg zo dat de dossiers van de kinderen bij het bereiken van de vierjarige leeftijd door de consultatiebureaus worden overgedragen aan de GGD. Zij blijven daar bewaard totdat de kinderen 19 jaar zijn. Dat zal bij de Centra voor Jeugd en Gezin en bij het werken met het EKD niet anders zijn. Laat ik het heel simpel samenvatten: de komst van het EKD verandert op zichzelf genomen op geen enkele manier de werkwijze van de huidige consultatiebureaus en GGD's. Het enige wat verandert is dat het niet meer om papieren dossiers gaat, maar om elektronische dossiers. Is dat nu ondergeschikt? Neen, het is heel cruciaal dat het gebeurt, om te voorkomen dat kinderen tussen de wal en het schip vallen. De werkwijze, maar ook het type gegevens dat de medewerkers van de jeugdgezondheidszorg relevant vinden om te noteren, veranderen niet door de komst van het EKD. Dat zeg ik ter geruststelling.

Mevrouw **Duthler** (VVD): In mijn eerste termijn heb ik ook verwezen naar de basisdataset van 3 mei 2007. Geldt die basisdataset nog steeds? Het papieren dossier is maar voor een beperkt aantal partijen toegankelijk. Het elektronisch kinddossier zal voor veel meer partijen toegankelijk worden. De autorisatie zal dus heel goed moeten worden

geregeld. Kunt u mij op dat punt wat meer vertrouwen geven?

Minister **Rouvoet**: Zeker, en dat zal ik graag doen. Ik kan u op dit punt geruststellen. De basisdataset is inderdaad een inventarisatie van de jeugdgezondheidsorganisatie zelf van de informatie waar men door de bank genomen mee werkt. Het is dus niet zo dat dit resulteert in een vragenlijst, in de zin dat als iemand zich meldt bij het Centrum voor Jeugd en Gezin vanaf vraag 1 het hele lijstje moet afwerken. Het zijn aspecten die door de professionals van de jgz gebruikt kunnen worden voor hun huisbezoeken en voor de gesprekken die zij voeren met mensen die zijn aangewezen op de jeugdgezondheidszorg of die daar komen voor advies. Wij hebben het hierbij dus over ervaringsgegevens die worden verzameld in de basisdataset. Ik zeg nogmaals dat volgens mij de jeugdgezondheidszorg zelf moet beoordelen welke informatie men nodig heeft om het werk goed te kunnen doen. De informatie moet zodanig zijn dat daarmee de ontwikkeling van het kind goed gevolgd kan worden. Hierbij hanteer ik de brede definitie van medische ontwikkeling. Ik ga niet voorschrijven welke informatie moet worden opgenomen, maar ik heb de betrokkenen wel gevraagd of zij nog eens goed willen bezien of zij alle informatie ook werkelijk nodig hebben. De basisdataset hoeft niet steeds van A tot Z te worden afgewerkt. Deze informatie is echter wel de omgeving waarbinnen de jeugdgezondheidszorg gaat werken. Het is niet de bedoeling dat meer partijen toegang krijgen tot de informatie. Het Elektronisch Kinddossier is er voor de jeugdgezondheidszorg en valt dus onder het regime van de Wet op de geneeskundige behandelingsovereenkomst. Het EKD blijft gekwalificeerd als een medisch dossier. Daarin kan niet iedereen zomaar kijken. Hierover zijn sluitende afspraken gemaakt.

Mevrouw **Duthler** (VVD): Ik maak mij niet zozeer zorgen over de vraag of alle gegevens uit de basisdataset worden afgelopen, als wel over het feit dat bijvoorbeeld de aard van de opvoedingsstijl als een gegevensveld is opgenomen. Ik heb de basisdataset van internet gedownload. Daarin lees ik bij dit gegevensveld dat een autoritaire opvoedingsstijl belemmerend zou zijn voor de ontwikkeling van het kind. Daartegenover wordt de opvoedingscompetentie gesteld. Die zou bevorderend zijn voor de ontwikkeling. Als ik dit lees, word ik huiverig. Is de hulpverlener wel in staat om te beoordelen of mijn opvoedingsstijl autoritair is en of die belemmerend is voor de ontwikkeling van mijn kind?

Minister **Rouvoet**: Wij stuiten hierbij op de invulling van het begrip professionaliteit van de jeugdgezondheidszorg. Mevrouw Duthler vraagt zich af of een medewerker van het consultatiebureau wel in staat is om zich een oordeel aan te meten over de risico's. Volgens mij is het juist de kerntaak van consultatiebureaus om zich zo'n oordeel aan te meten. Ouders zijn niet verplicht om naar het consultatiebureau te komen

en mevrouw Duthler is daartoe ook niet verplicht. Ik raad haar echter aan om wel te gaan. Veel ouders vinden het voor hun kind van het allergrootste belang dat professionals kijken naar de lichamelijke en psychosociale ontwikkeling van hun kind. Ondanks dat geen ouder hiertoe verplicht is, bezoekt 95% van de ouders het consultatiebureau. Deze ouders vinden dat de medewerkers in staat zijn om zich een oordeel aan te meten over de ontwikkeling van hun kind. Zij vinden dat de medewerkers hen kunnen helpen door aan te geven waar hun kind risico's loopt. Is dat bij de ontwikkeling van de oogjes, de oortjes, de gewrichtjes, de heupjes of bij een andere ontwikkeling? Ik ben verschrikkelijk blij dat wij veel professionals hebben in Nederland die in staat zijn om bepaalde risico's bij kinderen in te schatten. Zij kunnen daardoor tijdig bepaalde ouders de vraag stellen, of zij wellicht behoefte hebben aan ondersteuning. Zij kunnen aangeven dat zij ouders willen helpen als deze voelen dat zij op bepaalde punten tekortschieten. Zij kunnen hun zeggen: u bent nergens toe verplicht, maar wij willen u graag helpen met een aanbod, zodat u op de tekortschietende punten beter kunt optreden in het belang van uw kind. Als ouders dan niet willen, gebeurt het niet.

Mevrouw **Duthler** (VVD): Volgens mij moeten de gegevens die in het EKD worden opgenomen, zo objectief mogelijk zijn.

Minister **Rouvoet**: Uiteraard.

Mevrouw **Duthler** (VVD): Ik lees echter dat men een autoritaire opvoedingsstijl belemmerend vindt. Dat vind ik een subjectieve interpretatie. De uitwisselingsmogelijkheden van een elektronisch kinddossier zijn veel groter dan die van een papieren dossier. Daarom vind ik zo'n interpretatie heel ver gaan.

Minister **Rouvoet**: Ik heb al gezegd dat de uitwisselingsmogelijkheden er wel zijn, maar wij die niet gaan gebruiken. Het EKD is het dossier van de jeugdgezondheidszorg. Ik wil niet dat dit zomaar toegankelijk wordt voor andere partijen. Hierover ben ik voortdurend in gesprek geweest met de Tweede Kamer. Velen hebben er daar op aangedrongen om anderen toegang te verlenen tot het EKD. Tegelijkertijd dringt men erop aan, ook vandaag in de Eerste Kamer, dat wij ervoor moeten zorgen dat professionals de benodigde informatie goed uitwisselen. Dat moet uiteraard gebeuren, maar dit is iets anders dan het elkaar inzage geven in de dossiers. Ik heb vertrouwen in de professionaliteit van de jgz-medewerkers. Zij zullen in staat en bereid zijn om relevante informatie te delen met anderen, zodat men tot één plan kan komen als er bijvoorbeeld iets speelt via de Verwijsindex Risicjongeren. Ik kan echter de zorgen van mevrouw Duthler wegnemen; er is geen brede toegang tot het EKD. Als zij zegt dat zij er sowieso niet blij mee is dat in het EKD informatie over bepaalde zaken wordt vastgelegd, zou zij dezelfde zorg moeten hebben over de praktijk in de

afgelopen decennia. De jeugdgezondheidszorg en de consultatiebureaus leggen dezelfde informatie nu ook al vast, zij het op papier. Nu doen zij het in de computer. Daarvan onderschrijven wij naar ik hoop wel het belang dat wij mensen die verhuizen niet kwijt zijn doordat het papieren dossier niet wordt nagestuurd. Dan gaat het naar een andere jgz-organisatie over, zodat het kind daar weer kan worden gesignaleerd. Dat is van belang, bijvoorbeeld met het oog op preventie van kindermishandeling.

Mevrouw **Slagter-Roukema** (SP): Ik ben het volledig met de minister eens dat een elektronisch kinddossier een dossier is van de jeugdgezondheidszorg. Dat dossier bestaat al heel lang. Het probleem is dat het niet wordt doorgegeven en dat er niet wordt samengewerkt, of dat er geen verantwoordelijkheid wordt genomen als iemand verhuist. Ik denk dat je dat niet oplost door het dossier elektronisch te maken. Dat is een gemakkelijke manier om informatie op te slaan. Overigens is het streven dat dit dossier lokaal wordt ontwikkeld, waardoor er verschillende systemen zullen zijn. Wij moeten dus nog zien hoe die systemen compatibel worden gemaakt. Ik heb 25 jaar ervaring als huisarts, waarvan vijftien jaar met het EMD, dat ook nog steeds niet werkt. Dus laten wij niet te veel vertrouwen stellen in de elektronica maar laten wij erop blijven hameren dat er gesignaleerd moet worden dat kinderen niet komen opdagen en dat er dan actief achter hen aan moet worden gelopen. Ik ben het niet eens met mevrouw Duthler. Wij benoemen inderdaad bepaalde zaken, maar er is genoeg onderzoek waaruit blijkt dat kinderen bij een combinatie van factoren een risico lopen. Daar moeten wij op letten.

Minister **Rouvoet**: Ik heb iets minder scepsis dan mevrouw Slagter over de mogelijkheden om via het EKD het kind beter te volgen, ook bij de verhuizing naar een andere gemeente. Wij hebben met een aantal zaken te maken gehad waarbij dit heel concreet speelde en waarbij het papieren dossier niet, onvolledig of verkeerd werd nagezonden. Dan zijn wij die kinderen kwijt. Bij een elektronisch dossier hebben wij meer mogelijkheden dan bij een papieren dossier. Dit is een van de lessen die wij hebben geleerd uit een aantal situaties die wij liever willen voorkomen.

Daarom zeg ik ook dat het een beetje door het proces is gekomen dat wij nu gaan beginnen met het simpelweg digitaliseren. Mevrouw Slagter spreekt over het compatibel maken. Als voorwaarde stel ik aan de pakketten die nu lokaal door de jgz-organisaties worden aangeschaft dat zij op termijn aan de landelijke standaarden gaan voldoen, zodat wij alsnog tot een landelijk werkend EKD kunnen komen. Dat is cruciaal om te voorkomen dat wij kinderen bij verhuizing kwijtrafen. Op dat punt heb ik mijn lesje wel geleerd. Soms verhuist men bewust om aan de aandacht van een organisatie te ontsnappen. Dat mogen wij niet accepteren.

Mevrouw **Linthorst** (PvdA): De zorgen die de minister bij mevrouw Duthler heeft weggenomen,

zijn nu bij mij juist vergroot. Ik loop nu een aantal jaren mee in de randen van de jeugd zorg. Het komt inderdaad voor dat mensen bewust verhuizen om uit handen te blijven van bemoeizorgende instanties, maar veel vaker komt het voor dat het misgaat doordat instanties hun informatie niet delen. Ik had mijn hoop juist gevestigd op de inzage. Het gaat bijvoorbeeld om kinderen van verslaafde of verstandelijk gehandicapte ouders. Wij kunnen het zo gek niet verzinnen, of er zijn problemen van ouders die directe gevolgen hebben voor het kind. Ik kan er echt niet bij waarom de mensen die met die kinderen bezig zijn en die daarin hun ziel en zaligheid stoppen -- maar die toevallig niet in de jeugdgezondheidszorg zitten maar in een andere tak van sport -- geen informatie krijgen omdat mensen in de jeugdgezondheidszorg zeggen dat dit hun vertrouwensrelatie met de patiënt wel heel erg op de proef stelt. Het kind zou centraal staan. Wanneer de gegevens alleen maar inzichtelijk zijn voor de gezondheidszorg, waarvan wij weten dat het daar vaak misgaat, heb ik er een hard hoofd in dat het kind inderdaad centraal komt te staan.

Minister **Rouvoet**: Ik zie het echt anders. U begon zo zorgvuldig, u zei dat het cruciaal is dat informatie gedeeld wordt, maar dat dit in de praktijk vaak niet gebeurt. Dat zijn twee verschillende dingen. Voor het delen van informatie is het op zichzelf niet nodig dat een ander in je kaartenbakken kan kijken, ook al zijn ze digitaal. Cruciaal is dat professionals desnoods gedwongen worden om relevante informatie uit te wisselen. Heel veel professionals willen niets liever, omdat het de kwaliteit van hun eigen werk alleen maar ten goede komt. De verwijfsindex is daarbij een hulpmiddel: je bent bezig met een kind, je voert die gegevens in omdat je risico's ziet, je krijgt het signaal dat het Bureau Jeugdzorg, het schoolmaatschappelijk werk of de leerplichtambtenaar ook met dat kind bezig is, je belt elkaar op en je deelt de relevante informatie. Daar komt het op aan en dat zal gebeuren, want de gemeente gaat dit in haar regierol afdwingen. Wij moeten elkaar niet met een vicieus debat opzadelen, want het gaat gebeuren, wij hebben er de voorzieningen voor getroffen. Ik ben het met u eens dat het te weinig gebeurt, maar daarom moeten die Centra voor Jeugd en Gezin er ook komen. En het elektronisch kinddossier is een onmisbaar hulpmiddel, als bronsysteem voor bijvoorbeeld de verwijfsindex, om hulpverleners met elkaar in contact te brengen. Dan is het een kwestie van professionaliteit om relevante informatie uit te wisselen. De afspraken met de gemeenten gaan dus ook over het gebruik maken van de verwijfsindex; wij zijn hard bezig met de wettelijke inkadering van dit instrument.

Mevrouw De Vries heeft nog gevraagd of allerlei programma's op het gebied van opvoedingsondersteuning -- Eigen Kracht, Families First, Hulp aan Huis, Home-Start, video home training -- niet toegankelijk en vrij verkrijgbaar zouden moeten zijn bij de Centra voor Jeugd en Gezin. Ambulante vormen van hulpverlening aan

jongeren en ouders moeten dicht bij huis beschikbaar zijn, via de gemeenten en via die centra. Op dit moment wordt het project Opvoeden in de buurt uitgevoerd in zeven grote gemeenten, die samenwerken met tien gemeenten in de omgeving. Daaruit zal moeten blijken welke vormen van ambulante hulp op gemeentelijk niveau kunnen worden aangeboden. Daar zijn wij druk mee bezig. Er zijn ook programma's in dezelfde lijn, maar die veel zwaarder zijn: MST en FFT, programma's die provinciaal op indicatie worden aangeboden. Maar ik ben het ermee eens dat wat lokaal kan, op lokaal niveau moet worden aangeboden.

Mevrouw De Vries heeft ook nog een suggestie gedaan voor mentorschap, buddyprojecten. Zij gebruikte nog even de term "big brother", wat naar ik vrees, weer andere associaties kan oproepen, maar zij doelde op het buddysysteem waarbij iemand als een soort mentor fungeert. In het onderwijs komt dit al veel voor, er is zelfs een kenniscentrum. Voor het jeugdbeleid kennen wij het basismodel in de Centra voor Jeugd en Gezin, met ruimte voor lokaal maatwerk. Daar past dit heel goed bij en er zijn ook al gemeenten mee bezig. Het is niet voorgeschreven in het basismodel, maar ik kan me heel goed voorstellen dat het zeker in de grote steden een waardevolle aanvulling van het lokale aanbod is.

Ik heb al vaker gesproken over wat er nodig is om de druk op de provinciale jeugdzorg te doen afnemen. Inderdaad gaat het daarbij ook om het beschikbaar stellen van extra geld; ik heb dat in het afgelopen jaar een aantal keren gedaan, en daarbij ging het zowel om structureel als om incidenteel geld. De heer Thissen vraagt zich af of dit genoeg is. Nee, het is niet genoeg, maar ik vind het ook niet goed om bij een signaal dat er wachtlijsten zijn, klakkeloos de portemonnee te trekken en er structureel geld bij te doen. Ik wil namelijk ook druk op de ketel houden om de jeugdzorg zelf verbeteringen tot stand te laten brengen. De heer Thissen heeft zelf op het belang hiervan gewezen, ook op basis van zijn eigen ervaringen, waardoor ik overigens zeer getroffen ben. Ik kan mij daarbij goed een beeld vormen. Ik herken veel elementen en denk dan: zo werkt het systeem inderdaad vaak, maar daarmee laat het zich van zijn slechtste kant zien. Het moet niet mogen dat alles zo gaat. Daarom is er ook bij mij de behoefte om meer aan preventie te doen. Dat betekent: de druk op wachtlijsten, de druk op de capaciteit verminderen. Er moet geprofessionaliseerd worden, zodat sneller en effectiever wordt gehandeld. Het is nodig om meer te werken volgens het evidence based principe. Niet voor niets heb ik in november 42 mln. beschikbaar gesteld voor het programma Zorg voor jeugd. Daardoor kan die evidence based methode beter tot haar recht komen. In het kader van ZonMw wordt ook hard gewerkt om dat te bereiken.

Vermindering van bureaucratie lijkt een afgeleide vorm om tot verbetering te komen, maar zij is essentieel. Alle tijd die je namelijk niet aan bureaucratie of de papierwinkel besteedt, kun je aan de kinderen, aan de zorg zelf besteden. Ik denk ook aan de nieuwe financieringssystematiek. Daarmee zijn wij druk bezig. Al deze manieren zijn

nodig, maar als de nood echt hoog is, ben ik bereid om te kijken of geld beschikbaar kan worden gesteld. Echter, wij moeten meer doen dan het subsidiëren van wachtlijsten. Dat is mijn vaste overtuiging. Ik wil dus handelen volgens de sporen die ik heb aangegeven.

Mevrouw Linthorst heeft er ook nog op gewezen dat het Bureau Jeugdzorg en de Raad voor de kindbescherming vaak elkaars werk overdoen. AMK's noemde zij niet, maar ik proefde uit haar woorden dat zij daar ook op doelde. Het AMK start bijvoorbeeld een onderzoek en als dan het probleem bij de raad wordt gemeld, begint die opnieuw met een onderzoek. Dat is de reden dat wij een tijdje geleden zijn begonnen met het traject Beter beschermd. Daarmee streven wij ernaar om de raad en bijvoorbeeld het AMK met elkaar te laten optrekken in de vorm van een casusoverleg. Dat moet leiden tot korte doorlooptijden en een gezamenlijke aanpak. De raad gaat eventueel verder met een zaak op het punt waar de instellingen samen met het onderzoek waren gebleven. Op die manier kan de kinderrechter sneller worden ingeschakeld als dat nodig is. Hiervoor zijn zeven pilots uitgevoerd. Die waren zeer succesvol. Vlak voor de behandeling van de begroting, ergens in november, heb ik de Tweede Kamer bericht dat ik van plan ben om deze manier van werken landelijk uit te rollen. Dezer dagen of begin volgende maand zal ik hierover een debat voeren met de Tweede Kamer. Het gaat hierbij om een cruciaal onderwerp. Ik ben het namelijk met de geachte afgevaardigde eens dat de doorlooptijden, ook bij de AMK's zelf, teruggebracht moeten worden. Nu zijn daarmee vaak dertien weken of meer gemoeid. Die termijn moet op zijn minst terug naar acht weken. Daarover voer ik actief gesprekken, want die reductie is van groot belang.

De heer Kuiper sprak in dit verband over de wettelijke verankering van de status van de maatschappelijk werkers in de jeugdzorg. Het zou daarbij ook gaan om hun kwalificaties en hun registratie. Hij vroeg of dit punt niet betrokken kon worden bij de onderwerpen van het actieplan professionalisering, dat door de sector zelf is aangedragen. Professionaliteit en kwaliteit van de werkers in de zorg zijn natuurlijk in eerste instantie onderwerpen voor de sector zelf. Ik ondersteun hun inspanningen op dit punt wel. De uitvoering van het actieplan wordt door mij financieel ondersteund, zodat die uitvoering goed vorm wordt gegeven. De positie van maatschappelijk werkers in de jeugdzorg en van de sociaalagogisch werkers staat zeker op de agenda van het actieplan professionalisering. De stuurgroep professionalisering onder leiding van mevrouw Kalsbeek start met het ontwerpen van een beroepenstructuur voor de jeugdzorg en het vormgeven van competentie management door werkgevers. Ook worden de vereiste kwalificaties en de mogelijkheden van een beroepenregister voor de groep sociaalagogisch werkers in aanmerking genomen.

De heer Kuiper vroeg of ik mij hier actief mee wilde bemoeien. Voor mij komt dan het belangrijke punt van sturingsfilosofie aan de orde.

Ik vind het ongelooflijk belangrijk als zulke initiatieven door de sector zelf worden genomen. De overheid hoeft niet direct te zeggen dat zij deze onderwerpen wettelijk gaat regelen. Dat geldt ook voor het tuchtrecht. Dat aspect ligt ook in het plan professionalisering besloten. Ik vind het ongelooflijk belangrijk dat de sector hiermee zelf is gekomen. Men ervaart de noodzaak om meer te gaan werken aan de beroepenregistratie en om regels op te stellen in het kader van het tuchtrecht. Het zelfreinigend vermogen van de sector is belangrijk. Ik besteed er nadrukkelijk aandacht aan. Het is voor mij altijd mogelijk om als het proces niet snel genoeg gaat maatregelen te nemen, maar ik stimuleer liever het proces van onderop, zodat de beroepsgroep het zelf gestalte geeft. Met alle genoegens zal ik het specifieke punt van de status van maatschappelijk werkers onder de aandacht van mevrouw Kalsbeek en de hare brengen.

De heer **Kuiper** (ChristenUnie): Ik heb niet kunnen ontdekken dat met het actieplan dit punt goed is geborgd. Ik vraag mij af of het niet op de weg van de minister ligt om actie te nemen als de beroepsgroep het zelf niet goed vorm geeft. U zult het onder onderwerp onder hun aandacht brengen en u zegt eigenlijk toe om het met deze groep te bespreken. Ik zal hierop in tweede termijn nog even terugkomen.

Minister **Rouvoet**: Ik heb hier een factsheet liggen. Ik heb een hekel aan Engelse termen, dus vertaal ik dit meestal maar letterlijk met "feitenvol". Dit vel gaat over het Actieplan Professionalisering in de Jeugdzorg. Punt 2b op dit vel luidt "inrichting beroepsregister en vergroting beroepsregistratie". Bij mijn weten is het daarin besloten. Ik heb begrepen dat de heer Kuiper hierover benaderd is door de Nederlandse Vereniging voor Maatschappelijk Werkers. Met alle genoegens breng ik dit punt nog eens specifiek onder de aandacht van de beroepsgroepen en van de stuurgroep. Ik laat dit bij deze organisaties liggen. Ik vind het van belang dat zij dit inbedden.

Mevrouw **Slagter-Roukema** (SP): De Wet BIG moet dan wel gewijzigd worden. Dat kunnen maatschappelijk werkers niet zelf doen. De minister zou dit op zijn minst toch kunnen steunen.

De heer **Kuiper** (ChristenUnie): Volgens mij moet de Wet BIG hiervoor niet aangepast worden. Die wet gaat over de beroepen in de medische zorg. Er zou een apart register moeten komen.

Mevrouw **Slagter-Roukema** (SP): In ieder geval moet er iets wettelijks geregeld worden. Dat kunnen de maatschappelijk werkers zelf niet doen. Ik vind dat de minister weinig biedt als hij het initiatief aan het veld laat. Zij hebben het overigens al opgepakt.

De heer **Kuiper** (ChristenUnie): Ik denk dat het verder gaat dan alleen maar de registratie door de beroepsgroep zelf, zoals in het actieplan staat. Die registratie gebeurt nu ook al, maar is niet effectief

genoeg. Het is te vrijblijvend voor de werkers binnen de sector. In de tweede termijn wil ik hierop nog terugkomen.

Minister **Rouvoet**: Dat lijkt mij uitstekend. Als een voorziening uit de sector tegemoet komt aan wat wij met een wettelijke registratie, met een BIG-achtige constructie, zouden willen bereiken, moeten wij dit niet vanuit een sturingsfilosofie wettelijk willen regelen. De beroepsgroepen onderkennen en onderschrijven de doelstelling door daaraan te werken. Dit zal een andere vorm krijgen. De beroepsgroepen kunnen zelf inderdaad geen wettelijke regeling treffen. Dit geldt ook voor het tuchtrecht. Beroepsgroepen kunnen ook in het kader van het actieplan professionalisering niet zelf een wettelijk tuchtrecht regelen. Als zij zelf met een goede voorziening voor het tuchtrecht komen, is de noodzaak van een wettelijk tuchtrecht volgens mij veel minder groot. Ik geef de voorkeur aan dergelijke initiatieven. Ik houd de vinger aan de pols en zal het punt nog apart onder de aandacht brengen.

Ook met de Tweede Kamer ben ik in gesprek en licht ik de pleegzorg nog specifiek uit. Dit is ook mogelijk in het kader van een wetsvoorstel rondom de pleegzorg, dat in voorbereiding is. Ik zal er nu een paar opmerkingen over maken. Ik twijfel er niet aan dat wij later uitvoerig zullen terugkomen op alles wat met de pleegzorg te maken heeft. Ik hecht daaraan grote waarde. Pleegzorg is een belangrijke vorm van zorgverlening die vaak de voorkeur verdient boven het onderbrengen in een jeugdzorginstelling. Er is een wetsvoorstel in voorbereiding voor wijziging van de kindbeschermingswetgeving. Daarin wordt volledig ingezet op het belang dat het kind heeft bij continuïteit en stabiliteit in de opvoeding. Wij willen bijvoorbeeld tegengaan dat kinderen na vijf jaar weg moeten uit een pleeggezin, terwijl het goed gaat in dat pleeggezin. In het wetsvoorstel wordt een blokkaderecht opgenomen voor pleegouders, als het kind één jaar bij hen verblijft. Als pleegouders het niet in het belang van het kind achten wanneer het bij hen weggaat, kunnen zij de rechter vragen om een uitspraak te doen. Tot die tijd blijft het kind in het pleeggezin.

In het wetsvoorstel eisen wij verder van Bureau Jeugdzorg en de Raad voor de Kinderbescherming dat als na twee jaar weer een verlenging van een ondertoezichtstelling of een uithuisplaatsing wordt gevraagd, gemotiveerd wordt waarom niet wordt gekozen voor een gezagsoverheveling naar de pleegouders. Er moet een zware motiveringsplicht worden gelegd bij de instellingen. Het uitgangspunt wordt dus dat pleegouders het gezag krijgen nadat het kind twee jaar bij hen heeft verbleven, tenzij het belang van het kind zich daartegen verzet. Bij de behandeling van het wetsvoorstel zullen wij hierover uitvoeriger komen te spreken.

De heer Kuiper heeft gevraagd of er geen toezicht moet worden geregeld als pleegouders de voogdij op zich nemen. Normaal gesproken gaat de voogdij over uit huis geplaatste kinderen naar een instelling, naar Bureau Jeugdzorg of naar een

landelijk werkende instelling op het gebied van de voogdij. Voor de uitvoering van de voogdij wil ik in de nieuwe wet voor de kindbescherming regelen dat ieder jaar toezicht uitgeoefend wordt op de wijze waarop de voogdij door de instelling wordt uitgevoerd. Daar heeft de Inspectie Jeugdzorg om gevraagd. Dat toezicht ontbreekt op dit moment in hoge mate.

De pleegouders waar het kind verblijft, krijgen de voogdij pas als zij hebben laten zien de opvoeding van het kind goed aan te kunnen. Als het kind goed bij het gezin kan opgroeien, blijft het in beginsel daar totdat het volwassen is. In die omstandigheden is het niet wenselijk om toezicht uit te blijven oefenen. Er is immers al vastgesteld dat de pleegouders in staat zijn om de voogdij te verkrijgen. Ook als het vertrouwen in de pleegouders als voogd is uitgesproken, is het minder gewenst om nog toezicht uit te oefenen. In die situatie geldt voor hen wat voor iedere ouder geldt, namelijk de reguliere jeugdzorg. De toegang daartoe staat ook open voor pleegouders, zo zeg ik tegen de heer Kuiper.

Mevrouw Slagter vraagt wanneer de Kamer de nieuwe wet tegemoet kan zien. De consultatieronde is in november gestart en eindigt halverwege februari. Ik verwacht het wetsvoorstel nog dit voorjaar naar de Raad van State te kunnen sturen. Later dit jaar kunnen wij over het voorstel spreken. Door het invoeren van die onderdelen waarvoor een wettelijke basis geen vereiste is, kan eerder gestart worden met verbetering van de pleegzorg. Er staat een projectgroep onder leiding van een kinderrechter klaar om die onderdelen zo snel mogelijk na de consultatieronde in te voeren.

Mevrouw Linthorst noemde in een bijzin het hoge verloop onder gezinsvoogdijwerkers. Ik heb de behoefte om dat beeld iets te nuanceren. Dat beeld heeft zich ook in de berichten in de media vastgezet. Navraag bij de MO-groep levert echter het volgende op. Bij het Bureau Jeugdzorg Noord-Holland is begin vorig jaar een forse uitstroom vastgesteld van 19,6%. Er is echter voor 21,5% nieuw personeel aangenomen. Dat ben ik minder vaak in de berichtgeving tegengekomen. Bij de andere Bureaus Jeugdzorg was de uitstroom veel minder dan in Noord-Holland. Soms was die ook vrij fors, zoals in Flevoland met 12%, Haaglanden met 5,3% en Rotterdam met 3,4%. Friesland had een uitstroom van 0%. Voor alle Bureaus Jeugdzorg heb ik van de MO-groep begrepen dat die vorig jaar meer mensen hebben aangenomen dan er vertrokken zijn. Dat is nodig vanwege de groei van de instroom en de invoering van de Deltamethode. Daardoor kunnen er per gezinsvoogd minder gevallen behandeld worden, namelijk 15 pupillen per gezinsvoogd als doelstelling voor dit jaar.

Mevrouw **Linthorst** (PvdA): Bij verloop van gezinsvoogden spelen twee problemen. Er vertrekt een hoop ervaring en deskundigheid. De nieuwe mensen moeten zich bovendien inwerken. Die kunnen niet direct een volle caseload aan. Dat betekent een probleem bij een uitstroom van 12% of 19%.

Minister **Rouvoet**: Ik heb ook gezegd het beeld wat te willen nuanceren. Het beeld dat de Bureaus Jeugdzorg in Noord-Holland of elders leeglopen, is niet waar. Het is echter zonder meer zo dat bij hoge uitstroom ervaring en deskundigheid weglect. In Haaglanden is de uitstroom 5,3% en in Rotterdam 3,4%. Daar is dus sprake van een minder groot probleem. Deels gaat het om een gezonde en onvermijdelijke doorstroom van mensen die na verloop van tijd wisselen van baan. Als het in de buurt van de 20% komt, is dat natuurlijk niet gezond met het oog op de deskundigheid. De ontwikkelingen rondom de verlaging van de caseload worden door mij overigens nauwkeurig gevolgd. Mijn verwachting is dat alle Bureaus Jeugdzorg de norm van een op vijftien voor het einde van dit jaar zullen halen. Ik weet het natuurlijk niet voor 100% zeker. Bij een enkele heb ik nog wat aarzelingen. Ik spreek uiteraard over een gemiddelde caseload van vijftien.

Mevrouw Slagter heeft een opmerking gemaakt over minderjarige vreemdelingen in het kader van het Kinderrechtenverdrag en de publiciteit daarover van vorige week. De kanttekeningen van Defense For Children en Unicef over de naleving van Nederland van het Kinderrechtenverdrag kunnen het beeld oproepen dat wij over de volle breedte laag of onvoldoende scores. Dat is niet het geval. Zij hebben er wel een aantal thema's uitgelicht waarvan wij weten dat daar problemen liggen, zoals de wachtlijsten en de kindermishandeling. Wij moeten daar nog aan werken, ook in het perspectief van het naleven van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind. Die thema's zijn niet voor niets tot prioriteit in mijn beleidsprogramma gedefinieerd. Gelukkig werd door de desbetreffende organisaties wel uitgesproken dat Nederland op de goede weg is, al is het er nog niet. Dat staat zo in hun jaarbericht. Daar ben ik het hartgrondig mee eens. Het zou goed zijn als dat ook in de publiciteit naar buiten zou komen.

Mevrouw Slagter noemde ook nog het punt van de vreemdelingenbewaring. Ik wil daar graag nader op ingaan, maar korthedshalve meld ik dat mij bekend is dat de staatssecretaris van Justitie vandaag een brief heeft verstuurd over de nieuwe termijnen die gelden voor minderjarigen in vreemdelingenbewaring, met name bij uitzetting. De maximale termijn is twee weken, om te voorkomen dat mensen met kinderen zich op het laatste moment onttrekken aan de uitzetting. Bij grensoverschrijdingen is de maximale termijn naar mijn weten vier weken, waartoe wij ook wel gehouden zijn om goed onderzoek te kunnen doen naar de mogelijke status van de desbetreffende vreemdelingen als zij de grenzen, en zeker de Europese buitengrenzen, overschrijden. In het kader van de grensoverschrijding en de uitzetting blijft detentie van minderjarigen dus onder omstandigheden, helaas, onvermijdelijk.

Eén nuancerende opmerking wil ik daarbij maken. Zeker als er kleinere kinderen bij zijn betrokken, wordt vaak één van de ouders in vreemdelingenbewaring genomen. De andere ouder met de kinderen krijgt dan vrijheidsbeperkingen

opgelegd. Dat gebeurt om tegemoet te komen aan het vrij fundamentele bezwaar tegen het opsluiten van kinderen. Soms is het onvermijdelijk, maar waar het kan wordt dus aan bezwaren tegemoetgekomen. Dat is ook de strekking van de brief van de staatssecretaris.

Mevrouw **Slagter-Roukema** (SP): Ik ben blij met de woorden van de minister. Vier jaar geleden werd dezelfde discussie gevoerd, en toen werden vanachter de regeringstafel andere dingen gezegd. Dat is vooruitgang.

Ik heb echter nog een vraag. De minister antwoordde dat hij de kinderombudsman misschien zou willen onderbrengen bij de nationale ombudsman. Ik pleit er erg voor de kinderen een eigen ombudsman te geven, omdat het anders een tweederangs instituut zou kunnen worden.

Minister **Rouvoet**: Een tweederangs instituut, dat zou ik niet zo snel willen stellen, want daar zit ook een bepaalde kwalificatie aan vast.

Mij past hier enige terughoudendheid, omdat er in de Tweede Kamer een initiatiefvoorstel van mevrouw Arib namens de PvdA-fractie ligt. Dat ligt overigens al zeven jaar stil. Ik heb gezegd dat mevrouw Arib en de Tweede Kamer moeten bepalen hoe zij verder willen gaan met het wetsvoorstel. Ik ben daarover overigens wel in gesprek met mevrouw Arib, zoals wij ook in gesprek zijn met de nationale ombudsman; ik heb de volgende week weer een afspraak met hem. Ik vind het van belang dat wij hier geen energie gaan steken in de vraag hoe het instituut er precies moet gaan uitzien, maar dat wij wel borgen dat de functie van kinderombudsman een plek krijgt in ons instituut. Wetende dat de minister van BZK in samenspraak met het parlement druk bezig is met het opzetten van een nationaal Nederlands instituut voor de rechten van de mens, en wetende dat daarbij ook de mogelijkheid overwogen wordt om dat onder te brengen bij de nationale ombudsman, is er veel voor te zeggen om versnippering van instituties te voorkomen en te zorgen dat de functie van de kinderombudsman, het toezien op het naleven van Verdrag inzake de Rechten van het Kind, een duidelijk herkenbare plek krijgt, ook als wij het onderbrengen bij de nationale ombudsman. Daarover ben ik met mevrouw Arib al tot een grote mate van overeenstemming aan het komen. Het primaat ligt echter bij de Kamer, die daarover een initiatiefvoorstel in behandeling heeft.

De heer Kuiper heeft gevraagd om cijfers over de vervolging van daders van kindermishandeling in het strafrechtelijk traject. Die kan ik helaas niet geven. Ik heb daar zelf ook wel eens naar gevraagd bij mijn collega's van Justitie, maar het blijkt dat bij mishandeling de strafverzwarende omstandigheid dat het om kinderen gaat niet apart wordt geregistreerd, omdat het gaat om het gekwalificeerde directe delict. Je ziet dit ook terugkeren in de aanpak van en de opvang bij huiselijk geweld. Daar valt ook kindermishandeling onder, maar dit wordt in de strafrechtelijke keten niet apart geregistreerd. Het is wel van belang dat wij naast preventie en

vroegsignalering, ook in relatie tot het Centrum Jeugd en Gezin en de consultatiebureaus gezondheidszorg, ook aandacht hebben voor het feit dat het hier om een misdrijf gaat. Het strafrechtelijk traject mag niet buiten beeld komen, want waar het kan, moet dit worden aangepakt. Het doen van aangifte en het werkelijk vervolgen is dan van groot belang. Ik kan daar helaas geen cijfers van geven.

De heer **Kuiper** (ChristenUnie): Kan dit in de toekomst wel?

Minister **Rouvoet**: Dit wordt niet apart geregistreerd binnen de strafrechtsketen. Het is ook ingewikkeld, omdat dit deel uitmaakt van het bredere delict mishandeling. Het is lastig om daarbinnen te registreren wanneer het om kindermishandeling gaat. Ik wil dit echter wel onder de aandacht van de minister van Justitie brengen om te zien in hoeverre hij ons verder kan helpen. Wij weten in ieder geval dat het veel te vaak voorkomt in Nederland en dat er nog te weinig wordt gemeld of aangifte gedaan. Daaraan kunnen allerlei overwegingen ten grondslag liggen, valide en minder valide. Mijn actieplan Bestrijding kindermishandeling is erop gericht om via deskundigheidsbevordering, goede regionale samenwerking en de ondersteuning van het hele traject door de 35 centrumgemeenten echt werk te maken van de bestrijding van kindermishandeling. Voorkomen en schade beperken door goede opvang.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

*N

Mevrouw **Duthler** (VVD): Voorzitter. Ik dank de minister voor zijn uitgebreide en bevlogen toelichting. Succes met het jeugdbeleid of niet, aan zijn bevlogenheid zal het in ieder geval niet liggen. Het is goed om te horen dat onze uitgangspunten dezelfde zijn: primair ligt de verantwoordelijkheid voor de opvoeding en ontwikkeling bij het gezin en niet bij de overheid, terughoudendheid van de overheid als het echt misgaat.

We zijn het erover eens dat de wet te bureaucratisch heeft uitgekapt; bijna alle fracties heb ik in eerste termijn daarover gehoord. We hebben uitgebreid gesproken over het nut van een stelselwijziging en een discussie daarover op dit moment. We hebben uitgebreid gesproken over eenduidige taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden. De woorden van de minister lijken veel op de woorden van de staatssecretaris in 2004, maar wat wordt er nu anders? Ik ben niet overtuigd door de reactie van de minister. Zolang er geen eenduidige financieringsstromen komen en er geen duidelijke bevoegdheden zijn, heeft mijn fractie weinig vertrouwen in het succes van maatregelen als de Centra voor Jeugd en Gezin om de jeugdzorg te verbeteren.

Ik wil de discussie nu niet overdoen. Ik heb begrepen dat er in 2009 een evaluatie komt. Ik vraag de minister om de eenduidigheid van financiering, bevoegdheden, taken en verantwoordelijkheden uitdrukkelijk mee te nemen in deze evaluatie. Het zou helemaal fijn zijn als die evaluatie naar voren werd gehaald, want als in 2009 wordt geëvalueerd, betekent dit dat er in 2010 en 2011, aan het einde van de ambtstermijn van de minister actie zal worden ondernomen.

Ik ben er dus niet van overtuigd dat er enorme verbeteringen in de jeugdzorg zullen komen als er geen belangrijke wijzigingen worden doorgevoerd. Vandaar dat ik vroeg naar de evaluatie, de criteria en vraagpunten daarbij en om een eventuele vervroeging.

*N

Mevrouw **De Vries-Leggedoor** (CDA): Voorzitter. Ik zal mijn bijdrage in eerste termijn ook niet herhalen en het kort houden. Wij zijn blij met de reactie van de minister op een meerderheid van de zaken die wij aan de orde hebben gesteld: preventie, ketensamenwerking, de zorg zo licht mogelijk houden en alleen maar zwaar als het nodig is. Toch houden wij onze zorg op een aantal punten: de ene financiering en het ene loket.

Ggz-jeugd en LVG jeugd, één loket voor de integrale kijk, dat was nodig toen we begonnen met de Wet op de Jeugdzorg. Daarbij hoort één financiering. Voor ons volgt de vorm de inhoud. Als de vorm de inhoud, dat ene integrale loket, niet volgt, krijgt de minister inderdaad een probleempje met ons. Ik verzoek de minister dus om, als er op enig moment niet één financiering en één loket komt, met goede argumenten te komen. Op dit moment is namelijk duidelijk dat er, als je niet één financiering en één loket hebt, verschillende verantwoordingsvormen komen, verschillende partners met verschillende regels waaraan moet worden voldaan. In onze beleving is dat niet in het belang van ouders en kind, en zeker niet in het belang van de wachtlijsten.

Het mentoraat en de preventieve programma's lijken de minister hartstikke goed, die kunnen volgens hem ook goed passen binnen het nieuwe gemeentelijke jeugdbeleid. Ik denk dat hij daarin gelijk heeft, maar hoor op enig moment dan wel graag van hem terug wat ermee is gebeurd. Als de minister toezegt dat hij de uitkomsten van de lopende onderzoeken en programma's terugkoppelt naar de Kamer, inclusief dat mentoraat -- een goede vormgeving van dat mentoraat vergt juridische verankering -- dan is dat voor mijn fractie voor dit moment voldoende.

Ik kom nog over één ander puntje te spreken. Op het punt van de vroegsignalering en de preventie is een sluitende keten nodig. Die sluitende keten wordt alleen bereikt als de ketenpartners samenwerken. De minister spreekt over een doorzettingsmacht, maar het gaat mij erom dat op enig moment gegarandeerd sprake is van samenwerking. Als dat niet gegarandeerd is, dan vallen kinderen tussen wal en schip. Als de minister bij de verdere vormgeving van de Centra

voor Jeugd en Gezin kan garanderen dat de samenwerking daarbinnen op een zo goed mogelijke manier plaatsvindt en daarvoor de mogelijkheden creëert, dan kan dat scharnierpunt goed werken.

*N

Mevrouw **Slagter-Roukema** (SP): Voorzitter. Ook ik dank de minister hartelijk voor zijn uitgebreide en bevlogen toelichting die ik helaas niet steeds kon volgen. Dat zal misschien meer aan mij dan aan hem hebben gelegen, maar het maakt wel duidelijk hoe moeilijk communiceren is en hoe lastig het soms is om de woorden te vinden om je bedoeling duidelijk te maken. Die ervaring hebben wij allemaal wel eens gehad.

Ik weet zeker dat deze minister het beste wil voor alle kinderen; hij wil goede zorg voor alle kinderen. De discussie ging vooral over de wijze waarop daartoe kan worden gekomen. Vier jaar geleden was de Wet op de jeugdzorg aan de orde waarin met name het Bureau Jeugdzorg een rol speelde. Ik gaf al aan dat de staatssecretaris toentertijd erg bevlogen was. Na vier jaar is mijn fractie echter teleurgesteld, juist op de punten die zij toen heeft ingebracht. Ik roep de minister daarom op om goed naar mijn fractie te luisteren en nog eens na te lezen wat er allemaal is gezegd. Mijn collega Jos van der Lans heeft het toen gehad over een hoog "op hoop van zegen-gehalte". Die term is ook van toepassing op de constructie van de Centra voor Jeugd en Gezin, hoezeer ik het ook eens ben met de bedoelingen. Het gaat mij om de uitwerking en om de manier waarop gekomen wordt tot prestatieafspraken tussen minister en gemeente, tussen gemeente en provincie, tussen minister en provincie en tussen ministeries onderling. Hoe kan de naleving van afspraken worden afgedwongen? Ik kom hiermee terug op het punt van de doorzettingsmacht. Ik hoor graag van de minister hoe hij daaraan vorm geeft.

*N

Mevrouw **Linthorst** (PvdA): Voorzitter. Ik heb zelden zo'n intrigerend debat gevoerd. Kamerbreed wordt een aantal uitgangspunten gedeeld. De minister heeft duidelijk het goede met de zaak voor en is heel enthousiast. Ik wil niet cynisch zijn, maar ik zou het toch bijna worden. Ik vat de vier cruciale punten samen die mij zijn bijgebleven van de eerste termijn van de Kamer, dwars door de fracties heen. Ten eerste: wij hebben genoeg analyses en het komt nu neer op oplossingen. Ten tweede: er zou een snelle eerstehulpverlening met indicatie moeten zijn vergelijkbaar met het systeem waarmee huisartsen in de gezondheidszorg werken. Ten derde: hoe kom je van aanbodgestuurd naar vraaggestuurd. Ten vierde: wie is uiteindelijk de baas? De minister heeft gezegd dat in de Centra voor Jeugd en Gezin de wethouders van de gemeenten de doorzettingsmacht krijgen. Dat wordt wettelijk verankerd. Nu ligt het probleem bij de afstemming en samenwerking echter niet zozeer bij het voorliggende gemeentelijke aanbod, en dat

is waar de Centra voor Jeugd en Gezin over gaan en wat zij koppelen. De problemen ontstaan juist bij de koppeling van voorliggende gemeentelijke voorzieningen met bovenlokale voorzieningen en provinciale voorzieningen. De vraag is dus of de wethouders daar echt instrumenten voor krijgen.

Ik stel in tweede termijn maar één vraag, maar daar wil ik ook wel heel graag een duidelijk antwoord op. In de huidige regeling is niet slechts wettelijk bepaald dat wethouders iets mogen. Nee, er is zelfs een wettelijke verankering van een recht op zorg. Dat is in ieder geval volgens de Handelingen van 2004 zo gewisseld. Dat recht op zorg is afdwingbaar bij de rechter. Nu heeft de rechter een paar maanden geleden in kort geding de uitspraak gedaan dat als die zorg niet beschikbaar is, er ook geen verplichting is om die zorg te leveren.

Dat betekent dus eigenlijk dat die bepaling een papieren tijger is. Mijn vraag is: als die wethouder volgens de minister de bevoegdheid krijgt om anderen aan te spreken op de levering van zorg, geldt die verplichting dan ook als die zorg niet beschikbaar is? Zou de minister iets meer kunnen zeggen over de vraag hoe die doorzettingsmacht vorm gaat krijgen en welke instrumenten daarbij geleverd gaan worden?

*N

De heer **Thissen** (GroenLinks): Ik ben blij dat collega Slagter mijn goede oude collega Van der Lans citeerde met het hoge "op hoop van zegen-gehalte". Ik heb nu het gevoel dat wij een debat voeren over vervlogen illusies, terwijl er noch bij de minister, noch bij ons de zekerheid gaat ontstaan dat de noodzakelijke doorzettingsmacht er ook echt gaat komen, zonder stelselherziening.

Ik vind het illusoir. Ik zei al dat het mij een Efteling-werkelijkheid lijkt. Toen ik wethouder was, heb ik geprobeerd om in de voorliggende voorziening en in de eerste zorgvoorziening al die partijen bij elkaar te brengen. Ik had -- en wethouders nu hebben dat nog -- zeggenschap over het straathoekwerk, het maatschappelijke werk, het jeugdwerk, allemaal in de Wmo belegd; ik had zeggenschap over het scholings- en activeringsbudget, het huidige werkbudget van de sociale dienst, maar niet over de jeugdzorggelden. Ik kon niets afdwingen, omdat de jeugdzorginstelling regionaal prestatieafspraken had gemaakt met de provincie en die waren toevallig net anders gedefinieerd dan hoe ik het graag voor onze burgers, voor mijn kinderen, voor mijn jongeren in mijn stad had willen regelen. Ik liep stuk op een gedeputeerde die kon verwijzen naar het feit dat hij een ander productenhandboek had afgesproken. Het vreselijke woord alleen al! Daarom deden de jeugdzorgers met hun handboek soldaat andere dingen dan wij via de gemeenteraad in het monistische systeem graag geleverd wilden zien.

Die situatie is niet wezenlijk veranderd. Wij konden ook niet beschikken over de zorgbudgetten gerelateerd aan de leerlingen van een roc of van het voortgezet onderwijs. Van wie is het onderwijs

nog dat wij dat überhaupt kunnen? De onderwijskansgelden konden wij inzetten, maar ook alleen maar wanneer daar overeenstemming over was met de bevoegde gezagen van de verschillende denominatieve scholen die wij in onze stad en in al die steden hebben. Om de ggz-gelden kon je bedelen, maar ik kreeg ze niet gerelateerd aan een project waarvan wij dachten dat het preventief zou kunnen werken om te voorkomen dat ook maar één kind zou uitvallen. Wij legden de lat hoog. Aan de verslavingszorggelden konden wij toen niet komen, want die lagen bij Venlo.

Ik wil u hiermee maar een indruk geven van wat u aan het doen bent met die Centra voor Jeugd en Gezin. Als ik het negatief uitleg, zegt u daarmee dat u de huidige taken van de gemeente onderbrengt in een nieuw loket van de gemeente, namelijk Jeugd en Gezin. Dan vraag ik mij af waarom de gemeenten dat de afgelopen jaren niet al uit zichzelf hebben gedaan. Wat u doet komt neer op een motie van wantrouwen jegens de gemeenten. De andere onmogelijkheden houdt u gewoon in stand. De gemeente heeft namelijk geen doorzettingsmacht op de geldstromen die zo verschrikkelijk van belang zijn om te voorkomen wat ik als wethouder, als coördinator van een werkleerproject voor jeugdigen die uitvielen uit het onderwijs, en in de afgelopen drie jaar als ouder van een kind heb meegemaakt. Morgen moet dit anders gaan. U maakt zichzelf iets wijs als u denkt dat het u met het huidige jeugdzorgsysteem zal lukken. Ik bewonder uw motivatie wat dat betreft. Ik bewonder uw inzet ook, maar u lijkt op een kapitein op een schip met gaten aan de voor- en de achterkant en met mensen die ook het roer in handen hebben en dat allemaal anders wenden, die zegt: ik hoef niet terug naar de werf, ik hoef geen nieuw schip, want het gaat goed; wij liggen op koers. Langzamerhand maakt u alleen water. Het ergste is dat u kinderen geen enkele garantie biedt dat het morgen beter gaat, dat zij hun talenten ontdekken, in hun kracht gezet worden en geholpen worden met eventuele problemen en dat u ouders geen enkele garantie biedt dat het morgen beter gaat, dat zij krijgen wat zij nodig hebben als zij aan het eind van hun eigen opvoedingsmogelijkheden zijn omdat de problematiek groter wordt en zij dus de brandweer bellen om te zeggen: help, deze brand is te groot voor mij. Ik hoor dat de meeste woordvoerders in dit debat de garantie willen hebben dat het morgen beter gaat. Ik heb het in eerste termijn niet genoemd, maar mij verontrust het rapport van de Algemene Rekenkamer. Daarin staat dat er 6000 kinderen kwijt zijn. Het kunnen er ook 4000 of 8000 zijn. Wij zijn 6000 kinderen kwijt. Zij zwerven ergens rond, mogelijk nog in dit land, mogelijk ook niet. De absolute stilte die daarna volgde! Lees nu eens in plaats van de 6000 kinderen die wij kwijt zijn, 6000 goudstaven uit De Nederlandsche Bank, 6000 containers uit de Rotterdamse havens, 6000 toplui uit de overheid en het bedrijfsleven. Wij zijn ze kwijt; wij weten niet waar zij zijn. Ik denk dat alles gemobiliseerd werd om te voorkomen dat een week later nog niet bekend was wat er aan de hand was.

U zegt dat het geld in het gemeentefonds wordt gestort als er in 2011 een netwerk van nieuwe loketten voor de Centra voor Jeugd en Gezin is ontstaan en er dus overall een extra loket is. Ik zou daar met de VNG een andere afspraak over maken. Ik zou met de VNG afspreken dat de gelden naar het gemeentefonds gaan als het in 2011 beter werkt dan nu en er in het sociale domein een brandweer is die uitrukt als ouders bellen omdat zij het niet meer kunnen. Ik zou het niet doen als het instrument er al staat, dus als het loket getimmerd is. Wij moeten zo langzamerhand leren dat er loketten genoeg zijn in dit land, maar dat daarachter mensen nodig zijn met een gevoel van urgentie en de motivatie om in te grijpen als dat nodig is.

*N

De heer **Kuiper** (ChristenUnie): Voorzitter. Wij danken de minister voor de beantwoording van de vragen. Ik concentreer mij in deze termijn op een punt, maar niet nadat ik heb gezegd dat er voor ons nog een ander punt overblijft. Ik concludeer eigenlijk dat er in het kader van aansturing een bestuurlijk en een zorginhoudelijk traject zijn. Er blijven vragen bestaan over hoe dat er precies uitziet en wie daarin de baas is. Wij willen de minister de kans bieden om dit aan te pakken. Ik heb het idee dat er echt wat gebeurt in de jeugdzorg. De hekken worden verplaatst. Nu moet de loop nog de goede kant op.

Ik concentreer mij op de wettelijke erkenning van de maatschappelijk werker. De Nederlandse Vereniging van Maatschappelijk Werkers heeft niet actief gelobbyd; deze discussie wordt al langer gevoerd. Ik heb wel contact gezocht met de Nederlandse Vereniging van Maatschappelijk Werkers, maar er zit geen lobby achter. Het is een oude discussie. Het inhoudelijke punt is dat wij te maken hebben met de relatie cliënt-hulpverlener. De cliënt moet in ons land precies weten waar hij aan toe is als hij met een hulpverlener contact heeft. Ik noem nog drie argumenten waarom die wettelijke erkenning belangrijk is. In de eerste plaats gaat het om het vastleggen van een "body of knowledge". Wat moet een gezinsvoogd, een reclasseringsmedewerker of straks misschien een schoolmaatschappelijk werker precies weten, wat hoort bij de "body of knowledge" waarover hij moet beschikken? Het gaat over kwaliteit. Het gaat ook over het definiëren van een inhoud waarover hij moet beschikken en waarop de opleidingen toegesneden zijn. Dat is nu niet het geval. De opleidingen zijn algemeen. Die "body of knowledge" wordt nu overigens geformuleerd binnen de sector zelf.

Mijn tweede argument betreft de beroepsregistratie en de wettelijke kadering van het tuchtrecht. Er is nu wel een soort tuchtrecht op vrijwillige basis, bijvoorbeeld binnen de Vereniging van Maatschappelijk Werkers. 30% van de werkers doet daaraan mee, dus 70% niet. Dat is wat er nu in de sector zelf gebeurt zonder dat er enige druk op is.

Een derde argument is dat men betere cao-afspraken kan maken als men de beroepen wettelijk verankert. Er wordt ook daarin kader aangebracht. Ik denk dat dit punt essentieel is en ook een sleutel voor het beleid dat deze minister wil voeren. Dit geeft ook antwoord op de andere vragen die vandaag voorbij zijn gekomen, bijvoorbeeld de vraag over de verantwoordingsdruk en de vraag over het zich verschuilen van werkers achter heel veel verslagen en dergelijke. Ik denk dat het echt helpt als duidelijker wordt wat de inhoud van het beroep is, waarvoor een werker echt competent moet zijn. Dat is één.

Ten tweede hebben wij gesproken over een competente professional, bijvoorbeeld in de Centra voor Jeugd en Gezin, en over doorzettingsmacht. De realisering daarvan wordt makkelijker als die "body of knowledge" duidelijk is. Wij hebben ook nieuwe profielen nodig. Functies die wij vandaag nog helemaal niet hebben benoemd, hebben wij misschien straks nodig in die Centra voor Jeugd en Gezin of in de Bureaus Jeugdzorg. Die kunnen ook voor die aansluiting zorgen. Misschien is een meer managerachtige hulpverlener nodig.

Verder denk ik dat het zal helpen om een heel andere beroepshouding aan te brengen binnen de sector, namelijk meer trots op het werk. De wettelijke verankering draagt daaraan bij, die kan zorgen voor de emancipatie van de werker in die sector. Dat zijn naar mijn mening belangrijke verbeteringen. Zij vormen een sleutel in het beleid dat de minister wil voeren. Daarom voer ik daarvoor een pleidooi.

De minister heeft gezegd dat hij zal gaan spreken met de commissie die zichzelf heeft ingesteld vanuit het beroepenveld en die overigens door deze minister wordt gefinancierd. Zoiets kan gemakkelijk stranden als het antwoord is: wij spreken daarover, maar wij zijn daarover ook verdeeld, want er zitten bijvoorbeeld ook werkgevers in die beroepssector. Die veronderstellen natuurlijk dat het financieel iets zal betekenen. Ik ben uit op een versteviging van het hele proces. Daarover kan de minister zelfs nog los van die commissie iets zeggen. Ik ben blij dat de minister met de commissie-Kalsbeek wil gaan spreken. Dat heeft hij toegezegd. Ik wil echter vragen wat er zal gebeuren als die zegt: wij zijn ermee bezig en u hoort er nog wel een keer iets over. Ik vind dat er meer uit moet komen. Nogmaals, ik denk dat dit de sleutel is in het beleid dat de minister wil voeren.

*N

Minister **Rouvoet**: Voorzitter. Ik zal graag op de nader ingebrachte punten ingaan, waarbij ik ervan uitga dat ik niet de argumenten hoeft te herhalen die ik in mijn eerste termijn heb gegeven. Op sommige punten heb ik dit inderdaad vrij uitvoerig gedaan. Ik vond het van belang om recht te doen aan de verschillende inbrengen. De complicatie was soms dat ik het gevoel kreeg dat de ander minder enthousiast werd als ik de een wat tegemoet kwam. Ik heb er daarom voor gekozen om in mijn eerste termijn gewoon mijn eigen verhaal te houden, zoals

ik meestal gewend ben, en te proberen vanuit de inhoud duidelijk te maken wat mij voor ogen staat. Ik ben blij te merken dat in ieder geval de bevlogenheid en de intenties waarmee het kabinet en ook deze minister bezig zijn, brede bijval krijgen.

Twee woordvoerders hebben gezegd dat vooral de voorstellen voor de Centra voor Jeugd en Gezin een hoog "op hoop van zegen-gehalte" hebben. Het kenmerkt mijn algemene instelling in de politiek dat ik graag op hoop van zegen handel, maar het is niet blind. Het gaat niet voorbij aan de eigen verantwoordelijkheid die ik als politicus en nu als bestuurder heb. Ik kijk inderdaad graag omhoog, maar ik kijk ook goed om mij heen. Bij het nemen van mijn eigen verantwoordelijkheid zal ik, waar nodig, niet aarzelen om stevig beleid uit te zetten. Ik moet echter wel de overtuiging hebben dat het de goede kant op gaat en dat het resultaat kan en zal afwerpen.

Ik ben er ook behoorlijk mee bezig geweest bij het lokale beleid en de relatie tussen lokaal beleid en provinciaal beleid. Ik heb in een brief aangegeven hoe ik de regierol, de doorzettingsmacht zie. Er worden wat dat betreft verschillende termen gebruikt; sommigen spreken over beslisbevoegdheid. Duidelijk moet zijn wie er bestuurlijk voor verantwoordelijk is dat beslissingen worden genomen. Het is evident dat dit de gemeente is. Er is een traject van sluitende afspraken, ketenbreed, met iedereen die betrokken is bij het lokale preventieve beleid, en een verbinding met onderwijs en Bureau Jeugdzorg. Ik heb de voorbeelden genoemd. In die zin is er die doorzettingsmacht, de regierol en de mogelijkheid om het te effectueren. Het is voor mij geen kwestie van op hoop van zegen. Ik ben ervan overtuigd dat wij dit traject moeten volgen.

De heer Thissen zegt, puttend uit zijn ervaring, dat hij niets kon afdwingen. Hij legt daarmee precies de vinger op de zere plek. Dat moet dus anders; vandaar het traject dat wij ingaan. Het mag niet meer voorkomen dat men zegt dat men het wel zou willen, maar het niet kan. Hij stelt, kennelijk een beetje terugkijkend, de intrigerende vraag waarom wethouders het niet eerder hebben gedaan. Ik denk dat hij zelf het antwoord het best kan geven: het gebeurde vaak niet, men had niet de instrumenten. Dat gaan wij veranderen. Dat is het traject van faciliteren, van instrumenten geven aan de wethouders. Dat komt allemaal terug in de wetgeving. Ik heb de lijnen geschetst in de brief van 16 november. Laat ik het zo zeggen: ik deel in belangrijke mate de analyse van de heer Thissen over het verleden, ik deel beslist niet zijn cynisme over de toekomst. Ik ben echt een andere mening toegedaan. Het moet anders en wij gaan het langs deze lijnen doen. Laat men ons volgen. En ik doe het niet vaak, maar voor mevrouw Duthler doe ik het één keer met een beroep op Thorbecke: wacht u op onze daden. De richting heb ik echter aangegeven.

De heer **Thissen** (GroenLinks): Ik ben niet cynisch, ik ben alleen door de praktijk wat voorzichtiger geworden in mijn optimisme. Ik ben nu eenmaal

een aards-optimist. Zo ben ik geboren en zo ga ik waarschijnlijk ook dood. En daar tussenin ben ik een redelijk vrolijke man. Als de minister echter zegt dat de wethouder doorzettingsmacht krijgt, moet de wethouder dingen kunnen afdwingen. Dan moet hij tegen een roc kunnen zeggen dat hem de zorggelden worden geleverd in dat rugzakje, leerlinggerelateerd, omdat hij dat nodig heeft in dat Centrum voor Jeugd en Gezin om te voorkomen dat jongeren verder afglijden. Dan moet hij tegen regionale jeugdhulpinstellingen, die steeds groter worden en vaak steeds verder weg staan van de gemeenten qua directie, kunnen zeggen dat men de zorg moet leveren, omdat de jongeren in zijn stad die nodig hebben. Hoe wordt die leveringsplicht geregeld? Als het wettelijk wordt verankerd en de wethouders in de positie worden gebracht als waren zij de burgemeester die een BOPZ-verklaring kan tekenen -- overigens zit daar nog een vrije opvatting van een psychiater achter die dit zo weer ongedaan kan maken -- hoe regel je dit dan zonder te komen tot verandering van het huidige systeem, zoals het werkt?

Minister **Rouvoet**: Ik meen dat ik dit uitvoerig en omstandig heb aangegeven. Laat ik echter twee ervaringen uit de praktijk noemen. Ik heb bijvoorbeeld aan tafel gezeten bij een ketenunit, zeg maar: veiligheidshuis onder de naam ketenunit, in Amsterdam. Ik zat daar aan tafel met alle partijen die bij het veiligheidshuis betrokken zijn. Wij hebben een concrete casus behandeld. Op een bepaald moment, in een schets aan mij wat jeugdzorginstellingen, gesloten jeugdzorg, justitie - de hele keten -- doen, was er een fase waarin eigenlijk niemand zei dat hij iets ging doen. Toen heb ik gezegd: stop even. Denk je in dat nu burgemeester Cohen binnenstapt en zegt dat hij, als men er niet uitkomt, gaat beslissen dat iemand naar gesloten jeugdzorg gaat of naar een justitiële jeugdinrichting. Dat kan helemaal niet in die vorm. Het gaat er niet om dat een burgemeester of wethouder beslist een kind uit huis te plaatsen, laat staan dat hij daarvoor het budget moet hebben. Dat is helemaal niet interessant. Een burgemeester of wethouder moet het gezag hebben om te zeggen: "Nu gaan wij rond de tafel zitten. Wij gaan de deur niet uit. Desnoods wijs ik iemand aan. In ons eigen belang gaan wij voor dit kind een oplossing vinden. Dit kan echter zo niet langer." Die burgemeester of wethouder heeft als bestuurder de regierol en is daarvoor geëquipeerd met het instrumentarium zoals is geschetst in de brief en te zijner tijd zal worden uitgewerkt in het wetsvoorstel. Dan wordt er gezegd: "Er zijn wachtlijsten en capaciteitsproblemen." Daar moet dan dus doorheen gebroken worden. Dan zegt de burgemeester of wethouder dus niet dat hij het budget of het rugzakje wil hebben, maar dat er nu een kind geplaatst wordt.

De heer **Thissen** (GroenLinks): In Amsterdam had men ooit vanuit de bevlogenheid van de lokale politiek, maar ook van mensen in de ggz, hulpverleners enz. het Amstelzorgakkoord gesloten. Iedereen zei toen dat iemand met een ernstige

psychische problematiek niet in een politiecel thuishoort. Dat was een prachtig convenant. Vervolgens zijn wij met de Task Force Vermaatschappelijking GGZ op werkbezoek bij alle convenantpartijen geweest om te bezien of die humanisering van de psychiatrie werkte. Met blosjes op de wangen van enige schaamte zei men dat het hen toch niet lukte om te voorkomen dat mensen met een psychische handicap in een politiecel terecht komen. Het was een fantastisch akkoord dat het Amsterdams college van b en w me ondertekend had. Die doorzettingsmacht is echter niet belegd als er dus geen opvangcapaciteit is en er geen zorg geboden kan worden.

Minister **Rouvoet**: Ik herken het probleem. Ik zou alleen de heer Thissen echt willen uitnodigen in plaats van voortdurend in droefheid om te kijken naar hetgeen in het verleden misging, met mij vooruit te kijken hoe het wel goed gaat. Ik heb daarvoor een route verwezenlijkt. Daarover kunnen wij het met elkaar oneens zijn; wij kunnen erover discussiëren. Ik weiger echter op mijn handen te zitten omdat het in het verleden op de Bureaus Jeugdzorg niet goed ging. Ik weiger te veronderstellen dat het dus met de Centra voor Jeugd en Gezin wel niets zal worden. Ik ben bezig om het benodigde traject op lokaal niveau wel te laten slagen, met inzet van alle betrokkenen. Ik herhaal dat er bij de deskundigen en bij de werkers in het veld geen twijfel bestaat; zij zijn het ermee eens dat dit de te bewandelen weg is. De Kamer mag mij daarop afrekenen. Ik nodig iedereen, inclusief de heer Thissen, uit met mij vooruit te kijken hoe dat wel moet gebeuren en als medewetgever te waarborgen dat hetgeen de heer Thissen als wethouder heeft meegemaakt, zijn opvolgers niet overkomt.

Mevrouw **Linthorst** (PvdA): Ik ben dolgraag enthousiast en positief. Ik kijk graag vooruit. Ik geloof ook dat de Centra voor Jeugd en Gezin een oplossing zullen vormen voor de bundeling van gemeentelijke voorzieningen. Dat ben ik helemaal met de minister eens.

Het grote knelpunt is echter gelegen in de afstemming van gemeentelijke op bovenlokale en provinciale voorzieningen. De minister zegt dat de wethouder het moet hebben van zijn gezag. Wij mogen aannemen dat een rechter eveneens gezag heeft. Als een rechter nu moet concluderen dat indien geen hulp beschikbaar is, er geen verplichting is tot levering van de geïndiceerde plaats, hoe kan een wethouder dat dan wel afdwingen? Geldt ook voor de wethouder "geen handjes, geen koekjes"?

Minister **Rouvoet**: Laat ik concreet ingaan op deze terechte vraag. In het verleden hebben wij, ook in de AWBZ- of de gehandicaptensector, gezien dat het recht op zorg door de rechter werd bevestigd en afgedwongen moest worden. De gemeentelijke regierol zorgt voor een oplossing in die gevallen waarin de betrokken hulpverleningsinstanties ondanks hun nieuwe samenwerkingsvorm er toch in laatste instantie niet uitkomen wie het probleem

moet oplossen. Het lijdt voor mij geen enkele twijfel dat dit spoor van de gemeentelijke regierol niet losstaat van het brede capaciteitsprobleem binnen Jeugdzorg Nederland. Het blijft natuurlijk belangrijk om de wachtlijsten op te lossen. Het klopt dat als er een oplossing gezocht moet worden en er lange wachtlijsten zijn, er een probleem ontstaat. Ik heb de uitspraak zo begrepen -- ik laat mij graag corrigeren -- dat het hierbij vooral ging om de vraag naar een specifieke gesloten jeugdzorg. Deze bestaat nu wel. Het is waar dat het oplossen van de wachtlijsten van cruciaal belang is, ook om te waarborgen dat het recht op zorg daadwerkelijk verzilverd kan worden en wel zo snel mogelijk. In het coalitieakkoord en in mijn beleidsprogramma staat dit centraal, laat hierover geen misverstanden bestaan. Ik wil de wachtlijsten laten verdwijnen. Deze moeten weg; jeugdzorg verdraagt zich niet met wachtlijsten. De capaciteitsvraag staat in een ander licht, maar in essentie is het antwoord op de vragen eenvoudigweg "ja".

In 2011 bestaan er geen wachtlijsten meer binnen de jeugdzorg. De wethouder moet kunnen zeggen: er zijn geen argumenten, dit kind moet geplaatst worden. Crisisplaatsing moet zo snel mogelijk volgen op een indicatie. Dat laatste blijft gewoon staan. Bij gesloten jeugdzorg moet er een rechterlijke machtiging gegeven worden. Het is immers niet de wethouder, maar de rechter die iemand een straf kan opleggen. De capaciteit van de jeugdzorg vormt voor de wethouder dan echter uiteindelijk geen belemmering meer om zijn regierol te kunnen vervullen.

Mevrouw Duthler zegt dat wij het eens zijn over de uitgangspunten, bijvoorbeeld over de primaire rol van de ouders inzake de opvoeding. Hieraan hoeft zij ook niet te twijfelen, want dit heeft nooit ter discussie gestaan. Ik zou bijna bezorgd worden dat mevrouw Duthler hieraan ooit getwijfeld heeft. Over de stelsel discussie -- op dit punt heb ik haar niet kunnen overtuigen -- heb ik het nodige gezegd. Bij de evaluatie is eenduidige financiering uit de aard der zaak aan de orde. Het gaat over de wet zoals die nu is, inclusief financieringsstromen. Dit punt zal dan ook uitgebreid terugkomen in de evaluatie van de Wet op de jeugdzorg.

Naar aanleiding van de motie-Soutendijk hebben wij een tussentijdse evaluatie gehad. De volgende evaluatie is gepland voor 2009. Dat is volgend jaar. Deze evaluatie moet goed worden uitgevoerd. Nog deze kabinetsperiode moeten hieraan conclusies verbonden kunnen worden. Op dat moment zullen wij in de volle breedte discussie voeren. Ik ben niet van plan in de tussentijd op mijn handen te gaan zitten. Uitnodigingen daartoe zal ik dan ook vriendelijk afslaan. Ik ga graag aan de slag binnen het huidige stelsel met het aanbrengen van verbeteringen daar waar het kan. Zoals ik de Kamer heb geïllustreerd en ook blijkt uit mijn beleidsprogramma, kan er veel, ook zonder te kunnen beschikken over de resultaten van de evaluatie. Ik voel mij gesteund door de professionals in het veld die de ontwikkeling van de Centra voor Jeugd en Gezin en de afstemming

provinciaal versus lokaal van harte steunen en hierin samen met mij hun energie willen steken in het belang van de kinderen en hun ouders. Dit lijkt mij een uitstekende, positieve houding voor de tussenliggende periode.

Mevrouw De Vries heeft eveneens vragen gesteld over het voorstel van één financieringsstroom. Zij zegt dat er een goed argument is om hiervan af te zien. Wij zullen dit debat aangaan. Ik weet niet wat de uitkomsten ervan zullen zijn. Het belang van een eenduidige financieringsstroom wordt breed onderschreven, ook door mij.

Het mentoraat zit niet in het basismodel en zal dan ook niet wettelijk worden voorgeschreven. Het belang ervan in de praktijk wordt door veel gemeenten onderkend, zeker in grotere gemeenten. Voor zover ik hier zicht op heb, ben ik graag bereid dit onderwerp mee te nemen in het overleg met de gemeenten en in de rapportage. In 2011 hebben wij overall Centra voor Jeugd en Gezin die voldoen aan het basismodel. Ik ben benieuwd wat er dan nog meer zal gebeuren in de gemeenten. Het mentoraat hoort hier wat mij betreft bij. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij de gemeenten. Wat zij mij hierover meedelen, zal ik graag terugkoppelen aan de Kamer.

Mevrouw **De Vries-Leggedoor** (CDA): Het debat over de ene financieringsstroom wachten wij af. Zorgvuldigheid is immers een groot goed. Voor mijn fractie volgt de vorm de inhoud. Ik heb nog niets vernomen over het ene loket.

Minister **Rouvoet**: Wat mij betreft hoort dat onderwerp hier bij. Wij spreken dan over de aansturing. Concreet komt dit neer op de vraag of wij het lokale en het provinciale domein naast elkaar willen handhaven of dat wij ook op dat punt één loket willen. Eén loket op lokaal niveau is het traject van de Centra voor Jeugd en Gezin. Dat steunt deze Kamer. Ik onderschrijf met de Kamer het belang van dat ene loket. Wij moeten er niet nog een loket bij hebben. Ook waar nu meerdere loketten zijn, moeten wij toe naar één lokaal loket. Dat is winst. Of het lokale en het provinciale domein met elkaar in één loket moeten komen, vormt het hart van de discussie naar aanleiding van de evaluatie, die wij in 2009 zullen voeren.

Mevrouw **De Vries-Leggedoor** (CDA): Dan zou je het over een stelsel discussie hebben. Ik heb het echter over één loket lokaal -- dat heeft de minister onderschreven en daarmee ben ik het van harte eens -- en daarnaast één loket provinciaal. Daaronder zouden ook de jeugd LVG en de jeugd ggz vallen.

Minister **Rouvoet**: Wij hebben één toegang via het Bureau Jeugdzorg. Daarnaast is er de discussie over de jeugd ggz en jeugd LVG. Ik heb uitvoerig aangegeven hoe ik daarin sta. Dit punt komt, naar ik verwacht, eind dit jaar aan de orde, als wij naar aanleiding van het SER-advies over de toekomst van de AWBZ een beslissing kunnen nemen. Dit zal ik dan graag met deze Kamer bespreken.

Mevrouw Slagter heeft gewezen op de ervaringen met de Wet op de jeugdzorg. Ik laat mij daardoor niet uit het veld slaan, omdat ik overtuigd ben van de richting die wij op gaan. Daarbij kijk ik mede naar de ervaringen van de mensen die dagelijks dit werk doen en die het belang van het lokale domein en de eenloketbenadering zeer onderstrepen.

Prestatieafspraken ga ik niet maken maar heb ik gemaakt. Die liggen vast in het bestuursakkoord met de gemeenten en daaraan gaan wij de gemeenten ook houden. Dat willen die gemeenten, want ook zij zijn doordrongen van het belang van de ontwikkeling van de Centra voor Jeugd en Gezin.

Mevrouw Slagter heeft aarzelingen over de manier waarop de regierol en de doorzettingsmacht worden vormgegeven. Na onze uitvoerige discussie in de eerste termijn heb ik uiteengezet hoe ik die voor mij zie. Ik heb hierover geschreven in mijn brief van 16 november. Dit onderwerp komt bij het voorstel tot wetswijziging uitvoerig terug, ook in deze Kamer. Dan zullen wij dit debat zeker hernemen. Ik ben ervan overtuigd dat wij met het model dat ons nu voor ogen staat, de wethouder inderdaad in staat kunnen stellen en kunnen toerusten om die regierol daadwerkelijk waar te maken. Ik word daarin gesterkt door de houding van de wethouders van de G4, die bereid zijn om hiermee ook nu al, nog zonder wetswijziging, op deze manier aan de slag te gaan. Dit stemt mij hoopvol over de daadwerkelijke mogelijkheden.

Mevrouw Linthorst zou "bijna cynisch" worden. Ik was erg blij met het woordje "bijna", want cynisme kunnen wij in de jeugdzorg niet gebruiken. Daarvoor is ook geen reden. Het is niet in alle opzichten een probleemloos traject. Er moet veel energie in gestoken worden. Ik ben daartoe volop bereid. Er moet ook in de wetgeving nog het nodige aan gedaan worden. Dit gaan wij echt allemaal doen. Ik wil de partijen die hiermee daadwerkelijk aan de slag moeten en die deze ontwikkeling steunen, echter goed kunnen toerusten. Daarvoor gaat het jasje uit en worden de mouwen opgestroopt. Wij gaan niet op onze handen zitten of onze energie in de verkeerde discussies steken. Mevrouw Linthorst heeft gelijk als zij zegt dat het probleem vooral in de aansluiting zit. Lokaal hebben wij één loket en een laagdrempelige aanpak; provinciaal voeren wij een hoop verbeteringen door. Dat is allemaal prima, maar waar is de aansluiting? Om die te verbeteren, doen wij op dit moment al wat wij kunnen, doordat in het basismodel -- dat dus wettelijk wordt voorgeschreven -- de voorpostfunctie van Bureau Jeugdzorg in het Centrum voor Jeugd en Gezin wordt opgenomen. Als gevolg van alleen al die aankondiging zeggen Bureaus Jeugdzorg bijvoorbeeld in Friesland nu al dat de indicatiestellingen en het licht ambulante werk beter in het Centrum voor Jeugd en Gezin kunnen plaatsvinden. De Bureaus Jeugdzorg mogen het van de Wet op de jeugdzorg zelf doen, want het is hun taak. Zij doen het echter niet, omdat zij denken dat het in het Centrum voor Jeugd en Gezin beter kan gebeuren. Dit zijn prima ontwikkelingen. Je ziet

daarbij accentverschuivingen, met name van de provincies in de richting van gemeenten. Die versterking van het preventieve domein vind ik alleen maar winst. Daarvoor moet de wethouder dan inderdaad instrumenten krijgen, ook als er sprake is van capaciteitsproblemen.

Ik heb al gereageerd op de opmerking van de heer Thissen over de analyse van het verleden en de blik op de toekomst. Hij waarschuwt dat de vraag van ouders en kinderen niet moet ondersneeuwen. Daar ben ik het zeer mee eens. Ik stel dit niet voor niets centraal in mijn beleidsprogramma. Daar begint en eindigt het mee. Dat wil ik materieel bereiken. Wat mij betreft zijn institutionele belangen van wie dan ook per definitie ondergeschikt aan de vraag of wij de zorg, hulp en ondersteuning realiseren die jongeren en ouders nodig hebben bij die soms zo verdraaid ingewikkelde opvoedingsvragen waar zij mee geconfronteerd worden.

De heer Thissen vraagt zich af of wij de garantie hebben dat dit morgen beter gaat. Die vraag kan ook anders gesteld worden. Stel dat wij de stelselwijziging nu op de agenda zetten, zou het dan morgen beter gaan? Ik weet zeker dat dit niet het geval zou zijn, want dan gaat de energie vooral daarin zitten. Wij moeten een open oog houden voor de zwakke punten in het huidige stelsel. Die discussie voeren wij naar aanleiding van de evaluatie. Nogmaals, ook hier geldt dat ik niet op mijn handen ga zitten, ook al omdat het BMC-rapport met zoveel woorden aangeeft dat een ander stelsel op zich niet de oplossing is. Dat moet dus ook voorzichtig maken met de pretentie dat het morgen beter gaat als wij het allemaal maar anders zouden doen. Dat is ook een vorm van "op hoop van zegen", en minstens even ongewis. Ondertussen ga ik liever hard aan de slag met hoop van zegen en met mijn eigen verantwoordelijkheid.

Ik heb al iets gezegd over de zekere hardnekkigheid bij de heer Thissen. Hij houdt eraan vast dat er een nieuw loket bij zou moeten komen. Ik heb dat zo vaak gezegd dat ik aanneem dat dit misverstand nu echt uit de wereld is. Het gaat echt om een verbetering van de huidige situatie.

De heer Kuiper sprak over een lobby. Dat woord heb ik echt niet in de mond genomen. Overigens hebben mensen het volste recht om hun belangen en visie in te brengen. Ik zie dat zelfs graag, want ik heb daar alleen maar baat bij. Het actieplan voor professionalisering en de registratie van beroepsbeoefenaren zijn bedoeld om duidelijk vast te leggen wat men moet kennen en kunnen in de jeugdzorg. De heer Kuiper noemde dat de "body of knowledge". Verder wil ik een duidelijke beroepenstructuur realiseren met daarbij passende opleidingen en een systeem van bij- en nascholing om kennis en kunde op peil te houden. Bovendien wil ik een registratiesysteem in het leven roepen voor werkgevers die hun personeel in staat stellen om bij- en nascholing te volgen. Ten slotte wil ik sterke beroepsverenigingen, ook een belang dat de heer Kuiper onderschrijft.

Al deze zaken maken onderdeel uit van het traject voor de professionalisering. Ik hecht er zeer aan dat het uit de beroepsgroep zelf voort is

gekomen. Ik ondersteun het niet voor niets. Het valt overigens nog wel te bezien of er een wettelijke regeling moet komen die materieel vastlegt wat de bedoeling is van het traject. Er is een vergelijking gemaakt met de Wet BIG. Daarin wordt vooral aangegeven waartoe de werkers bevoegd en bekwaam zijn. De handelingsbevoegdheid van werkers die onder de Wet BIG vallen, is natuurlijk cruciaal. Het is echter ook hier de vraag of het voor de categorie die de heer Kuiper op het oog heeft, op voorhand wettelijk moet worden geregeld.

Als de sectoren niet snel genoeg reageren, wat ga ik dan doen? Ik antwoord op deze vraag van de heer Kuiper dat ik niet voor niets druk op de ketel wil houden. Ik deel zijn gevoel van urgentie. Hier geldt echter hetzelfde als voor het tuchtrecht. Dat is dat ik inderdaad wettelijk tuchtrecht in het leven kan roepen, maar dat ik er in principe de voorkeur aan geef dat de beroepsgroep het zelf regelt. Voorwaarde is dan wel dat het materieel tegemoet komt aan wat ik voor ogen heb. Initiatieven van de beroepsgroep hebben dus mijn voorkeur, maar ik zit er niet voor niets zo dicht op, want men moet wel leveren. De stuurgroep van mevrouw Kalsbeek is hiervan overigens ook doordrongen.

De heer **Kuiper** (ChristenUnie): U gaat met de commissie in gesprek over de voortgang. Vervolgens beziet u of die voldoende is. Blijft het bij informeren of hebt u ook een bepaalde tijdshorizon voor ogen? Ik vraag dat zo nadrukkelijk, omdat iedereen weet dat haast geboden is; wij kunnen niet nog eens een jaar wachten.

Minister **Rouvoet**: Dat is waar. Maar ook hier geldt: je kunt niet alles tegelijk regelen. Ik heb daarom ook aangegeven dat het wettelijk tuchtrecht voor mij het sluitstuk is. Dat laat onverlet dat het niet te lang op zich mag laten wachten. Ik hecht namelijk aan het zelfreinigend vermogen van de sector en de beroepsgroepen. Wij hebben voor de jaren 2007 tot en met 2010 financiële ondersteuning toegezegd. Dat is dan ook het tijdspad voor het traject professionalisering. Overigens ga ik wel een stapje verder dan alleen informeren naar de stand van zaken: ik wil ook druk op het proces houden. De stuurgroep wil dat overigens ook zelf. Ik volg dus op de voet wat er gebeurt en als er iets relevant valt te melden, zal ik niet schromen om u te informeren.

De beraadslaging wordt gesloten.

Het wetsvoorstel wordt zonder stemming aangenomen.

Sluiting 0.20 uur.

!Besluiten en ingekomen stukken!

*N

Lijst van besluiten:

De Voorzitter heeft na overleg met het College van Senioren besloten om:

- a. de plenaire behandeling van het volgende wetsvoorstel te doen plaatsvinden op 29 januari 2008:
Wijziging van de Wet kinderopvang en enige andere wetten in verband met het herstel van enkele onvolkomenheden in de Wet kinderopvang en het opnemen van een klachtenregeling voor oudercommissies in die wet alsmede in verband met de overgang van het beleidsterrein kinderopvang naar het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (31134);
- b. het beleidsdebat inzake de volgende begroting te doen plaatsvinden op 20 mei 2008:
Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (VIII) voor het jaar 2008 (31200-VIII).

Lijst van ingekomen stukken, met de door de Voorzitter ter zake gedane voorstellen:

1. de volgende door de Tweede Kamer der Staten-Generaal aangenomen wetsvoorstellen:
Algehele herziening van de douanewetgeving (Algemene douanewet) (30580);
Aanpassingswet Algemene douanewet (30979);
Wijziging van de Wet werk en bijstand in verband met het openstellen van de mogelijkheid van het verlenen van bijzondere bijstand aan bepaalde groepen personen die gedwongen zijn opgenomen of worden verpleegd en met uitbreiding van de doelgroep van de langdurigheidstoelage met gedeeltelijk arbeidsgeschikten (31138);
Wijziging van de Wet milieubeheer in verband met de implementatie van richtlijn nr. 2006/21/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 15 maart 2006 betreffende het beheer van afval van de winningsindustrieën en houdende wijziging van Richtlijn nr. 2004/35/EG (PbEU L 102) (31139).
Deze wetsvoorstellen zullen in handen worden gesteld van de desbetreffende commissies;
2. de volgende regeringsmissives:
een, van de minister van Buitenlandse Zaken en de minister van Defensie, inzake verlenging Nederlandse militaire bijdrage aan de NAVO-trainingsmissie in Irak ("NTM-I") (griffiennr. 140317);
een, van de minister van Financiën, ten geleide van de geannoteerde agenda voor de Eurogroep en Ecofin van 21 en 22 januari 2008 (griffiennr. 140304);
een, van de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, ten geleide van het besluit van 6 december 2007 tot wijziging productbesluiten in verband met onbeperkte geldigheid en mededeling (griffiennr. 140321);

een, van de minister van Verkeer en Waterstaat, inzake mededeling VenW ex artikel 42 Kaderwet zbo's (griffiennr. 140320);
een, van de minister en de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, ten geleide van de verkennende studie IWI "Op weg naar integrale dienstverlening" (griffiennr. 140322);
een, van de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, ten geleide van de nadere uitwerking Jaarplan 2008 Inspectie Werk en Inkomen (griffiennr. 140361);
een, van de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, ten geleide van het Financieel jaarverslag Fondsen 2006 (griffiennr. 140360);
een, van alsvoren, ten geleide van het "Samenvattend rapport uitvoering ZVW 2006" van de NZa (griffiennr. 140315).

De Voorzitter stelt voor, deze missives voor kennisgeving aan te nemen. De bijlagen zijn neergelegd op de afdeling inhoudelijke ondersteuning ter inzage voor de leden;

3. de volgende missive:
een, van de Algemene Rekenkamer, ten geleide van het rapport Opvang zwerfjongeren 2007 (griffiennr. 140329).

De Voorzitter stelt voor, deze missive voor kennisgeving aan te nemen. De bijlage is neergelegd op de afdeling inhoudelijke ondersteuning ter inzage voor de leden;

4. de volgende geschriften:
een, van H. Jonckheer te Curaçao, inzake vervolg Antillenregeling (griffiennr. 140247.03). Dit geschrift wordt van belang geacht voor de leden en plv. leden van de vaste commissie voor Nederlands-Antilliaanse en Arubaanse Zaken;
een, van S. Korevaar te Den Haag, inzake Afghanistan (griffiennr. 140327). Dit geschrift wordt van belang geacht voor de leden en plv. leden van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken, Defensie en Ontwikkelingssamenwerking;
een, van M. Vermaat te Halsteren, inzake de drugsproblematiek (griffiennr. 140303). Dit geschrift wordt van belang geacht voor de leden en plv. leden van de vaste commissie voor Justitie;
een, van J. Haije te Diemen, inzake Procola Arrest (griffiennr. 140301). Dit geschrift wordt van belang geacht voor de leden en plv. leden van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en de Hoge Colleges van Staat/Algemene Zaken en Huis der Koningin;
een, van H.H.M. Gubbels te Klimmen, inzake verhoging kansspelbelasting (griffiennr. 139908.24). Dit geschrift wordt van belang geacht voor de leden en plv. leden van de vaste commissie voor Financiën;
een, van A. Stiphout te Venray, inzake het conflict RABO/Schretlen/Stiphout (griffie nr. 137407.02).

GECORRIGEERD STENOGRAM EERSTE KAMER, niet voor citaten en niet voor correcties. Aan deze tekst kan geen enkel recht ontleend worden.

Dit geschrift wordt van belang geacht voor de leden en plv. leden van de vaste commissie voor Economische Zaken.

De Voorzitter stelt voor, deze geschriften voor kennisgeving aan te nemen.